

Äripäev

Juubel

28. jaanuar 2021 | Eriväljaanne

SINU ELU
KODUSADAM

GOLVVILLAS

www.golfvillas.ee
+372 50 48 133

Ausõna eest arvutikaup Ida-Euroopa pärapõrgusse

Õnnega koos julgemad ja tugevamad jäävad ellu ka ettevõtlusmaastikul. Majandusliku edu saavutamine on samuti olemuslik võitlus, kus leidub alati ebavõrdsust, karmi konkurentsi ja poliitilist kägistamist.

ANNIKA KALD
annika.kald@aripaev.ee

Äripäev

IT-firma Helmes asutaja ja suuromanik Jaan Pillesaar oli 30 aasta eest viimase kursuse tudeng, kui sõber kutsus teda kampa firmat asutama ja tema oli hea meelega nõus. Nad alustasid IT-firmaga Helmes nullist, erastamistes ei osaletud.

Pillesaar meenutas üht kiiksuga lugu 1990. aastast. Seda Lääne-Euroopa arvutitootjat ei ole tema sõnul enam ammu olemas ja firma täpne nimi ei ütles kellelegi täna midagi.

"Me suutsime neid veenda ilma ettemaksuta Ida-Euroopasse kaupa saatma. 90ndate alguses oli see umbes sama, nagu saadaks midagi kuhugi Siberi metsadesse. Tõsi küll, olime korra nendega meie kontorist kohtunud ja müügitüüsi uskus, et oleme ausad inimesed. Aga ettemaksuta müüki ei saanud müügitüüsi otsustada, ma pidin ära veenma nende asepresidendi, kes müügitüüsi eest vastutas. Mäletan, et peatasin auto Russalka juures parklas, läksin mere- tuule kätte ja valisin asepresidendi numbriga. Number oli antud väga vastumeelselt ja koos kommentaariga, et minu julgus ja soovid on ebareaalised. Telefon võeti vastu ja vastuvõtja oli parajasti vannis. Esimene lause, mida ma pärast enda tutvustamist kuulsin, oli "Who the hell gave you my number?" Algas ei olnud seega hea, aga kuidagi õnnestus mul toru ära panemist vältida, lugupeetud asepresidendi rahustada ja veenda, et see algus on meile kõigile oluline. Kui kõik oli arutatud, võttis maad pikk vaikus, mida ma ei julgenud enam katkestada. Siis ütles hollandlane midagi sellist: "Fine, mr Pillesaar, I decided to trust you, but make sure you will succeed" ja lõpetas viisakalt kõne. Mõne aastaga olime nende brändi suurim edasimüüja Ida-Euroopas. Nii et risk tasus mõlemale ära."

Arendajate nappus ja kõrged maksud

Eesti arengut takistab Pillesaare sõnul IT-arendajate puudus ja kõrged tööjõumaksud, mis teevad ettevõtetele kulukaks siia talente juurde tuua. "Arenduse äri näiteks tuleb seega ehitada rohkem väljaspool Eestit ja Eesti kaotab väga palju maksutulust," ütles ta.

Kümne aasta perspektiivis arvab ta siiski, et Eesti on väga tubli: "Veel rohkem Eesti ettevõtteid on oma teenustega maailmaturul. Nagu see ka täna juba on. Kuid meie suurimad teadus- ja arenduskeskused ei asu tõenäoliselt siin, kui maksupoliitika ei muutu."

"Ettevõtteid käivitada ja suureks kasvata on raske töö, kaugelt raskem, kui enamik inimesi arvab. Minu suurim viga oli arvatavasti see, et püüdsin liiga palju ise ära teha ning ei kaasanud varem ja rohkem kogunud töötajaid ja partnereid. Rahaliselt ei olnud tol ajal ka võimalik palgata inimesi, kellele oleks olemas olnud äri- ja juhtimise kogemused mujalt maailmast. Ja raha omakorda ei saanud investoritelt tõsta, seda pidi ise teenima. Seetõttu pidin kõike ise avastama, igapäevaselt raha teenima, ja ettevõtte kasvatamine võttis seetõttu rohkem aega, kui tänapäeval harjutud on," rääkis Pillesaar.

Tarkvara on lihtsalt nii põnev valdkond

Pillesaar ütles, et kui keegi täna soovib ettevõtet alustada, siis mõelgu enne hoolega läbi plussid ja miinused. Enamik inimesi ei kujuta ette, millise stressi ja tööpäevadega tuleb ettevõtlusega tegelemise eest tunda. Ning edu on pigem haruldane, mitte tõenäoline või veel vähem kindel sündmus.

"Ettevõtet võiks siis alustada, kui oled varem heades firmades juhtimiskogemusi omandanud, veidi kapitali kogunud, lapsed üle kasvatanud ja tunned end koduselt nii ärimaailmas kui ka valdkonnas, milles ettevõttega alustad. Ettevõtte ehitamine võtab kogu su tähelepanu," tunnistas ta.

Praegu on Helmeses ligikaudu 1000 inimest ja enamik neist on kahtlemata nooremad kui nende juht. "Olen ise igapäevaselt tegev, sest tarkvara on lihtsalt nii põnev valdkond ja mulle meeldivad inimesed, kellega koos me seda ettevõtet ehitame. Meeldib see kultuur, mille oleme loonud. Ettevõtet juhima muudigi suurema tiimiga, palju inimesi on kaasatud. Kui mind mõnda aega ei oleks, ei juhtuks suurt midagi. Mul on privileeg selles tiimis olla," märkis Pillesaar.

Äri tuleb ajada ausalt ja avalikult

30 aasta eest registreeriti ka RAS Liviko, mille juured ulatuvad küll juba 1898. aastasse. Praegu Livikot omava NG Investeeringute üks omanikke, suurettevõtja Jüri Käo ütles, et Liviko erastamise tema ei osalenud. NG Investeeringud ostis Liviko erakapitali käest – Ühispankalt 2000. aasta suvel.

"Erastamised on alati tekitanud palju emotsioone ja pingeid, õiglust erastamisel pole, alati on keegi, kes võidab, ja keegi, kes kaotab. Eesti peaministri Mart Laari valitud kiire erastamise tee oli küll šokimeetod, aga õige. See andis Eesti majandusele kiirstardi. Erastamisagentuuri süsteem oli ka õige," ütles Käo ning lisas, et igal ajahetkel tehakse otsuseid parima äranägemise järgi. Takka- järgi targutamise ei vii kuhugi.

"Üks aktuaalne õppetund on alati see, et tasub oma äri ajada selgelt, avalikult ja ausalt. Kui sa oled aus, siis sa võib-olla lühe-

▲ Meenutus aastast 1999, kui Helmes oli Eesti IT-turul juba arvestatav tegija.

FOTOD: ÄRIPÄEV, RIIGIARHIIV

mas perspektiivis ei saa kiiremat arengut, aga vundament ja pikk plaan on sul siis tugev," märkis Käo.

"Kui veel 1990. aastate lugusid meenutada, eriti praeguse olukorra taustal, kus riigiga üritatakse taas igasuguseid kahtlasi tehinguid teha, siis Eesti riigi ajaloo ei ole olnud palju ettevõtteid, mis on riigiga ausaid partnertehinguid teinud. Meie Norma tegime. Kui ma olin turvavõõde tootja Norma juht, siis me maksime riigile käibemaksu uutest Lada autodes. Need läksid politseile. Me saime need Ladad Venemaalt. Toona ju sularaha eriti polnud, olid uued autod ja andsime Eesti riigi politseile umbes 150 autot. Nende keskmine maksumus oli 2500 USA dollarit. Tehingu summa oli ligi 400 000 dollarit. Tehingupartneriteks olid rahandusministeri, politsei ja Norma. See oli huvitav tehing, mis on meelde jäänud. Arvan, et Eesti ajaloo teist sellist tehingut ei ole tehtud, et käibemaksu on tasuta asjades. Täna ei tuleks ükski ettevõtja isegi selle peale, et annaks riigile teada, et kuulge, ma toon teile kaupu käibemaksu tasumiseks," rääkis Käo.

Ühtegi ohtlikku olukorda tema 1990ndatel õnneks ei sattunud. "Ka tol ajal oli nii, et kui tegutsesid legaalselt ja maksid legaalselt riigimakse ja mingit halli äri sul ei olnud, siis ei tulnud reeglina ka sinu käest midagi küsima. Norma tootis turvavõõde. See ei olnud toona väga seksikas toode ka, et keegi neid väga ihaldanud oleks. Võib öelda, et turvavõõde tootmine tegi ka meie elu turvalisemaks," tões Käo.

Juht lisab, et praegune olukord majanduses on isegi aastataguse ajaga võrreldes totaalselt muutunud. "Majandus ei saa enam kunagi olema päris selline, nagu ta oli enne koroonakriisi. Võidu- mees on see, kes on e-kanalites tugev, sest e-äri ja selle logistika on saanud pidurdamatu hoo sisse. Inimeste mõttelaadi enam tagasi ei keera, see jääb püsima. Ka töö tegevuse vormid on muutunud, maalt ja linnast kaugemalt kodukontorist töötamine enam ei muutu. Kõik inimesed ei tule õnneks linnast tagasi, nad jäävadki maale ja käivad lin-

Fine, mr Pillesaar, I decided to trust you, but make sure you will succeed.

Lääne-Euroopa arvutitootja asepresident 90ndatel. Esitatud nõudmist on Helmes omanik Jaan Pillesaar edukalt järginud.

▼ Meenutus aastast 1995, kui Norma teenis äripartner General Motorsilt äriauhinna. Jüri Käo Torontos koos GMI Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna ostudirektori Bob Burkharti ja Põhja-Ameerika planeerimisosakonna juhataja Michael Grimaldiga.

Ei pea lahkuma mingi kindla vanuse saabudes. Kogemused on ettevõtluses väga tähtsad.

Jüri Käo

nas aeg-ajalt. Kõik saavadki oma- le meelepärase elurütmi. Suured bürood linnades peavad hakkama muud rakendust otsima. Aga seda ei tasu ka arvata, et kõik jäävadki koju tööle, enamik on seda katsetanud ja ootab nüüd, et saaks kontorisse tagasi teistega suhtlema," märkis Käo.

Distsantsõppe kohta arvas ta aga, et põhikool peaks olema lastel ikkagi füüsilise kohal käimisega haridusasutus. Lapsed peavad ka suhtlemist, tiimitööd õppima. Distsantsõppe võib jääda ülikooli tasemele.

Rohetrend on Käo hinnangul ammu kohal ja ka kaupluste klientide jaoks muutub üha olulisemaks, et kaubad oleks tehud firmades, mis roheteemad ja keskkonda väärtustavad.

◀ Ettevõtte võiks luua siis, kui omad juhtimiskogemusi, oled kapitali kogunud ja lapsed üles kasvatanud ning tunned ärimaailma ja oma valdkonda, annab Jaan Pillesaar nõu tänastele tegijatele.

Edaspidist tormilist tehnika ja tehnoloogia arengut ei osanud siis veel keegi ette näha.

EMTd algusaastatel juhtinud Tõnu Tee ajast, kui Eestis polnud oma mobiilivõrku.

▲ Autode turvavöösid ja plastmasskelke tootnud Normast alustanud Jüri Käo on nüüd Eesti ühe suurima ärigrupi osanik ja juht.

▲ EMT uue teenindussaali avamisel 1993 oktoobris tegi ettevõtte juht Tõnu Tee mobiilikõne teede- ja sideministrile Andri Meistrile.

Telekomiäri lipulaev sündis juba rubla ajal

AS Eesti Mobiiltelefon (EMT) alustas tegevust 3. aprillil 1991, mil ühisettevõtte moodustasid Eesti Telekom, soomlaste Posti- ja Telelaitos ning rootslaste Swedish Telecom International. See oli esimene ühisfirma, mis välismaalastega Eestis üldse tehti.

1992. aasta sügisel EMT esimese juhi Vladimir Jakovlevi mantlipärijaks saanud Tõnu Tee meenutas, et tegelikult sai AS Eesti Mobiiltelefon alguse juba aprillis 1989, kui Pika Hermani tornis lehvits veel ENSV riigilipp ja käibel oli rubla.

"1992 sain ka oma esimese mobiiltelefoni. Eestis ei olnud siis veel oma mobiiltelefonivõrku ja kasutada sai Soome NMT450 võrku. Eestis kasutasid mobiiltelefone vaid need inimesed, kes olid Soome võrguga liitunud ja maksid arvete eest välisvaluutas. Tallinna paigaldati ka Soome võrgu tugi-jaam. EMTsse asusid alaliselt tööle ka Soome spetsialistid, kes tegelesid meie võrgu projekteerimisega ja ka meie spetsialistide väljaõpetamisega," meenutas Tee.

Juhiks saades olid Teel ka Eesti Telekom aktsiad, aga ta müüs need firmat juhtima asudes üsna kiiresti maha, et igasuguseid probleeme vältida. Ta tõdes, et edaspidist tormilist tehnika ja tehnoloogia arengut ei osanud toona veel keegi ette näha. Lisaks veel Eesti majanduse ja regulatsioonide muutust.

Tõnu Tee lahkus EMT juhi kohalt omal soovil 1999. aastal, et veidi aega maha võtta ja reisida. Oma tänaste tegemiste kohta märkis äsja 80aastaseks saanud Tõnu Tee, et ametlikult elab Tallinnas, aga tegelikult on ta koroonaviiruse eest maapaos Läänemaal Noarootsis, kus naudib Eesti looduse ilu, rahu ning vaikust.

20. jaanuaril 2016 muutis Eesti Telekom oma ärinime Telia Eestiks ning ühendas selle nime alla ka senised eraldi brandid Elion ja EMT.

Tulevikuks annab Käole julgust see, et eestimaalased on tublid inimesed. "Tahaks loota, et läheb hästi. Meil on vundament olemas, et veelgi suuremat majanduslikku edu saavutada. Oleme viimastel aastatel jõuliselt arenenud ja ei ole sugugi põhjust arvata, et oleme soomlastest-rootslastest kehvemad. Tähtsaim on, et ei unustataks ära töö tegemist," ütles Käo.

Põlvkond vahetub 25 aastaga, juhid ka?

Kas 25 aasta järel haarab ohjad uus põlvkond? Käo märkis, et tema on jätkuvalt aktiivne ettevõtja. "Ma ei usu, et ettevõtluses peavad põlvkonnvahetused olema just 25 aasta järel. Need käivad ikka dünaamiliselt, ei pea lahkuma mingi kindla vanuse saanud. Ka mujal maailmas ei sõltu see vanusest. Kogemused on ettevõtluses väga tähtsad, neid ei saa kuskilt koolist."

Käo sõnul tegevjuhtimist vereliini pidi lastele jõuga üle anda ei tohi. "Igal isiksusel on tugevad ja nõrgad küljed. Esiteks peavad lapsed seda ise tahtma. Ja teiseks usun mina täitsa sellesse ütlusesse, et esimene põlvkond teenib ja teine kulutab. See on tihti tö-

si. Lastel tuleb lasta ise areneda ja otsustada, mis suunas nad tahavad minna. Suunata saab, aga jõuga suruda ei saa – nõuda, et "sina pead olema meie perekonna tuhandeaastase äri edasikandja". Sellest ei saa head nahka," leidis Käo.

Teise tuntud ütluse kohta, et kapitalil ei ole rahvust, märkis Käo, et kapitalil on siiski rahvus. "Kui sul on kohalikud investorid, siis otsustavad kodumaised investorid asju teistmoodi. Neil on pikaajalisem visioon. Kapitalil on rahvus ja rahvuslik kapital on eraldi väärtus. Aga suuri eelistusi ei tohi teha rahvuslikule ega välismaisele kapitalile."

Käo ütles, et esimese koroonalainega seoses oli Euroopa Liidus isegi protektsionismi näha ja seda oli piinlik vaadata.

"Suurest Euroopa Liidu ühtsuseloosungist ei jäänud paaril esimesel päeval midagi järgi, aga see on nüüd taandunud. Euroopasse jääb mingi protektsionism alati. Kuna see koosneb nii paljude erihuvidega rahvustest ja riikidest, siis sõna "ühistus" on esitlustel tore, aga Euroopa Liidu nn ühisturul tegutsemine ei ole näiteks Ameerika ühisturuga võrreldav."

aastat kogemust

Usaldusväärne elektritööde ettevõtte aastast 1991

ELECTRUM-30

www.electrum.ee

1991

Taasiseseisvuv Eesti erastas ja lõi panku

Moskva ebaõnnestunud putši järel taasiseseisvunud Eestis läks 30 aastat tagasi käima ettevõtete erastamine ja panku kerkis nagu seeni peale vihma.

VÄINU ROZENTAL
kaasautor**1. jaanuar****Uus sotsiaalmaksu määr.**

Jõustusid rendiseadus, tegevusloamaksu seadus, ettevõtte tulumaksu seadus ja sotsiaalmaksu seadus. Sotsiaalmaksu määraks kehtestati 20 protsenti.

Postimees tagasi.

Taas hakkas ilmuma ajaleht Postimees, mis aastatel 1948–1990 ilmus Edasi nime all.

3. jaanuar**ERA Pank sai tegevusloa**

Litsents tühistati 07.04.1999, paar kuud hiljem läks pank pankrotti.

22. jaanuar**Eesti Sotsiaalne Pank sai tegevusloa**

Pank moodustati samanimelise NSV Liidu riikliku panga baasil, Eesti Pank võttis litsentsi ära 09.05.1995.

Eesti Maapank sai tegevusloa

Litsents tühistati 02.01.1996, kui pank liitus Virumaa Kommertspangaga, 22.10.96 nimetati pank taas Eesti Maapangaks, paar aastat hiljem see aga pankrotistus.

2. veebruar**Erastamisele pandi esimesed 83 väikeettevõtet**

1992. aasta lõpuks oli lõviosa – kokku ligi 3000 – väike- ja keskmistest ettevõtetest erastatud.

12. veebruar**Taasmoodustati kaitsepolitsei**

Alates 06.05.1993 reorganiseeriti see kaitsepolitseiametiks.

16. veebruar**Soome marga vahetuspaanika**

ETV huumorisaate “Ivar Vigla sou” margalnaljas väideti, et 100margased rahatähed kaotavad kehtivuse. Paljud inimesed võtsid nalja tõe pähe.

3. märts**Toimus iseseisvusreferendum**

Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamise poolt oli 77,83 protsenti hääletanutest.

MIS TOIMUS?**Valik 1991. aasta sündmusi maailmas****Jaanuar**

Vene vägede rünnakud Leedus ja Lätis. Vilniuse veresaunas sai surma 14 ja vigastada 1000 inimest. Riias ründas OMON Vecmilrgavise silla kaitsjaid.

Algas Lahesõda Iraagi invasiooni lõpetamiseks Kuveidis. Sõda lõppes 27. veebruaril.

Veebruar

Boriss Jeltsin kutsus NSV Liidu juhti Mihhail Gorbatšovi üles tagasi astuma.

Märts

Lätis toimus iseseisvusreferendum.

Exxon nõustus maksma miljard dollarit kahjutasu naftalekke eest Alaskal.

Aprill

Kosmosesüstik Atlantis startis 37. süstikumissioonile.

Nõukogude väed alustasid lahakumist Poolast.

Hollandis varastati Van Goghi muuseumist 20 maali koguväärtuses 500 miljonit dollarit. Paar tundi hiljem leiti teosed muuseumi lähedalt autost.

Loodi Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank.

USA börsiindeks Dow Jones ületas esmakordselt 3000 punkti piiri.

Esko Ahost sai 36aastaselt Soome noorim peaminister.

Mai

Elizabeth II esines esimese Briti monarhina USA Kongressis. Prantsusmaa sai esimese naispeaministri.

Juuni

Boris Jeltsin valiti Venemaa presidendiks

Algas Jugoslaavia lagunemine.

ne. esimeste riikidena löid lahku Horvaatia ja Sloveenia.

Saksamaa seadusandjad otsustasid napi hääletamusega pealinn tagasi viimise Berliini.

Juuli

Soomes tehti maailma esimene GSM-levi telefonikõne.

Ajaloo suurim pankade ühinemine – ühinesid Chemical Bank ja Manufacturers Hanover Corporation.

USA ja NSVL sõlmisid strateegiliste tuumarelvade vähendamise leppe.

August

Nõukogude Liidus korraldati riigipöördekatse.

Taasiseseisvusid Eesti, Ukraina, Valgevene ja Moldova.

Tim Berners-Lee teates projektist World Wide Web, loodi esimene veebisait info.cern.ch

September

Tadžikistan kuulutas end iseseisvaks.

Pantvangikriis Liibanonis.

Oktoober

Eesti sai UNESCO liikmeks.

USA kosmosesond Galileo tegi esimese lähifoto asteroidist (951 Gaspra).

November

KGB lõpetas tegevuse.

Laulja Freddie Mercury suri AIDSi.

Detsember

Ukraina NSV elanikud hääletasid referendumil Nõukogude Liidust lahkuloomise poolt.

Venemaa, Valgevene ja Ukraina moodustasid Sõltumatute Riikide Ühenduse.

Aasta lõpul kadus Nõukogude Liit ametlikult maailmakaardilt.

Üks pank, mis jäi: 1991. aastal alustas Tallinnas tööd Tartu Kommertspanga filiaal Hansapank. Järgmisel aastal jäi Tartu Kommertspank tegevuslitsentsita, Hansapank aga kasvas Eesti suurimaks pangaks.

5. märts**Eestis ennistati Rotary liikumine**

Tallinna Rotary klubi võeti esimese Eesti klubina Rotary Internationali liikmeks.

8. märts**Revalia Pank sai tegevusloa**

Leonid Apananski asutatud panga litsents tühistati 7. märtsil 1993 ja pank pankrotistus 11.04.1994.

12. märts**Eesti Pank hakkas elanikelt valuutat ostma ja seda ka neile müüma**

Senimaani oli keskpank alates 28.06.1990 korraldanud valuutaoksjoneid. Esimesed Eesti Panga kehtestatud vahetuskursid olid 1 USD = 23,0119 rubla ja 1 FIM = 6,201 rubla ostu korral ning 1 USD = 24,6227 rubla ja 1 FIM = 6,6351 rubla müügi korral.

18. märts**Loa sai esimene täielikult väliskapitalile kuuluv ettevõtte**

Valitsus andis oma protokollilise otsusega loa Svenska Statoilile kuuluva aktsiaseltsi

Eesti Statoil moodustamiseks. Aktsiaselts Eesti Statoil registreeriti 27.03.1991, esimene Statoili bensiinjaaam avati 1. aprillil 1992 Tallinnas. Kuni 1996. aastani juhtis ettevõtet Gunnar Okk.

27. märts**Algas Eesti rahareformi ettevalmistamine**

Vastavalt Ülemnõukogu otsusele moodustati rahareformi komitee, mille koosseisu kuulusid valitsusjuht, Eesti Panga president ning üks sõltumatu teadlasest liige. Komitee volitused lõppesid 29. juunil 1995, ent sisuliselt lõpetas rahareformi komitee oma tegevuse pärast rahareformi 1992. aasta suvel.

1. aprill**Pandit müüki esimesed eksperimentaalselt erastatavad ettevõtted**

Nendeks olid teenindus-, kaubandus- ja tootlustegevõtted: õmblusvabrikud Võit (hilisem Linette) ja Baltika, Tartu teeninduskombinaat Mareta, Valga Autobaas, väikeettevõtte Sami, Tallinna Taksopark ja Talleks.

“Mis mees sa siis oled, polegi oma pank?” näis olevat moto 1990ndate algusaastatel. Fotodel valik 1991. aastal tegevusloa saanud panku, mis kõik mõned aastad hiljem, kes suurema, kes väiksema käraga pankrotistusid.

FOTOD: ÄRIPÄEVA FOTOARHIIV, RAHVUSARHIIV

ST Raamatupidamisbüroo, kus nähakse arvude taga klientide raha, mitte lihtsalt numbreid

Tänavu 10. tegevusaastat tähistava Armus raamatupidamisbüroo eripäraks on, et kõik töötajad teevad oma tööd särasilmil. Ettevõtte asutaja ja juhi Rebecca Liis Armuse sõnul ollakse kogu tegevuses orienteeritud lahendustele ja pole probleemi, millele büroo spetsialistid lahendust ei leiaks.

„Lähtume sellest, et raamatupidamises kajastatav ei ole ainult number paberil, vaid tegelik raha, millel on kliendi jaoks tähendus. Eesmärk on alati klientide heaolu ja kasumi maksimeerimine,” ütles Armus, kelle käe all juba 2011. aastast toimiv raamatupidamisbüroo kandis alguses nime Karsgemi OÜ. „Mullu saime aga uue väljanägemise, nime ning kaubamärgi, mis peegeldab oluliselt paremini meie olemust. Kanname uhkelt Armus raamatupidamisbüroo nime, mille taga on Rebecca Liis Armus OÜ. Ettevõtte nime vahetamisel jäi organisatsioon samaks.”

Armus nendib, et juba koolis meeldis talle asju omamoodi teha ning selle eest vastutus võtta. „Ma ei ole palgatöötaja tüüpi ning ainsaks loogiliseks järelduseks oli asutada oma ettevõtte. Ma ei unistanud, et 10. aasta pärast on mul ettevõtte, mis pakub raamatupidamisteenust väikestest Rakverest paarisajale ettevõttele, kes tegutsevad Eestis, Soomes, Rootsis, Norras ja Lätis. Seda enam, et ettevõtte algas pisikesest kodukontorist,” meenutab ta. Kuid üsna pea sündis perre beebi, kelle kasvades arenesid ka Armuse ambitsioonid ning ta hakkas soovima büroo laiendamist. „Soovidega tasub olla ettevaatlik, sest need kipuvad täituma!” muigab ta.

Aja möödudes tekkisid klientidel vajadused laiendada teistesse riikidesse, ettevõ-

tte kasvas ja teenustevalik laienes sekretäritööst kuni erinevate projektide kirjutamiseni. „Jõudsimme järeldusele, et meie senine tegevus on laialivalgub ning nimi ning viisuaal ei peegelda meie tegelikku olekut. Seetõttu läbisimegi rebrandingu ning nimemuutuse,” selgitab Armus, kelle büroos töötab täna 8 särasilmset naist.

Lahendamatud olukordi pole olemas!

Armus raamatupidamisbüroo jaoks on klient alati esikohal ning lahendamatud olukordi ei tunnista. Klientidega mõeldakse kaasa, pakutakse omapoolseid variante ning ollakse nõu ja jõuga abiks plaanide kavandamisel, et tulemus oleks kliendi rikkust maksimeeriv. Ettevõtte peamiseks kliendiks on mikro- ja väikeettevõtted ning mõningad suuremad firmad. Kuna raamatupidamisteenus on liikumas järjest enam majast välja ja automatiseerimise suunas, on vabanenud ajaressursi arvel võimalik tegeleda rohkem analüüsi- ja nõustamisteenusega.

Armus mõnab, et tõenäoliselt kõige suuremaks väljakutseks on täna see, kuidas tööd aina enam kaasajastada ning digitaalsete arengutega kaasas käia. „Liigume uudishimu ja rõõmuga selle poole, et töötajate ja klientide elu teha lihtsamaks ja efektiivsemaks nii, et kvaliteet ei kannataks. Klient peab tundma, et hoolime temast ja ta ei ole ükski. Klient peab saama rahulikult keskenduda oma äritegevusele, muretsemata, mis tema raamatupidamises toimub. Tahame olla koostööpartner, kes on asjadega just nii kursis, nagu seda oleks palgal olev raamatupidaja. Selleks on isiklik suhtlemine väga oluline.”

2020 oli büroo jaoks sarnaselt eelne-

» Ettevõtte leiab igas olukorras kliendile sobiva lahenduse.

vatega hea kasvuaasta. „Kuna meie kliendid on väga erinevatest tegevusvaldkondadest, jääme pandeemiast negatiivselt mõjutamata. Küll aga töid kodukontorid kaasa beebibuumi, mistõttu tuli tegeleda rõõmsate pere kasvu uudiste kõrval personaliotsinguga. Omakorda andis see tõuke suuremale automatiseerimisele,” räägib Armus. „Mõistes, kui keeruliseks võib tegevus üle öö õige ja koolitatud personali puudumisel muutuda, möödub tänavune ja edasised aastad suurte digiprojektide ehitamise ja rakendamise tähe all.”

Ta lisab, et hindab oma töötajates nende kirge ning valmidust igapäevaselt areneda, et üheskoos midagi suurt ja uhket ehitada. Ka uute töötajate värbamisel jälgib Armus, et just finantsvaldkond neid kõnetaks. „Erialase pädevuse saab omandada, aga sära silmadest peab olema algselt peale! Töötajad on väga olulised ja täht-

is on meie omavaheline suhtlus, mille tõttu tähistame koos tähtpäevi ning veedame ühiselt aega. Püüan toetada igat töötajat individina ja leiame koos lahendusi ka keerulisematel aegadel.”

Seda, et koostööst kasvab välja edu, on Rebecca Liis alati uskunud ja seetõttu on büroo alates 2015. aastast Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsiooni (EVEA) liige, 2017. aastal astuti vastutustundliku ettevõtluse foorumi liikmeks ning büroo töötajad kuuluvad Eesti Raamatupidajate Kogusse. 2017. aastal kuulutati ettevõtte juht Rebecca Liis Armus Eesti aasta raamatupidajaks, büroo on pävinud kaks korda vastutustundliku ettevõtte hõbemärgise ning lisaks tunnustatud kaugtöö märgisega. 2020. aastal astus ettevõtte ka juriidilise isikuna Eesti raamatupidajate kogu ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoja liikmeks.

▲ 30 aastat tagasi sai Eesti taas iseseisvaks – Ülemnõukogu saadikud Toompeal 24. augustil, kui Moskvast toimus putš NSV Liidu liberaalsema juhi Mihhail Gorbatšovi kukutamiseks. Lähikukkunud riigipöördekatse pani lumepallina veerema liiduvabariikide iseseisvumise.

▲ Nõukogudemeelse Interrinde demonstratsioon Toompeal.

◀ Eesti riik hakkas taastama ka riiklikke struktuure. Toonane peaminister Edgar Savisaar koos aprillis moodustatud piirikaitsemeti juhi Andrus Ööveliga Luhamaa piiripunktis.

► **29. aprill**
Avati esimene Kofkini Bistrot
Alexander Kofkini firma Kompexim AG kiirsöögiketi Bistrot esimene lüli avas ukseid Tallinnas Narva maanteel endises sööklas.

6. mai
Üks esimesi eraaktsiaseltse Eesti toiduainetetööstuse süsteemis
Tallinna Karastusjookide Katsetehase töötajad eesotsas peadirektori Ants Kotkasega asutasid ASI Tallinna Karastusjoojaid.

10. mai
Kroonidele leiti uus trükkikoda
Eesti Pank katkestas 12. aprillil 1990 sõlmitud lepingu Eesti kroonide trükkimiseks odavaima pakumise teinud USA firmaga U.S. Banknote Co, sest nende tükikvaliteet oli vilets, ning sõlmis uue lepingu Inglise firmaga Thomas De La Rue 5-, 10-, 25-, 100- ja 500krooniste rahatähte-

de trükkimiseks. Kompenseerimaks US-BC juba tehtud kulutusi, võimaldati neil siiski trükkida ühe- ja kahekroonised rahatähed.

1. juuni
Esimene mobiilivõrk
Eesti Mobiiltelefon avas EMT mobiilsiduvõrgu.

19. juuni
Ülemnõukogu asutas Eesti Rahvuskultuurifondi
Fond registreeriti 26. novembril. See püsib firmade ja üksikisikute annetustel ning toetab kultuuritegelasi ja -projekte.

20. juuni
Ülemnõukogu võttis vastu omandireformi aluste seaduse
Seadus ja otsus selle rakendamise kohta said vara tagastamise, munitsipaliseerimise, erastamise ja taasriigistamise aluseks.

▲ **Koidula piiripunkti piirivalvurid Meelis Mäeots ja Lembit Korb valvasid lisaks majanduspiirile ka kaheksat metsast leitud lennukipommi.**

21. juuni
Lõuna-Eesti Arengupank sai tegevusloa
Eesti Pank tühistas litsentsi 26.01.1993, pank pankrotistus neli kuud hiljem.

27. juuni
Otepää Ühispank sai tegevusloa
Eesti Pank tühistas litsentsi 26.01.1993, pank pankrotistus sama aasta aprillis.

1. juuli
Toidul turuhind
Valitsus otsustas enamiku toidukaupade ja põllumajandussaaduste hinnad vabaks lasta, bensiini hind lasti vabaks 25. novembril.
Tööd alustas Hansapank
Esiialgu tegutses Tartu Kommertspanga Tallinna filiaalina.

31. juuli
Viimsi Pank sai tegevusloa
Litsents tühistati 26.01.1993 seoses ühine misega EVEA Pangaga.

EVEA Pank sai tegevusloa
Eesti Pank tühistas litsentsi 02.10.1998, EVEA Panga pankrot kuulutati välja 05.02.1999

1. august
Tegevust alustas ühissettevõtte AS Saku Õlletehas
Osanikeks olid 40 protsendiga Eesti riigile kuuluv Saku Tehased, 30 protsendiga Hartwall ja 30 protsendiga Procordia.

2. august
Esttexpank sai tegevusloa
1994. aasta aprillist nime Eesti Tööstuse ja Arengu Pank kandnud pank ühines 17.11.1994 Eesti Sotsiaalpannaga.

19. august
Nõukogude Liidus algas riigipöördekatse
Kolm päeva kestnud putš lõppes nurjumisega. Eestile läks objektide kaitsmine, interindelaste streigid jm kokku maksma üle 110 miljoni rubla. ▶

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärgi.

ST Nordea Eesti 25 – Tallinnas töötab pangagrupi üksuses inimesi 30 rahvusest

Põhjamaades tähistas Nordea Pank just oma 200. sünnipäeva. Nordea laienes veerand sajandi eest Eestisse, Balti riikidest esimesena, sooviga hakata teenindama kohalikku klienti vastavalt põhjamaisele panganduskultuurile. Täna töötab Eestis Nordea Grupi jaoks 700 inimest 30 rahvusest.

Panga arengutest rääkisid Äripäeva raadiosaates Nordea Eesti juht Tiina Käsi, äri- ja haldusjuht Jelena Trumm ning värbaja Eha Täht.

Nordea sai alguse 1820. aastal Kopenhaagenis Taanis ja tänane pank on tekkinud ligi 300 panga ühinemisel läbi 200 aasta. „Panga esmane eesmärk oli kutsuda üles vaesemaid inimesi säästma ning toetada laenudega tööstuse ja kaubanduse arengut. Pangal oli oluline roll ühiskonna arengus ja põhjamaise jõukuse tekkel,“ rääkis Käsi, kes on oma 15aastase Nordeas töötamise aja jooksul ametis olnud nii Eestis, Taanis kui ka Rootsis. „Mulle väga sobib põhjamaaine töö- ja juhtimiskultuur. Alustasin Nordea Eesti personalijuhina, siis sain grupi tugiüksuste personalijuhiks ning hiljem strateegia ja kultuuri juhiks Nordea Grupis. Täpselt aasta olen nüüd tagasi Eestis juhtimas Nordea Eesti panka tegevjuhina,“ märkis ta.

Nordea esimesi kliente oli maailmakuulus Taani muinasjutuvestja

Nordea 200aastasest ajaloost teadis juht rääkida, et panga üks esimesi kliente oli Taani tuntud muinasjutukirjutaja Hans Christian Andersen – ka tema oli üks neist vaestest toona, keda säästma kutsuti, ja kui ta siitilmast lahkus, oli muinasjutuvestja kogunud mitmeid miljoneid kroone, mis tema lähedaste elu lihtsamaks tegi.

Käsi lisas huvitava faktina ka seda, et 200 aasta eest oli ettevõtlikel inimestel esimeseks laenu tagatiseks alkohol. Ürikutes on teada, et panga Norra üksuses sai kohalik kaupmees laenu 3862 liitri viina ja 70 kasti heeringa vastu.

Üle-eelmise sajandi vahetuse paiku alustasid pangatellerid Põhjamaades koduvisiitidega klientide juurde, et nende säästusid isiklikult panka viia. Teise maailmasõja ajal kasutati pangakontoreid vajadusel ka varjenditena. On teada, et 1950ndatel, kui käima hakkasid pangabussid, aitas üks buss oma kliendi isegi sünnitama. „Nordea on läbi aastasade olnud oma klientidega väga lähedastes sidemetes. Tahame klientidega koos olla nii headel kui halbadel aegadel ka edaspidi,“ ütles Käsi.

Põhjamaiste väärtuste eest väljas

Nordea nimi tuleb tema sõnul sõnadest „nordic ideas“, mis viitab põhjamaistele väärtustele: avatus, võrdõiguslikkus, hoolimine nii inimesest kui ka loodusest. Need on tähtsad ka täna.

Nordea Eestis tegutsemise kohta märkis Käsi, et esimesed 20 aastat oldi traditsioonilises panganduses – tugedati kliendi baasi, suurendati laenu ja hoivuste turuosa. Täpselt 5 aastat tagasi veebruarikuus loodi Tallinnas uus üksus, mis hakkas teenindama meie põhjamaiseid kliente. Sellest saigi alguse meie „uus“ Nordea, mis tänaseks on kiiresti kasvanud 700 inimesega tööandjaks Eesti turul. 2017. aastal võttis Eesti kliendi teenindamise üle Luminor ja Nordea Eesti jätkab ainult põhjamaiste klientidega.

Sellest ajast on Nordea Eesti fookuses kõnekeskuse, *back office*’i ja rahapesu ning finantskuritegevuse tõkestamise teenuste arendamine kogu grupi heaks. „Finantskuritegevuse ennetamine on teema, millele oleme Nordeas väga keskendunud,“ ütles Käsi ning lisas, et nad on Eestis tugev ja arvestatav tööandja, sest nende Ülemiste City kontorit teenindab põhjamaiseid kliente töötajaid 30 rahvusest. Kokku töötab Nordeas grupis üle maailma 30 000 inimest.

Aasta alguses plaanib Nordea Eesti

juurde värvata veel 100 inimest, kes hakkavad töötama grupi protsessidega. Jelena Trumm märkis, et Nordea Eesti kasv on olnud tõesti üllatav. 2016. aastal oli plaan luua 40–60 inimesega üksus, mis osutaks Soome Nordeale laenulepingute ettevalmistamise ja pärimistunnistuste käsitlemise teenust. Üksus käivitus nii hästi, et peagi lisandus äriala lepingute ettevalmistamine Soomele ja käivitati uusi meeskondi, mis pakuvad tugiteenuseid Nordea Rootsi, Norra ja Taani klientidele.

Kõige kiiremini kasvab finantskuritegevuse ennetamise üksus

„Kasvavad kõik üksused, aga enim finantskuritegevuse tõkestamise üksus, kuhu tulevad juurde ka spetsiifilisemad rollid ja uued teemad: analüütika ja robotika,“ ütles Trumm.

Värbaja Eha Täht täpsustab, et Nordea Eesti värbab nii Eestist kui ka piiriüleselt. „Väga spetsiifiliste oskuste puhul teeme ka sihtotsingut, aga meie värbamist lihtsustab Nordea Eesti kui tööandja väga hea ja usaldusväärne maine turul,“ ütles Täht. Ta lisas, et oma inimestesse panustatakse väga. Me alustame turundamist alati firmast seestpoolt. „Oleme suurim pank Põhjamaades ja meid iseloomustab stabiilsus ja eetilisus. Oleme palju panustanud, et uurida välja, miks töötajatele meie juures meeldib ja kuidas eristume teistest sarnastest tööandjatest. Töötajad ise ütlevad, et neile on oluline põhjamaaine juhtimiskultuur, mitmekesine ja rahvusvaheline tiim. On võimalik õppida ja areneda ka firma sees ning liikuda erinevate riikide vahel. On ka näiteid, kus inimene on tulnud Eestisse tööle ja liikunud siit edasi mõnda teise Nordea kontoris,“ märkis Täht. Ta lisas, et nad on Eestisse värvanud tööle soomlasi – neid on siin töötamas juba üle 100, ning rootslasi – neid on 30 ringis. Täna töötab meil üle 30 rahvuse esindajaid. Värbamisel saame hakka suuresti oma jõududega, meil on olemas ka oma sihtotsingu tiim, värbamiskanalina toimib hästi LinkedIn ja kohalikud tööportaalid. Ta lisas, et ligi veerandi uu-

» Aasta alguses plaanib Nordea Eesti juurde värvata veel 100 inimest, kes hakkavad töötama grupi protsessidega.

test inimestest värbavad nad olemasolevate töötajate soovitude kaudu. „Meil on selles loodud boonustprogramm. Kui keegi soovib meile uue töötaja tööle ja uus inimene pool aastat siin töötab, siis soovijal saab boonust. Kui oma töötaja soovib kutsuda oma sõbra meile tööle, siis see on tööandjale parim tunnustus,“ ütles Täht.

Ta lisas, et firma toetab inimesi teistest riigist Eestisse ümber kolimisel. „Anname nõu, kust leida korter ja toetame ka finantsiliselt. Ka kogukonnad tiimide sees aitavad üksteist, sest täna töötavad paljud ka kodukontorist. Teise riiki tööle minemine on ikkagi väljakutse,“ lisas Täht.

Keskmise palga kohta märkis Täht, et see on omas valdkonnas konkurentsivõimeline, aga see pole määrav. Just stabiilsus on kõige olulisem, eriti koroonatingimustes. Lisaks on oluline töötajate tervis. Kõigil meie töötajatel on kontoris ergonomilised töövahendid, sh reguleeritava kõrgusega lauad ja toolid. „Soodustame ja toetame sportimist. Alates aprillist on meil oma töötajatele ka täiendav tervisekindlustus. See lisakindlustus hõlmab muu hulgas ka näiteks psühholoogilist abi, hambaravi ja massaaži, meil on ka tasustatud tervisepäevad ja alates teisest tööaastast nädalane lisapuhkus talvel,“ loetles ta.

Töötajate värbamine jätkus ka kõige kibedamal koroonaaajal

Meie jaoks on oluline inimeste tasakaal töö ja eraelu vahel. Kuna täna töötavad inimesed meil enamasti kodukontoris, siis peame oluliseks, et inimesed võtaksid puhkuse- ja liikumispause ning tööpäevad ei veniks lõputult. Tiimijuhid toetavad oma inimesi igapäevaselt ja on nendega tihedalt kontaktis.

Samas töötavad mõned meeskonnad igapäevaselt kontoris, näiteks kõnekeskuses. Neile tagame turvalise töökeskkonna. Igal öhtul desinfitseerime töökohti ja jagame näomaski tööle tulekuks ja koju minekuks. Pakume oma tervisekindlustuse kaudu lisateenuseid – näiteks psühholoogilist nõustamist ja tervisetestide tegemist.

Jelena Trumm lisas, et eelmisel aastal kasvasime 150 uue inimese võrra ja meiega liitusid uued inimesed ka märtsis-aprillis – kõige kibedamal koroonaaajal. Koroonaaeg pani Nordea Eestit veelgi enam liikuma automatiseerimise poole ja kasutama rohkem digitaalseid võimalusi.

Koroonaaeg kohandati Trummi sõnul kiiresti ümber uute inimeste *onboarding*’u ja väljaõppe protsessid, mis on täna valdavalt virtuaalsed.

Küsimusele, mis vanuses töötajaid nad värbavad, vastas Täht, et täna töötab Nordeas nii aastal 2000 sündinuid kui ka üle 65aastaseid inimesi. „Meile on oodatud igas vanuses töötajad. Pigem kandidaadid ise muretsevad vanuse pärast töövõetlustel, kuid see tõesti ei ole meie juures tähtsust. Oluline on inimese soov ja tahe meil töötada, elada Nordea väärtuste järgi ning pidevalt areneda,“ ütles ta.

Nordea Eesti juht Tiina Käsi märkis, et ettevõtte sai 2020. aastal Eesti Inimõiguste Keskuselt märgise „Austame erisusi“, mis on tunnustus meie rahvusvahelisele ja mitmekesisele meeskonnale, kus igaüks on väärtustatud sõltumata taustast, vanusest, soost ja rahvusest.

Juht toonitas ka, et Nordea oli üks esimesi panku Põhjamaades, kes pakkus klientidele koroonaalukorras maksepuhkust. Seda on grupis kokku kasutanud 100 000 klienti.

Küsimusele, kas raskel ajal on neil lihtsam uusi inimesi tööle leida, vastas Käsi, et tõesti on kandidaate rohkem. „Me siiralt tahame, et kõigil Eestis inimestel ja majandusel läheks hästi. Olen väga tänulik, et me täna veel Nordea Eestina saame kasvada ja tahan väga tänada kõiki meie enam kui 700 töötajat, tänu kellele oleme usalduse Nordea grupis ja oma klientide hulgas ära teeninud,“ ütles ta.

Nordea

▲ Alar Tamming alustas 30 aastat tagasi valuutavahetusäri.

▲ Esimest 100% välismaistele omanikele kuulunud ettevõtet Eestis - Statoili - asus juhtima Gunnar Okk.

Edukas erastaja

Äripäev hakkas aasta ärimeest valima 1993. aastal, esimese tiitli sai Andres Sarri Talleksi eduka erastamise eest 1991. aastal.

Aastatel 1989–1991 töötas Sarri tootmis-koondises Talleks asedirektorina. Aastatel 1991–2011 oli ta ASi Eesti Talleks juhatuse esimees ja suurim aktsionär. 1958. aastal sündinud Sarri tegeles nii auto- kui ka kinnisvaraäri. 2011. aasta märtsis müüs ta Volkswageni edasimüüja Saksa Auto Norra firmale MøllerGruppen. Sarri suri 2011. aasta juulis.

◀ Nõukogude Liidu - Soome ühisfirma "Traffic Service" avas Järvel bensiinijaama Union.

▲ Eesti Pangas algas valuuta ost-müük elanikkonnale.

20. august

Taastati iseseisev Eesti Vabariik. Ülemnõukogu tegi otsuse Eesti riikliku iseseisvuse kohta ja Põhiseadusliku Assamblee moodustamise kohta.

22. august

Esimene rahvusvaheline tunnustamine. Esimese lääneriigina tunnustas Eesti iseseisvust Island, esimese Lääne suurriigina kolm päeva hiljem Prantsusmaa.

23. august

Taristu Eesti riigi omandisse Valitsus kuulutas Eesti Vabariigi omandiks raudtee, laevanduse ja liidutehased, Eesti NSV Tsiiviillennunduse varad võeti üle 03.09.91.

29. august

Balti Ühispank ehk UBB sai tegevusloa Sulo Muldia ja Peeter Luige suuroman-duses oleva panga litsentsi tühistas Eesti Pank 08.02.1993, sest UBB ühendati 16.03.1993 Põhja-Eesti Aktsiapangaga Põhja-Eesti Pangaks.

13. september

Alustati riigi põhiseaduse koostamist Tegevust alustas 60-liikmeline Põhiseaduse Assamblee, mille esimeheks valiti Tõnu Anton. Assamblee lõpetas tegevuse 10.04.1992, olles valmis saanud Eesti Vabariigi põhiseaduse eelnõu.

16. september

Balti riigid võeti ÜRO liikmeks Eesti esimene alaline esindaja ÜRO juures oli Ernst Jaakson, Eesti pikaajaline peakon-sul New Yorgis ning missioonijuht USAs, kes kandis Eesti Vabariigi järjepidevust kogu Nõukogude okupatsiooni vältel. **Osa piiripunkte Eesti piirivalve valvata** Eesti piirivalve hakkas tegutsema Tallinna lennujaama ja sadama piiripunktides, üldine vastutus piiri eest jäi esialgu Nõukogude Liidu piirivalvele. Nõukogude piirivalve lõpetas töö Eesti põhja- ja läänepiiril 1. augustil 1992 ning piiri hakkas valvama Eesti piirivalve.

▲ Õmblusvabrik Baltika erastati septembris. Suuromanikuks sai senine direktor Meelis Milder.

▲ Vaatamata kiirele hinnatõusule oli pooides toidukaupadest nappus. 31. detsembril seisid inimesed tunde Tallinnas Narva maantee alguses "Pagari" kaupluse ukse taga leivajärjekorras.

18. september

Iseseisvana tagasi olümpialikumises Taastati Balti riikide liikmestaatus Rahvusvahelises Olümpiakomitees.

21. september

Eesti poisid, tulge koju NSV Liidu president Mihhail Gorbatšov andis välja seaduse, mille kohaselt tuli Balti riikidest NLI sõjaväkke võetud ajateenijad kuu lõpuks koju lasta.

23. september

Eesti Pangas vahetus president Sellel kohal alates 28.12.89 olnud Rein Ot-sasoni asemele sai Siim Kallas, kes enne seda oli alates 1989. aastast Eesti Ametiühin-gute Keskliidu esimees. Kallas juhtis kesk-panka kuni 27. aprillini 1995.

30. september

Eetrisse tuli esimene täisprogrammiga lokaalraadio Vello Lääne käivitatud Raadio Tartu tegutses 2003. aastani.

1. oktoober

Taasloodi riiklik tolliamet Vastmääratud peadirektor Mati Jürgens jättis tolliinspektuuride arvuks 14, neis asus tööle 151 ametnikku, oktoobrikuu jooksul lisandus veel 23 ametnikku.

1. jaanuaril 2004 ühendati tolliamet mak-suametiga.

1. oktoober

Käiblele tulid esimesed taasiseseisvunud Eesti Vabariigi postmargid Kokku oli 9 erinevas rublavääringus vapimarki. Esimene kroonivääringus post-mark tuli käiblele 3. oktoobril 1992.

7. oktoober

Valitsus otsustas võtta esimese laenu 50 miljoni Saksa margaga taheti toetada põllumajandust.

12. oktoober

Rahvarinde baasil loodi Eesti Rahva-Keskerakond Alates 17. aprillist 1993 kandis partei nime Eesti Keskerakond.

17. oktoober

Ülemnõukogu võttis vastu maareformiseaduse Seadus jõustus 01.11.91. Maareformi käi-gus tagastati, asendati või kompenseeriti endistele omanikele või nende õi-gusjärglastele õigusvastaselt võõrandatud maa, anti tasu eest või tasuta maa era-ja munitsipaalomandusse ning määrati kindlaks riigi omandusse jäetav maa.

Vahetus Tartu linnapea

Sellel kohal alates 30.06.1987 olnud Too-mas Mendelson astus tagasi. 21. novemb-ril sai linnapeaks Ants Veetõusme.

1. november

Tartu Autobussi- ja Taksopargi baasil moodustati RAS Tarbus Riiklikust aktsiaseltsist sai AS Tarbus 19.10.1995, alates 18.11.2005 kannab ette-võtte ärinime AS GoBus.

29. november

Loodi Eesti Tööstuse Keskliit 4. mail 1995 reorganiseeriti see Eesti Töös-tuse ja Tööandjate Keskliiduks. ETTKL ja Eesti Tööandjate Ühenduste Keskliit ühi-nesid 29.11.1997 Eesti Tööandjate ja Töös-tuse Keskliiduks, mis alates 28.08.2001 kannab nime Eesti Tööandjate Keskliit.

3. detsember

Taasasutati Eesti Patendiamet 10. märtsil 1992, mil amet tõeliselt tege-vust alustas, töötas seal üks inimene ning polnud ühtki tööstusomandi kaitset regu-leerivat seadust.

18. detsember

KGB lõpetas Eestis tegutsemise Kirjutati alla lepingule, mis likvideeris Eestis tegutsenud NSV Liidu KGB.

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärke.

ST AS Epler & Lorenz on 30 aastat aidanud vähendada ühiskonna poolt tekitatavat jalajälge

Eesti riigi eesmärk on suunata võimalikult suur kogus elutegevuse käigus tekkivatest jäätmetest taaskasutusse ja vähendada sellega ühiskonna poolt tekitatavat jalajälge. Olulist rolli mängib selles valdkonnas tänavu 30. tegevusaastat tähistav jäätmekäitlusettevõtte AS Epler & Lorenz, kelle valduses on Eesti ainus spetsiaalne ohtlike jäätmete põletamise tehas.

„Jäätmete käitlemine tervikuna on mitmetahuline protsess, aga eriti keeruline on just ohtlike jäätmete valdkond. Paljud jäätmed on ohtlikud nii inimestele kui ka loodusele ning seetõttu nõuab seda liiki jäätmete vastuvõtt ja nende käitlemise nõuetest kinnipidamist,” tutvustab ASI Epler & Lorenz juhatuse liige Janis Lorenz. „Meie eesmärk on korraldada jäätmekäitlust võimalikult loodust säästvalt.”

AS Epler & Lorenz alustas ohtlike jäätmete käitlemisega 1991. aastal ning seda õlijäätmete kogumise ja põletamisega esimesel Baltimaadesse ehitatud jäätmepõletusteadmel Tartus. Kuna inimtegevuse käigus tekkivate, elukeskkonnale ohtu kujutavate jäätmete ring on märksa laiem, tekkis peagi vajadus ka teiste ohtlike jäätmete käitlemiseks. Tänapäevaseks on ettevõtte tegevus koondunud järgmistesse põhisuundadesse: ohtlike jäätmete põletamine energia tootmiseks, jäätmekütuste valmistamine fossiilsete kütuste asendamiseks, ohtli-

ke jäätmete taaskasutamine materjalina ning keskkonnanõuetest puhastustööde teostamine.

Inimeste mõttemaailma muutmine on võtnud aastaid

Lorenz sõnul tundus 1991. aastal jäätmekäitlusettevõtte asutamine esmapilgul vetehüppena tundmatusse. „Ohtlikud jäätmed olid paljude jaoks võõras teema ja väidetavalt neid ju ei tekigi nii palju ja... Meil kulub aastaid selle mõttemaailma muutmiseks,” meenutab ta. „Väga olulise otsuse tegime 2004. aastal, – et jätkata ohtlike jäätmete põletamist, peame rekonstrueerima (uuendama) põletustehase. See vajas suurt investeringut, mis algul tundus päris raske olevat. Suutsime pankadele selgeks teha vajaduse Eestile ja leidsime panga, kes oli valmis toetama.”

Täna võib Epler & Lorenzi tugevuseks nimetada ohtlike jäätmete taaskasutamist ja lõppkäitlemist. Ettevõtte peamised klien-

„**Koostöö partneritega põhineb Lorenzi sõnul aususel, kokkulepetest kinnipidamisel, töö kvaliteedil ja paindlikkuses teenuse osutamisel.**

did on tootmisettevõtted, raviasutused ja kohalikud omavalitsused. Koostöö partneritega põhineb Lorenzi sõnul aususel kokkulepetest kinnipidamisel, töö kvaliteedil ja paindlikkuses teenuse osutamisel.

Rajatav käitlustehas aitab lahendada Eesti ohtlike jäätmete probleeme

Ettevõtte tulevikuplaan on mõjutanud jäätmete põletamise lõpetamine Kunda Nordic Tsement ASI ahjudes ning Epler & Lorenz otsustas seetõttu rajada Tartusse vana põletustehase asemele suurema ja moodsama. „Oleme alustanud uue põletustehase rajamiseks ja vana rekonstrueerimiseks vajalike tegevustega. Pärast nende projektide elluviimist on Tartus ja Tallinas ohtlike jäätmete põletustehased, millele tegevuse tulemusena on tagatud kogu Eestis põletamist vajavate ohtlike jäätmete keskkonnaohutu käitlemine,” kinnitab Lorenz. Tehaste valmimine on planeeritud vastavalt 2022. ja 2023. aastal.

2020. aastal jätkusid jääkreostuse likvideerimistööd erinevatel objektidel üle Eesti ning suurenesid põletustehases põletatavate ohtlike jäätmete kogused. Lisaks kasvavad Covid-19 viiruse tõttu kevadel ja sügisel nakkusohulike jäätmete kogused mahud, millest tulenevalt täitis ettevõtte aastaks püstitatud eesmärgid juba novembris.

Keskkonna muudavad puhtamaks teod, mitte sõnad

AS Epler & Lorenz omab täna kahte regionaalset käitluskeskust – üks Tartus ja teine Tallinnas, mis teenindavad kogu Eestit. Ettevõttes töötab ligi 60 inimest, kellest pooled on töötanud ettevõttes viis või enam aastat. „Oleme oma tublidele inimestele väga tänulikud, sest kui nemad teevad head tööd, läheb ka ettevõtte, klientidel, partneritel ning kõigil Eesti inimestel hästi. Ja kui töötaja on oma töö hästi teinud, on ta loomulikult kiitust väärt!” ütleb Lorenz.

AS Epler & Lorenz tööprotsess vastab ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 ja ISO 45001:2018 standarditele, mis järgib kvaliteedi-, keskkonna ning töötervishoiu ja -ohutuse nõudeid. See näitab, et ettevõttes kasutusel olevad käitlustehnoloogiad vastavad kehtivatele keskkonnanõuetele, on loodussäästlikud ja inimsõbralikud. Ettevõtte vähendab oma igapäevatoos „jalajälge”, kasutades ja arendades keskkonnasõbralikke digilahendusi, mille tulemusena paberdokumendid on viidud elektrooniliseks. Epler & Lorenz on Eesti Ringmajandusettevõtete Liidu liige.

Keskkonnasõbralikult koos!

www.epler-lorenz.ee

Edukamad 1991 asutatud ettevõtted

Nimi ja käive 2019. aastal mln eurodes

Telia Eesti AS	312,9	Svarmil AS	7,8	Westward OÜ	2,6	Spin Tek AS	1,1	Merks EU OÜ	0,5	Vilan OÜ	0,2
Circle K Eesti AS	300,1	Regalia Kaubandus OÜ	7,7	Krootuse Agro AS	2,4	Ekso Agro OÜ	1,1	Biltex OÜ	0,5	Vaarmann OÜ	0,2
Maag Grupp AS	229,9	Valdek AS	7,5	Cargobus OÜ	2,4	Sevi Kodukaubad OÜ	1,0	Mafa ES OÜ	0,5	Waide OÜ	0,2
Tavid AS	210,2	Elke Rakvere AS	7,4	Ode AS	2,4	Lakrito OÜ	1,0			Arhitektuuribüroo	
ABB AS	158,2	Magma AS	7,4	Estonian Holidays AS	2,3	Anesta OÜ	1,0	0,5 MLN		Studio 3 OÜ	0,2
OG Elektra AS	157,2	Same OÜ	7,3	Emeri Kaubanduse OÜ	2,3	Veskimäe AS	1,0	Projekteerimisbüroo		Nabala	
Skinest Rail AS	132,8	Elero AS	7,1	Risti Agro AS	2,3	Kobras AS	1,0	Maa ja Vesi AS	0,4	Põllumajanduse OÜ	0,2
Stokker AS	129,1	Terrat AS	7,0	Relika OÜ	2,3	Peeter Projekt OÜ	1,0	Lääne Elu OÜ	0,4	Mahtra	
Eesti Post AS	126,3	Forss OÜ	6,9	Dentes AS	2,3	E & T OÜ	1,0	Lasnamäe-S AS	0,4	Teraviljakasvatuse OÜ	0,2
Kesko Senukai Estonia AS	113,2	Antaates AS	6,8	Triger AS	2,2	Rapo OÜ	1,0	Forman OÜ	0,4	Provel OÜ	0,2
Prike AS	100,2	Vigolin AS	6,7	MI-Transport AS	2,2	Raasiku Elekter AS	1,0	Rekvi OÜ	0,4	Hermes Pärnu OÜ	0,2
		Plasto AS	6,2	Electrum AS	2,1			Siim Ehitus OÜ	0,4	Varr OÜ	0,2
100 MLN		Stark Logistics AS	6,0	Usesoft AS	2,1	1 MLN		Gloria OÜ	0,4	Türi-Vaip OÜ	0,2
Wendre AS	99,8	ESRO AS	5,8	Ferrel AS	2,1	Ronex OÜ	0,9	Kala Ruudus OÜ	0,4	Karlev OÜ	0,2
Age Com OÜ	82,6	Valmeico AS	5,8	Katri OÜ	2,1	Maves OÜ	0,9	Rebellis OÜ	0,4	Inkeri TÜH	0,2
Eesti Loto AS	60,8	Propaan AS	5,7	Fesma Alu OÜ	2,1	Advokaadibüroo Tark OÜ	0,9	Pärnu Eke Projekt AS	0,4	Vester TKM OÜ	0,2
Eesti Talleks AS	55,0	Nuia PMT AS	5,4	Systemtest OÜ	2,0	Sangaste Linnas AS	0,9	Haja Autokooli OÜ	0,4	DLT OÜ	0,2
		Valmap Grupp AS	5,1	Folger Art AS	2,0	Elen PT OÜ	0,9	Eero OÜ	0,4	Välisõigusabi	
				Otepää Lihatoöstus		Juta & Kaido OÜ	0,9	Assoll OÜ	0,4	Advokaadibüroo OÜ	0,2
50 MLN		5 MLN		Edgar OÜ	2,0	Pärnu REV AS	0,9	Pelgulinna Autobaas OÜ	0,4	Signaal Rakvere OÜ	0,2
O-I Estonia AS	48,1	Epler & Lorenz AS	4,8	Baltplast AS	2,0	Nowap OÜ	0,9	Cobra Grupp AS	0,4	Kai Hestia OÜ	0,2
Linde Gas AS	47,3	Harku Karjäär AS	4,8	Agio Ehitus OÜ	2,0	Pakar AS	0,9	Sign OÜ	0,4	Ariko Reserv OÜ	0,2
Schenker AS	43,0	Parmet AS	4,7			Estiko AS	0,8	Installatsiooni Kompanii OÜ	0,4	An & Ben OÜ	0,2
Rait AS	42,6	Kinnisvara Info AS	4,6	2 MLN		Resta OÜ	0,8	Anhel AS	0,4	Neti OÜ	0,2
Helmes AS	42,0	Saarmas AS	4,6	Olev Ehitus OÜ	1,9	Kristeni Kütused AS	0,8	Ship Solutions OÜ	0,4	Imavere Root OÜ	0,2
Toode AS	40,4	Karu Katus OÜ	4,4	Tari AS	1,9	Sirje AS	0,8	Elviur OÜ	0,4	Eldeco Inseneribüroo OÜ	0,2
Saint-Gobain Eesti AS	35,3	Olbtar AS	4,4	Enteh Engineering AS	1,9	M.F.Leming OÜ	0,8	Žaklar OÜ	0,4	Sarma OÜ	0,2
Yaico AS	32,1	Dale LD. AS	4,3	Tera AS	1,9	Jälle ja Ko AS	0,8	Accra OÜ	0,4		
BAM2 OÜ	31,2	Hinkus AS	4,3	Võru Vesi AS	1,9	Plokk AS	0,8	Klemet OÜ	0,4	0,2 MLN	
ME Group Baltic OÜ	29,5	Agrovaru AS	4,3	Balen OÜ	1,9	Naeris OÜ	0,8	Aasoja Projekt AS	0,4	Serdna & Ko OÜ	0,1
Balbino AS	28,6	Estko AS	4,2	Tavex OÜ	1,8	Lokuta Kaater OÜ	0,8	Civen OÜ	0,4	SM Grupp OÜ	0,1
SOL Baltics OÜ	28,2	Ebeta AS	4,2	Agapics AS	1,8	Sarõšev Ja K AS	0,8	Sipa Masinaühistu Tüh	0,4	Arcus Projekt OÜ	0,1
Adven Eesti AS	27,6	Novarc Group AS	4,1	Volex AS	1,8	Aike OÜ	0,8	Auditiitorbüroo Elss OÜ	0,4	Ingri OÜ	0,1
Abestock AS	27,6	Jumek AS	4,1	Kraver AS	1,8	Märjamaa Apteek OÜ	0,8	Rigor OÜ	0,4	Siimusti Känd OÜ	0,1
Saku Metall AS	27,0	Tehnoplast AS	4,0	Feenoks OÜ	1,8	Sumar OÜ	0,8	Rameene OÜ	0,4	FT OÜ	0,1
Coca-Cola HBC Eesti AS	26,6	VIM Agentuur AS	4,0	Stik AS	1,8	Honga AS	0,8	Haspo OÜ	0,4	Ehitusekspert OÜ	0,1
Fonte OÜ	25,9	Elstera AS	4,0	Sagro Food AS	1,7	Aldus AS	0,8	Abobase Systems OÜ	0,3	Agerinvest AS	0,1
		K.Met AS	3,9	Sanbruno OÜ	1,7	Vaaros OÜ	0,7	International Baltic		Arensburgi Reisid OÜ	0,1
25 MLN		Adam BD AS	3,9	Vart OÜ	1,7	Bioexpert OÜ	0,7	Golfmarina OÜ	0,3	AIK-Projekt OÜ	0,1
Petkam OÜ	24,6	Marmiton AS	3,8	Venma Vt OÜ	1,7	Kodutarve OÜ	0,7	Paide EG OÜ	0,3	Eliori Aritarkvara OÜ	0,1
Altia Eesti AS	24,0	Uninaks AS	3,8	Vilde AS	1,6	Aide AS	0,7	Ankatrans OÜ	0,3	Fomar OÜ	0,1
CWT Estonia AS	23,3	KMV AS	3,7	Finest Rannahotell OÜ	1,6	Alliku OS AS	0,7	Narva Elamuvaldus OÜ	0,3	Võru Kerri OÜ	0,1
Merktrans AS	21,5	Mones & Tuur OÜ	3,7	Amarantest AS	1,6	Pesumaja Rea OÜ	0,7	LIM OÜ	0,3	Alo ET OÜ	0,1
Respo Haagised AS	18,2	Siller Auto OÜ	3,7	Temper OÜ	1,6	BRT Keskus OÜ	0,7	PR Firmareklaam OÜ	0,3	Veka Inseneribüroo OÜ	0,1
TTP AS	17,9	Nordic Lumber AS	3,7	Mateko OÜ	1,6	Papera Mõõblimaja AS	0,7	Gaur AS	0,3		
Sami AS	17,4	JOT Eesti OÜ	3,6	Elif AS	1,6	Vitax-T OÜ	0,7	Sarrus OÜ	0,3		
Fujitsu Estonia AS	17,1	Eumar Santehnika OÜ	3,6	Vikstal OÜ	1,6	Alder OÜ	0,7	Destro OÜ	0,3		
Markit Eesti AS	16,7	Ramsi Turvas AS	3,5	Baziks OÜ	1,6	Heelix Grupp AS	0,7	Otepää Oskar OÜ	0,3		
Vändra Tarbijate Ühistu TUÜ	16,5	Pajusi Abf AS	3,5	Tevo OÜ	1,6	Türi Vesi OÜ	0,7	Inorek & Grey OÜ	0,3		
Taure AS	15,0	Sovek AS	3,4	Karla Auto O.K. OÜ	1,6	UEF Grupi OÜ	0,7	Abilis OÜ	0,3		
Kohimo AS	15,0	Eesti Elecster AS	3,4	Epp OÜ	1,6	Nuki & Ko OÜ	0,7	Leeni OÜ	0,3		
		Tradex AS	3,4	Mihkel X OÜ	1,6	Spin Press AS	0,6	Eesti Murud OÜ	0,3		
15 MLN		PMC Hydraulics AS	3,3	Eesti Esm OÜ	1,6	Martem AS	0,6	Estrola OÜ	0,3		
Hotell Olümpia AS	14,8	Image Wear AS	3,2	Topplast OÜ	1,6	Disekt ST OÜ	0,6	Sugesto OÜ	0,3		
Lenne OÜ	14,4	Hiiu Kalur AS	3,0	Baltreiler AS	1,5	Liiwimaa		Onega OÜ	0,3		
Transpoint		Koolibri AS	3,0	Eslat AS	1,5	Katusemeister OÜ	0,6	Brewwanž OÜ	0,3		
International (Est) AS	14,3	Merit Tarkvara AS	3,0	1,5 MLN		TBB Pank AS	0,6	Gersamia OÜ	0,3		
STV AS	14,2	Põž AS	3,0	MV Transport AS	1,4	Almeda Kliinik OÜ	0,6	Transmap AS	0,3		
KH Energia - Konsult AS	13,8	Evas B&P AS	3,0	Tartu Näitused AS	1,4	Kihnurand AS	0,6	Siimusti Autoveod OÜ	0,3		
M ja P Nurst AS	13,1			RTT AS	1,4	Auto Jõhvi AS	0,6	Seemi AS	0,3		
Estrefransservice OÜ	13,0			Stivis OÜ	1,4	Semidor OÜ	0,6	Mihkli AS	0,3		
Swedbank Support OÜ	12,3			Ants Viljandi OÜ	1,4	Ortmark OÜ	0,6	Avre ja Ko OÜ	0,3		
Wris AS	12,3			Allando Trailways AS	1,4	Raktom AS	0,6	Hansaworld Estonia AS	0,3		
Haapsalu Uksetehase AS	12,0			Puko OÜ	1,3	Pranko OÜ	0,6	Juura OÜ	0,3		
Astri AS	12,0			Lihula Maaparandus AS	1,3	Keva OÜ	0,6	Viageo OÜ	0,3		
Eesti Energomontaaž AS	11,4			Samat AS	1,3	Perimex OÜ	0,6	Adams Grupp OÜ	0,3		
Reiden AS	11,3			Tuuleveski OÜ	1,3	Tanner OÜ	0,6	Vätta Puit OÜ	0,3		
Saue Ept AS	11,1			Rivor AS	1,2	Valingu Mõis AS	0,5	Eramu OÜ	0,3		
Kone AS	10,5			Männiku Saekoda OÜ	1,2	Geneva OÜ	0,5	Rikal OÜ	0,3		
Uweko AS	10,5			Türi Bel-Est OÜ	1,2	Timmet AS	0,5	Oliveri Pood Tartus OÜ	0,2		
				Techno Töökoda OÜ	1,2	Dolores OÜ	0,5	Projektbüroo Teinos OÜ	0,2		
10 MLN				Susi AS	1,2	Kordamed OÜ	0,5	Paul OÜ	0,2		
EKSO AS	9,3			Erato OÜ	1,2	Triger-E OÜ	0,5	Raubri AS	0,2		
Unilever Eesti AS	9,2			Marjel OÜ	1,2	Tara-Torf AS	0,5	Kasepargi OÜ	0,2		
Espak Viljandi AS	9,2			Piilia Põllumajanduse OÜ	1,2	Sankotrans AS	0,5	Liu Paat OÜ	0,2		
Virumaa Metsatööstus AS	8,9			Terg OÜ	1,2	Linette AS	0,5	Stratum OÜ	0,2		
Kontek Int AS	8,9			Brick AS	1,1	Englo OÜ	0,5	Lääne Agrovaru OÜ	0,2		
M&A AS	8,4			Torf AS	1,1	Pärliin AS	0,5	Tabal OÜ	0,2		
Kontek Tartu AS	8,4			Vaiest OÜ	1,1	Tesmasan OÜ	0,5	Uhtna Pood OÜ	0,2		
Espak Tartu AS	8,2					Moto AS	0,5	IE Tarkvara OÜ	0,2		
Mass AS	8,2										
SA.MET AS	7,9										

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärgi.

Tootja rõõmustab, et tarbija eelistab eestimaist toodangut

Uninaks peab tänavu 30. sünnipäeva. Ettevõtte rajaja ja juhatuse esimees Guido Piksar ütleb, et tegelik algus oli varemgi. Firma registreeriti aastal 1991.

„Oli aasta 87, kui mõtlesin, et võiks tegeleda kuivsegude tootmisega,“ meenutab Piksar. Siis oli tal üle saja töötajaga ehitusega tegelev väikeettevõtte Props – üks esimesi väikeettevõtteid, mis oli uue seadusega lubatud. Mõte toota kuivsegusid tuli Soomest, kus Propsi ehitusmehed tegid plaatimistõid kasutades kuivsegusid. Meil tehti tol ajal tsemendi ja PVA-liimiga segu ehitustel kohapeal.

Tehnikateadlase professor Ahto Räniga arutades koostati esimesed retseptid, mille järgi valmistati segusid Propsi tarbeks. Saadud kogemusest küpses otsus ehitada kuivsegude tootmise tehas. Tõuke alustamiseks sai Piksar ka külaskäigult Soome kuivsegude tehasesse, kus talle tutvustati tootmist. „Sealt sain esimese info, mida on tootmiseks vaja ja kuidas asi toimib,“ ütleb ta.

Algus polnud lihtne – seadmeid oli keeruline hankida. Maadki ei saanud siis osta. Lihulas oli betoonitehas, mis ei tegutsenud enam aktiivselt. Sealsete töötajatega võis arvestada ja sellepärast rajas ta tootmise Läänemaale. Haapsalu KEKiga koostöös kerkis Lihulasse kaarhall, kuhu telliti eksperimentaalseid seadmeid. Tol ajal polnud pangalaenu võimalust, ainult omavahendeid kasutades pandi tootmine püsti. 1991. aastal registreeriti Lihulas ettevõtte Uninaks AS. Sealsamas tegutsetakse praegugi, hooneid on ümber ja juurde ehitatud. Töökeskkond on paranenud ning tootmine on kasvanud.

Esimene Baltikumis

Uninaks hakkas esimesena Baltikumis valmistama kuivsegusid. Vaid pahtleid tootval Aravete KETE-I oli kuivsegude tootmise kogemus.

Alustati paari-kolme töötajaga. Kui algas müük ja hulgitootmine, siis oli palgal juba kümnekond inimest. Algul oli päevatoodang vaid kaks-kolm tonni, nüüdse ajal valmib päevas kuni kolmsada tonni segusid ja töö on ligi 40 inimest. „Meie töötajad on olnud tublid ja ettevõttele truud, oleme neile tänulikud,“ ütleb juht. Kes on tulnud, on jäänud, lahkunud on pika aja jooksul vaid mõned.

„Mina käin Lihulas korra-kaks kuus, ja Lihula töötajad saavad tehases suurepäraselt hakkama. Igapäevaselt on suhtlus aga tihe – telefon, Skype, e-kirjad, oleme üks meeskond ja mõtleme samas rütmis,“ ütleb Guido Piksar.

Eelkõige Eesti turule

Uninaks toodab kuivsegusid eelkõige Eesti turule. „Eraldi tahaks tänada meie Eesti ehitajaid,“ lausub ettevõtte juht. Rahvas on hakanud järjest rohkem eelistama kodumaist kaupa. Seetõttu pole ettevõtte müüginumbreid kahanenud ka rasketel aegadel. Uninaks on Eesti ehitajate hulgas usalduse võitnud ja loodetavasti jääb nii ka edaspidi, usub firmajuht.

Mullu läks umbes 20% toodangust ekspordiks, 80% müüdi kodumaa kauplustes. „Väga heaks partneriks on kerkinud Leedu ehitajad. Arvestatavaks ekspordimaaks on kujunenud ka Rootsi ja Soome,“ loetleb Piksar kauba sihtmaid. Lätit nimetab ta koduturuks, kus kaubeldud juba üle 20 aasta. Kuivsegusid Eestist palju kaugemale viia pole võimalik, sest transpordi osa toote hinnast on suur.

Uninaksi segude valik on lai, ainuüksi erinevalt toimivaid segusid on üle 60. Hin-

nakirjas on erineva nimetusega tooteid kokku üle 200. „Oleme igapäevaselt töös toodete parendamise ja käepäraseks muutmise, et pakkuda ehitajatele parimat ja käepärast toodet.“ Retseptide juurutamisel kasutatakse välismaiste keemiatootjate uusi lahendusi. „Kui me ise leiutama hakkasime, oleksime sammu maas oma väljamaa konkurentidest,“ selgitab Piksar. „Abi retseptide koostamisel on koostööst ehitajatega. Nende tagasiside on vajalik ja arvestame sellega alati.“

„Kasutame täiteainetes põhiliselt Eesti maavara, liiva- ja paekivijahu jne. Ehituskeemiat peame aga importima, kuna Eestis seda ei toodeta.“ Uninaksil on koostööpartnereid ligi 25 riigis ja ainuüksi nendega suhtlemine on suur töö. Tarnetähtajad peavad pidama, sest tootmine ei saa takerduda. Näiteks isevalgivate põrandasegude ühes retseptuuris on üle 10 erineva komponendi.

Kohalik turg on Eesti tootjale väga väike. „Me ei saa kasutada suure tootlikkusega tootmisliine. Müüginahud on väikesed ja korraga suurtes kogustes toodetud segud vananevad ladudes,“ räägib Piksar. Seetõttu toodab Uninaks tänasel päeval kuivsegusid seitsmel tootmisliinil. „Müügi suurenedes plaanime veel uusi tootmisliine püstitada. Seega on Uninaksi toodete tellimusaeg vaid mõned päevad ja alati tarnime värsket segu. Ka kuivsegude n-õ värskus on väike edu võrreldes konkurentidega.“

Eestis müüakse kuivsegusid ca 120 000 tonni. Uninaksi müük moodustab sellest üle 20%. Kogu toodang müüakse Eesti ehitusmaterjalide kaupluste kaudu. „Oleme väga tänulikud ehitusmaterjalide kauplustele, kes on meie tooted müüki võtnud, samuti müüjatele, kes neid soovivad ja müüvad. Meile on eriti tähtis, et osatakse Eesti toodet soovitada,“ lausub Piksar. Firmajuht rõhutab, et tal on põhjust tänada ka Eesti ehitajaid Uninaksi kuivsegude eelistuse eest.

Masud läbiti vaevata

Keerulisi aastaid on pikal turul tegutsenud ajal ka ette tulnud. Buumiaastatel 2004–2007 oli firma areng kiire, sest ehitamine käis suure hooga. „Ka Uninaksi kuivsegude tootmist laiendasime ja kasvasime tootmisvõimsusi, sest nõudlust oli. Aga ma olen üsna konservatiivne inimene ja pole kunagi laenu peal ratsutanud,“ lausub Piksar. „Tänu sellele olid laenukohustused järgnenud kriisi ajal talutavad ja suutsime vältida ka koondamisi. Pärast masu olime tugevamad kui enne – me võitsime turgu juurde. Ka praegune koroonaaeg on kaardid sassi löönud. Loodame edaspidigi olla tublid ja turgu mitte kaotada.“

Innovaatilisus ja keskkonnateadlikkus pole Uninaksi juhile vaid tulevikuga seonduv mõiste. „Me mitte ainult ei käi arendustega ajaga kaasas, vaid me oleme juba Lihulas Co2-vaba tootmise püsti pannud,“ ütleb ta. Tootmise vajalikku elektrienergiat on juba pool aastat toodetud päikesepaneelidega. 0,25 MW-ne elektrijaam annab kogu vajaliku energia ja rohkemgi – peaaegu pool sellest läheb müügiks. „See oli üsna suur kulutus, aga kuna me tarvitame palju elektrit oma tarbeks, siis 7–8 aastaga loodame kulud tagasi saada,“ ütleb Guido Piksar.

Tulevikus näeb Piksar kohalikule ettevõtlusele kahte võimalust – kas pürgida suureks ja globaalseks või arenda mõõdu-

▲ Uninaksi kollektiiv jõulupeol.

▲ Koorem toodanguga läheb Lihulast teele.

▲ Päikesepaneelid, mille abil kogutavast elektrienergiast jätkub tootmiseks ja ka müügiks.

▲ Gert ja Guido Piksar tootenäidistega ehitusmessil.

» **Aastal 2008 omistati ASile Uninaks Läänemaa parima piirkonnaedendaja tiitel. 2020. a tunnustati Uninaksi Läänemaa aasta ettevõtte tiitliga.**

kas tempos, arvestades siinset turgu. Uninaks on valinud teise variandi, kavatsedes jätkata Eesti turul konkurentsivõimelisena. Tähtis on hoida kasuminumbrid plusis ja pakkuda kohalikele inimestele tööd. „Meiesuguseid on palju. Väikeettevõtlus on Eesti majanduse alus,“ lausub firmajuht ja soovib, et väikeettevõtteid maksudega üle ei koormataks ja lastaks pakkuda tööd Eesti inimestele.

Guido Piksar peab tähtsaks järjepidevust. Juhtinud ettevõtet aastakümneid,

näeb ta jätkajas poeg Gerti, kes alustas 14aastasena kooli kõrvalt tööd Uninaksis. „Täna töötame paralleelselt ja tänu sellele on minu koormus väiksemaks jäänud. Aeg teeb oma tööd, mahud on kasvanud ja peabki ülesandeid jagama ning riske hajutama,“ ütleb isa, kes järgib Eesti maamehe tarkust anda õigel ajal ohjad järeletulijale.

Nii pika ajaloo ja ühtlase arenguga ettevõtteid pole meil Eestis palju. Pika perioodi jooksul on Uninaksil olnud palju „kõsilasi“. „Olen tahtnud olla Eesti patrioot,“ põhjendab Piksar müügist keeldumist. Teiseks põhjuseks on poeg Gert, tänane turundus- ja kvaliteedijuht. „Ta teab, mida teha ja kuidas jätkata. Kuni me saame tootmisega Eestis hakkama ja suudame ka edaspidi viga vältida, siis milleks on vaja sisse käidud rajalt kõrvale astuda?“ küsib ettevõtja filosoofiliselt.

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärke.

Benefit kolis koroonana kiuste. Uuel pinnal ka uunikumide taastamine

Benefit pidas mitu aastat plaani kolida uutesse ruumidesse. 30. sünnipäevaks said plaanid teoks tehtud ning tänaseks asub valdav osa Benefiti tegevusest uues ja kaasaegses hoones Tallinna lähisel aadressil Härgmäe tee 22. Kevadine koroonakriis võimaldas väarikas eas firmal kliendisuhteid kahjustamata kolimisega tegeleda, ütleb firma üks asutaja ja juht Sulev Narusk.

Rohkem hobi ja väiksemas mahus ärina tegeleb Eesti juhtiv autode kere- ja värvitöökojade seadmestamisele, varustamisele ning projekteerimisele spetsialiseerunud ettevõtte Benefit ka vanade autode taastamisega. Nagu allpool artiklist selgub on juba mitu aastat nende juures taastamisel üks üliharuldane Alfa Romeo 1940. aastast, mis võib Euroopa tuntumatel vanaautode oksjonitel maksta üle 2 miljoni euro.

Kuidas kolimisotsus sündis?

Kolimise põhjuseks oli eeskätt firma areng ja kasvamine, mis viimastel aastatel võttis pikemad sammud. Endine asukoht jäi kitsaks ja muutus ebamugavaks eeskätt oma töötajatele, aga ka ettevõtte müügitegevusele ja laomajandusele. Soov oli saada ettevõtte vajadustele vastav maja, mis võimaldaks teha ka kasvuplaane.

Elmine hoone ja kinnistu oli meie enda omandis. Uue plaani üks osa oli ka ise kinnisvara enam mitte omada, vaid et see jääks arendaja hoida ja vastutada. See võimaldab meil hoida fookus rohkem põhitegevusel, mis on remondimaterjalide ja seadmete müük ning uute remondikeskuste projekteerimine ja seadmestamine.

Irooniline tänases olukorras on see, et kolimise otsused tegime juba mitu aastat tagasi ja kui uus hoone valmis sai, oli sinna paigutatud märkimisväärne summa raha. Kui kolimise hetk kätte jõudis, suurendas see ka meie igapäevakulusid tunduvalt. Koroonameie õuel aga vähendas müügitulemusi ja see on meile põhiline toimetuleku ülesanne.

Kuidas te koroonakriisiga olete hakkama saanud?

Tagantjärele vaadates kipuvad kriisid olema sündmused, mis õnneks ununevad, kuid kriisi ajal tuleb ootamatuste olukordadega hakkama saada ja kiiresti reageerida. Tihhti saab kriisi ajal tehtud neid otsuseid mõne tunniga, mis muidu võtaksid ehk pikemat aega.

Siiani on olukord meid soosinud ja meie meeskonnast pole pisik kedagi üles leidnud, kuid olukord teeb murelikuks, sest kriisi prognoosimatu pikkus takistab plaanide tegemist oluliselt. Kõige esmasel kohal on loomulikult töötajate tervis ja anname endast parima, et ettevõtte töös hoida. Kevadise laine ajal saime oma kolimisega kenasti hakkama ja nüüd harjutame toimetamist uutes tingimustes.

Kui palju koroonakriisi teie tulemustele mõju on avaldanud?

Mõju on olemas, kuid prognoositust väiksem. Kevadel, kui peataolek meedias pihta hakkas, olime valmis 50-60% müügilanguseks. Aasta pole veel ametlikult kokku võetud, kuid prognoosid näitavad langust umbes 20% võrra. Õnneks oli meil savris veel 2019. aastast allkirjastatud seadmemüügi lepinguid ja nende täitmine jälle aitas olukorda lappida.

Samas ei kajasta eelmine aasta veel kogu kriisi mõju. Osa majanduselemente on palju pikema vinnaga ja kriisist tekkinud olukorrad kajastuvad ehk poole aasta või ka aasta pärast. Lisaks sõltub väga palju sellest, mis suunas ja millal kogu olukord muutuma hakkab.

Tuleb endiselt hoida tundlad ärksad ja seda jälgida. Meie pika tegevusajaloo jook-

▲ Benefiti omanikud Neil-Peeter Sarevet (vasakul) ja Sulev Narusk omavad ka ise uunikumautosid ja armastavad neid suvel sõitma viia. FOTO: RAUL MEE

Seadmete projektimüük on täiesti erinev kereremondi materjalide ja tarvikute müügist ning ettevõtte selle osakonna tegevus on pigem korvanud tavamaterjali müügi langust.

Sulev Narusk, Benefiti juht

▲ Üliharuldane Alfa Romeo 1940. aastast, mis on taastamisel firmas Benefit. Auto värvus ei ole veel otsustatud. Ta tuleb, kas must või tumeroheline. Euroopa tuntumatel vanaautode oksjonitel võib see auto maksta üle 2 miljoni euro. FOTO: RAUL MEE

sul on ka mõni väike varu kogunenud ja sellega läbib ehk ühe aasta languse ära. Kui kriis jätkub pikemalt, siis tuleb vajadusel reageerida ka kulude kriitilisema ülevaatamisega või otsustada mõningane profiimuutus.

Samas usun siiralt, et 30 aasta jooksul kogutud erialane kogemuste pagas on väärtus omaette, millega peaks hakkama saama ka vähendatud tegevusega ja ettevõttele väga musta stsenaariumit ei tahaks siinkohal prognoosida.

Kas lepinguid ka üles on öeldud?

Õnneks oleme suutnud Eestis enamuse klientidega ühise keele leida ja koostöö säi-

litada. Paljud lepingud on allkirjastatud 15-20 aastat tagasi ja sellise koostöö katkestamisel peavad olema väga tõsised mõlemapoolsed põhjused. Nii pika ajaga õpime oma kliendi vajadusi peensusteni tundma ja sellest on saanud ka meie kaupade ja teenuste ostjale lisaväärtus.

Saame hetkel isegi uutest lepingutest rääkida. Sügise algul õnnestus paar olulist lepingut allkirjastada ja mitu on veel läbirääkimiste lõpufaasis. Põhiliselt on need seotud uute autoremondi keskuste seadmestamisega nii Balti riikides kui ka Rootsis. Näib, et kriisi ajal tehakse kohati olulisi investimisotsuseid.

Võiks öelda, et koroonajal, kus remonditöökoja tegevus on kohati rahulikum, on ettevõtjatel rohkem aega vaadata sissepoole ja planeerida oma tegevusi. Vahetada välja amortiseerunud seadmeid või ka sisustada hoopis uued hooned ja keskused. Näen väikest paralleeli koduse tegevusega, et kui liikumine ja tegevus on piiratud, siis koristad kapid ära ja teed veel pisiremondigi.

Seadmete projektimüük on täiesti erinev kereremondi materjalide ja tarvikute müügist ning ettevõtte selle osakonna tegevus on pigem korvanud tavamaterjali müügi langust.

Rahustav on tõdeda, et investimisotsuseid tuli meie klientidelt rohkem, kui ma arvasin. Ja tuli mitte ainult Eestist, vaid mujalt ka. Näiteks Lätist, Leedust, Rootsist. Need on kõik meie luubi all olevad turud.

Mainisite, et on veel kohe uusi suuremaid lepinguid allkirja ootel, mis riikidest need on?

Kaks suuremat lepingut Rootsist on allkirjastatud, mis on väga tore. See tähendab, et selleks aastaks on paigaldusmeeskonnal 4-5 kuu jagu tööd kalendris planeeritud. Rootsis teeme ainult projektimüüki. Ehk need on siis Rootsi autoremondiettevõtete uute seadmete müügilepingud, kus paigaldame nii uued tõstukid, värvikambrid, kereremondi seadmed jpm.

Vahel võtab sellise lepingu ettevalmistamine ja sellega seotud projekteerimistööd aega mitmeid kuid. Vahel ka aasta. Nüüd sõltub kõik sellest, kuidas suudame lahendada koroonapiirangute tõttu Rootsis meeste töötamise logistika.

Kui suured need lepingud on?

Need mõlemad on üle poole miljoni euro suurused lepingud ja ma tahan veelkord lisada, et ka nende ettevalmistamise algus on kriisiaja alguses.

Suures mahus uued seadmed on töökoja omaniku jaoks suured investeeringud, millega tegelemine peatab lisaks mõneks ajaks kogu tema äritegevuse. Seadmete vahetusele ja lepingute ettevalmistamisele kaasneb põhjalik tegevuse analüüs, et kuidas uus sisseade paigaldada nii, et töö tegemine oleks hiljem kõige efektiivsem ja seik oleks kõige lühem.

Analüüsil kasutame tihti ka planeerimistarkvara andmeid. Meie firma on ise ka selle Rootsi päritolu tarkvara CAB Plan edasimüüja Eestis, Lätis ja Leedus, kus paljud remondiettevõtted seda oma igapäevatöös kasutavad. Nimetatud tarkvara on remondiprotsessi osana tänuväärne, kuna aitab juhtida igapäevast remonditavate sõidukite voogu. Ta näitab firmaomanikule täpselt ära parema efektiivsuse saavutamise pudelikaelad.

See puudutab ka seadmeid ja nende pigutust töökojas. Ettevõtjad on öelnud, et CAB Plani kasutusele võttes saab sama koguse tööd tehtud samade seadmetega ja tihti isegi sama arvu inimestega kuni 25 protsenti efektiivsemalt.

Kuidas olete te võitnud Rootsi klientide usalduse?

Hea suhe rootslastega on meil olnud juba aastakümneid. Tundus tookord uskumatu, kuid ka oma esimese ettevõtluslaenu pea 30 aasta eest saime Rootsist ja mitte Eestist. Seda lugu kirjeldasime värvikalt ka oma eelmises ilmunud artiklis.

Ka tänapäevaste värvimaterjalide esimesed ostulepingud sõlmisime Rootsis tarnijatega ja ka mitmed remondisektori kontaktid saime tänu sellele Rootsist.

Tänaseks suudame Rootsi ettevõtjatele ise pakkuda atraktiivset võtmekäte lahendust. Võtame kogu vastutuse seadmete planeerimise, paigalduse ja käivitamise eest, kas siis uude hoonesse või asendame endises asupaigas vanad seadmed uutega.

Kuid ikkagi on kogu protsessi juhtimine ja vastutus meie poolt – see Rootsi ettevõtjale meeldib. Tundub, et selline kontseptsioon polnud seal maal päris tavapärane ja eelnevalt olid ettevõtjad kogu seadmepargi ise koostanud, ostnud ja paigaldada lasknud.

Meie idee oli uudem ja hoidis kokku Rootsi töökojamaaniku aega ja närve. Meie tehnilised lahendused ja projektijuhtimise võimekus on Rootsi ettevõtjat positiivselt üllatanud ja head kogemust räägitakse ka teistele selle ala inimestele edasi – nii see info ja referentsid on levinud.

Julgen kinnitada, et Rootsis ilma kohaliku positiivse referentsita ei müü mitte midagi. Eriti siis, kui tegemist on Eestist tulnud ettevõtjaga. Iga uus potentsiaalne klient on kasutanud võimalust rääkida kõigi eelnevalt meiega koostööd teinud rootslastega ja ainult kohaliku positiivse tagasiside korral saab kaupa edasi arutada.

Meil on ka täna üks lepinguline töötaja Rootsis kohapeal, kes on selle ala inimene, kohalik ja suhtleb klientidega nende omases keeles. Täna on olemas suutnud oma lippu kõrgel hoida.

Kuidas väiksemate toodete müük on tänavu läinud?

Eestis me müüme ka nn kulumaterjali. Oleme autokere remontimise spetsialistid ja selle avariijärgseks korda tegemiseks kuulub värvi, liivapaberit jm. Kuna viirusepiirangute tõttu on remondisektori tööde mahud langenud, siis ka meie müük selles kaubagrupid on langenud ca 20%. Kogu selle languse parandamiseks ehitame hetkel üles täiesti uut kodulehte, kus ka uus veebipoe rakendus ja virtuaalne kauba tellimiskeskus.

Kuidas töötajate leidmisega olukord on?

Oleme õnnelikud olukorras. Töötajate liikumine on meil väga minimaalne. Töötajad – see on meie pere. Ütlen seda uhkusega hääles – meie meeskonnas on väga pika staažiga töötajaid. Mitmed neist on meiega olnud üle 20 aasta ja see on tööandjale suur tunnustus. Sellest ka olukord, et eriline personali otsija ja palkaja ma ei ole, kuna sellega tuleb lihtsalt vähe tegeleda. Pigem olen pere hoidja.

Kui vahel on siiski uut inimest vaja, siis töötaja saamisega on alati keerulised lood. Neid nagu oleks palju ja neid, kes sobivad, tuleb tükutulega otsida. Minu meelest ei tohi töötajat võtta tööle siis, kui omavahel pole kõik tingimused kokku lepitud ja talletatud, et kaup sobib mõlemale osapoolale. Ka inimeste vaheline keemia on oluline. Pean silmas kogu meeskonda. Pigem otsida kauem, aga võtta tööle parim. Sellest tekib väga tugev meeskond.

Üks osa ärist on teil ka koolitused. Kuidas koolitustega koroonaa ajal läinud on ja kas on võimalik selles vallas teha ka digiõpet?

Kui meie kliendil tekib vajadus uue töötaja järele, siis oleme neile spetsialiste otsinud ja koolitanud. Veelgi suurem tegevus on meie klientide töötajate perioodilised ehk jätkukoolitused. Pidevalt uueneva tehnoloogiaga peame kindlasti oma klientide töötajad kursis hoidma.

Kahjuks on viiruseaegsete piirangute tõttu selline tegevus eriti häiritud. Oleme küll osaliselt korvanud teoreetilise õppe läbi veebikoolituste, kuid ega praktikat ja plekki tagama läbi veebi hästi ei õpeta. Vaja on ikka olla avariilise sõiduki kõrval ja tööriista käega katsuda.

Seda oleme siis püüdnud teha vähendatud grupi koosseisuga ja isegi kuni individuaalõppeni välja. Seni oleme vajadused rahuldanud ja loodame, et head oskused aitavad töötajatel kriisi leevenemiseni vastu pidada.

Kuidas te kutsekoolidega koostööni jõudsite?

Meie suur saavutus kutsehariduse edendamisel on olnud see, et eelmise masu ajal võitsime riikliku konkursi eriala õpikute koostamiseks. Panime kokku tiimi, kes kirjutasid "Automaalri käsiraamatu" ja "Auto keretehnika käsiraamatu", mida ametikoolid kasutavad põhiõpikuna siiani. Kindlasti on õppuritele kriisi ajal heaks abimeheks korralik erialane kirjandus, kust vajalikku infot lugeda või meelde tuletada.

Kuuldused meie koostatud õpikute heast tasemest on jõudnud ka Eestist kaugemale ja peame läbirääkimisi ühe Euroopa autotootjaga, et välja anda uuendatud trükk meie tehtud unikaalsetest käsiraamatutest ka inglise ja vene keeles. Need raamatud hakkavad siis abistama autotootja diilereid Venemaal, Ukrainas, Saksamaal jm.

Planeerisite uues majas koolitusteks terve osakonna - mis te nende ruumidega koroonaa ajal teete?

Koolituste mahu vähenemise tõttu oleme hoonese rõhuasetusi muutnud. Jagasime pinna mitmeks osaks – osa läks laiendatud laotegevuseks kaupade alla. Osa on ikka koolitusruumid, kus on reaalsed plekkseppade koolituskohad ja ka töökohad.

Korralikult seadmestatud keretehnika töökohti kasutame täna koolitusest vabal ajal edukalt klassikaliste sõidukite resta-

▲ Jaguar E-Type vanaauto, mis on samuti restaureerimisel Benefitis.

FOTO: RAUL MEE

» Ehitame hetkel üles täiesti uut kodulehte, kus on ka uus veebipoe rakendus ja virtuaalne kauba tellimiskeskus.

reerimiseks, mis on ka firma omanike endi hobi.

Eelmisel aastal hakkasime seda ärisuunda ka teadlikult suurendama. Oleme nimelt äripartneri Neil-Peeter Sarevetiga ise ka klassikaliste autode fännid ja restaureerimine kuulub kindlasti ühe tegevusena vana sõiduki omamise teema juurde.

See osa ärist hakkas aktiveeruma tänu kriisile, sest tundub, et kodus isolatsioonis hakkab pereisal ruttu igav ja see kelle vanem sõiduk olemas ja näpud putitamise järgi sügelevad, on need tegevused käivitunud. Meie töökotta jõuavad aga vanad sõidukid, kus vajalik juba suurem plekitöö ja värvimine ning omanik tahaks ehk tegeleda vaid hilisema pisihooldusega ja nautida suviseid sõidukilomeetreid.

Mitmed sõidukid meie töökojas on pärit ka välismaalt, sest tasapisi on kuuldused meie heast tööst piiri taha levinud. Hetkel taastame vanu sõidukeid, mille omanikud on Rootsist, Soomest ja Lätist. Samas oleme ka Eesti harrastajatele mitmeid uhkeid autosid ülesehitanud.

Mis on teil praegu töös kõige rariitsem auto unikumidest?

Kindlasti Alfa Romeo 6C 2500 aastast 1940. See on väga suur töö ja oleme selle autoga tegelema juba mitu aastat. Selle ajaga oleme talle käsitsi valmistanud suure osa alumiiniumkerest ja hetkel hakkabki plekitöö valmis saama ja varsti plaanime värvitöödega alustada.

Protsess on olnud unikaalne ja selle juures oleme kasutanud ka väga moodsaid tehnilisi võtteid segatuna vana hea ja au sees käsitööoskusega. Meie kogu kere digitaliseerinud ehk skaneerinud ja teinud joonised. Selle järgi tootnud näiteks CNC-tehnoloogia abil auto tagaosa puust mudeli ja sinna peale on plekkseppad käsitööna valmista-

nud alumiiniumist keredetailid, mis kinnituvad auto "super legerra" toruraamile.

Lisaks oleme valmistanud ka auto esiosa, osad poritiibadest ning ukсед. Kõige lõpuks tuleb veel auto kokku panna ja sõidukorda seada. See aga hõlmab juba kogu sõiduki komplekteerimist ja ka sisustuse tegemist.

Kuidas nii mahukas töö mahub rahaliselt ühe vana auto ajalukku?

Selle auto ajalugu on väga unikaalne ja selle mudeli alles olevaid eksemplare maailmas saab üles lugeda ühe mehe näppudel. Varsti peale tootmist sattus see konkreetne auto keerulisi teid pidi Venemaale ja tolleaegse autoritaarse juhi Stalini huviorbiiti.

Viimane kinkis sõiduki Harkovi lennukitehase peainsenerile heade töötulemuste eest sõjalennukite loomisest. Tehnikainimesena otsustas insener aga itaallaste ilusa kätetöö oma nägemuse kohaselt modifitseerida, lõigates ja lisades kerele mitmeid täiendusi, mille ideed tulid tolle aja lennukitelt. Tulemus oli päris jubeda väljanägemisega.

Hiljem sattus auto läbi Moskva Läti pealinn Riiga, kus tänaseni elab ka sõiduki omanik, kes otsustas auto esialgsesse ja originaalolukorda restaureerida lasta.

See 1940. aasta auto on väga hinnaline ja aastate eest toimunud Pariisi autooksjonil müüdi sarnane sõiduk hinnaga 2,2 miljonit eurot. See ilmselt seletab ka põhjuse, miks antud sõiduk on vaja restaureerida erilise hoolikuse ja filigraansusega, uurides iga väiksematki detaili ja sõlme, et saada originaalne kuju ja paigaldus sõidukile. Lisaks sellele dokumenteerida ka kogu restaureerimisprotsess, millest meil täna on juba üle tuhande foto. Vastasel korral ei saaks rääkida auto hinnasildist, mida omanik peale tööde tegemist eeldab.

Veel on meil hetkel töös Maserati 3500 GTI 1962. aastast, millele oleme ka prakti-

» Kuuldused meie koostatud õpikute heast tasemest on jõudnud ka Eestist kaugemale ja peame läbirääkimisi ühe Euroopa autotootjaga, et välja anda uuendatud trükk meie tehtud eestikeelsetest käsiraamatutest nii inglise kui ka vene keeles. Need raamatud hakkavad siis abistama autotootja diilereid Venemaal, Ukrainas, Saksamaal.

ltselt kogu kere uuesti alumiiniumist ehitatud. Lisaks mitmed Jaguar E-Type autod. Viimaseid on meile veel kuidagi kõige rohkem sattunud ja peame oma teadmisi E-Type Jaguari osas juba päris heaks. Rääkisin nüüd pikalt restaureerimisosa-konna tööst. Täna on see tegevus meid kõvasti aidanud koolituskeskuse äritegevuse languse kompenseerimisel ja oleme veendunud, et ka meie klientidel ning tulevastele koolitustele osalejatele on restaureerimis-tegevust põnev vaadata ja erialast motivatsiooni üleväl hoida.

Mida soovitate tänases olukorras teistele Eesti ettevõtjatele?

Kõige olulisem on, et selle kriisi ületamiseks annaksid kõik Eestimaa inimesed oma pisikesest panusest targalt käituda. Loodetavasti sunnime nii koos vaktsiinidega viiruse taanduma. See on meile kõigile – nii tööandjatele kui töötajatele – püha üleskutse.

Seejärel saame kõik jälle uue hooga tegeleda nii äritegevusega kui ka reisida. Inimeste ja ettevõtluse hea tervis on ju kogu riigi ja ka maailma majanduse aluseks.

HUVITAV TEADA Valik kuulsamatest oksjonipidajatest üle maailma, kus ka unikumautosid müüakse:

- Artcurial Paris Rétromobile
- Bonhams Scottsdale
- RM Sotheby's
- Gooding
- Barret-Jackson
- Mecum

▼ Cadillac Coupe Deville 1960. aastast. See auto on Benefiti juhi Sulev Naruski erakogus.

FOTO: RAUL MEE

1996 Börs sai tuule tiibadesse

Veerand sajandit tagasi avatud Tallinna börsile lisandus igal kuul uusi aktsiaid. Eestlasi haaras seninägematu börsibuum, aktsiad lubasid kiiret rikastumist... kuni kõik aasta hiljem mullina lõhkes.

VÄINU ROZENTAL
kaasaautor

1. jaanuar

Tegevust alustas kultuuriministeerium
Enne seda olid kultuur ja haridus ühe mütsi all – kultuuri- ja haridusministeeriumi hallata.

10. jaanuar

Ilmuma hakkas seltskonnaajakiri Kroonika

31. jaanuar

Esimest korda anti välja uuriva ajakirjanduse Bonniери preemia
Selle võitis Eesti Ekspressi ajakirjanik Tarmo Vahter 1995. aastal ilmunud reportaažide eest, mis avasid lugejatele nn lindskaandali kulissidetagused.

1. veebruar

Tegevust alustas AS Ericsson Eesti
Telekommunikatsioonikontserni Ericsson tütarfirma loodi Ericssoni toodete müügi- ja tegelenud Baltimore Eesti ASi baasil.
Ajaleht Äripäev hakkas senise kolme korra asemel ilmuma viis korda nädalas
Alates 2020. aasta 17. nädalast hakkas Äripäev ilmuma üks kord nädalas, esimene nädalaleht ilmus 24.04.20.

21. veebruar

Algas Tiigrihüpe
President Lennart Meri kuulutas ETV saates "Otseliin" välja Eesti koolide arvutiseerimise ehk Tiigrihüppe.

28. veebruar

AS TV 3 sai tegevusloa
TV 3 alustas saadetega 6. märtsil 1996.

7. märts

Röövimõrv panga ees
Tallinnas Hansapanga peakontori ees tulistati surnuks Soome kapitalil põhineva ehitusfirma ASi Suntee raamatupidaja ja temalt rööviti pangast välja võetud palgaraha umbes 45 000 krooni.

13. märts

Makseraskustesse sattunud Tipp TV lõpetas saadete edastamise
Tipp TV alustas ametlikult saadete edastamisega 10.01.95. Ettevõtte osalusest pool kuulus Jüri Makarovi firmale ASile Makarov Music Management.

20. märts

Võlgade tõttu lõpetas töö Võhma Lihakombinaat
Tööta jäi kolmandik Võhma töövõimelisest elanikkonnast.

▲ Jüri Makarovi osalusega Tipp TV jõudis eetris olla veidi üle aasta. Fotol telekanali müügidirektor Margus Merima.

▲ Tallinna börsi esimene tehing – president Lennart Meri ostis neli Hüvitusfondi VI seeria obligatsiooni. Peagi teadis iga eestlane, mis on aktsia ja TALSE.
FOTOD: ÄRIPÄEVA ARHIIV, RAHVUSARHIIV

◀ Rootslaste elektroonikatootja Ericsson avas Eestis oma tütarfirma.

▲ Soomlaste kaupamajakett Stockmann avas Tallinnas Liivalaia tänaval oma kaupamaja.

2. aprill

Tallinnas Liivalaia tänavas avas ukseid Stockmanni kaupamaja
2000. aasta aprilli algul avati kaupamaja laiendus ehk kolm lisakorrust ja parkimismaja. Samal aastal tehti kaupamajale ka mitu pommiähvardust.

3. aprill

Tartus rööviti ärimees Urmas Pasti nelja-aastane poeg
Röövija nõudis miljoni krooni suurust lunaraha. Politsei tabas röövija, 38aastase Margus Sippoli järgmisel päeval, 28.10.96 mõistis Tartu linnakohus Sippolile inimröövi ja väljapressimise eest kokku kuus aastat vabadusekaotust.

26. aprill

Maa-amet sõlmis esimese lepingu, millega müüdi Tartus riigimaad
Autode riiklikke numbrimärke tootev AS Number ostis ligi 1,5 hektarit maad, makstes ruutmeetri eest 30 krooni.

27. aprill

Ehitusfirma juhid hukkusid
Tallinna lähel Viimsi lähedal uppusid ASI EMV kolm kalastama läinud juhti: peadirektor Enn Vaher, projektijuht Vallo Schmidt ja osakonnajuhataja Tiit Pappel.

29. aprill

Heiki Kranich kaotas esimese riigikogu liikmena saadikupuutumatus
Keskuurimisbüroo süüdistas teda kui endist Lääne-Eesti Panga Haapsalu filiaali direktorit ametiseisundi kuritarvitamises. Tallinna linnakohus mõistis Kranichi 1997. aastal õigeks, Tallinna ringkonnakohus jättis 1998. aastal linnakohtu otsuse muutmata.

aprill

Andrus Ansip elas üle ränga õnnetuse
Jalgrattaga sõites kihutas talle otsa vastasuunavõõndis möödasõitu sooritav auto. 11tunnise operatsiooni järel oli ta kolm kuud voodihaige. Taastumine võttis aega 14 kuud.

28. mai

Tallinn sai esimese parkimismaja
RET Arendusgrupi AS avas RETi kvartalis Tallinna esimese parkimismaja, Rävälä parkla avati 1997. aasta detsembris.

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslike eesmärgid.

ST Connecto 20: panustame Eesti klientidele ja vaatame huviga Põhjamaade poole

Elektri-, telekommunikatsiooni- ja gaasivõrkude ehitaja Connecto Eesti AS on tegutsenud omal alal juba 20 aastat. Täna ühendab ettevõtte üle 300 valdkonna asjatundjat, kelle töö tulemusena on Connecto aastakäive peaaegu 40 miljonit eurot. Ettevõtte juhi Juho Järva sõnul on edu toonud pühendunud rahvusvahelise töökogemusega personal, lai teenuste portfelli ja klientide vajadustest lähtuv regionaalne paiknemine.

„Connecto on ühendanud paljude aastate jooksul meie töötajaid ja tellijaid ning tänu koostööle oleme jõudnud väärrika tärniseni,“ nendib Juho Järva. Ettevõtte elektrivõrkude hooldus- ja ehitusosakond kasvab välja Eesti Energiast ning telekomia osa kunagisest Eesti Telefonist. Mõned aastad tagasi lisandus tegevusalade hulka gaasivaldkond, mille raames hooldatakse ja remonditakse Eleringile kuuluvat gaasi ülekandevõrku. Connecto pakub üle Eesti teraviljalahendusi – projekteerimist, ehitamist, remonti, hooldust ja 24/7 avariiteenust.

Connecto registreeriti Äriregistri 8. jaanuaril 2001, kui Eesti Telefon (praegune Telia Eesti) juhtkond otsustas eraldada ettevõttest põhitegevusega mitteseotud tegevused. 15 miljoni kroonise aktsiakapitaliga ettevõtte omanikuks jäi Eesti Telefon ning Connectosse viidi üle võrkude hoolduse ja ehitusega seotud personal. Alustati 348 töötajaga, kellega hiljem liitusid analoogiaamasiid, kodukeskjaamasiid ja mobiiltelefonivõrke teenindav personal. Teenuseid osutati üle Eesti paiknevatest maakondlikest teeninduspunktidest ning täna võib julgelt öelda, et piirkondlikud tegevuskohad on olnud üheks Connecto konkurentsieeliseks läbi aegade.

Seni ainult kontsernisiseselt tegelenud alustava ettevõtte esmane ülesanne oli laiendada kliendibaasi, efektiivistada tootmistegevusi, kujundada toimiv organisatsiooniline struktuur. Ettevõtte start õnnestus, majandustulemused olid head. Kohe astuti ka vajalikud sammud kvaliteedijuhtimissüsteemi rakendamiseks: 2002. aastal omandas ettevõtte ISO9001 kvaliteedijuhtimise sertifikaadi, 2004. aasta alguses juurutati keskkonnajuhtimissüsteem vastavalt ISO14001 standardile ning 2006 alguses töötavishoiu ja ohutuse juhtimise süsteem vastavalt OHSAS 18001 standardi nõuetele.

2003. aastal müüdi 49% ettevõttest Eltel Grupile ja aastal 2005 ostsid soomlased ära ka ülejäänud osa firmast. 2008. aastal liitus ettevõttega AS Siemens Electro Services, mis moodustati 2001. aastal Eesti Energia Põhja ja Saarte elektrivõrkude hooldus- ja remondiosakondade baasil, ning millega täienesid Elteli elektrivaldkonna oskused ja potentsiaal. Kui aga Eltel Group Baltikumi äridest 2017. aastal lahkus, omandas ettevõtte kodumaine kapital ja Connecto kaubamärk võeti uuesti kasutussele.

Hea koostöö rajaneb usaldusel ja aususel

„Aastakümnetepikkuse koostöö käigus võrguoperaatoritega oleme tundma õppinud nii võrkude tehnilisi tingimusi kui ka võrkudes töötamise nõudeid. Meie koostöösuhte tellijatega rajaneb usaldusel, mille hoidmisega tegeleme pidevalt,“ räägib Järva. „Usume, et professionaalne, aus ja

paindlik teenuse pakkumine on meie tugevus. Ettevõtte konkurentsivõimet oleme suurendanud pakutavate teenuste laia valikuga ja üle-eestilise katvusega, mis võimaldab meil teostada komplekslahendusi: madal, kesk- ja kõrgepinge ning lisaks televõrgud. Samuti suudame rikete ja keerukamate ehitusprojektide korral mobiliseerida lühikese aja jooksul vajalikud ehitusjõud ja seda sõltumata kellaajast ja nädalapäevast. Teeme tööd selle nimel, et kaasajaga ühiskonna eluliinid oleksid töökorras: internetiühendused toimiksid, meie kodudes oleks valgust ja soojust, et elu Eestimaal oleks parem ja turvalisem.“

Connecto suuremateks klientideks on Eesti võrguoperaatorid Elering, Enefit Connect (varasem Elektrilevi), Imatra Elekter, Telia, Elisa, Tele2, Eesti Lairiba Arenduse Sihtasutus, kohalikud omavalitsused ja taristuehituste peatöövõtu organisatsioonid. Tellimuste mahtu on kasvanud Eesti Raudtee ja uue tellijana on lisandunud Rail Baltic Estonia. Väljaspool Eestit tegutseb ettevõtte Leedu turul UAB Connecto Lietuva nime all, omades ettevõttes 50% osalust ja pakudes kõrgepinge- ning televõrkude ehitusteenuseid. Leedu ettevõttes töötab 50 inimest. Soome koostööpartneritele pakutakse kõrgepingevõrkude ehitusteenuseid ja paigaldatakse 5G võrguseadmeid, lisaks otsitakse võimalusi teenuste pakumiseks ka Rootsis.

Suurim varandus on töötajad, nende oskused ja teadmised

Eesti Connectos töötab ligi 300 inimest, kellest enamiku staaž on üle 10 aasta. Kui tegemist on väga maskuliinse seltskonnaga, kus naised vaid 10%, siis vanuse poolest on töötajaskond üsna mitmekesine. Connectos töötavad koos nii värskest koolipõlvist tulnud 20aastased kui ka äärmiselt pikaajalise kogemusega 70aastased oma ala talendid. Selline kooslus loob Järva sõnul hea pinnase, et noored saavad õppida kogunud meistrite käe all. Omalt poolt toovad noored sisse uuenduslikku mõtteviisi ja teadmisi ning teisalt ei lähe unikaalsed oskused ettevõttest välja koos pensionile suunduvate inimestega, vaid neid antakse järjepidevalt järgmisele põlvkonnale edasi.

„Meie juures on edukad need inimesed, kes tahavad anda oma panuse Eesti ühiskonda luues ja hoides korras infravõrke, mille toel elutähtsad teenused toimivad ning kannavad meiega samasuguseid väärtuseid. Usaldusväärsus, professionaalsus, areng on need väärtused, mis kanduvad üle ka töösuhtesse. Meile on tähtis, et inimesed oleksid valmis koos ettevõttega õppima ja arenema ning meie omalt poolt usaldame neid töötama oluliste suurte infrastruktuuriprojektide ja hangetega,“ räägib Järva.

▲ 110 kV merekaabli paigaldamine Väikesesse väina.

„Connectos töötavad koos nii värskest koolipõlvist tulnud 20aastased kui ka äärmiselt pikaajalise kogemusega 70aastased oma ala talendid.“

Väga tähtis on, et iga töötaja jõuaks peale tööpäeva tervena tagasi koju pere juurde, seega pööratakse Connectos suurt tähelepanu tööohutusele ning nõutakse ohutusnõuete täitmist. Kõigile antakse kaasajaga töövahendid, inimesi koolitatakse ning ka motivatsioonisüsteem toetab ohutusnõuete täitmist. Lisaks hoolitsetakse inimeste heaolu eest ning pakutakse erinevaid tervist edendavaid soodustusi. Ettevõtte kultuuri osa on ühisüritused nagu uusaastapidu ning perepäevad, kuid need traditsioonid on hetkel seoses pandeemiaga pausile pandud.

Panustamine ITsse kasvatab ärimahte ja säästab keskkonda

Connecto juht nendib, et IT areng on kasvanud nende ärimahte: suurenenud on nõudlus võrguteenuste järele ja ka klientide-tarbijate ootused teenuse kvaliteedi osas. „Tunnetame üha enam, et meie töö on oluline ühiskonna toimimise seisukohalt. Samas on IT kiire areng võimaldanud ka Connectol tõsta igapäevaste tööprotsesside efektiivsust, alustades planeerimisest ja lõpetades tööde tellijale üleandmisega. Oleme välja vahetanud endise juhtimistarkvara ja juurutanud uue. Jätkame arendusi, lisades uusi moduleid, eesmärgiga majanduslikult põhjendatult protsesse digitaliseerida. Investeeringutega kaasajasse tehnikasse suureneb nii tootlikkus

kui ka vähenevad keskkonnale tekitatavad kahjud, näiteks tarbitava kütuse kogused vähenevad iga aastaga.“

Connecto 2020. aasta käive oli 36 miljonit eurot, olles 10% vähem aasta tagusest ja äriksuure teeniti 2,4 miljonit. „Jätkasime varem alustatuga: olemasoleva tehnika-pargi uuendamise ja põhiväärtusi kandva meeskonna arendamisega. Pandeemia mõjud on avaldunud turuhindade languses, tarneprobleemides, kasvanud kulu-tustes isikukaitsevahenditele, igapäevases töökorralduses ja kahjuks ka osa töötajate haigestumises. Pausile on pandud koostööprojektid Rootsi partneritega,“ loetleb Järva ja lisab, et siiski vaatatakse Connecto lootusrikkalt tulevikku, lootes pandeemia lõppedes hoogustada tegevust Soome ja Rootsi turgudel.

Lisaks tavapärasele võrguehituse turul toimuvale on lähiaastatel vaateväljas mitmed taristu suurinvesteeringud, näiteks Balti riikide lahtiühendamine Venemaa energiasüsteemist ning liitumine Mandri-Euroopa elektrisüsteemiga, Rail Balticu raudteeühenduse rajamisega kaasnev, Eesti Raudtee liiklusjuhtimissüsteemide rekonstrueerimine ja elektriraudtee laiendamine, Eesti riigi tegevuskava kiire interneti viimiseks maapiirkondadesse ning sellega kaasnev Enefit Connecti investeeringute plaan kiire interneti võrgu ehitamiseks ligi 200 000 majapidamisele.

31. mai

Käivitus Tallinna väärtpaberibörs
President Lennart Meri tegi esimese tehingu – ostis neli Hüvitusfondi VI seeria obligatsiooni hinnaga 78,5 krooni tükk. Väärtpaberibörsi esimesel kauplemispäeval 3. juunil registreeriti 41 tehingut.

3. juuni

Erastati 66% Estonian Airist
Aktsiad müüdi 59,4 miljoni krooni eest Taani lennufirmale Maersk Air ja Balti Cresco Investeeringurühmi ASile. Maerski-le kuulus 49%, BCI-le 17% Estonian Airist. Estonian Air pankrotistus 29.12.2015.

28. juuni

Asutati Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda.
Esialgulise eraõigusliku põllumajandustootjate ja -töötajate ühendusega on 1997. aastast liitunud ka hulka toidusektorit toetavaid organisatsioone ja asutusi.

1. juuli

Rootslased otsid Starmani
Rootsi kaabel-TV-firma Telia Infomedia Television omandas 60% Eesti kaabel-TV operaatori Starman-Elektroonika aktsiatest, firma uueks nimeks sai Starman Kaabeltelevisiooni AS. 7. juunist 2001 kuni 22. jaanuarini 2018 kandis ettevõtte ärinime AS Starman ja praegu tegutseb ASi Elisa Teleteenused ärinime all.

3. juuli

Tallinna börsil noteeriti Hoiupanga, Tallinna Panga ja Eesti Ühispaniga aktsiad
Hoiupank lahkus börsilt seoses Hansapangaga liitumisega 21.07.98, Tallinna Pank 29.07.1998, kui liitus Eesti Ühispaniga, ja Eesti Ühispank 2001. aasta alguses.

19. juuli

Asutati Eesti suurim piimatootja OÜ Ühinenud Meiereid
ASi Põlva Piim, ASi Mulgi Meier ja ASi Pai-de Piimakombinaat asutatud ettevõtte omanikeringis oli ka 14 eraisikut. Ühinenud Meiereid pankrotistus 31.05.2002.

3. august

Suleti kõmuleht Post
Post oli ilmunud alates 1993. aasta maist.

12. august

Kolm aktsiat tuli Tallinna börsi vabaturule
ASi Kalev (alates 2.03.09 AS Luterma) aktsia noteeriti 28.07.98 ja lahkus börsilt 10.09.2009, ASi Norma aktsia noteeriti 05.08.1997 ja lahkus börsilt 28.06.2010 ning ASi Saku Õlletehas aktsia noteeriti 27.01.98 ja lahkus börsilt 19.09.2008.

▲ Maersk Airi juhid Bjørn Hansen ja Ole Dietz Estonian Airi erastamisel. Taani ettevõtte omandas 49% Eesti rahvuslikust lennukompaniist.

15. august

Farmaatsiatehas börsi vabaturul
Tallinna börsi vabaturul hakati kaupleva Tallinna Farmaatsiatehase ASi aktsiatega. Aktsia noteeriti 07.11.1996 ja lahkus börsilt 20.02.2007.
Sõlmiti Esoil erastamisleping
USA energeetikakontsern Coastal Baltica Holding (AS E.O.S) sõlmis erastamisagentuuriga lepingu ASi Esoil erastamiseks, ostusumma oli 120 miljonit krooni.

▲ Muugal avati 25 aastat tagasi mitu naftaterminali - lisaks Pakterminalile ka ameeriklaste Coastal. 216 miljonit krooni maksnud Termoil terminali avasid pidulikult Coastal president David Arledge ja Baltica Finance NV direktor Gabriel Breuer.

▲ Tallinna Vanasadamas avati veerand sajandit tagasi D-terminal. Eelmisel aastal sai nüüd Tallinki laevu teenindav terminal uue ilme.

▲ Lennart Meri valiti sügisel tagasi presidendiks.

► **Marek Strandberg ja Tiit Pruuli mõisteti õigeks ka rubla-protsessi teises kohtuastmes. Mehi süüdistati 1992. aasta rahareformi käigus järelejäänud Vene rublade müümises Venemaal ilma Eesti Panga litsentsita.**

MIS TOIMUS?

Valik 1996. aasta sündmusi maailmas

Jaanuar

Motorola tõi turule esimese klapiaga mobiiltelefoni. Tšetšeenias puhkesid Vene sõdurite ja mässuliste võitlejate vahel tõsised lahingud. Prantsusmaa korraldas oma viimase tuumakatsetuse

Veebruar

Disney viis lõpuni ABC Inc. ostutehingu, mille väärtus oli 19 miljardi dollarit. Bosnia valitsus lõpetas Bosnia ja Hertsegoviina pealinnas Sarajevos piiramise.

Märts

Maalt oli palja silmaga nähtav Hyakutake, heledaim komeet, mis Maast viimase 20 aasta jooksul on möödunud. Hollandi lennukitootja Fokker pankrotistus. Rahvusvaheline Valuutafond otsustas anda Venemaale majandusreformiks 10,2 miljardi dollari suuruse laenu.

Aprill

Poola ekspresident Lech Wałęsa asus uuesti tööle Gdański laevatehase elektrikuna. USA sõjaväelennuki Boeing 737 õnnetuses Horvaatias hukkus teiste seas USA kaubandusminister Ron Brown.

Mai

Soome metsatööstuse Kymmene Oy, Repola Oy ja viimase tütarfirma United Paper Mills ühinemisel sündinud UPM Kymmene alustas tegevust. Venemaa president Boriss Jeltsin kohtus esimest korda Tšetšeenia mässulistega ja arutas relvarahu.

Juuni

Kosmoserakett Ariane 5 plahvatas 40 sekundit pärast õhukütõustmist Prantsuse Guayanas. Projekt maksis Euroopa valitsustele üheteistkümnepäevase aja jooksul 7,5 miljardit dollarit. Saksamaa võitis Inglismaal toimunud UEFA Euro 1996 jalgpalliturniiri.

Turule tuli Nintendo ülipopulaarseks saanud mäng Super Mario 64. Ukraina võttis vastu põhi-seaduse.

Juuli

Boriss Jeltsin valiti tagasi Venemaa presidendiks. Klooniti lammast Dolly – esimene kloonitud imetaja. Haagi tribunal andis välja vahitamismääruse Bosnia serblaste sõjakurjategijatele Radovan Karadžićile ja Ratko Mladićile. USAs Atlantases algasid suveolümpiamängud.

August

USAs sündis esimene kolme vanemaga laps. Lahutati prints Charlesi ja printsess Diana abielu. Atlanta olümpiapargis plahvatas torupomm, hukkus üks ja haavata sai üle saja inimese. Kosmosesondi Galileo saadetud andmed näitasid, et ühel Jupiteri kuul võib olla vett. USA president Bill Clinton ja asepresident Al Gore kandideerisid teiseks ametiajaks. Taibani vallutas Afganistani pealinnas Kabuli.

September

Operatsioon Kõrberünnak – USA korraldas tiibraketirünnaku Iraagi vastu vastuseks Arbili linna ründamisele Iraagi armee poolt. USA president Bill Clinton allkirjastas Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis ulatusliku tuumakatsetuste keelustamise lepingu.

Oktoober

Mõrvati Bulgaaria endine peaminister Andrej Lukanov. Bill Clinton võitis taas USA presidendivalimised. Jaapani firma Bandai lõi Tamagotchi mängu.

Detsember

Ghana diplomaat Kofi Annan valiti ÜRO peasekretäriks.

1. september

TV1 alustas regulaarsete saadetega
Sõnajalgade peredele kuuluv telejaam lõpetas saadete edastamise 3. oktoobril 2001.

2. september

Eesti Hoiupank liitis endaga Eesti Tööstuse ja Ehituse Kommertspanga. Paari aasta pärast liideti Hoiupank Hansapangaga.

3. september

Estiko tuli börsi vabaturule
Tallinna börsi vabaturul hakati kaupleva ASi Estiko aktsiaga. Aktsia noteeriti 04.11.97 ja lahkus börsilt 01.07.2004.
Muugal avati tankerik
Eesti-Hollandi ühisfirma AS Pakterminal avas Muuga sadamas 253 meetri pikkuse tankerik, mis läks maksma 150 miljonit krooni ja oli tollal Läänemere moodsaim.
Esimene Hesburger Eestis
Tallinnas Lasnamäel avas ukсед esimene Soome kiirtoitlustusketi Hesburger restoran Eestis.

6. september

Kaubamaja tuli börsi vabaturule
Tallinna börsi vabaturul hakati kaupleva ASi Tallinna Kaubamaja aktsiaga. Aktsia noteeriti 19.08.1997.

14. september

Süttis Oru turbaraba
Ligi kuu aega kestnud tulekahjus hävis umbes Eesti aastane turbaravu.

16. september

Eestis lõppes esimese Ida-Euroopa riigina USA abiprogramm U.S.Aid.
Abiprogrammi lõpetamise eestvedajaks oli Eesti ekspeaminister Mart Laar, kes ütles kolm aastat varem Washingtonis esinedes, et Eesti ei vaja abi, vaid kaubandusidemeid.
ETV alustas majandusuudiste saatetega "Kapital"
Tuntuimaks saatejuhiks sai Tiina Joosu. Esmaspäevane "Kapitali"-saade kadus eestrist 1997. aastal, alustas taas 9. septembril 2010 ja oli eetris kuni aprillini 2017.

20. september

Lennart Meri valiti taas presidendiks
Valimiskogu valis 2. voorus Eesti Vabariigi presidendiks senise presidendi Lennart Meri. Meri oli president alates 6. oktoobrist 1992 ja täitis presidendi kohustusi kuni 8. oktoobrini 2001.

24. september

Rublatehingu osalised õiged ka teises kohtuastmes
Tallinna ringkonnakohus ei muutnud Tallinna linnakohtu 21.06.96 otsust, mis mõistis õigeks rublaprotsessi osalised, endise peaministri Mart Laari nõunikku Tiit Pruuli ja ärimheded Agu Kivimägi ning Marek Strandbergi.

30. september

Rakvere Lihakombinaat börsi vabaturul
Tallinna börsi vabaturul hakati kaupleva ASi Rakvere Lihakombinaat aktsiaga. Aktsia noteeriti 21.07.98 ja lahkus börsilt 01.10.06.

3. oktoober

Pennu börsi lisanimekirjas
Tallinna väärtpaberibörsi lisanimekirjas hakati kaupleva ASi Pennu Computer Technology aktsiaga. Aktsia lahkus börsilt 23.02.2002.

11. oktoober

Õnnetus Pala koolibussiga
Kaheksa Pala põhikooli õpilast sai surma ja 11 mitmesuguseid kehavigastusi, kui 39 sõitjat vedanud koolibussi rammis küljelt metsaveoauto.

14. oktoober

Esimene magnetkaardiga parkimisautomaat Eestis
Automaat paigaldati Tartusse Poe tänavale. Oktoobris 1992 oli samasse kohta paigaldatud üldse esimene parkimisautomaat Eestis.

Aasta ärimees: Olari Taal

1992. aastal Tiit Vähi esimeses valitsuses ehitusminister ja majandusminister olnud Taal asus 1993. aasta suvel juhtima Hoiupanka pärast seda, kui Hansapank oli omandanud 33% Hoiupanga aktsiatest. Ta oli ka üks Hansapanga asutajaid.

Laiem avalikkus seostas Hoiupanka just Olari Taali nimega. Taali rolli Hoiupanga väljatirimisel mustast august ei alahinnatud. Ajakirjanduses avaldati arvamust, et pool Hoiupanga imagost moodustab Taali karismaatiline isiksus. Teda peeti kõige võimekamaks *manager*'iks Eesti rahailmas. Hiljem on Taal olnud veel siseminister, Res Publica erakonna asutaja ja riigikogu liige, juhtinud Ösel Foods'i ning kuulunud Merko Ehituse, Eften Capitali ja Eesti Energia nõukogusse. Oma ettevõtte Eggera kaudu investeerib ta praegu peamiselt kinnisvarasse. Äripäev hindas sügisel ilmunud Rikaste TOPis Taali vara väärtuseks 9,73 miljonit eurot, mis andis talle 431.-433. koha.

▲ 1996. aastal lõppes omandireform ja hakkas välja kujunema klassikaline vaba kinnisvaraturg.

▲ Stockmannile lisaks avas Tallinnas oma poe teinegi Soome kaubakett - mööblit pakkuv Asko.

▲ Eesti Näituste paviljonides avatud rahvusvaheline ehitusmess **Rebuilding** oli eksponentide arvult Eesti senine suurim näitus, ka küllastajate seas oli mess populaarne.

21. oktoober
Eesti Näitused börsi vabaturul
Tallinna börsi vabaturul hakati kaupleva Eesti Näituste ASi aktsiaga. Aktsia noteeriti 20.05.97 ja lahkus börsilt 01.12.99.

26. oktoober
Estonian Air lõpetas Vene päritolu lennukite kasutamise
Viimase reisi tegi Jak-tüüpi lennuk, TU-134 kasutamine oli lõpetatud juba 16. veebruaril.

▲ Muhumaa lähedalt Seanina neeme juurest püüti 24. mail teadaolevalt suurim kala Eesti vetest. Mariaks nimetatud emane Atlandi tuur oli 2,9 meetrit pikk ja kaalus 136 kilo.

4. november

Ehitusfirma EMV börsi vabaturul
Tallinna börs alustas ehitusfirma ASi EMV aktsiatega kauplemist vabaturul. Aktsia noteeriti 25.06.1997 ja lahkus börsilt 18.02.2000.
Turule tuli Alma piim
Piimatöötaja Laeva Meierei hakkas oma toodangut väljastama Alma nime all.

1. detsember

Kalapulka valmistaja läks norrakatele
Norra firma AS Moon Holding ostis kahelt Soome ja kahelt Saksa pangalt Eesti tollal suurima kalatöötaja, Esva kaubamärgi kasutanud ASi Paljassaare Kalatööstus kogu aktsiapaki. Moon Holding müüs kalapulgatehase 27.01.1999 ASile Ösel Foods ja too omakorda 04.06.2001 Leedu kalatöötajale Plunges Kooperatiiv Prekuba.

20. detsember

Tartu Kaubamaja enamusosalus läks pealinlastele
Sai teatavaks, et AS Tallinna Kaubamaja ostis 51 protsenti ASi Tartu Kaubamaja aktsiatest. Tallinna Kaubamaja sai Tartu Kaubamaja ainuomanikuks 03.04.2001.

30. detsember

EVEA Pank tuli börsi järelturule
Tallinna börsi järelturul hakati kaupleva EVEA Panga aktsiaga. Vabaturule aktsia ei jõudnudki ja lahkus börsilt 30.03.1999.

31. oktoober

Tallinnas vahetus linnapea
Alates 10.04.1992 linnapea kohal olnud Jaak Tamm lahkus ametist ja uueks meeriiks sai Priit Vilba. Vilba oli Tallinna linnapea kuni 14.11.1996, tema asemele asunud Robert Lepikson kuni 02.05.1997.
Tartus vahetus linnapea
Alates 11.11.1993 sellel kohal olnud Väino Kull asus tööle volikogu esimehena. Uueks linnapeaks valitud Tõnis Lukas pani ameti maha 03.04.1997.

Edukamad 1996 asutatud ettevõtted

Nimi ja käive 2019. aastal miljonites eurodes

Maru AS	68,6
Rand & Tuulberg Grupp AS	66,5
G4S Eesti AS	64,1
Hanza Mechanics Tartu AS	53,6

50 MLN

TREF AS	43,5
Hansaliin OÜ	42,4
Heidelberg Baltic Finland OÜ	28,7
Interchemie Werken De Adelaar Eesti AS	25,9
KPG AS	23,0
Balti Realiseerimis-keskus OÜ	21,5

20 MLN

Hansa Candle AS	18,8
Reinpaul OÜ	16,9
Nordkalk AS	15,9
Philip Morris Eesti OÜ	15,3
All Media Eesti AS	15,3
P. Dussmann Eesti OÜ	14,7
Alekon Property AS	14,7
Meriton Hotels AS	14,4
Metaan AS	14,3
VKG Soojus AS	14,0
Alarmtec AS	13,6
Proplastik OÜ	13,5
Formo Metallmööbli OÜ	13,1
Antsla-Inno AS	13,0
Plaat Detail OÜ	12,9
Monotal AS	12,4
Meiteks OÜ	12,3
Hansab AS	11,1
BE Group OÜ	10,7
Amari Metals OÜ	10,4

10 MLN

Viking Security AS	9,6
Totalisaator AS	9,4
Novoloto OÜ	9,3
Indoor Group AS	9,2
CGI Eesti AS	9,2
Rauameister AS	9,1
Stako Diler OÜ	9,1
Hydro Extrusion Baltics AS	9,0
Amphenol Connexus OÜ	8,6
Raduga Shipping and Trading OÜ	8,3
Shipco Transport Eesti AS	8,1
Vallikraavi Kinnisvara AS	8,0
AD Baltic AS	8,0
AB Transportgrupp AS	7,9
PDL Logistic OÜ	7,9
Otto Bock Estonia AS	7,8
Biolan Baltic OÜ	7,8
Metsamaahalduse AS	7,6
Kartsoil OÜ	7,2
Remoov OÜ	7,2
Tarmeko Spoon AS	7,2
CV-Online Estonia OÜ	7,1
Timbeco Woodhouse OÜ	7,0
Messiehitus OÜ	6,9
Farwelli Kaubanduse OÜ	6,8
Pomemet OÜ	6,8
Transtar T.P. OÜ	6,5
Metsagrupp OÜ	6,4
Delaval OÜ	6,4
Salome Tartu AS	6,2
GF Anapol OÜ	6,2
Elveso AS	6,2
Mangeni Pm OÜ	6,1
Balti Tööstusmontaazi OÜ	6,0
Schöttli Keskonna-tehnika AS	5,8
Balsnack International Holding AS	5,8
Maxilla AS	5,7
NTM Baltic OÜ	5,5
Tarfurgo OÜ	5,4
Fere OÜ	5,3
Hals Trading-T AS	5,3
Faasion OÜ	5,2
Segers Eesti OÜ	5,2

5 MLN

Merrem Tööstusplast OÜ	4,9
Baltec Mööbel OÜ	4,9
Tallvrie Transport OÜ	4,9

Viking Life-Saving Equipment Estonia AS	4,8
Matkasport OÜ	4,7
Etteam Baltic OÜ	4,7
Beijer Ref Eesti OÜ	4,6
Erimell AS	4,5
Lundbeck Eesti AS	4,5
VTA Tehnika AS	4,4
Rugges OÜ	4,4
Greentek Hulgi-kaubandus OÜ	4,3
Unifiedpost AS	4,3
Ikodor AS	4,2
Nobel Digital OÜ	4,2
SEB Varahaldus AS	4,0
DGM Shipping AS	3,9
Estinvaik OÜ	3,7
Veele OÜ	3,7
Retent AS	3,6
Kikas OÜ	3,6
Plandent Eesti OÜ	3,6
Tauf-Auto AS	3,6
Klavis OÜ	3,6
Zeigo Service OÜ	3,6
Sirtaki OÜ	3,6
Puratos Malt OÜ	3,5
Katomsk AS	3,4
Surfar OÜ	3,3
Lagun OÜ	3,3
Veolop OÜ	3,3
Aave Transport OÜ	3,2
Kungla Investeeringu OÜ	3,2
Adell Taevas OÜ	3,2
Jardin OÜ	3,2
Kehtna Mõisa OÜ	3,1
Tallinna Soojus AS	3,1
Demitol OÜ	3,1

3 MLN

Rotaks-R OÜ	2,9
Metsaküla Piim AS	2,9
Alunaut OÜ	2,9
Sondera Grupp OÜ	2,9
Transmix AS	2,8
Lejos Eesti OÜ	2,8
AGR OÜ	2,8
Arpa OÜ	2,8
Coop Liising AS	2,8
Albion Motors OÜ	2,8
Nukike OÜ	2,7
Balti Intermed OÜ	2,7
Vea OÜ	2,7
Gevatex OÜ	2,6
Nurme Apteek OÜ	2,6
Entek AS	2,6
Jõhvi Apteek OÜ	2,5
Voore Farm OÜ	2,5
Kure Mõis OÜ	2,5
Santawra OÜ	2,5
Vensen AS	2,5
Elva E.P.T. AS	2,4
Albion Reisisid OÜ	2,4
Rekato OÜ	2,4
Falleroon OÜ	2,3
Elke Autorendi AS	2,2
Sulemees OÜ	2,2
Contrailer OÜ	2,2
Matthai Ehitus OÜ	2,2
Erakliinik Dentes AS	2,1
Kryos AS	2,1
Kõrveküla Kalatööstuse AS	2,0
Velux Eesti OÜ	2,0
Baltstark OÜ	2,0
Older Seeds OÜ	2,0
Alvoro OÜ	2,0
Baltic Hospitality & Retail Systems OÜ	2,0

2 MLN

Ecolare OÜ	1,9
Electro-Hill Eesti OÜ	1,9
Lukupood OÜ	1,9
Aiu Põllumajandus OÜ	1,9
Mendali OÜ	1,9
Implanttihoito Hambaravi OÜ	1,9
Idea Ad AS	1,9
Kõo Agro OÜ	1,8
A-Vorst OÜ	1,8
Masekonord AS	1,8
Est-Doma OÜ	1,8

Deloitte Audit Eesti AS	1,8
Koolitoitlustuse OÜ	1,7
Koduhooldus OÜ	1,7
Fotoluks AS	1,6
Savorito OÜ	1,6
Olaret OÜ	1,6
Intrum Estonia AS	1,6
Mereabi OÜ	1,6
Kragen AS	1,5
Veepisar AS	1,5
Tuukritööde OÜ	1,5
Vaggen AS	1,5
Pariisi Vesi OÜ	1,5
Balneom OÜ	1,4
Sventli AS	1,4
Vidoman OÜ	1,4
SVT Balti OÜ	1,4
Balti Kella OÜ	1,4
Skandi Sisustus OÜ	1,4
Pärnu Mets AS	1,4
Tulika Rent OÜ	1,3
Velirek OÜ	1,3
Triston OÜ	1,3
Maadlex OÜ	1,3
Kalverton OÜ	1,3
Maardu Elekter AS	1,3
Alfrina OÜ	1,3
Ü & A OÜ	1,3
G.W.Berg OÜ	1,3
Maardu Raudtee AS	1,3
Walde AS	1,3
Promedia OÜ	1,3
Wismari Haigla AS	1,3
Golfer OÜ	1,2
Kivilaine OÜ	1,2
Pivotex Balti OÜ	1,2
Jampo Seakasvatuse OÜ	1,2
Mo Den DL OÜ	1,2
Adelli Kaubanduse OÜ	1,2
Kontiz OÜ	1,2
Antrena OÜ	1,2
Knauf Tallinn Uü	1,2
Kiviõli Linnaapteegi OÜ	1,2
Raja Apteek OÜ	1,2
Airproxy AS	1,1
Vaisu OÜ	1,1
Misinar OÜ	1,1
Grom-Radoon OÜ	1,1
Kodudoktori PAK Sinu Arst OÜ	1,1
Kaabeltau OÜ	1,1
Erste Transport OÜ	1,1
Kawe Plaza AS	1,1
Sootel OÜ	1,1
Reneko OÜ	1,1
Expomarket OÜ	1,1
Damir Prime OÜ	1,1
Pädaste OÜ	1,1
Wertholz Eesti OÜ	1,1
Sanmal OÜ	1,1
Folia Apteek OÜ	1,1
Breting OÜ	1,1
Foorum Invest OÜ	1,1
Bobcat Balti OÜ	1,1
Catering Service OÜ	1,0
Luunja Mõis OÜ	1,0
Vanemuse Kohvik OÜ	1,0
Eltete Eesti OÜ	1,0
Marketing Communication Alliance OÜ	1,0
Puhja Ettevõtete OÜ	1,0
M.Pöder OÜ	1,0
Ordior Eesti OÜ	1,0
Sakala Tööstus-automaatika OÜ	1,0
Strons PV OÜ	1,0
Vesi OÜ	1,0
AK Logistika OÜ	1,0
Kruviks OÜ	1,0

1 MLN

Vekont Ehitus OÜ	0,9
Robore OÜ	0,9
Rävala Bürooohone AS	0,9
Hurmus OÜ	0,9
ACC Welcar OÜ	0,9
Medfiles OÜ	0,9
Võru Seeder OÜ	0,9
Rafimi OÜ	0,9
Forsten OÜ	0,9
Delkontel OÜ	0,9

Keskinna Tervisekeskus OÜ	0,9
Emajõe Ärikeskus AS	0,9
Robocop OÜ	0,9
Eltrum OÜ	0,9
Apollona OÜ	0,9
Pärnu Kek AS	0,9
Vävars OÜ	0,9
Katanter OÜ	0,9
Pudi-Padi AS	0,9
Inseneribüroo Pike OÜ	0,9
Swanline OÜ	0,9
Kurmet AS	0,9
Soojaisoleerimine OÜ	0,9
A-Tolligentuur OÜ	0,9
Kristen Grupp OÜ	0,9
Viljandi Nurme OÜ	0,9
Lunester OÜ	0,9
Vajjala Põllumajanduslik OÜ	0,9
Keila Perearstikeskuse OÜ	0,8
Gulib OÜ	0,8
Dentes A&E OÜ	0,8
Auto Pluss OÜ	0,8
Trükimaailm AS	0,8
Avovil OÜ	0,8
JB Ehituse OÜ	0,8
Esmeta AS	0,8
Paeko OÜ	0,8
Mate AS	0,8
Kastani Apteek OÜ	0,8
Ilveta OÜ	0,8
Temonen OÜ	0,8
Vastseliina Hooldekodu OÜ	0,8
Korund OÜ	0,8
Dawel OÜ	0,8
Geo S.T. OÜ	0,8
Exan AS	0,8
Riksi Hulgikaubanduse OÜ	0,8
Gart-Grupp OÜ	0,7
Spurtfaas AS	0,7
DDB Eesti OÜ	0,7
Grüps OÜ	0,7
NTN Est AS	0,7
Olmarin OÜ	0,7
Speleta AS	0,7
Fjotrans OÜ	0,7
Richmar OÜ	0,7
Nevur OÜ	0,7
Siegel Pärnu OÜ	0,7
Estin Warehousing OÜ	0,7
Capra OÜ	0,7
Zintarex OÜ	0,7
Almelo OÜ	0,7
Kivisilla OÜ	0,7
Rettam OÜ	0,7
Norrison OÜ	0,7
livakivi AS	0,7
Vekoolis OÜ	0,7
Foreital OÜ	0,7
Laste Maailm OÜ	0,7
Zepter Eesti OÜ	0,7
P.M. Trans OÜ	0,7
AT Sim OÜ	0,7
Nordveo OÜ	0,7
Home And Storage OÜ	0,7
Valmet Technologies OÜ	0,7
Giseler OÜ	0,7
Rebuco OÜ	0,7
Agroshop OÜ	0,7
Suja Ehitus OÜ	0,7
Faeton AS	0,7
Tööriista & Tehnika OÜ	0,7
Ormaste OÜ	0,7
Warren Balti OÜ	0,7
Elin OÜ	0,6
Lone V.V. OÜ	0,6
Maritta OÜ	0,6
Kehra Linnaapteegi OÜ	0,6
Farovent OÜ	0,6
Plekimees OÜ	0,6
Inforing Media OÜ	0,6
Tartu Toiduveod AS	0,6
Affen OÜ	0,6
SV Invest OÜ	0,6
Inseneribüroo Aksiaal OÜ	0,6
Magic Capital OÜ	0,6
J. Ertmann OÜ	0,6
Planimeks OÜ	0,6
Lepakäbi OÜ	0,6
Einmix OÜ	0,6
GBF Kummikeskus OÜ	0,6

Kamilla OÜ	0,6
Consumat OÜ	0,6
Ehel OÜ	0,6
Torlund OÜ	0,6
Stikke OÜ	0,6
Eltove OÜ	0,6
Farmax OÜ	0,6
Reiola OÜ	0,6
Apeki Investeeringud OÜ	0,6
Andruse Hulgi-kaubanduse OÜ	0,6
Katroni OÜ	0,6
Vellosar Kaubanduse OÜ	0,6
Varaks OÜ	0,6
Külmateenuste OÜ	0,6
Alu Ömbus OÜ	0,6
Medex AS	0,6
Metra Ap OÜ	0,6
Sie & Ko OÜ	0,6
Four Seasons Trans AS	0,5
Ledisol OÜ	0,5
Kontakt AM Tüh	0,5
Kamee Ehe OÜ	0,5
KR Puitehituse OÜ	0,5
Orbital Vox Stuudiod OÜ	0,5
Halinga Energeetika OÜ	0,5
Veeberi Elekritööde OÜ	0,5
Lipland OÜ	0,5
Sunwheel OÜ	0,5
Famino OÜ	0,5
Karksi-Nuia Apteek OÜ	0,5
Nordelect OÜ	0,5
Maitim OÜ	0,5
Saku Tehno AS	0,5
IK Investment Group OÜ	0,5
Tarn OÜ	0,5
Lepsoni Äri OÜ	0,5
Torri OÜ	0,5
Twen-Trans OÜ	0,5
Stigma Erakliinik OÜ	0,5
Adiantro OÜ	0,5
Baltrans OÜ	0,5
Provitek Balti OÜ	0,5
Avikont OÜ	0,5
Naftal OÜ	0,5
Hairline OÜ	0,5
Ifan-Auto OÜ	0,5
Nerilon OÜ	0,5
ESS Kinnisvara OÜ	0,5
Vivax OÜ	0,5
Tveran OÜ	0,5
Veka Kommerts OÜ	0,5
Radon-Rosvnešterminal OÜ	0,5
Stoma-Hambaravi OÜ	0,5
Paasmar OÜ	0,5
Peretohter OÜ	0,5
Litmark OÜ	0,5

0,5 MLN

Saare Kaubaveod OÜ	0,4
Procard Baltic OÜ	0,4
Mäesalu Kohvik OÜ	0,4
Gelana OÜ	0,4
Ponte OÜ	0,4
Melkerson OÜ	0,4
Kanvera OÜ	0,4
Retna Toor OÜ	0,4
Q-E Grupp OÜ	0,4
Barclay Hotell AS	0,4
Melkan AS	0,4
Autohall Tü	0,4
Kohvigrupp OÜ	0,4
Jajaa OÜ	0,4
TVG-Trans OÜ	0,4
Tepso AS	0,4
Flora Kaubandus OÜ	0,4
Kabin Ja Pojad OÜ	0,4
Malkati OÜ	0,4
Tartu Kek AS	0,4
Bibarcas OÜ	0,4
Artwerk OÜ	0,4
Aquator OÜ	0,4
Vesilind OÜ	0,4
K-U Treimer OÜ	0,4
Teplomontaaž OÜ	0,4
Perfopaber OÜ	0,4
Nabo Nahktooted OÜ	0,4
Gradiens OÜ	0,4

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärke.

Jõelähtme golfiküla planeerimine ulatub 30 aasta tagusesse aega

Tallinnast vaid poole tunni autosõidu kaugusel asuva Jõelähtme golfiväljaku looja ja ehitaja OÜ International Baltic Golfmarina tähistab tänavu märtsis 30. tegevusaastat. Ettevõtte omaniku Mait Schmidt'i sõnul oli tervikliku golfiküla rajamine hingematvalt kaunile ajaloolisele Rebala looduskaitsealale omal ajal mitmete positiivsete juhuste kokkulangemine.

Jõelähtme golfiväljak pole unikaalne mitte ainult tänu oma asukohale ning keskkonnale, vaid ka ehituslikult ja kasutusmugavuselt, olles korduvalt valitud Euroopa saja parima väljaku sekka. Siin on peetud mitmeid suuri rahvusvahelisi võistlusi ning näiteks aastatel 2021 ja 2022 on Jõelähtme planeeritud korraldada taas Euroopa meistrivõistlused golfis. Varem on neid siin peetud muide juba viiel korral.

Aga kuidas tekkis 30 aastat tagasi, nõukogude aja lõpus üldse mõte rajada keset Põhja-Eesti pankranniku vösa ja soist ala golfiväljak, kui tollal ei teatud veel Eestis sellest toredast spordialast suurt miskit? Schmidt muigab: „Kui jumal selle koha lõi, siis vaevalt ta ise golfi mängis, aga ju oli tal algusest peale plaan anda golfaritele selline harukordne tükike kaunist loodust, mis sisaldab kõike alates merest ja pankrannikust kuni 300 aastaste tammede ning muljetavaldavalt vana ajalooni.“

Läbi imeliste juhuste golfiväljaku rajajaks

Jõelähtme golfiväljaku ajalugu algab tegelikult juba 1980. aastate lõpust, kui soome ärimehed tulid Tallinnasse ning avaldasid soovi leida koht, kuhu rajada golfiväljak. „Soomes mängitakse golfi juba 100 aastat ning sellega tegeleb 3% elanikkonnast. Nii tekkis soomlastel plaan ka Eestisse korraldada võimalused luua. Sobiva paiga leidmine oli keerukas, sest väljaku ehitamiseks on vaja vähemalt 75 hektarit maad, seal peab olema reljeef, vett... Aga koht leiti – 127 hektariline vöastunud ja soostunud mereäärne maalapp Jõelähtmel. Maa omanik oli Tallinna Linnuvabrik ja tänu sellele, et nõukogude ajal saadi ehitusluba, oli võimalik hiljem kinnistu ka erastada,“ meenutab Schmidt. „Tegelikult oli see suur õnn, et sihuke unikaalne maalapp oli jäänud puutumatuks nii ehitusest kui ka põllumajandusest.“

Schmidt töötas tollal ettevõttes SRV Eesti Ehitus, kellelt soomlased tellisid 1991. aastal golfiväljaku ehitamise. Saatuse tahtel sai projekti koordineerijaks just tema. „Ma ei olnud varem golfiga kokku puutunud. Aga alustasime ala puhastamisest vöast, rajasime kuivenduskraave, tegime mullatöid. Sai me kolm kuud töötatud, kui sai selgeks, et soomlased ei saa väljaku rajamiseks vajalikke investeeringuid ning jäävad meile võlgu. Kokkuleppe tulemusena omandas SRV Eesti Ehitus nende firma.“

1992. aasta suvel sõitis Schmidt Soome ja tegi esmakordselt golfiga tutvust. Mäng meeldis talle ning kui teda aasta hiljem uuesti mängima kutsuti, hakkas asi tõsisemalt huvitama. Ta lasi nädalaga endale golfi selgeks õpetada ning hakkas ehitusfirma partneritele rääkima, et golfiväljaku võiks lõpuni ehitada. Muide, kui Villu Ingver 1993. aastal liitvälja Golfi avas, oli Schmidt esimeste liitujate seas.

„Kuna teisi meie ettevõttes golfiprojekt ei köitnud, ei kiirustatud ka otsusega, mida maaga edasi teha. Aga kui kinnistu oli privatiseeritud, ärkasid eelmised omanikud, et nad tahaksid ikkagi seda maad tagasi saada. Nad ei leppinud kompensatsiooniga, vaid kaebasid riigi ja Jõelähtme valla kohtusse. Kohtuasi ketras 6–7 aastat, mille jooksul ei julgenud keegi maad osta ega arendamisega alustada. Pärast kohtuasjade lõppu ning alles uuel aastatuhandel sai projektiga edasi minna. Minu jaoks oli see fan-

tastiline vedamine, et seda projekti ei müüdnud. Ju ta lihtsalt ootas õiget aega, sest golf oli tollal Eestis väga värske asi ning golfimängijaid oli väga vähe.“

Esimese 9 raja ja klubihoone valmimine

Niisiis olid aastaks 2003 kohtuasjad läbi ning ehitusfirma omanike ringis tehtud vangerduste tulemusena ostsid Schmidt ja kolleeg Egon Mats kumbki 25 protsendilise osaluse golfifirmas. Ülejäänud 50% kuulus soomlastele. Aastaid hiljem ostis Schmidt teised omanikud välja.

„Edasi läks kiirelt: tegime uue detailplaneeringu ja alustasime esimese üheksa raja ja klubihoone ehitust, need valmisid 2005. aasta mais. Olin selleks ajaks jõudnud mängida 300 erineval väljakul ning mul oli olemas selge visioon, kuidas golfikülasid rajatakse. Siin on oma spetsiifika, sest ega Ameerikas naljapärast öelda, et kui ei taha elada Manhattanil, siis järgmine valik on vaikne, puhas ja privaatne golfiküla,“ räägib Schmidt.

Kui 2007. aasta valmis põhiväljak, alustati kohe esimeste majadega. Golfiküla ehitamise eripäraks on näiteks see, et kogu infrastruktuur nagu vesi, kanalisatsioon, elekter ja asfalteeritud teed peavad saama valmis koos golfiväljakuga. Golfiküla esimesed elumajad valmisid 2007. aastal ning nende rajamise puhul lähtuti kokkuleppest, et 127 hektarile rajatakse maksimaalselt 127 maja. See teeb ühe kinnistu sümbolseks suuruseks ca 10 000 m², kuigi elamukruntide faktiline suurus on 1300–1400 m² ning iga maja on ühest küljest piiratud looduse ja ümber laiava golfiväljakuga. Samuti on siin reegel, et oma kinnistut ei piirata aia-ga... majad asuvad nii kaunis ümbruses, et ei ole mõtet tarastada tükikest maad kui kellegi omandust.

Jõelähtmes põimub golfimäng looduse ja ajaloo

Kuna tänane Estonian Golf & Country Club Golf Resort asub Rebala looduskaitsealal ning 5000 aastat vana Ristikangru küla territooriumil, on kogu golfiküla arendamisel arvestatud muinsuskaitse ning looduskaitse nõuetega. „Kogu meie golfiväljaku unikaalsus baseerub kahel jalal, milleks on loodus ja ajalugu. Kuni neid kahte austame, ei saa me seda maa-ala ära rikkuda,“ ütleb Schmidt. „See on imeline koht, pealinna tules satuks justkui maailma äärel. Golfiväljakul asuvad näiteks 11 iidset kivilkmet, millest vanim on 3000 aastane. Samuti hiiglaslik Ellandvahe rändrahn, jääajast pärit graniitrahnu, palju vanu taastatud kiviaedu, Jägala jõe suue ning nõukogu piirivalvurite kasutuses olnud rippisild.“

Ligi 36 meetrit üle merepinna asuvale lubjakivi klindile, millelt on lummas vaade lhasalu lahele ning merele, on ehitatud maamärgina keskkonnaga suurepäraselt harmoneeruv klubihoone. Ümberpööratud paati meenutavale lehisest katusega majale on omistatud kõrge koht nii aasta puitarhitektuuri kui ka maa-arhitektuuri valimistel. Kohe klubihoone tagant hakkab maapind astangutena langema mere poole, olles täis tihedat kõrghaljastust ja lopsakat loodust.

Ala on tuntud ka oma tammesalude poolest, mis eestlastele tundub küll tavapärase, kuid paneb välismaalased vaimustuma. Kõige suurema ja vanema tammesalude tekke kohta ei osanud muinsuskaitse aasta-

„Jõelähtme golfiväljak pole unikaalne mitte ainult tänu oma asukohale ning keskkonnale, vaid ka ehituslikult ja kasutusmugavuselt, olles korduvalt valitud Euroopa saja parima väljaku sekka.“

kümneid seletust anda. Ent tänaseks on selgus majas: mõned aastat tagasi olid golfikülas puhkamas külalised Venemaalt ning kohaliku ajalugu Venemaa saitidel uurides jõuti Jõelähtmet puudutavate dokumentideni. Selgus, et 300 aastat tagasi, kui Peter I oma Katariinale Kadrioru lossi ja parki rajas, toodi istikud pargi jaoks Peterburist. Neid jäi aga üle ning tagasiteel leiti just Ristikangru külakoht olevat kaunis paik, kuhu ülejäänud tammed istutada. Loomulikult on aastasadadega kasvanud siis ohtlalt ka uusi tammi, aga alles on ka Kadrioru lossiga sama vanu puid.

Golfiküla on ideaalne elukoht ka mitte-golfarile

Golfikülla kuulub kuus eriilmelist tänavat, mille majade arhitektideks on Andres Siim, Aare Saks, Mihkel Tüür, Ott Kadarik, Emil Urbel, Andres Ojari ja Andres Põime. Tänavad kannavad muinsuskaitse poolt kinnitatud nimesid nagu Helme, Kivikirve, Tule- raua jne. „Iga tänav on oma arhitekti moodi ning sobitub loodusesse – mereäärne tänav on näiteks nagu väike rannaküla. Meil on kinnistuid, kuhu saab tulla oma arhitektiga ja projekteerida enda nägemusele vastava ideaalse kodu, kuid peab teadma, et meil on tugevad piirangud. Näiteks lubatud on vaid puitfassaadid ning samuti on määratletud haljastuse konseptsioon, mis nõuab maksimaalselt säilitada olemasolevat, tekitades siiski eramute taha privaatse tagaaiaku, kust on loomulik üleminek golfialale,“ selgitab Schmidt.

Täna on 127 kinnistust müüdud umbes pooled, kuus maja on pooleli ja kevadel alustatakse kolme eramu ehitust. Keskmiselt tuleb juurde 4–5 kinnistut aastas, aga ega rohkem omanik tahakski. Golfi mängitakse ju vaikuses ja siia suur ehitusmüra ei sobi. Tulevikus on plaanis rajada juur-

de ka mõned rendimajad, eelnevatel aastatel on need olnud turistide täis. Eestis on vähe kohti, kus saab omada maja nii mere lähedal või privaatset metsas, et terrassil astud kohe metsaalusesse.

Ja kuigi kõik golfikülla kolinud inimesed ei ole olnud golfihuvilised, on nad hakanud seda siiski mängima. Schmidt'i sõnul on golf lihtsalt nii tore mäng, et sellele ei saa kätt ette panna. Ta ise mängis eelmisel aastal 101 ringi!

Uue golfiväljaku projekteerib maailma-kuulus Annika Sörenstam

Oma elus on Mait Schmidt juhtinud umbes 500 hoone valmimist ja enda sõnul on ta valmis aktiivset tööst tagasi tõmbuma. See aga ei väljendu kuidagi tema plaanides Jõelähtmes – lisaks golfiküla arendamisele on tal veel mitmeid ambitsioonikaid plaane. Hiljuti sai omandatud 50 hektarit maad, et rajada Jõelähtmele lisaks veel üks golfiväljak. Selle projekteerija on maailma tipp, Rootsi endine professionaalne golfimängija Annika Sörenstam, kes on aidanud luua väljakuid Ameerikas, Hiinas ja Aafrikas ning nüüd projekteeris esimese Euroopas. Kuna golfiväljaku ehitamine võtab umbes kolm aastat, võiks see valmida aastal 2024.

Peale selle lisandub klubihoonele 60 kohaline hotell ning spa, kust avanevad samuti hingematvad merevaated. Samuti on plaanis tenniseväljak ja linnuvaatlustorn. „Meie väljak on ornitoloogidele väga huvitav, sest siin on loendatud üle 100 linnuliigi. Ja golfimaailmas on nii, et mida rohkem linnuliike, seda prestiižsem golfiväljak on,“ tunneb Schmidt uhkust. „Golf on tõesti tore ala ja sobib eestlastele väga. Täna on meie klubis 600 liiget, kuid loodan neile juba tänavu palju lisa!“

www.golfvillas.ee

Edukamad 1996 asutatud ettevõtted

algus lk 18

Kadri OÜ	0,4	Habiter OÜ	0,3	Assor Automobiil OÜ	0,2	Gilmont OÜ	0,2	Arupo OÜ	0,1	Saana OÜ	0,1
Jõhvi Matusbüroo OÜ	0,4	Gravel Eae OÜ	0,3	Vastseliina Apteek OÜ	0,2	RGP Auto OÜ	0,2	Kadrioru Autokool OÜ	0,1	Piurik OÜ	0,1
Kallaste Rand OÜ	0,4	Tulika Grupp OÜ	0,3	Instele OÜ	0,2	Kemasol OÜ	0,2	Aleklena OÜ	0,1	Dzallair OÜ	0,1
Traston OÜ	0,4	Taevaraadio OÜ	0,3	Tehnoauto Tüh	0,2	Konsan OÜ	0,2	Vaho OÜ	0,1	Kristiina Elekter OÜ	0,1
Mardernos OÜ	0,4	Palkehitud OÜ	0,3	Evas OÜ	0,2	Lootsi VP OÜ	0,2	Liisu Rõivad OÜ	0,1	Ibeeria Maad OÜ	0,1
Pärnu Laevatehas AS	0,4	Tauve OÜ	0,3	Purteco AS	0,2	Unipuu OÜ	0,2	Anderson Äri OÜ	0,1	Bilanss OÜ	0,1
Clahel OÜ	0,4	Kehra Pagar OÜ	0,3	Ajalevi OÜ	0,2	Valent OÜ	0,2	Boghoom OÜ	0,1	Siivert OÜ	0,1
Vardja & Sarapuu OÜ	0,4	Tennet OÜ	0,3	Eva Boutique OÜ	0,2	Buenas OÜ	0,2	Anricorp OÜ	0,1	Pilvero OÜ	0,1
Peipsi Kalamees AS	0,4	Pakrum OÜ	0,3	Sooäär OÜ	0,2	Oltan OÜ	0,2	Optime OÜ	0,1	Brennus OÜ	0,1
To.Re.Autod OÜ	0,4	Dorell OÜ	0,3	Aerotex OÜ	0,2	Linnakse OÜ	0,2	Villevar OÜ	0,1	Maiostrell OÜ	0,1
Tarva-Ehitus OÜ	0,4	Cautes AS	0,3	Tõukur OÜ	0,2	Office System OÜ	0,2	Axis Pärnu OÜ	0,1	Musvild OÜ	0,1
GRA OÜ	0,4	Salutaris OÜ	0,3	Ärisell OÜ	0,2	Kopraonu OÜ	0,2	Top-Pak OÜ	0,1	ARS-Vasetoöd OÜ	0,1
Frehome OÜ	0,4	Autokatte OÜ	0,3	Meta-Profit OÜ	0,2	Tartu Maakorralduse OÜ	0,2	Aim OÜ	0,1	Gardi Elektroonika OÜ	0,1
Kanjon OÜ	0,4	VB-Edu OÜ	0,3	Fermo Met OÜ	0,2	Aarspak OÜ	0,2	Lasnamäe Loomakliinik OÜ	0,1	Lancoster OÜ	0,1
VKN OÜ	0,4	CCC OÜ	0,3	Hardboard Expert OÜ	0,2	Autvar OÜ	0,2	Brandmann OÜ	0,1	Halko Auto OÜ	0,1
Fiider L.E.G. OÜ	0,4	Rondill OÜ	0,3	Veimex OÜ	0,2	R-Segakauba OÜ	0,2	Desoral OÜ	0,1	Inrestauraator Projekt OÜ	0,1
Universaal OÜ	0,4	Atrica-Marine OÜ	0,3	Opelaas OÜ	0,2	Arctictal OÜ	0,2	Ilmarise Kvartal OÜ	0,1	Ranax OÜ	0,1
Kuusik AE OÜ	0,4	Teiropol OÜ	0,3	Arhiivikorrastaja OÜ	0,2	Remelton OÜ	0,2	Kemiform OÜ	0,1	Malva-Essu OÜ	0,1
Ilanda-Auto OÜ	0,4	KEK Invest AS	0,3	Stomer OÜ	0,2	Tigran Plus OÜ	0,2	Bermet Management OÜ	0,1	Aristata OÜ	0,1
Roksant Wood OÜ	0,4	Tipparst OÜ	0,3	Bonvister OÜ	0,2	Valteks Ehitus OÜ	0,2	Atriola OÜ	0,1	Nate NM OÜ	0,1
Pandivere Vesi OÜ	0,4	Carramba OÜ	0,3	Kurent OÜ	0,2	Dentatus OÜ	0,2	Velika OÜ	0,1	Mesotech OÜ	0,1
Vingisaar OÜ	0,4	Dizel LS OÜ	0,3	Elpaste OÜ	0,2	Leopard OÜ	0,2	Estmes OÜ	0,1	Fiord-Insener AS	0,1
Eke Ärikeskus OÜ	0,4	Transepp OÜ	0,3	Vambola OÜ	0,2	KA Turvateenistus OÜ	0,2	Prometei OÜ	0,1	Lembi Sõro	0,1
Some OÜ	0,4	Nõo Apteek OÜ	0,3	Kalleto OÜ	0,2	Fi-Kin OÜ	0,2	Lexistare OÜ	0,1	Hambaravi OÜ	0,1
Saialill OÜ	0,4	Pajula OÜ	0,3	Aara Pagar OÜ	0,2	Dekomir OÜ	0,2	Remikro OÜ	0,1	Trummel OÜ	0,1
Bikome OÜ	0,4	Waco Hv OÜ	0,3	Flagpublishing OÜ	0,2	Diari Keskus OÜ	0,2	Treegeri Kohviku OÜ	0,1	Fertronto OÜ	0,1
Malltop OÜ	0,4	Ehimet OÜ	0,3	Panther Teemaja OÜ	0,2	Elai Grupp OÜ	0,2	Juhanson Hambaravi OÜ	0,1	Raakil OÜ	0,1
Tarvi Transpordi OÜ	0,4	Peipus OÜ	0,3	Hamiland OÜ	0,2	Hektali OÜ	0,2	Igatt ja Ko OÜ	0,1	Daamele OÜ	0,1
Kesklinna Perearstikeskus OÜ	0,4	Rüütli Ärikeskuse OÜ	0,3	Atlex OÜ	0,2	Mepico OÜ	0,2	Theodor OÜ	0,1	Montegro OÜ	0,1
Hannora OÜ	0,4			Termia OÜ	0,2	Galerii-G OÜ	0,2	Viraks OÜ	0,1	Rikom OÜ	0,1
VTÜ Vara AS	0,4			Simuna Remox OÜ	0,2	Kliko OÜ	0,2	Side-Rel OÜ	0,1	Tespera OÜ	0,1
		0,3 MLN		Õunase Ehituse OÜ	0,2	GT-Media OÜ	0,2	T-Auten AS	0,1	Novo Hambaravi OÜ	0,1
				Õlletare OÜ	0,2	Corson OÜ	0,2	Lille Hambaravi OÜ	0,1	Orveto OÜ	0,1
0,4 MLN				Kaaries OÜ	0,2	Kalling OÜ	0,2	Katalor OÜ	0,1	Efektvalgus OÜ	0,1
Haugas OÜ	0,3			Saverna Apteek OÜ	0,2	Rivaleks OÜ	0,2	Taru Pluss OÜ	0,1	E.R.T. Elekter OÜ	0,1
Klavesti OÜ	0,3			Ariol Trading OÜ	0,2	Nore Ehitus OÜ	0,2	Kutax-Trans OÜ	0,1	Loigo OÜ	0,1
Dental Hambaravi OÜ	0,3			Logimar OÜ	0,2	Viirond Tüh	0,2	KÜ Kujundus OÜ	0,1	Kolmark OÜ	0,1
Curo Viljandi OÜ	0,3			Estleder OÜ	0,2	Larssen Legal OÜ	0,2	Puuiimport OÜ	0,1	Tseetan-Gold OÜ	0,1
Vorano OÜ	0,3			Teikus OÜ	0,2			Kuvasec Mereteenused OÜ	0,1	Remo OÜ	0,1
Vigriila OÜ	0,3			Apotheka Magistratus OÜ	0,2			Congestio OÜ	0,1	Vestleja OÜ	0,1
Hankasport OÜ	0,3			Blaustern OÜ	0,2	0,2 MLN		Halperk OÜ	0,1	Edroc OÜ	0,1
Voland Pluss OÜ	0,3			Indrias OÜ	0,2	Elandel OÜ	0,1	Maustt OÜ	0,1	Remdal OÜ	0,1
Prede OÜ	0,3			Emajõe Halduse OÜ	0,2	Aker Teenused OÜ	0,1	Vudink AS	0,1	Harju	0,1
Väljataguse Agro-				Heis OÜ	0,2	Taliso OÜ	0,1	Ungerson ja Moren OÜ	0,1	Hambaravikeskuse OÜ	0,1
toöstuse OÜ	0,3			Triiv OÜ	0,2	Gem-Geo OÜ	0,1	Amerling OÜ	0,1	Näksi OÜ	0,1
VK Trans OÜ	0,3			Sadloy AS	0,2	Romantos OÜ	0,1	Norveko OÜ	0,1	ZK OÜ	0,1
VLT OÜ	0,3			Pirkora OÜ	0,2	Eltoreks OÜ	0,1	Tamasser OÜ	0,1	Poderi Kinnisvara OÜ	0,1
Agnessa Pihlakase ja				Kervan OÜ	0,2	A & O Maamöödubüroo OÜ	0,1	Comment OÜ	0,1	Tranko Transport OÜ	0,1
Anu Männaste Hambaravi OÜ	0,3			Taalri Kinnisvara OÜ	0,2	T.K.E. Pawnshop OÜ	0,1	Vipodeklarant OÜ	0,1	Rannasaar OÜ	0,1
Lukukoda OÜ	0,3			Natalja Maslova OÜ	0,2	N-Jaap OÜ	0,1	PU Äriühma OÜ	0,1	Obivan OÜ	0,1
Vista Shipping Agency AS	0,3			TJ Kaubandus OÜ	0,2	Vireeda OÜ	0,1	Amestic OÜ	0,1	Saaremaa	0,1
Interframe OÜ	0,3			Triinu Äri OÜ	0,2	Aviiso OÜ	0,1	Elenaar OÜ	0,1	Perenõuandla OÜ	0,1
Hevotehnika OÜ	0,3			Egardi Kaubanduse OÜ	0,2	Kalaport OÜ	0,1	Pagaripoiss Meelis OÜ	0,1	Dreklan OÜ	0,1
Purpur Rutt OÜ	0,3			Peep ja livo Transport OÜ	0,2	Stateksi OÜ	0,1	Viru Gerberei OÜ	0,1		
Lemar-Auto OÜ	0,3			Automaat OÜ	0,2	Magnaat OÜ	0,1	Nelirehvi24 OÜ	0,1		
Pellone OÜ	0,3			Komandor OÜ	0,2	Teetööde OÜ	0,1	Auto-Samiru OÜ	0,1		
Lindmäe Sport OÜ	0,3			Devia OÜ	0,2	Enimor OÜ	0,1	Raisio Eesti AS	0,1		
Combitec OÜ	0,3			Sepa Turg OÜ	0,2	Püveta OÜ	0,1	Reminos OÜ	0,1		
Saviton OÜ	0,3			Fixtec OÜ	0,2	Verp OÜ	0,1	Bonterol OÜ	0,1		
Astromoto AS	0,3			Kurelto OÜ	0,2	Pestcontrol OÜ	0,1	Stivtrans OÜ	0,1		
Ehitus ja Remonditööd OÜ	0,3			Margus Kukrus OÜ	0,2	Kloostrimetsa Puukool OÜ	0,1	Autokoolitus OÜ	0,1		
Juraku OÜ	0,3			Maine OÜ	0,2	AD Industri OÜ	0,1	Motoveod OÜ	0,1		
Maheda Veski OÜ	0,3			Järwa Trans OÜ	0,2	Ars Metallitöö OÜ	0,1	Kivistorn OÜ	0,1		
Tesson Pärnu OÜ	0,3			Mäng OÜ	0,2	Päikseketas OÜ	0,1	Serigo Elektroonika OÜ	0,1		
Mooste Farmerid OÜ	0,3			Auto Kommerts OÜ	0,2	Debika OÜ	0,1	Rannet Kaubandus OÜ	0,1		
SL Meedik OÜ	0,3			Vektast OÜ	0,2	Mediaan-V OÜ	0,1	Dikla OÜ	0,1		
Telvak Äri OÜ	0,3			Vilkema OÜ	0,2	PTR Grupp OÜ	0,1	Viimars OÜ	0,1		
ER Frees OÜ	0,3			Saare Kalur AS	0,2	VR-Sebastian OÜ	0,1	Monteerija OÜ	0,1		
Oom Elekter OÜ	0,3			Aleous OÜ	0,2	Addimex OÜ	0,1	Põllumajandusühistu	0,1		
Maxwise OÜ	0,3			Ligter OÜ	0,2	Marwel Mereroo OÜ	0,1	Präga Tüh	0,1		
Viira Pluss OÜ	0,3			Vannistuudio OÜ	0,2	Mentor Agro OÜ	0,1	Äntu Farm OÜ	0,1		
Laanekraav OÜ	0,3			Logolos OÜ	0,2	Päeva Villa OÜ	0,1	Enn Roose & Ko OÜ	0,1		
NOK Empiir OÜ	0,3			Ilutare OÜ	0,2	Primastella OÜ	0,1	Haab AS	0,1		
Armonti Toitlustuse OÜ	0,3			Rotos-Kaubandus OÜ	0,2	Ehitusmeister Rent OÜ	0,1	Foor Jõhvi OÜ	0,1		
Alostel OÜ	0,3			Ralmend OÜ	0,2	Keemiatööraine &	0,1	Consono OÜ	0,1		
Siimals OÜ	0,3			Marlitt OÜ	0,2	Tehnoloogia OÜ	0,1	Kaldatare OÜ	0,1		
Viimre OÜ	0,3			Evelis Tü	0,2	Kattel-Diesel OÜ	0,1	Timoreta OÜ	0,1		
Pereking OÜ	0,3			Hellason OÜ	0,2	Sinkon OÜ	0,1	Kimsun OÜ	0,1		
V& A Transport OÜ	0,3			Rondek OÜ	0,2	Accept OÜ	0,1	LP Publishing OÜ	0,1		
Kodukäsitöö OÜ	0,3			Arsis OÜ	0,2	Wizard Logistics AS	0,1	Mht Auto OÜ	0,1		
JMH Veod OÜ	0,3			Hugo Trade OÜ	0,2	Vivesti Tüh	0,1	Inkris OÜ	0,1		
Casual Trend OÜ	0,3			Järvakandi Soojus OÜ	0,2	Baitaim OÜ	0,1	Mven OÜ	0,1		
Oberis OÜ	0,3			Mondelez Eesti OÜ	0,2	Tipe OÜ	0,1	Romold OÜ	0,1		
Alter Group OÜ	0,3			Hambatohter OÜ	0,2	Spencer OÜ	0,1	Ineltex OÜ	0,1		
Installor OÜ	0,3					N B T OÜ	0,1				

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärgi.

20 aastat soojavahetamist

OÜ Kelvion on 20. tegevusaasta künnisele jõudnud kodumaine tehnoloogiaettevõtte, mis pakub eri valdkondadele soojus- ja jahutusülesannete täitmiseks mõeldud seadmeid.

“Suppi me päris ei keeda, aga kui teil tuleb plaan vedelikke või gaase vastavalt kas soojendada või jahutada, pakume teile selleks eri tüüpi soojusvahetite küll,” muheleb ettevõtte juhatuse liige, tehnoloogia-insener Andrus Pihkva ja lisab: “Meie emettevõtte koos oma tootevalikuga on soojusvahetite valdkonnas hetkel üks suuremaid maailmas.”

Pihkva meenutab, et töötas pärast Eesti Vabariigi taasiseseisvumist pikka aega koos sõbra, insener Andrus Varega ühes Baltikumi turul esimesena soojusvahetite pakkumisega alustanud Rootsi kontserni Eesti filiaalis.

“2001. aastal pakkus samal ajal tegutsev Saksa ettevõtte WTT GmbH meile kahele partnerlusele,” ütleb Pihkva. “Neil oli Ida-Saksa aladel sarnaseid tooteid valmistav tehase ja pakkumine tuli hetkel, mil Lääne-Saksamaa sealset ettevõtet toetas. Nad nägid meis potentsiaali Baltikumi turuosa ära katta ning meil tuli otsustada.” Pihkva vangutab pead: “Kuidagipidi lihtne see otsus polnud. Baltikum oli juba siis turvaline ärikeskkond, kuhu kõik olulisemad pakkujad olid ammu enne meid kohale jõudnud.”

Lõpuks löid nad käed, 2001 sündis tütar-ettevõtte WTT Baltics ja koostöö kestis mõned aastad. Midagi ei tulnud aga lihtsalt, turg oli üleküllastunud. “Oli kas esimese või teise tegutsemisaasta aprillikuu, kui vaatasime – kaks Andrust, nagu me olime – teineteisele üle laua tujutult otsa ja kaalusime tegevuse lõpetamist,” meenutab Pihkva. Ta toob põhjuseks tolle aprillikuu käibe, mis oli vaid 15 000 Eesti krooni.

Laviiniga kaasa

2004. aastal pääses lumi katuselt lahti. Algas periood, kus suured kontsernid otsisid tootevalikute kasvatamiseks väiksemaid ettevõtteid ja liitsid neid endiga. WTT GmbH müüdi koos WTT Balticsiga suurele Saksa kontsernile GEA GmbH.

“Läksime nii-öelda laviiniga kaasa. Eks see muidugi hirmutas ka: olime korra juba suure kontserni all olnud ja sealt omal soovil lahkunud, aga vähehaaval selgus, et suurete võtted on suhtumiselt erinevad,” ütleb Pihkva. “Ettevõtte uueks nimeks sai GEA Baltics ja ühinemine andis korraliku arengutõuke. Meie soojusvahetite tootevalik laienes ja positsioon turul paranes, mis hakkas õige pea kajastuma ka käibes.”

Viiis-kuus aastat hiljem oli GEA Baltics käive 3 miljonit krooni. “See näis nii spetsiifilisel ja konkurentsivõimelisel alal võimatu number. Toona tundus, et Baltikumis on meil lagi vastas,” meenutab Pihkva. Ent ei olnud. Ehkki see valdkond pole kaugeltki selline nagu kütusetööstus või hulgimüük, kus suured käibed on tavalised, on ettevõtte käive tõusnud tänaseks peaaegu kümme korda, ulatudes 3 miljoni euro lähedale.

“See on number, mille pealt saame täna ühiskonda tagasi panustada. Me ei tee siin mingit imet, me ei tooda siin, oleme hetkel lihtsalt Kelvioni tehaste toodete müüjad Baltikumis. Meie tulemuste taga pole midagi muud kui oma ala põhjalik tundmine ning 20 aasta jooksul tekkinud inimsuhted,” tõdeb Pihkva tagasihoidlikult ja lisab: “Tegelikult ei piirdu meie heade partnerite ring Baltikumiga, näiteks on meil tugev partner ka Vene Föderatsioonis Kaliningradis.”

Nimi teadlase William Thomson Kelvini järgi

Aga ajalukku naastes: 2013. aastal seis suureks paisunud GEA valikute ees, mida kokkuostetud “tehnoloogiatega” edasi teha. Kontsern otsustas oma soojusvahetite üksuse edasi müüa. Uue nime Kelvion sai üksus teadlase, muu hulgas soojusülekan- deprotsesse uurinud lord William Thomson Kelvini järgi ja firmasümboolika värvid muutusid endisest rohelisest Kelvioni must-kollaseks.

Soojusvahetite tüübilt on firmal Baltikumis siiani valikuks number üks vana hea WTT tüüpi vaheti. Nagu ettevõtte algusaastail tegid nad siinmail tuntuks väljaspool Saksamaad üsna tundmatu kaubamärgi WTT, on nüüd ka Kelvioni seadmed mõne tegevusaasta jooksul leidnud olulise koha Baltikumi turusegmendis.

“Müüme klientidele lahendusi, mitte pelgalt seadmeid,” ütleb Pihkva. “Kui kuskil on vaja midagi tööstuslikult soojendada või jahutada, siis meie soojusvahetite pink on pikk ja reageerime väljakutsetele kiiresti. Ettevõtetel on standardtoodete ladu Baltikumis, siinkandis ainuke omalaadne, ja suudame soojusvaheti tarnida kliendile järgmiseks päevaks või kiireminigi.”

Kelvini meeskonna moodustab väike, viiest inimesest koosnev pikaajaline kogemusega ja aastaid koos töötanud kollektiiv. “Me hoiame kokku nagu perekond, tähistame koos tähtpäevi ja suhtleme peretsigi,” räägib Pihkva. “Meie inimesed on sama hästi kui asendamatud. Näiteks helge peaga inseneri, kes suudaks ka klientidega suhelda, on väga keeruline leida. Kui sul juba on sellised inimesed, on sul ka päriselt midagi.”

Pihkva tõstab paari huvitavama tööse väljakutsena esile Saku Õlletehast, mille toodang voolab läbi nende pastörisaatori, ning Riia Soojuselektrijaama TEC-2, kuhu paigaldati suitsugaase jahutav soojusvaheti, mis kaalub 20 000 kilo ja säästab umbes 8% soojuselektrijaama hetkevõimsusest. “Meie seadmetest sõltub teiste ettevõtte toodang ja inimeste heaolu ning sellega kaasneb tahes-tahmata vastutus,” tunnistab Pihkva. “Oleme seda vastutust tõsiselt võtnud ja küllap seepärast ongi meil väga palju soovitajaid.”

Koroona kiuste ülesmäge

Erinevalt GEAst, kus eri tehaste töö oli suunatud erinevate piirkondade turgudele ja tehased tegelesid klientidega ise, juurutab Kelvion “one face to the customer” poliitikat. See tähendab, et seni tehastega otse kaubelnud Balti regiooni klientidel on nüüd võimalik asju palju lihtsamalt ja tõhusamalt piirkondliku esinduse kaudu ajada. Tõhusama infovahetuse tulemuseks on oluliselt lühemad tarneajad ja pole kahtlustki, et sellega võivad nii klient kui ka kogu sektor.

Hoolimata eelmise aasta alguse ohumärkidest – suuremad kütusega seotud tööstused Baltikumis nagu Viru Keemia Grupp ja Leedus Mažeikiaskas asuv Orleni naftarafineerimistehas jäid seoses viiruse levikuga investeringute osas ootele –, kujunes 2020 Kelvionile rekord aastaks. “Partnerite usaldus, meie töötajate professionaalsus ja lubadustest kinnipidamine, mis seal muud olla saab! Täitsime kõik plaanid ja purustasime rekordid nii käibe, tellimuste sissevõtmise kui ka kasumi poole pealt,” ütleb Pihkva. “Teiselt poolt: soojusvaheti on, eri-

▲ “Meil on palju tooteid ka väiksema ostumahuga kliendile. Iga klient loeb!” ütleb Andrus Pihkva.

» Suudame soojusvaheti tarnida kliendile järgmiseks päevaks või kiireminigi.

ti meie kliimas, selline seade, et kui seda on vaja, siis sellest mööda ka ei pääse.”

Ettevõtja nendib, et 2007.–2008. aasta ülemaailmne majanduskriis neid tuntuvalt ei mõjutanud, firma käive sel ajal pigem tõusis, küll jättis oma jälje nn Krimmi kriisi. “2015–2017 olid meil päris rasked aastad, aga orienteerusime pisut ümber ja saime hakkama.”

Pihkva sõnul on nende eesmärk alati olnud suur kliendibaas ja see on raskemaid aegu silmas pidades võtmetähtsusega. Kelvioni kliendivalik ongi lai. Lätis ja Leedus suhtlevad nad kliendiga usaldusväärsete partnerite kaudu, samuti Vene Föderatsioonis Kaliningradis. Kõige aktiivsemalt tegutsevad nad loomulikult Eestis.

“Me pole soovinud endale monoettevõtte rolli – selles mõttes, et meil oleks vaid neli-viis suuremat klienti,” tunnistab Pihkva. “Milleks? Meil on palju suurepäraseid tooteid ka väiksema ostumahuga kliendile. Iga klient loeb, iga suur, iga väike!”

Väärtust luues

Baltikumi oludes on paindlikkus ellujäämise küsimus. Tehaste poolest, mis suudaksid oma toodet ka eksportida, on Baltikum üsna vaene. Võrreldes soomlaste aastatoodanguga tehakse siin käivet vähem kui veerandi

võrra. Parem pole kohalik turg ka insenerilahenduste poolest.

Võtame näite, kus piimatööstus soovib uut toodet juurutada ja ta vajab selleks tootmisliini. „Baltikumis võib inseneribürood, kes suudaksid selle tarvis täislahendust pakkuda, ühe käe sõrmedel üle lugeda. Aga kui liin projekteeritakse Saksamaal, ostab klient ka seadmed sealt, kaasa arvatud soojusvahetid,” kirjeldab Pihkva põgusalt väikese turu kitsaskohti.

Soojusvahetid lähevad reaalsesse tehnoloogiasse, mis toodavad ja loovad inimestele väärtust. “Me aitame luua tootmist, mille abil inimesed saavad sooja, toitu, riideid, ravimeid ja lugematul hulgal muud vajalikku,” ütleb Pihkva.

Kordame veel üle kõige tähtsama, jutu alguses juba mainitu – kui kellelgi on probleeme vedelike või gaaside soojendamise või jahutamise, olete te nende muredele avatud?

“Jah, aga me ei kuhja enda juurde muresid ega probleeme. Me oleme insenerid, mitte psühholoogid,” hakkab Pihkva naerma. “Kui teil on meile väljakutse, siis ausõna, oleme juba ette põnevil!”

www.kelvion.com

2001

Kõige kõrgem, kõige suurem, kõige parem

Kümme aastat pärast taasiseseisvumist elu Eestis õitses: kerkisid Balti riikide kõrgeim hoone ja veekeskus, avati suuri kaubanduskeskusi, erastati raudtee ja võideti Eurovisioon. Kogu maailmale jääb aasta aga meelde 11. septembri terrorirünnakutega USAs.

VÄINU ROZENTAL
kaasaautor

12. jaanuar

Enamusosalus Tallinna Veest erastati brittidele

Briti vee-ettevõtte International Water Group ja United Utilities Group ostsid 1,3 miljardi krooni eest 50,4 protsenti ASi Tallinna Vesi aktsiastest.

31. jaanuar

Ilmus esimene Gaselli TOP

Äripäev reastas esimest korda kõige kiiremini arenevate ettevõtete edetabeli Gaselli TOPi, mille võitis Venemaalt õli ja määrdeaineid importiv Rakvere firma OÜ Reet Oil.

1. veebruar

Roolis mobiili kasutamine keelati

Kehtima hakkas uus liikluseadus, mis keelas autojuhil asulas sõitmisel rääkida mobiiltelefoniga.

Radisson SAS avas ukseid

Tallinnas avati rahvusvahelisse ketti kuuluv Radisson SASi hotell, mis läks maksma 626 miljonit krooni; 110 meetri kõrgune 25korruseline hoone oli tollal Balti riikide kõrgeim hoone.

1. märts

Kohtutäiturid said vabakutselisteks

Võeti vastu kohtutäituri seadus.

Tavid ostis Soome konkurendi

Valuutavahetusfirma AS Tavid ostis enam kui miljoni krooni eest Soome valuutavahetusfirma Tavex Oy. Soome turul tegutses Tavid alates 1996. aasta suvest.

6. märts

Algus geeniprojekt

Valitsus moodustas sihtasutuse Eesti Geenivaramu (EGV), mis hakkas ellu viima üle-eestilist geeniprojekti. Esimesed koeproovid võeti vastu 07.10.2002 ja viimase, 50 000. koeproovi andis doonor geenipanka 14.12.2010.

7. märts

Vahetus õiguskantsler

Alates 17.06.1993 õiguskantsleri kohustusi täitnud Erik-Juhan Truuvälja asemel sai õiguskantsleriks Allar Jõks. Jõks oli õiguskantsler kuni 07.03.2008.

10. märts

Mõrvati meediaärimees

Oma kodumaja hoovis Tallinnas Lepiku teel lasti maha meediaärimees, ajalehtede Estonia ja Vesti Nedelja Plusi vastutav väljaandja Vitali Haitov. Tema poeg Marian oli mõrvatud 3. aprillil 2000.

11. märts

Avati Coca-Cola Plaza

Tallinnas avatud Soome Finnkino Oy ketti kuuluv 11 saaliga kobarkino läks maksma 170 miljonit krooni.

18. märts

Lennuk naasis koju

Jahtlaev Lennuk naasis 16. oktoobril 1999 alustatud ümbermaailmareisilt.

27. märts

Digiallkirjale alus

Hansapank, Ühispank, AS Eesti Telefon ja AS Eesti Mobiiltelefon asutasid digitaalalkirja rakendamiseks tegeleva ASi Serti-

▲ Pealinna veemajandust asus juhtima inglase: Geoffrey Thorpe'ist sai pärast erastamist Tallinna Vee juht.

▲ Seda platsi polnud enam kauaks: Viru väljak müüdi 65 miljoni krooniga.

▲ Võidujooks kõrgeima tiitlile: 2001. aasta algul avatud Radisson SAS lõhi naabruses asunud Ühispannga peahoonet 10,3 meetriga. Nüüdseks on Maakri kvartalisse kerkinud kõrghooned Radissoni troonilt tõuganud.

▲ Rohkem kino: ukseid avas esimene kobarkino Coca-Cola Plaza.
FOTOD: ÄRIPÄEVA ARHIIV

fitseerimiskeskus. Kodakondsus- ja migratsiooniamet andis esimesed ID-kaardid välja 28.01.2002.

1. aprill

Riigiametnike palgad avalikuks

Vastavalt 2001. aasta alguses kehtima hakanud avaliku teabe seadusele pidid riigiametid ja kohalikud omavalitsused avalikustama ametnike palgaandmed. Eesti oli üks vähesed riike maailmas, kus seadustati riigiametnike palkade avalikustamise nõue.

Fakto lahkus börsilt

Nissanite müüja ASi Fakto aktsia oli noteeritud 22.07.1997.

2. aprill

Alustas maksupolitsei

Ligi aastase hilinemisega alustas tegevust Maksupettuste Uurimise Keskus.

25. aprill

Müüdi Viru väljak

Tallinna linnavalitsus kiitis heaks Viru väljaku müügi 65 miljoni krooni eest ainsana lõppvoorul jäänud ASi SRV Kinnisvara ja ASi Merko Ehitus ühisfirmale Viru Väljaku Arenduse OÜ. Viru kaubanduskeskus avas ukseid 15.04.2004.

1. mai

Keelati laimav reklaam

Jõustus reklaamiseaduse muudatus, mis keelas tegemast konkurenti halvustavat või laimavat reklaami.

9. mai

Säästumarket läks soomlastele

Soome juhtiva kaubandusettevõtte Kesko tütarettevõtte Ruokakesko Oy ostis Säästumarketit 17 kauplusest koosneva keti, müüjateks olid Indrek Prants, Sven Mansberg, Armin Kõomägi ja Guido Sammelselg.

12. mai

Eesti võitis Eurovisiooni lauluvõistluse

Tanel Padari ja Dave Bentonit esitatud "Everybody" häälitati Kopenhaagenis toimunud kontserdil 198 punktiga parimaks.

14. mai

BNS läks Alma Mediale

Uudisteagentuuri BNS suuromanikuks sai Soome suuruselt teine meediagrupp Alma Media, mis suurendas oma osalust 26,5 protsendilt 85ni. 4. detsembril omandas Alma Media viimased 15 protsenti BNSist, 03.03.2014 müüsid soomlased BNSi Postimees Grupile.

31. mai

Mõis loobus linnapea ametist

Tallinna linnavolikogu vabastas linna-pea ametist lahkumisavalduse esitanud Jüri Möisa, kes oli meeritoolil istunud 1999. aasta 4. novembrist. 5. juunil Tallinna uueks linnapeaks valitud Tõnis Palts lahkus ametist 13.12.2001 ja uueks linna-peaks sai Edgar Savisaar.

7. juuni

Eesti Merelaevandus läks välisomanikele
Rahvusvaheline laevandusfirma Tschudi & Eitzeni Grupp sai ASis ESCO Holding ja seega ka ASis Eesti Merelaevandus enamusomanikuks.

18. juuni

Soome paberikaup Eesti turul

Soome paberi- ja kinkekaupade kauplusekett Tiimari Oy ostis Foorumkaup OÜ-lt 22 Foorumi kauplust Tallinnas, Pärnus, Haapsalus ja Jõhvis.

26. juuni

Tallegg sai soomlastest omanikud

Eesti juhtiva lihatööstuse Rakvere Liha-kombinaadi suuromanik Soome firma HK Ruokatalo Oy ostis 54,7% Talleggi aktsiastest. 2002. aastal omandas Ruokatalo ülejäänud aktsiad.

30. juuni

Kehtivuse kaotasid NSV Liidu ajal välja antud juhiloa

Kehtivuse kaotasid ka enne 1993. aasta 1. novembrit väljastatud sõidukite registreerimistunnistused ja tehnilised passid.

1. juuli

Ministeerium lahkus Tallinnast

Haridusministeerium (alates 16.10.2002 haridus- ja teadusministeerium) kolis Tallinnast Tartusse.

Telekomifirmade ühinemine

Telekommunikatsioonifirma Tele2 ehk OÜ Levicom Broadband ja mobiilsideoperaator Q GSM ühinesid ASiks Tele2 Eesti.

29. juuli

Kütuseärimees tulistas politseid

Endine kütuseärimees, LMRA kontserni eksjuht Jüri Lõsak tulistas oma koduaknast politseiautode pihta, põgenes ning andis end lõpuks ise 7. augustil politsei kätte. Tartu ringkonnakohus mõistis 19.02.2003 Lõsakile ühe aasta ja kahe kuu pikkuse tingimisi vanglakaristuse.

10. august

Riigi kinnisvara sai haldaja

Asutati AS Riigi Kinnisvara, mille eesmärk on riigile kuuluva kinnisvara säästlik kasutamine. ▶

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärgi.

Sisuturundus

Kitman Thulema vaatab tagasi ja kihutab edasi

85 aasta juubelit tähistav Kitman Thulema AS on kauaaegse tootmiskogemuse ja moodsa tehnoloogiaga juhtiv sisustuse arendaja, tootja ja turustaja. Pika ajalooa ettevõtte alustas tegevust aga hoopis põllutööriistade, autode ja jalgrataste tootmisega ning pole ime, kui mõnes taluaidas veel tänagi mõni Tallinnas toodetud kahe rattaline seisab.

TEKST: RIINA JUSSILA
PILDID: KITMAN THULEMA

Kitman Thulema AS, mis tegutses aastate jooksul nii nime kui ka profiili vahetanud, alustas Kopli poolsaarel 12 000 ruutmeetrisel pinnal. Sealsamas avas ukseid ka valukoda ning tehases hakkasid lisaks eespool väljatoodule valmima loorehad ja kartulivõtjad. 1950. aastatel asuti tootma tervele Nõukogude Liidule leivatööstusseadmeid, sealhulgas kuulsaid Malleks nimetatud saiataigna ümardajaid ja tükeldajaid. Ettevõtte juhataja Merle Hendrikson räägib, et kaubandussisustus muutus peamiseks tegevusalaks 1969. aastal, mil asuti valmistama oma aja kohta uudseid plastkattega traatkorve.

Pagaritööstusseadmed tervele Nõukogude Liidule

Tootmine kasvas ja Kopli ruumid jäid kitsaks. Uus sobiv asukoht leiti Lasnamäele, kuid teha seal ei avatud. Vahepeal alanud sõda tõi muutused ning teise asukoha sai ka Kitman Thulema, mille ruumid pandi püsti hoopis Kesk-Sõjamäele. Tehas alustas töödega 1951. aastal ja peatunud pole tegevus seal kordagi. 1953. aastal alustati pagaritööstuse seadmete tootmist, millega varustati kogu Nõukogude Liitu. Nende tootmine lõpetati alles 1994. aastal.

Üle 50 aasta lipulaev kaubandussisustuse tootmises

1969. aastal alustati tehases kaubandussisustuse suurtootmist ja seda tehakse seal tänini. Tootevalik on ajas mõistagi muutunud ning moodsaate masinate saabumisega on vähenenud ka tehases töötajate arv – kui tippajal oli seal kuldsete kätega inimesi 800, siis täna teevad töö ära 130 spetsialisti. „Konstruktorid aga olid meil alustades, on meil täna ja on loomeprotsessi juures ka tulevikus,“ räägib Hendrikson asjatundjatest, keda ükski tehniline uuendus asendada ei suuda.

1990ndate alguses sulgus Venemaa turg, mis pani mõtlema uutele võimalustele. Eksporditima harjunud ettevõtte pöörati idaturu asemel nüüd pilgud läände. Partneriks sai ahjusid ja kaminaid tootev tuntud Soome ettevõtte, kellele algul allhangetena, kuid 1992. aastast juba suuremahulise tööna kamina-südamikke valmistama hakati. Sellega algas ettevõtte jaoks uus tõus ja juba järgmisel aastal asuti valmistama nn Lapi pliite. Sealt omakorda hakkas edeneda ka kohaliku kaubandussisustuse tootmine. Esimesed kohaliku kaubanduse uue hingu märgiks kujunenud super-

▲ Kitman Thulema panustab aktiivselt ka hariduse edendamisse – igal aastal annavad nad välja välja kaks stipendiumi TalTechi tootearenduse ja tootmistehnika ning puidu- ja tekstiilitehnoloogia eriala silmapaistvatele tudengitele.

marketid Tihniku Maksimarket ja Rõõmu Kaubamaja Keilas olid esimesed Kitmani projekteeritud, toodetud ja paigaldatud kaubandussisustusega suurpoed.

1996. aastal loodi kaubandussisustusele orienteeritud kaubamärk Kitman. Aasta hiljem sai Kitmanist NG Investeeringute grupi liige, mis andis võimaluse ettevõtte laienemiseks. „See oli aeg, mil välja tulid tootesarjad, riulisüsteemid,“ ütleb Hendrikson ja lisab, et üks suurimaid Baltikumis kohapeal kaubandussisustuste tootjaid ollakse ka tänini.

Külmatehnika täislahendused ideest valmimiseni

Kaubandussisustuse tootmise kõrval asuti laienema ka külmatehnika osas. Vajalikke tooteid asuti nii valmistama, paigaldama kui ka hooldama. „Täna on meil võtmed kätte kaubanduspindade lahendus. Alustame projekteerimisest, kontseptsiooni väljatöötamisest kuni paigalduse ja järelhoolduseni,“ sõnab Hendrikson ja lisab,

et nende juures valminud kaubandussisustusemööbli ning külmatehnikaga on sisustatud näiteks kõik Selverid. Lähijal on valmimas külmaruumide väljaehitus koos kõikide vajalike külmaseadmetega Kulinaaria OÜ-le, mis on Kitman Thulema jaoks üks esimesi nii maastapeseid külmaprojekte.

Käive 13 miljonilt 20 miljonile

2010. aastal omandatud Thulema kaubamärk andis võimalused valmistama hakata büroomööblit, mis seni avalike ruumide täielikust sisustamisest puudus. Thulema büroomööbliseeriade disain lähtub kasutusmugavusest ja kannab endas sõnumit tänapäevasest töökeskkonnatrendist, milles inimene ja tema loovus on esiplaanil.

Kohe asuti valmistama ka erimööblilahendusi nii büroodele, avalikele ruumidele kui ka lasteaedadele ning koolidele. Esimeseks väljundiks sai tuntud kaubamajade keti Anttila kesklaotäielik sisustamine Soomes. Lähima viie aasta jooksul

plaanitakse oluliselt kasvatada ka käivet – tänase 13–14 miljoni asemel rihitakse suurusjärku 20 miljonit. „Eesmärk on kasvatada käivet just ekspordi arvel,“ sõnab juht. Lisaks koduturule eksporditakse tooteid Soome, Rootsi, Taani, Prantsusmaale, Saksamaale, Venemaale. Tõusmas on Norra osakaal. Kergesti kokkupandavat, pikaajalise tarbimisväärtuse ja garanteeritud hooldusega sisustust hinnatakse kõrgelt kõikjal. Oluline on ka Kitman Thulema ökoloogiline mõtteviis, kus koguni 95% toodangust on taaskasutatav.

Eesmärgi püstitatakse ja asutakse täitma koos tegusa ja püsiva kollektiiviga, kellest suurema hulga on ettevõtte ise kohapeal välja koolitanud. Koos tähistatakse ka suuremat sünnipäevapidu, mis veebruari planeeritud üleilmselt võimust haarava viiruse tõttu edasi lükatakse. „Kui olukord leevendub, siis tähistame sügisel,“ ütleb Hendrikson. Tähistamiseks aga igal juhul põhjust jagub, sest 85 tegutsemis aastat pole ette näidata just paljudel.

▲ Kitman Thulemas, muide, on valminud nii 2007. aastal aprillirahutusi põhjustanud pronksõdur kui ka tänini rahumeelselt Viru tänava otsas figureeriv purskkaev „Poisid kalaga“.

►
30. august

Avati Lõunakeskus

Tartus ukсед avanud Lõuna-Eesti suurimas kaubanduskeskuses oli üldpinda 15 200 ja kaubanduspinda 13 000 ruutmeetrit. Keskuse 1. ehitusjärg maksis 100 miljonit krooni. Praeguseks on korduvalt laiendatud keskuse suurus 90 000 m².

31. august

Eesti Raudtee läks erakätte

ASi Eesti Raudtee 66 protsendi aktsiate skandaalne erastamisaasta lõppes, kui USA, Briti ja Eesti investoritele kuuluv OÜ Baltic Rail Services (BRS) kandis lubatud miljardikroonise ostusumma üle (riik otsis aktsiad 09.01.2007 tagasi, makstes BRSile 2,35 miljardit krooni).

9. september

Metanoolitragöödia

Pärnus leiti esimesed puupiiritust joonud inimeste surnukehad, paari nädalaga läks hauda 68 mürgist metanooli joonud inimest. Uudis levis üle maailma. Metanoolitragöödia tõttu tehtud kulutused ulatusid haigekassas 3,8 miljoni kroonini. Surmava metanooli illegaalsele turule paisanud põhisüüdlane Sergei Maistrišin pidi Pärnu maakohtu 27.01.2003 otsuse põhjal minema viieks aastaks vangi, kokku said karistada 16 kohtualust.

12. september

II samm raiuti seadusesse

Riigikogu võttis vastu pensionireformi teist sammast ehk kohustuslikku kogumispensioni käsitleva seaduse.

24. september

Rikkad esmakordselt ritta

Äripäev reastas esimest korda Eesti rikkaimad firmaomanikud, TOPi võitis transiidirimees, Transiidikeskuse ASi omanik Anatoli Kanajev, kelle vara väärtuseks hinnati 669 miljonit krooni (42,8 mln eurot). ►

MIS TOIMUS?**Valik 2001. aasta sündmusi maailmas****Jaanuar**

USA valitsuskomisjon kiitis heaks America Online'i ja Time Warneri ühinemise suurfirmaks AOL Time Warner. Käivitati Wikipedia. George W. Bush vannutati USA presidendiks.

Veebruar

Arreteeriti FBI agent Robert Hanssen, keda süüdistati Venemaa heaks luuramises. Ühendkuningriigis puhkes hullulehmatöbi.

Märts

Rahvusvaheline viljakuseksperptide rühm teatas kavatsusest kloonida inimene. Apple tõi turule kauaoodatud järgmise põlvkonna operatsioonisüsteemi Mac OS X-i. Maailmas algas majanduslangus.

Aprill

Holland andis samasoolistele paaridele loa abielluda.

Mai

Silvio Berlusconi sai teist korda Itaalia peaministriks.

Juuni

George W. Bush allkirjastas USA maksukärbete seaduse. Austraalias vedas maailma pikim, 7,3 kilomeetrine rong 682 vagunitäit rauamaaki Newmanist Port Hedlandi. Poolas asutati erakond Õigus ja Õiglus.

Juuli

Implanteeriti maailma esimene ise-seisev tehissüda. Rahvusvaheline Olümpiakomitee andis Pekingile õiguse korraldada 2008. aasta suveolümpiamängud. Hiina ja Venemaa allkirjastasid koostöölepe. Kanada andis esimese riigina maailmas surmahaigetele loa kasvatada oma tarbeks ja tarbida marihuaanat.

August

NATO otsustas saata Makedoonia Vabariiki rahuvalvejõud.

September

USAs juhtisid terroristid 11. septembril lennukid New Yorgis Maailma Kaubanduskeskuse kaksiktornidesse ja Pentagoni hoonesse. Terrorirünnakus hukkus või sai surmavalt haavata 2977 inimest.

USA justiitsministeerium teatas, et ei püüa enam tarkvaratootjat Microsofti osadeks jagada, ja taotles hoopiski väiksemat monopolidevastast karistust.

Valgevene president Aleksandr Lukašenka võitis pärast põhiseaduse muutmist 1995. ja 1996. aastal oma võimu tugevdamiseks teise ametiaja vastuolulistel valimistel.

New Yorgi börs taasavati kauplemiseks kuus päeva hiljem. See oli pikim sulgemine pärast suurt depressiooni 1929-1930.

USAs algasid Siberi katku ehk anthraxi rünnakud, kui Siberi katku eoseid sisaldavad kirjad saadetakse meediamajadesse.

▲ New Yorgi üks sümboleid, WTC kaksiktornid varisesid terrorirünnaku tagajärjel kokku, viies hauda tuhandeid just tööpäeva alustanud inimesi.

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

USA president George W. Bush kuulutas Kongressis välja "sõja terrorismi vastu".

Prantsusmaal Toulouse'is plahvatas AZote Fertilisanti keemiatehas. Surma sai 29 ja raskelt haavata üle 2500 inimese.

Oktoober

Algas Afganistani sõda. Šveitsi rahvuslik lennufirma Swissair otsis pankrotikaitset. Iisraeli turismiminister Rehavam Ze'evi mõrvati terrorirünnakus. Apple tõi turule iPodi. Microsoft tõi välja operatsioonisüsteemi Windows XP.

November

1923. aastal asutatud Belgia riiklik lennufirma Sabena läks pankrotti. Afganistanis tapeti ajakirjanikud Pierre Billaud, Johanne Sutton ja Volker Handloik.

Esmakordselt pärast teist maailmasõda allkirjastas USA president George W. Bush korralduse, mis lubab kõiki välismaalasi, keda kahtlustatakse seotuses terroriaktide või plaanitavate aktidega USA vastu, karistada sõjakohtutes ehk tribunallides.

Microsoft tõi USAs turule Xboxi konsooli ja sisenes videomängude turule.

Ungaris Budapestis allkirjastati küberkuritegevuse konventsioon.

Detsember

USA energiakorporatsiooni Enron pankrot, mis oli seniajani USA ajaloo suurim pankrot.

Argentinas suur majanduskriis USA taganes 1972. aasta ballistiliste rakettide vastasest lepingust.

Pisa torn avati uuesti pärast 11 aastat kestnud ja 27 mln dollarit maksanud renoveerimist.

Hiinast sai Maailma Kaubandusorganisatsiooni liige.

amari metals 25 AASTAT

- roostevaba teras
- alumiinium
- vask

Täname kõiki kliente, koostööpartnereid ja oma meeskonda, kes on meid selle juubeli täitumiseni viinud!

#1 in STAINLESS STEEL in Estonia since 1996

ESTIS #1 ROOSTEVABAS TERASES ALATES AASTAST 1996

2000 mm laiad roostevabad lehed kohe laost

Margid laos: 1.4301, 1.4404, 1.4462, 1.4539, 1.4845

Amari Metals OÜ kuulub Amari Metals Europe Ltd. ettevõtete perre, mis on üks suurimaid mitteraudmetallide hulgimüüjaid Euroopas.

Meie peamised tooted on roostevaba teras, alumiinium, vask, pronks ja niklisulamid.

Amari Metals on Outokumpu toodete ainuedasimüüja Eestis ja Lätis.

Roostevaba teras

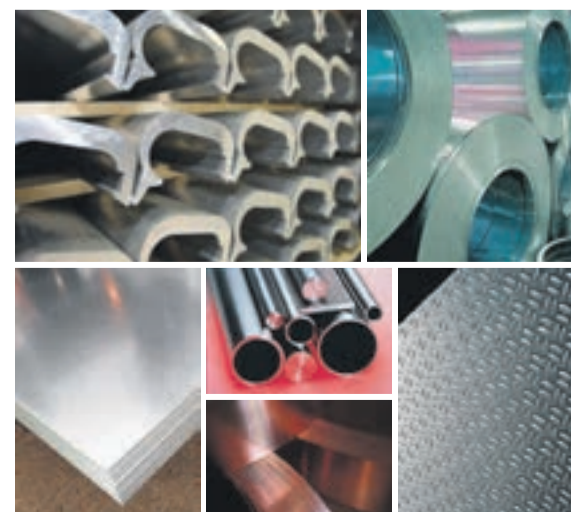
- Lehed
- Lihvitud, harjatud, BA, Deco lehed
- Plaadid
- Profiilid
- Torud

Kontakt:

AMARI METALS OÜ / Räniliiva 9, 11216 Tallinn
Tel +372 655 8940 | info@amari.ee | www.amari.ee

Alumiinium

- Lehed
- Rihvelled (tread 5 bar)
- Alumiinium plaadid
- Alumiinium profiilid
- Alumiinium torud

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärke.

ST Panevad keemia inimese heaks tööle

Sisuturundus

▲ Klaasipindade puhastusaine Windows kontsentratsioon on nii tõhus, et ühe pudeliga saab puhtaks pesta Fahle maja kõik aknad.

Koroonapandeemia tõttu oleme ühtepidi kaotanud tootmiskahtu, aga teistpidi tuli tänu desoainete nõudlusele mahtu juurde ja kokkuvõttes oli meil mullu kena käibekasv, iseloomustas puhastusainete tootja ASi Estko tegevjuht Liina Kikas eelmist aastat.

„Meie väga olulised kliendid – toitlustus- asutused, kellele müüsimise erinevaid nõudepesuvahendeid – on olnud sunnitud oma tegevust tuntavalt piirama,“ selgitas Kikas. „Samas kuna meie koostööpartner ei suutnud kevadel piisavalt tarnida käte desinfitseerimise vedelikku, otsustasime hakata seda ise tootma. Toodame geeljaid ja vedelaid desoaineid, lisaks on meil etanoolil põhinev pinna desoaine, millega saab üle pritsida ukseid ja muid kohti, mida pidevalt katsutakse.“

Kikas lisas, et Estko omalt poolt toetab igati ettevõtete töös hoidmist ja taasavamist. „Meil on olemas kõik tooted, et tagada ettevõtetele hoonetes turvalisem, puhtam ja tervist säästvam keskkond: pakume puhastusaineid, desoaineid, erinevaid tarvikuid nagu näiteks mopid, lapid, dosaatorid,“ loetles Kikas. „Ja meil on oskusteave ja kogemused, kuidas ettevõtte desoprotseesi organiseerida.“

Jälgivad hoolega turgu

Kikase sõnul peavad nad kogu aeg olema innovaatsilised ja ajaga kaasas käima. „Kuna pidevalt tuleb turule uusi põrandakatteid ja viimistlusmaterjale, on meie ülesanne arendada nende pindade puhastamiseks sobivaid aineid,“ rääkis ta. „Tänapäeval on

puhastus- ja hügieenistandardid läbi aegade kõige kõrgemate nõudmistega. Meie labor töötab selle nimel, et muuta puhastuskeemia kogu aeg nii-öelda rohelisemaks. Kasutame oma toodetes üha rohkem loodus-sõbralikumaid säilitusaineid ja keskkonnale vähemohlikke aineid.“

Estkol kui puhastuskeemia tootjal on suur eelis võrreldes analoogsete toodete maaletootjate ja edasimüüjatega. „Meie eelis on pidev dialoog spetsialistide vahel,“ toonitas Kikas. „Meie arendusinsenerid ja keemikud suhtlevad tihedalt toorainete tarnijatega, samuti saame väärtuslikku tagasisidet meie puhastusainete kasutajatelt. Hästi palju keemiavaldkonna teavet liigub ka Eesti Keemiatööstuse Liidu kaudu.“

Tooted uuele kliendigrupile

Kui seni on Estko keskendunud professionaalsetele klientidele, siis selle aasta keskpaigas peaks ettevõtte välja tulema uuele kliendigrupile ehk jaeklientidele mõeldud puhastuskeemia toodete sarjaga, projekti toetab EASI arenguprogramm. Uus kaubamärk hakkab kandma nime Efeco ja tegemist saab olema kodus kasutatavate puhastuskeemia toodetega. Estko lähtub oma tegemistes sõna-sõnalt ettevõtte sloganist: panna keemia inimese heaks tööle.

◀ ASi Estko tegevjuht Liina Kikas.

» **Estkol kui puhastuskeemia tootjal on suur eelis võrreldes analoogsete toodete maaletootjate ja edasimüüjatega.**

Eksperimentaalne algusest peale

Eestis on sadu äriühinguid, mille ärinime alguses on kasutatud asukohamaad tähistavat est-liidet. Loogiline oleks arvata, et ka Estko ärinimi tuletati niimoodi, aga võta näpust.

Asi on tunduvalt proosilisem. Estko ärinimi tuletati eelkäija – Eksperimentaalne Sausti Teaduse ja Katsetootmise Osakond – esitähedest. Oli 1987. aasta, kui kolhoosis Rahva Võit loodi eksperimentaalosakond Sausti mõisas. See osakond töötas välja ja tootis taimede juurekasvuerguteid ja puhastusaineid nii majandi enda tarbeks kui ka teistele klientidele. Kolhoosiaeg lõppes ja eksperimentaalosakonna mõned töötajad asutasid 1991. aasta 24. jaanuaril ASi Estko.

Prægusesse asukohta Kiili valda Kangru külla koliti 1996. aastal. Kui praegu laiub Estko tootmiskoone ümber uhke elamurajoon, siis tollal oli külas vaid üks räämas hoonetekompleks – Nõukogude sõjaväest maha jäänud raketibaas. Estko renoveeris tootmiskooneks endise raketite ehk pommide remondihalli. Estko koosolekuruumis meenutavad militaaraega mõned fragmendid robustsest ja mõrdist puhastamata vukidega telliskiviseinast.

MIS ON MIS AS Estko

- Asutatud 24.01.1991.
- Toodab puhastus- ja desinfitseerimisaineid, vahendab puhastustarvikuid.
- Omanikud: Alar Aasjõe, Liina Kikas, Priit Lõhmus, Hainer Õunapuu (kõik 25 protsenti oma firma kaudu).
- Töötajaid 36.
- Klientideks koristusfirmad, toiduainetööstused, suurtööstused, autopesulad, loomafarmid jm.
- Tootmises üle 300 retsepti.
- 2020. aastal oli tootmiskaht üle 1900 tonni puhastusaineid.
- Eesti turu osa ligi 75 protsenti, ekspordiriigid: Soome, Läti, Leedu, Valgevene, Rootsi.
- Käive 4,2 miljonit eurot (2019), kasum 0,3 miljonit eurot (2019).
- Sai 2015. aastal Eestis neljanda ettevõtte Euroopa Liidu ökomärgise kasutusloa, praegu on lillekese ehk ELi ökomärgisega tähistatud 37 tooteartiklit.
- 2020. aastal tunnustati ettevõtet vastutustundliku ettevõtluse hõbetaseme kvaliteedimärgisega.
- Ettevõtte omab ISO 9001, ISO 14 001 ja ISO 45 001 sertifikaate.
- Rohkem infot: www.estko.ee

KOMMENTAAR

Tahe leida lahendus probleemidele

Margus Väiling, ASi Stell Eesti müügi- ja osustidirektor

Koostöö Estkoga ulatub kaugemale kui 15 aastat, ehkki Stelli ärinimi on selle pika ajaloo jooksul vahepeal muutunud. Estko on meie jaoks üks olulisemaid partnereid puhastusainete valdkonnas. Ostame neilt professionaalseid puhastusaineid, et pakkuda kvaliteetset teenust oma klientidele.

Estko väärtus seisneb eelkõige selles, et oma tootearenduses lähtuvad nad kohalikest oludest, ning kui mingi toode ei toimi, siis nad on valmis seda muutmiseks, et see toimiks. Hindame oma koostööpartnerite puhul ausat ja eetilist ärikultuuri ning avatud suhtlemist. Julgelt soovitan Estkot, sest nende töötajates on tahe leida lahendus probleemidele.

Ühine mälu ühendab Ando Mellikov, OÜ Jazz Pesulad juhatuse liige

Tegime oma esimese pesula ukseid lahti 2003. aasta märtsis ja samast päevast alates on Estko olnud meie partner ja on jätkuvalt üks meie kõige tähtsamaid partnereid. Kui ettevõtete ja seal töötavate inimeste mälu ühtib, siis on lihtne asju ajada. Tõsi, kunagi algusaastatel olime dilemma ees, kas hakata autokeemiat ise maale tootma. Aga kuna Estko sai nende asjadega nii hästi hakkama, kadus see vajadus ära. Nad üritavad uute arenduste ja toodetega turul kaasas käia. Estko tugevus on see, et ta on siinsamas kohapeal, tal on hinnad paremad, ta on suhteliselt kiire ja paindlik. Kõige tähtsam meie jaoks on aga ikkagi see, kuidas nad 2008.-2009. aasta kriisi ajal käitusid. See oli aeg, kui kõik olid kõigile võlgu. Meile oli see väga raske aeg. Estko oli üks nendest ettevõtetest, tänu kellele me üldse ellu jäime. Nad olid nõus võlgasid ajatama, nad ei katkestanud tarneid, nad usaldasid meid. Tänu Estkole oleme nii suureks kasvanud, nagu me oleme. Meil on üle 30 pesula, oleme Eesti juhtiv autopesulate kett.

29. september

Pro Kapital lahkus börsilt

Tallinna börsil lõpetati ASI Pro Kapital Grupp aktsiate noteerimine. Aktsia oli börsi lisanimekirjas alates 1. septembrist 1998 ja põhinimekirjas alates 3. veebruarist 2000.

1. oktoober

Tartu sai uue teatri

Uksed avas 13 miljonit krooni maksuma läinud Tartu Sadamateater, kus oli 1000 m² pinda.

2. oktoober

Rõõmusõnum veekeskuste sõpradele

Tartus avas uksed Balti riikide tollal suurim veekeskus Aura Keskus, mille koguinvesteering oli 85 miljonit krooni.

8. oktoober

Lõppesid president Lennart Meri volitused

Meri oli president kaks ametiaega, alates 06.10.1992. Tema järel presidendi ametisse astunud Arnold Rüütel oli ametis kuni 9. oktoobrini 2006.

18. oktoober

30 konkurentsivõimelisema riigi seas

Maaailma Majandusfoorumis koostatud konkurentsivõime edetabelis oli esimest korda ka Eesti, asudes 29. kohal.

25. oktoober

Valmis Saku Suurhall

Balti riikide tollal kaasaegseima ja suurima universaalhalli ehituslikuks maksumuseks oli 180 miljonit krooni, hall mahutab olenevalt üritusest 6000–10 000 pealtvaatajat.

29. oktoober

Eesti Erastamisagentuur lõpetas ametlikult tegevuse

Lõpetamata tehingud võttis üle majandusministeerium. Erastamisagentuuri tegevuse tulemusel oli riigile aastatel 1991–2001 laekunud 11 949,9 miljonit krooni, sh 6934,9 miljonit krooni EVPsid. Avaliku müügi teel müüdi 40 ettevõtte aktsiaid, millest laekus 2,3 miljardit EVPd.

1. november

Moodustati Riigihangete Keskus

Majandusministeeriumi haldusalas oleva asutuse ülesanne oli ühtsete riigihangete korraldamine ja ühiselt läbiviidavate riigihankelepingute sõlmimine.

Taasavati piiritusetehas

Alkoholitootja AS Onistar avas taas Moe piiritusetehase. 23.12.2002 ühines Moe Piiritustehas Rakvere Piiritustehasega.

15. november

Esimene välismaalastelt tagasiostmine

Bonnier Grupp ja Hans H. Luik sõlmisid lepingu, millega Luik ostis Rootsi kirjastuskonsernilt tagasi 50 protsenti Ekspress Grupist. Tegu oli esimese suurtehingu, kui Eesti ettevõtja ostis välisomanikult tagasi talle müüdud osaluse. Luik oli 50 protsenti tollasest ASist Meediakorp müüdnud 1998. aastal.

21. november

Eesti Olümpiakomitee vahetus president

Alates 29.04.1997 olümpiakomiteed juhtinud Tiit Nuudi asemele valitud Mart Siimann oli EOK eesotsas kuni 08.11.2012.

22. november

Valiti esimene aasta põllumees

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda ja Maaleht valisid esimest korda aasta põllumehe, kelleks sai Põlvamaal asuva Külmsoo piimandustalu peremees Raivo Musting.

23. november

Lennuõnnetus Hiiu maal

Hiiu maal kukkus kaks kilomeetrit enne Kärda lennuvälja alla ASile Enimex kuulunud reisilennuk AN-28, mille pardal oli 14 reisijat ja 3 meeskonnaliiget. Õnnetuses hukkus üks inimene ja üks inimene suri kuus päeva hiljem haiglas, vigastada sai kümnekond inimest.

Aasta ärimehed: Jüri Käo ja Guido Sammelselg

Äripäev valis mehed aasta tegijateks raudtee erastamise eest. Mõlemad olid raudtee erastanud Baltic Rail Service'i osanikud.

Ettepanekuga raudtee erastamiseks pöördus Sammelselg poole Aadu Luukas. Kahasse Luukasega loodi erastamisele suunatud ettevõtte Rail Invest, mis erastamise venimise tõttu tegevuse lõpetas, ja hiljem Baltic Rail Service, kuhu kaasati Ameerika raudteefirma Wisconsin juht Edward Burkhardt. Sammelselg alustas ettevõtlusega 1990. aastate suhkrudefitsiidi aegu. Koos onupoeg Jaak Roosipuu ja Arvo Kasega asutas ta hulgifirma Dunker. 1992. aastal ostis ta koos Jaak Roosipuu ja Targo Rausiga poole Tallinna Pangast. Aastatel 1992–1996 oli Sammelselg panga juht, 1996–1998 nõukogu esimees. 1998. aastal müüs ta oma osaluse ning lahkus pangandusest. 1999. aastal rajas koos Prantsi, Mansbergi ja Kõomäega jaekaupluste keti Säätumarket, mis 2001. aastal müüdi soomlastele. 2006. aastal ostis riik Eesti Raudtee BRSilt 2,35 miljardi krooni eest tagasi. 2007. aastal kinnitas Sammelselg Eesti Ekspressile, et Reformierakond nõudis raudtee ostmisel pistist, kuid hiljem loobus süüdistustest.

Sammelselg hukkus traagiliselt 2013. aasta septembris Bulgaarias Varnas. Jüri Käo asus 1988 tööle tootmiskoondisesse Norma ja töusis 1992. aastal selle peadirektoriks. Täna on ta erakapitalil põhineva, enam kui 4300 inimesele tööd andva tööstus-, kaubandus- ja kinnisvarainvesteeringute grupi NG Investeeringud üks juhte ja suuromanikke. Tuntuim NG Investeeringute suuromanikus olev firma on Tallinna Kaubamaja Grupp. Käo on olnud ka Eesti Energia nõukogu esimees aastatel 1997–2002 ja 2007–2014. President tunnustas Käod 2001. aastal Valgetähe IV klassi teenetemärgiga ning 2006. aastal Valgetähe II klassi teenetemärgiga Eesti Euroopa Liiduga liitumisele kaasaaitamise ja ettevõtluse edendamise eest.

▲ Tartlased said juurde kohti, kus raha kulutada ja aega veeta: avati Lõuna-Eesti suurim kaubanduskeskus ja Balti riikide suurim veekeskus.

▲ Hiiu maal lennuõnnetuses kaotas elu kaks inimest. See oli 1994. aastal asutatud lennufirmale Enimex juba neljas õnnetus.

2. detsember

Sõritsa avas erahaigla

Tartu günekoloog Andrei Sõritsa avas Tartus 30 miljonit krooni maksva erahaigla Elite. Kuna haigekassa ei sõlminud kohe lepingut, jäi sünnitusosakond pikaks ajaks tühjuna seisma – esimene laps sündis Elite sünnitusosakonnas 28.08.2002.

8. detsember

Loodi erakond Ühendus Vabariigi Eest - Res Publica

Res Publica ja Isamaaliit ühinesid 4. juunil 2006 ühenderakonnaks Isamaa ja Res Publica Liit. 2018. aasta 2. juunist jätkati Isamaa nime all.

8. detsember

Pärnu teater sai uue kuue

Pärnus avati uuenduskuuri läbi teinud teater Endla. 22. detsembril avati ka väike saal nimega Kütin. Juurdeehitus läks maksva 55 miljonit krooni.

12. detsember

Esimest korda Eestis langetas Tallinna linnakohus maffiasüüdistuse otsuse

Kohus mõistis Euroopas varastatud autode Eestisse smugeldajate jõugu pealiku Hiljar Grümbaumi, tema alluva Margo Liiva ja veel viis kohtualust süüdi kuritegeliku ühendusse kuulumises. Grümbaumile mõisteti 6-, Liivale 4aastane vangistus.

▲ Kaks presidenti korraga: Lennart Meri andis ameti üle uueks presidentiks valitud Arnold Rüütlele.

Edukamad 2001 asutatud ette

Nimi ja käive 2019. aastal miljonites eurodes

Baltic Sea Bunkering OÜ	795,9
Maxima Eesti OÜ	486,3

200 MLN

Elme Metall OÜ	165,6
Riigi Kinnisvara AS	136,2
Novotrade Invest AS	119,8
Ida-Tallinna Keskhaigla AS	118,7
Utilitas Tallinn AS	90,4
Baltliner OÜ	75,0
Lääne-Tallinna Keskhaigla AS	72,2
Hansa Maakler OÜ	56,4

50 MLN

Mobi Solutions OÜ	46,5
United Estover Group OÜ	44,2
Osula Graanul OÜ	43,6
Connecto Eesti AS	40,0
Playtech Estonia OÜ	35,0
City Motors AS	34,1
LPP Estonia OÜ	33,4
Jysk Linnen'N Furniture OÜ	33,3
Oma Grupp OÜ	31,2
MKJ Haldusgrupp AS	26,3
Agriland OÜ	22,5
ATKO Grupp AS	21,3
Tech Group AS	21,1
Elme Trans OÜ	20,5

20 MLN

Lisako OÜ	16,6
Maru Metall AS	16,2
Säästke OÜ	14,7
TM Energy OÜ	13,8
Aktiva Finants OÜ	13,8
Mobire Eesti AS	13,8
Tradeunion OÜ	13,7
Kawe AS	13,7
Lõuna-Eesti Haigla AS	13,6
Humana	
Sorteerimiskeskus OÜ	12,5
Viru RMT OÜ	12,0
Moonrider OÜ	11,9
Wienerberger AS	11,7
GBS Produkter OÜ	11,7
Vanalinna Ehitus OÜ	11,4
Scanbalt Trucks OÜ	10,7
Kim Johansen	
Transport OÜ	10,6
Fakto Auto AS	10,0

10 MLN

Europark Estonia OÜ	9,9
Maardu Terminal AS	9,9
Baltic Marine Group AS	9,8
Silindia Ehitus OÜ	9,8
Labelprint OÜ	9,5
W-Glass OÜ	8,9
Festium Grupp OÜ	8,8
Jaagumäe Kaubanduse OÜ	8,8
SK ID Solutions AS	8,7
Primos OÜ	8,1
Huppa OÜ	7,7
Timberstock OÜ	7,5
Edelaraudtee AS	7,5
Eventech OÜ	7,5
Baltronic OÜ	7,4
Agrovarustus OÜ	7,0
Robert Bosch OÜ	6,8
International Aluminium Casting Tartu AS	6,6
Finest Steel AS	6,6
Itrekon OÜ	6,6
UR Products AS	6,5
Bohnenkamp OÜ	6,3
Eesti Maavara OÜ	6,2
Saaremaa Delifood OÜ	6,2
Finnair Business Services OÜ	5,9
Viamer Grupp OÜ	5,8
3 Step IT OÜ	5,7
Harry Metall OÜ	5,6
MTF Logistics OÜ	5,5
Alcantra OÜ	5,5
Multimedia Consulting Investments Europa OÜ	5,4

Treffex AS	5,3
Feizerton OÜ	5,2
Canderos Assets OÜ	4,9
Citic Telecom CPC Estonia OÜ	4,9
Strantum OÜ	4,8
Oilfield OÜ	4,8
Terasman OÜ	4,7
Amest Invest OÜ	4,7
Reaalprojekt OÜ	4,6
Wiru Auto OÜ	4,6
Mileedi AS	4,4
J.Roots Timber OÜ	4,4
Foilpoint OÜ	4,3
Optiline Grupp OÜ	4,2
Scoro Software OÜ	4,2
SBA Service OÜ	4,1
Sintos Invest OÜ	4,1
Select Nor OÜ	4,1

1,5 MLN

BCS Koolitus AS	1,4
Egesten OÜ	1,4
Signiti OÜ	1,4
Pirita Hambaravi OÜ	1,4
Kroodi Terminal AS	1,4
Duo Auto OÜ	1,4
Krimelte Tempis OÜ	1,4
ERP OÜ	1,4
Lainekarp OÜ	1,4
Kraana Kaks OÜ	1,4
Ecobox OÜ	1,4
Melian Grupp OÜ	1,4
Forest Centrum OÜ	1,4
Auranda Center OÜ	1,3
Poweram	
Elektriseadmed OÜ	1,3
Baltic Lift Rent OÜ	1,3
Viiruk OÜ	1,3
Lehtma Saeveski OÜ	1,3
Toivo Dolomit OÜ	1,3
Puiduhall OÜ	1,3
Tool & Tool OÜ	1,3
Deline OÜ	1,3
Saarmetal OÜ	1,3
Todotrans OÜ	1,3
Dreamland OÜ	1,2
Ottson OÜ	1,2
Comlink OÜ	1,2
Ananke OÜ	1,2
Kepax AS	1,2
Green Channel Express OÜ	1,2
Insalko Baltic OÜ	1,2
Viru Peekon OÜ	1,2
Tradex Invest OÜ	1,2
Agretten OÜ	1,1
Kaevax OÜ	1,1
Logowest OÜ	1,1
Trevomark OÜ	1,1
Kommivabrik OÜ	1,1
Maitsevõlu OÜ	1,1
Mospil Group OÜ	1,1
Laagri Perearstikeskus OÜ	1,1
BI Tehnika OÜ	1,1
Ida-Baltic Grupp OÜ	1,1
Agmas Est OÜ	1,1
Agrico Eesti OÜ	1,1
Palumetsa OÜ	1,1
Huserv OÜ	1,1
Picea Grupp OÜ	1,1
Elcogen AS	1,1
Lauri Auto OÜ	1,1
Molter Agro OÜ	1,0
Elme TKS OÜ	1,0
Ravatek OÜ	1,0
Dagõ Trade OÜ	1,0
Tartu Pak OÜ	1,0
Van Der Knox OÜ	1,0
Ruudi OÜ	1,0
Kyte.ee OÜ	1,0
Maardu Vesi AS	1,0
FG Trans OÜ	1,0
Entra Grupp OÜ	1,0
Astelmar OÜ	1,0
Maatriks-RP OÜ	1,0
Falston OÜ	1,0
RCD Systems OÜ	1,0
Pasila OÜ	1,0
Kummibox OÜ	1,0

3 MLN

Eesti Vanglatööstus AS	2,9
Goproperty AS	2,9
Claro OÜ	2,7
Scandicon OÜ	2,7
Bitakco OÜ	2,7
Vireen AS	2,7
Warma Auto OÜ	2,6
Saare Fishexport OÜ	2,6
Hotellitarbed OÜ	2,5
Top Parts AS	2,5
Keskonnaprojekt OÜ	2,5
Karjamõisa OÜ	2,4
Narva Hambakliinik OÜ	2,4
Delta Plaza OÜ	2,4
Bolero Grupp OÜ	2,4
Kaarli Farm OÜ	2,3
KVL Ehitus OÜ	2,3
Dzidra OÜ	2,3
Sintravella OÜ	2,3
Balrock OÜ	2,2
WR Controls AS	2,2
Teksapoiss OÜ	2,2
Kivisepad AS	2,2
M.K.Reis-X OÜ	2,1
Datacatering OÜ	2,1
Eesti Juustu Tootmise OÜ	2,1
Kantauro OÜ	2,0
Tartu Veekeskus OÜ	2,0
Agribalt AS	2,0
Truckparts Eesti OÜ	2,0

2 MLN

Tschudi Ship Management AS	1,9
Maginox OÜ	1,9
Kelvion OÜ	1,9
SMC Automation OÜ	1,9
Eesti Metsnik OÜ	1,9
Kaavere Agro OÜ	1,8
Raider Trans OÜ	1,8
Optika & Diagnostika OÜ	1,8
Vercorso OÜ	1,7
Farely OÜ	1,7
Hoyer Estonia OÜ	1,7
Joveld OÜ	1,6
Kangadzungel OÜ	1,6
Ecostern OÜ	1,6
Clubs Travel OÜ	1,6
Soojusekspert OÜ	1,6
Mann Grupp OÜ	1,6
Feature Forest OÜ	1,6
Allik-Trans OÜ	1,6
Costas Invest OÜ	1,6
Alian Invest Group OÜ	1,6
Eurotrend OÜ	1,6
Ingka Investments Estonia OÜ	1,6
Vesmel OÜ	1,6
Dicro Eesti OÜ	1,5
Kilekaubandus OÜ	1,5
Madix Teritus OÜ	1,5
Kemtrans Grupp OÜ	1,5
E-Tehno OÜ	1,5
Ventor OÜ	1,5

1,5 MLN

Tartu Tuli OÜ	0,9
Pihlaka Farm OÜ	0,9
Spordikeskuse OÜ	0,9
Tapa Perearstikeskus OÜ	0,9
Redlink OÜ	0,9
Metall TT OÜ	0,9
Taveo OÜ	0,9
Tripod Grupp OÜ	0,9
Haapsalu Linna Spordibaasid OÜ	0,9
Novemall OÜ	0,9
Bennur OÜ	0,9
Wood-Trans OÜ	0,9
Mykene Viljandi OÜ	0,9
Hansakivi OÜ	0,9
Henert Grupp OÜ	0,8
Nexam Industries OÜ	0,8
Seromar OÜ	0,8
Basic Kontorimööbel OÜ	0,8
Hansafond Grupp OÜ	0,8
Florein Logistics OÜ	0,8
Östervall International	
Transports OÜ	0,8
Narva-Jõesuu Kommunaal AS	0,8
SP Grupp OÜ	0,8
Magdaleena	
Tervisekeskus OÜ	0,8
Mailema OÜ	0,8
Deckol Trans OÜ	0,8
Jürbus OÜ	0,8
Gutman Holding OÜ	0,8
Masterchem OÜ	0,8
Belforest Trade OÜ	0,8
T.A.Bussid OÜ	0,8
Nirgi Servis OÜ	0,8
Alpimer Ehitus OÜ	0,8
Majaka Perearstikeskus OÜ	0,8
Trevor Auto OÜ	0,8
Change Partners OÜ	0,8
ARK Transport OÜ	0,8
Ülenurme Teed OÜ	0,7
Haabersti Jäähall OÜ	0,7
Wavecom AS	0,7
Elektroservis OÜ	0,7
Blendent OÜ	0,7
Maveter OÜ	0,7
Maren Invest AS	0,7
Sanesi OÜ	0,7
ARS Projekt OÜ	0,7
Darf OÜ	0,7
Ciceron OÜ	0,7
Meiledor OÜ	0,7
Profidiagnostik OÜ	0,7
Harku Autokeskus OÜ	0,7
Billy Loomakliinik OÜ	0,7
Grand Hotel Viljandi OÜ	0,7
Viljandi Tervisekeskus OÜ	0,7
Enera OÜ	0,7
Tartu Linna Polikliinik OÜ	0,7
Piprapood OÜ	0,7
Woodpile OÜ	0,7
DVS Grupp OÜ	0,7
Vaivundament OÜ	0,7
Eram Books OÜ	0,7
Viimsi Perearstikeskus OÜ	0,7
Tera Parkett OÜ	0,7
Põhjatuu OÜ	0,7
NI Motors OÜ	0,7
Ratico Metsad OÜ	0,7
Ventex Grupp OÜ	0,6
Regentum OÜ	0,6
Kiili KVH OÜ	0,6
Leola Kinnisvara OÜ	0,6
Aavik & Ko OÜ	0,6
Gorleen Grupp OÜ	0,6
Metskond OÜ	0,6
Cicmany Repashuta OÜ	0,6
White Beach Development AS	0,6
Laagri Haridus- ja Spordikeskus OÜ	0,6
Alfatom Gaasi ja Soojuse OÜ	0,6
Sunny IT Teenused OÜ	0,6
Akord Invest OÜ	0,6
Tammistu Agro OÜ	0,6
Estamet OÜ	0,6
Tearo OÜ	0,6
Mönus Villem OÜ	0,6
Onework OÜ	0,6
Kariss Katused OÜ	0,6
Lokaator OÜ	0,6
Senor Group OÜ	0,6
Kose-Lasnamäe Perearstikeskus OÜ	0,6
Pärnu Kivi OÜ	0,6
Tammex Grupp OÜ	0,6
Roteh Grupp OÜ	0,6
Rispeto OÜ	0,6
Orti-Pagar OÜ	0,6
Rakett OÜ	0,6
Pärnu Tehnika-hariduskeskus OÜ	0,6
Artvali OÜ	0,6
Piiri Hambaravi OÜ	0,6
Indre Trade OÜ	0,6
Rentar Grupp OÜ	0,6
ATKO Haldus OÜ	0,6
Advokaadibüroo Concordia OÜ	0,6
Saveltron OÜ	0,6
Toiran OÜ	0,6
Tõnismäe Peremeditsiini Kollegium OÜ	0,6
Ellis OÜ	0,6
Astrum Ehitus OÜ	0,6
Mellson Grupp OÜ	0,6
Välja Puit OÜ	0,6

0,6 MLN

Dataprojekt	
Andmesidevõrgud OÜ	0,5
Estonian Sustainable Forestry OÜ	0,5
S.A.Cito OÜ	0,5
Tõstukeskus OÜ	0,5
Alemaa ja Mets OÜ	0,5
KPMG Raamatu-pidamisteenused OÜ	0,5
Virumaa Kinnisvaraarenduse OÜ	0,5
Baltic Loghouses OÜ	0,5
Ingeen Transport OÜ	0,5
Magdaleena Perearstid OÜ	0,5
Sikana Veod OÜ	0,5
Eerika Farm OÜ	0,5
Convocata OÜ	0,5
Einby Ehitus OÜ	0,5
Satron RD OÜ	0,5
Vend Valmar OÜ	0,5
Senor Kinnisvara OÜ	0,5
Baka Pro OÜ	0,5
Ropka Elamu OÜ	0,5
Sirje Stiil OÜ	0,5
Merekubi OÜ	0,5
Solare OÜ	0,5
Nordland OÜ	0,5
VVP Group AS	0,5
Trillants OÜ	0,5
Stabico OÜ	0,5
Põhara Agro OÜ	0,5
Sulase Teenused OÜ	0,5
Arle Reklaam OÜ	0,5
Innotrade Group OÜ	0,5
Makop Arendus OÜ	0,5
Batcoplast OÜ	0,5
Tanklatehnika OÜ	0,5
TRK OÜ	0,5
Fenmarc Grupp OÜ	0,5
Foolix OÜ	0,5

0,5 MLN

Furnitrans OÜ	0,4
Hansamer OÜ	0,4
Vitacon Perearstikeskus OÜ	0,4
Lukuabi OÜ	0,4
Flavortek OÜ	0,4
Aniri OÜ	0,4
LRF Private OÜ	0,4
Guitra OÜ	0,4
Nigeria OÜ	0,4
Saarte Investeering OÜ	0,4
Eko Majad OÜ	0,4
Ceramic OÜ	0,4
Aryvar Auto OÜ	0,4

võtted

Viru Meistrid OÜ	0,4	Rapijata OÜ	0,3	Real Veod OÜ	0,2
Meie Pubi OÜ	0,4	Orasgrupp OÜ	0,3	Nemm Auto OÜ	0,2
I.Randjõe OÜ	0,4	Kogu Pere Apteek OÜ	0,3	Nodimäe OÜ	0,2
Comberra OÜ	0,4	Marxram OÜ	0,3	Autodisaini OÜ	0,2
Olindia OÜ	0,4	Hectorcom OÜ	0,3	Catering OÜ	0,2
Morteron OÜ	0,4	Commuun OÜ	0,3	Raie Ekspert OÜ	0,2
Troost Auto OÜ	0,4	Renover OÜ	0,3	Reiu Puhkekeskus OÜ	0,2
Baumer Ehitus OÜ	0,4	Hansa Rem OÜ	0,3	Biotrust OÜ	0,2
Bellanita OÜ	0,4	Intertruos OÜ	0,3	Metsarada OÜ	0,2
Heeder OÜ	0,4	Florto OÜ	0,3	Metavara OÜ	0,2
Toompuiestee		K-Kinnisvarahaldus OÜ	0,3	Mulgi Vara OÜ	0,2
Büroohoone OÜ	0,4	Teamwork		Mikrolabor OÜ	0,2
HS Karmel OÜ	0,4	Engineering OÜ	0,3	Svatekball OÜ	0,2
K.V.E.P. Trans OÜ	0,4	KL Partners OÜ	0,3	Inscape Baltic OÜ	0,2
Digital Media Solutions OÜ	0,4	Häädemeeste		Kiiker OÜ	0,2
Olme OÜ	0,4	Perearstikeskus OÜ	0,3	Hevac OÜ	0,2
Unenägude		Actively OÜ	0,3	Deckol Ehitus OÜ	0,2
Kaubanduse OÜ	0,4	R&T Joandi Hambaravi OÜ	0,3	Perearst Tiiu Kaju OÜ	0,2
BTF2 Gamma OÜ	0,4	Kristina Kiisa		Geopartner OÜ	0,2
Eesti Taluvili OÜ	0,4	Hambaravi OÜ	0,3	Usaldusmetsad OÜ	0,2
Kruumar Trans OÜ	0,4	Sindelkatuse OÜ	0,3	Perearst Külli Paal OÜ	0,2
Tetraktis OÜ	0,4	Tatpar V.O OÜ	0,3	BMT Tallinn OÜ	0,2
Leht Ja Margus OÜ	0,4	Alita OÜ	0,3	Marberon OÜ	0,2
Fysiotech OÜ	0,4	Dafline Auto OÜ	0,3	Logistics Lab OÜ	0,2
Rinkert OÜ	0,4	Kenwalt OÜ	0,3	Agave Grupp OÜ	0,2
Kliinlain OÜ	0,4	Liivalaia Perearst OÜ	0,3	Revalcenter OÜ	0,2
Aasa Kliinik OÜ	0,4	Unicom OÜ	0,3	Drive Express OÜ	0,2
Salmark OÜ	0,4	Akopi OÜ	0,3	Millum OÜ	0,2
R.A.S.U. Invest OÜ	0,4	Felling OÜ	0,3	Tamm & Saar OÜ	0,2
Scanergo OÜ	0,4	Reklaam Ja Meedia OÜ	0,3	Don Tex Studio OÜ	0,2
Katika Ehitus OÜ	0,4	U&P Trans OÜ	0,3	Viktoria Kodukaup OÜ	0,2
Perearst Ladva OÜ	0,4	TPMM Nordic OÜ	0,3	Transfennica OÜ	0,2
Suure-Jüri		Karusambla OÜ	0,3	SRD Autopesula OÜ	0,2
Seemnekeskus OÜ	0,4	Aldani Grupp OÜ	0,3	IWB Trade OÜ	0,2
Rasmus Business OÜ	0,4	Vida Press OÜ	0,3	Baltrans Tollikompleksi OÜ	0,2
Apsida Ehitus OÜ	0,4	Reval-Reisid OÜ	0,3	Tammsaare	
Gurmans Eesti OÜ	0,4	Käpp Grupp OÜ	0,3	Hambakliinik OÜ	0,2
Artus Pro OÜ	0,4	Paistevälja-Paistu Põllud ja Metsad OÜ	0,3	Enniste OÜ	0,2
Bitboard OÜ	0,4	Merirahu Võrgud OÜ	0,3	Baltcoach OÜ	0,2
Kiwi MT Kaubandus OÜ	0,4	Eleet Invest OÜ	0,3	SHG Estonia OÜ	0,2
Eilig OÜ	0,4	Tartumets OÜ	0,3	A&A Kinnisvara OÜ	0,2
Henka CT OÜ	0,4	Maanteekuller OÜ	0,3	Kovington OÜ	0,2
Nurkse Seafarm OÜ	0,4	Vallenson OÜ	0,3	Järva-Jaani	
Frontier Hockey OÜ	0,4	Timbeks OÜ	0,3	Perearstikeskus OÜ	0,2
Pärituul OÜ	0,4	Cirkon OÜ	0,3	Eesti Metsafond OÜ	0,2
Maarjamaa Kodud OÜ	0,4	Perearst Piret Tammist OÜ	0,3	Weldconsult OÜ	0,2
		Aladonia OÜ	0,3	Haak OÜ	0,2
0,4 MLN		Reedmen OÜ	0,3	Sild Raamatupidamine OÜ	0,2
Optimal		JKMM Grupp OÜ	0,3	Demobell OÜ	0,2
Kindlustusmaakler OÜ	0,3	Ollipere OÜ	0,3	R-Kliinik OÜ	0,2
Abimees Grupp OÜ	0,3	Peremeditsiini ja		Hammer Service OÜ	0,2
Mere Perearstikeskus OÜ	0,3	Tervisekeskus Rahu OÜ	0,3	Mareplast OÜ	0,2
Besur OÜ	0,3	S-Marten Ladu OÜ	0,3	MRKA Invest OÜ	0,2
Reklaamtreiler OÜ	0,3	Warren Haldus OÜ	0,3	Raitor OÜ	0,2
BAV Engineering OÜ	0,3	Kastor Gaas OÜ	0,3	Kampariol OÜ	0,2
Raadamõisa Kinnisvara OÜ	0,3	Metallstar OÜ	0,3	Hürsi OÜ	0,2
Maardu Perearsti		Monterago OÜ	0,3	Pak Arendus OÜ	0,2
Keskus OÜ	0,3	Ravestein OÜ	0,3	Advokaadibüroo	
Uus Samm Grupp OÜ	0,3	Verostii OÜ	0,3	Kuklase & Partnerid OÜ	0,2
Leviisia Lilled OÜ	0,3	Averson OÜ	0,3	Arens Vara OÜ	0,2
Vegstorm OÜ	0,3	Tervisekeskus		Kreimets OÜ	0,2
Baltic Midline OÜ	0,3	Elulootus OÜ	0,3	Viljandi Takso OÜ	0,2
Decorest Disain OÜ	0,3	Hepmet OÜ	0,3	Clorrena OÜ	0,2
Grenader Grupp OÜ	0,3	Juuksurite Erakool		Ljuna Tours OÜ	0,2
Mere-Med		Maridel OÜ	0,3	Afeel OÜ	0,2
Perearstikeskus OÜ	0,3			Mirand Center OÜ	0,2
Eliser OÜ	0,3	0,3 MLN		Sword OÜ	0,2
Thorsen Grupp OÜ	0,3	Safikar OÜ	0,2	Elmiku OÜ	0,2
Artengo OÜ	0,3	Hansaekspert OÜ	0,2	Tolomio OÜ	0,2
Eiselt Research OÜ	0,3	Malistar OÜ	0,2	Vasna OÜ	0,2
RKS OÜ	0,3	Rumer Arendus OÜ	0,2	Menufilmid OÜ	0,2
Pink OÜ	0,3	Ivask Kosmeetika OÜ	0,2	Feldberg OÜ	0,2
Center For Clinical and		Lacados OÜ	0,2	Ruta Ottesson	
Basic Research AS	0,3	Heidomer OÜ	0,2	Hambaravi OÜ	0,2
Fons Perearstid OÜ	0,3	Baltum Grupp OÜ	0,2	L-Disain OÜ	0,2
Transtime OÜ	0,3	Delvigo OÜ	0,2	Revelin OÜ	0,2
Metron Invest OÜ	0,3	Latimber OÜ	0,2	Aiastiil OÜ	0,2
Vanausse OÜ	0,3	Trixel OÜ	0,2	Frontpage OÜ	0,2
In Nomine OÜ	0,3	RR Transport OÜ	0,2	BEG Energia OÜ	0,2
Kaltec OÜ	0,3	Awerk-Data OÜ	0,2	Dinero Invest OÜ	0,2
Leho Kaubandus OÜ	0,3	Hämmelbergi OÜ	0,2	Digra OÜ	0,2
Tehnilise Tõlke Keskus OÜ	0,3	Taisto Express OÜ	0,2	Gambiveer OÜ	0,2
N-Vorm OÜ	0,3	Estelekter OÜ	0,2	Puna Aiand OÜ	0,2
Jeeb OÜ	0,3	BSS Elektra OÜ	0,2	Restoran Service OÜ	0,2
Facita OÜ	0,3	Shteinle OÜ	0,2	Tivoli Tuur OÜ	0,2
Fleur OÜ	0,3	Ateljee Pro OÜ	0,2	Reval Ekspert OÜ	0,2
Geomark Info OÜ	0,3	Vinderland OÜ	0,2	Krooni Takso OÜ	0,2
Teahouse Trade OÜ	0,3	Railast OÜ	0,2		
Support Xxl OÜ	0,3				

▶ jätkub lk 30

1991. aastal sai suurest ettevõttest Rakvere KEK 14 aktsiaseltsi. I ehitusjaoskonna mehed Jaan Nurga, Jüri Otto, Ants Vaikla, Tarmo Arge ja Urmas Pahkpuu moodustasid 31.10.1991 aktsiaseltsi NOWAP. Ettevõtte sai nime meeste perekonnanimedega esitähedega järgi. Aktsiaseltsi hakkas juhtima töökas Ants Vaikla. Raamatupidajateks valiti Rakvere KEKi endised raamatupidajad Kaja Pitke, Leili Sipsakas ja Heidi Sokko.

30 aastat on pikk aeg, mille jooksul on Eesti ettevõtlusruum ja ühtlasi AS NOWAP korduvalt muutunud. Aktsiaseltsist on saanud osaühing, omanikeringist on järele jäänud ainult Leili Sipsakas 100% osalusega, ettevõttel on oma büroo-laohoone Rakvere linna Tööstuspargis Nortsu tee 8 a, Ants Vaikla on vanaduspensionile läinud.

Ehituse projektijuhtimise ja peatöövõtuga tegelev OÜ NOWAP on arenenud aasta-aastalt koos oma klientidega, pakkudes neile mõistlikke lahendusi ja head nõu. 30 aasta jooksul on NOWAP ehitanud Lääne-Virumaale sadu uusi hooneid ja renoveerinud vanu.

Aastal 2021 juhib OÜd NOWAP noor ja rahuliku iseloomuga juhatuse liige Marius Sipsakas.

Meie meeskonnas on tublid töödejuhatajad Meelis Lehtsalu ja Andrus Remiküll, arhitekt Hendrik Lindre, juhatuse liige ja finantsjuht Leili Sipsakas, eelarvestaja Juha Jansen, ehituse projektijuht Urho Manninen. Oma pikaajalisi kogemusi jagavad suure ehituskogemusega alati abivalmis Ants Vaikla ja asendamatu insener Rein Reivelt.

Aitäh teile, tublid ehitusmehed: Aleksander Tarassov, Andi Jõelaid, Allar Heinsalu, Tarmo Vide-se, Alar Adli, Sergei Mihhin, Argo Kallisma, Stanislav Polinets, Marek Tali, Sergei Beljakov, Viktor Timofejev ja Alexey Leontiev, ilma kelleleta oleks äärmiselt keeruline oma tegevust alal hoida.

Täname oma kauaaegseid koostööpartnereid Ardor OÜ, Tapa Mill OÜ, FERREL AS, Segers Eesti OÜ, Flexa Eesti AS, Jeld-Wen Eesti AS, Pihlaka AS, Valdepol OÜ, Bellus OÜ, Pixner OÜ, Graanul Invest AS, Plastdetail OÜ, San Autoveod OÜ, Pintlex OÜ, E-Betoonelement AS, Tammeharu OÜ jt.

Aitäh endistele töötajatele: Andreas Sipsakas, Jüri Otto, Heindri Klimson, Sven Soovik, Urmas Pahkpuu, Tarmo Arge, Imre Talgre, Joe Kinks, Heldur Veidenbaum, Peeter Stanionis, Kristjan Klimson, Urmas Sipsakas, Paul Nurme, Georg Palberg, Raivo Kontkar, Rein Karbi, Meelis Kaasik, Indrek Juss, Ivar Hirs, Marek Heinsaar, Toivo Aru, Tiit Vallistu, Kalju Jelle, Pjotr Tarassov, Alla Tarassova, Ivan Jakovlev, Villu Karron, Enno Klauks, Hans Saare, Savva Krikuhhin, Ardi Kivisaar, Heimar Algo, Peep Proosa, Anton Holm, Jaanus Aarde, Andrei Gribanov, Heino Kilmi, Teet Viita, Oleg Jegorov, Artur Oinus, Meelis Bauman, Aleksander Dolgov, Valeri Smirnov, Oleg Pereskov, Väino Mäekivi, Aimar Karjus, Leino Arro, Aivar Valle, Jaanus Lepparu, Aivar Uibu, Raimo Kampus, Jaanus Pobbul, Arvi Laager, Harlis Heinsalu, Valeri Sumin, Aivar Aps, Raivo Paas jt.

Kikase Kiievi kotlet - nr 1 Eestis juba 25 aastat!

Ehtne Kiievi kotlet on broileri rinnafleest võide täidisega kanarull, mida ei aja ühegi teisega segamini!

Õige Kiievi kotleti leiata Kikase tootevalikust.

Käsitöö

Edukamad 2001 asutatud ettevõtted

algus lk 18

Muhu Perearstikeskus OÜ	0,2
IKU Süsteemid OÜ	0,2
Etapp SN OÜ	0,2
Data Service OÜ	0,2
Raivovara OÜ	0,2
Meriadok OÜ	0,2
Mindrello Grupp OÜ	0,2
Freesport Trading OÜ	0,2
RT Auhinnad OÜ	0,2
Rohe Invest OÜ	0,2
Santehmeks OÜ	0,2
Vehicom OÜ	0,2
Pepmar OÜ	0,2
Tenard OÜ	0,2
Baltic Fish Trade OÜ	0,2
Tartu Metall OÜ	0,2
Windmaker OÜ	0,2
Meimell Grupp OÜ	0,2
Nikoden Arendus OÜ	0,2
Revdeco OÜ	0,2
Ranna	
Perearstikeskus OÜ	0,2
Koodimasin OÜ	0,2
Cilia OÜ	0,2
Vallesburg OÜ	0,2
Raud Meedia OÜ	0,2
Jaus Teenus OÜ	0,2
VRV Grupp OÜ	0,2
Perearst Liidia Bodnar OÜ	0,2
Mohni LS OÜ	0,2
Akema OÜ	0,2
Marvex Production OÜ	0,2
Raiger Trio OÜ	0,2
Jalak Transport OÜ	0,2
Strong Service OÜ	0,2
Pere Optika OÜ	0,2
Höbringi Metsad OÜ	0,2
Tahe Wood OÜ	0,2
KS Service Eesti OÜ	0,2
Vaiterel OÜ	0,2
Eule OÜ	0,2
Villemont OÜ	0,2

18,6

miljardit eurot oli 2001. aastal statistikaameti andmetebaasis olnud 32 690 ettevõtte koondkäive. Äriregistri andmetel tegutses Eestis 2002. aasta jaanuariks 72 608 ettevõtet (sh FIEd).

Havemar OÜ	0,2
Murueit OÜ	0,2
Silvanus Metsaveod OÜ	0,2
Radeks Trade OÜ	0,2
Timbercom OÜ	0,2
Akito OÜ	0,2
Tinka-T OÜ	0,2
Ehast Koiduni OÜ	0,2
Semger OÜ	0,2
Ando Meema OÜ	0,2
Vivasan Eesti OÜ	0,2
Dageron OÜ	0,2
Kivikose OÜ	0,2
Finetex OÜ	0,2
Vinder Ehitus OÜ	0,2
Annual Report OÜ	0,2
Ujukoma OÜ	0,2
Harinder OÜ	0,2
Albertus OÜ	0,2

0,2 MLN

Germandia OÜ	0,1
Agri Land	
Investment OÜ	0,1
Millimax OÜ	0,1
Silvanus Transport OÜ	0,1
Paala Varad OÜ	0,1
Rakbowl OÜ	0,1
Pariton OÜ	0,1
Alfa-Service OÜ	0,1
Heino Veod OÜ	0,1
QP Arhitektid OÜ	0,1
Maggot OÜ	0,1
Eesti Vallasvara OÜ	0,1
Velldon Invest OÜ	0,1
Tehtar-Auto OÜ	0,1
Valga Tehnoülevaatuse OÜ	0,1
Intersolo OÜ	0,1
Pilv Production OÜ	0,1
Möbius Turundus-investeeringud OÜ	0,1
Fulder OÜ	0,1

Polar Systems OÜ	0,1
Altetrend OÜ	0,1
Tehnikatugi OÜ	0,1
Kassariotsa OÜ	0,1
Viiking Varad OÜ	0,1
Linea Consulting OÜ	0,1
Sewing Proko OÜ	0,1
Ätveälja OÜ	0,1
Investment Grupp OÜ	0,1
Multirec OÜ	0,1
Windsor Investments OÜ	0,1
Recotec OÜ	0,1
Madilaid OÜ	0,1
Alberta Auto OÜ	0,1
Tehnokonsult	
Tammiku OÜ	0,1
Indar OÜ	0,1
S-Remmen OÜ	0,1
ABC Laenude OÜ	0,1
Downtown OÜ	0,1
Real Investor OÜ	0,1
Plommest OÜ	0,1
Grotnes Grupp OÜ	0,1
Tõrva Tervisekeskus OÜ	0,1
Geoplus OÜ	0,1
Kristikum OÜ	0,1
Kristin Kaufmanni	
Hambaravi OÜ	0,1
Eesti Maafond OÜ	0,1
Neltom OÜ	0,1
Toner-Projekt OÜ	0,1
MXsport OÜ	0,1
Aarens Projekt OÜ	0,1
Kinnisvarahaldus OÜ	0,1
Tabular OÜ	0,1
Virumarket OÜ	0,1
Fector AS	0,1
Wilo Eesti OÜ	0,1
Rebruk Invest AS	0,1
Tessart Investeeringud OÜ	0,1
Rävala Hambaravi OÜ	0,1
Sprinter Service OÜ	0,1

Mergo Invest OÜ	0,1
Taimistu OÜ	0,1
Fleim OÜ	0,1
Laurus Trade OÜ	0,1
DEV Narva OÜ	0,1
Holder Puit OÜ	0,1
Amerone OÜ	0,1
V.V.V.Tehnik OÜ	0,1
Aladeks OÜ	0,1
Logtera OÜ	0,1
Bi-Metall OÜ	0,1
Külmamees OÜ	0,1
Andrius OÜ	0,1
Uusküla Grupp OÜ	0,1
Top Graphic OÜ	0,1
Tangomango OÜ	0,1
Asio-E Ärikeskus OÜ	0,1
Vihterpalu Mõis OÜ	0,1
SKW Eesti OÜ	0,1
Nordgrupp OÜ	0,1
UWS Baltic OÜ	0,1
SE Varahaldus OÜ	0,1
Teravikprojekt Uu	0,1
Truude OÜ	0,1
Keila Puidukoda OÜ	0,1
STS Logistic OÜ	0,1
Inseneribüroo Pülooni OÜ	0,1
Solar Apartments OÜ	0,1
Hydrover OÜ	0,1
Termit Invest OÜ	0,1
I.K. Dental Stiil OÜ	0,1
Dr. Aino Rulli	
Hambaravi OÜ	0,1
Aikon OÜ	0,1
LRT Teenused OÜ	0,1
Balter Invest OÜ	0,1
Priventum OÜ	0,1
MHX Projekt OÜ	0,1
Sunship Services OÜ	0,1
Vormikivi OÜ	0,1
Diarona Invest OÜ	0,1
Generum OÜ	0,1

Triocrus OÜ	0,1
Energo-Line OÜ	0,1
Laureen Teenindus OÜ	0,1
Schütt OÜ	0,1
Diale OÜ	0,1
Pinx Disain OÜ	0,1
Meremõisa Vesi OÜ	0,1
Sisearhitektuuribüroo	
Artaku OÜ	0,1
Raho OÜ	0,1
Versus Holding OÜ	0,1
NVC Baltic OÜ	0,1
Prilis OÜ	0,1
Sr Simveod OÜ	0,1
Maikelluke OÜ	0,1
Sylvan OÜ	0,1
Mullatööd OÜ	0,1
Surflink OÜ	0,1
Andira OÜ	0,1

ST Metalltoodete valmistaja Astera: meie klientide mure on ka meie mure

Lääne-Virumaal tegutsev metallkonstruktsioonide ja disainimööbli valmistaja Astera AS tähistab tänavu juba 30. tegevusaastat. Ettevõtte jätkusuutlikkuse ja eduka tegevuse aluseks on valdkonna põhjalik tundmine, pidev stabiilne kasv ning paindlikkus nii hinna kui ka tarneagade suhtes.

Astera professionaalse projekteami meeskonnaga töö on klientide visuaalide ning juhiste järgi teha tööjoonised, mille alusel valmistatakse ülejäänud meeskonnaga kae all reaalsed tooted. „Meie töö on mõelda, kuidas klientide ideed funktsionaalseks tooteks saavad. Häid mõtteid saab alati teostada,” ütleb ettevõtte juht Jaak Soone. „Tuleme klientidele alati vastu ja oleme võimelised klienti kiireloomulise tellimuse tööde vahel võtma. Meie kliendid teavad, et nende mure on ka meie mure!”

Ta lisab, et küsimus pole klientide vastutulemisel, vaid lahenduse leidmisel, kuidas seda kiiresti teha. „Aga äris juhtub kõike ja üks on olnud vahel komistuskiviks tahe kõikidele, ka ebareaalsetele soovidele vastu tulla. Samas pole meie jaoks võõras, et klienti soovide täitmiseks on töötajad pikevalt tööl, üks teist abistatakse

ka väljaspool oma tööülesandeid ja juhtkond viib toote enda autoga klientidele. Oluline on tulemus. Kiire reageerimine ja klientide mure mõistmine võib viia suuremate tellimuste või hea soovituseni. See ongi kõige parem reklaam!”

Astera peamised kliendid on sisustus- ja allhanke- ning ehitusfirmad, samuti disainibürood ja erakliendid. Näiteks valmistatakse Palmse Metall OÜ-le viljakärude portesid, TK-Team Baltic ASile esitluslahendusi, Kakteks Sisustus AS/Sunship OÜ-le, Enima Trade OÜ-le ja Puume OY-le eritellimismööblit, Rakvere linnale linnaruumitooted, FEB ASi ja Järva TÜ kauplustele metallsisustust jne. Samuti tehakse koostööd ettevõtetega väljastpoolt: ABB OY Motors and Generatorsile toodetakse elektrimootorite hüdraulilised mehhanismid, Warmheart OY Sydänkiuasele saunakeriseid ning J-Steel OY, Marino AB OY, Runtech Systems OY tellimisel valmistatakse erinevad metalltooted paberitööstusele.

Kiirema arengu võti on automatiseerimine

Astera ootab digitaliseerimise pooldajad. „Me pole küll suutnud paberitekitamist päris nulli viia, ent kõik tootmi-

sest tulenevad andmed ja tööajad on arvutipõhised. See annab hea ülevaate, kes mida millisel ajahetkel tegi, võimaldades analüüsida omahindu ja tuvastada eksimusi. Robotmasinaid meil pole, kogu töö käib inimjuhtimise teel,” räägib Soone. „Suuremad investeeringud on seotud tootmiseseadmetega, et parandada kvaliteeti ja viia toote omahinda allapoole. Olukorras, kus toorainehinnad ja tööhõlged tõusevad, aga tööstus tooteid kallimalt müüa sisuliselt ei saa, tuleb leida konkurentsivõimeliseks alternatiivseid lahendusi. Üks viis on seadmete automatiseerimine.”

Lähiajal on Asteras kavatsust investeerida lehtmetsalist detailide lihvpinki, mis parandab pindade kvaliteeti, pehmenedes detailide teravaid servi ning võimaldades tänu pulbervärvi paremale nakkumisele saavutada ühtlasemat värvikihti. Samuti on plaanis pressmutrite ja -poltide press-seadme hankimine, mis teeb tooted soodsamaks ja tõstab tarnekindlust.

Seda ka olukorras, kus tulevik on veidi ebakindel. „2020. aasta kevad oli ärev. Kartsime sarnaselt kogu maailmaga teravõitkriisi, millega kaasneb suur majanduskriis. Õnneks päris nii ei läinud: tööstussektoril

▲ Eduka ettevõtte eelduseks on kokkuhoidev meeskond.

läks paremini ja kaotasime aasta kokkuvõttes vaid umbes 20% käibest. Kindlasti oleme tuleviku suhtes konservatiivsemad ja ootusärevad,” tunnistab Soone.

Astera töötab hetkel 20 vastutulelikku ja kohusetundlikku inimest. Juhi sõnul saavad kõik omavahel vabalt suhelda ja naljagi visatud, sest väikeses kollektiivis on sulandumine lihtsam. „Hindame töötajate juures kõrget tööeetikat, soovi õppida, areneda ja avastada. Paljud ei ole tegelikult üldse õppinud metallitööd, sest kah-

juks praegune tööturg ei soosi selliste ametite õppimist, et saaksime koolipingist motiveeritud noore. Meie võimaldame aga oma inimestel õppida ja areneda koos meiega ja kui keegi ongi tööülesannetega hädas, mõtleb kolleeg, kuidas saaks teda aidata. Meie ühine eesmärk on, et ettevõtetel läheks hästi ja hea oleks koos töötada. Kui meie töötaja panustab rohkem kui teadmiste eeldada, tuleb teda tunnustada. Samuti on oluline võimaldada inimestele enesearengut, näiteks eelmisel aastal oli kõigil

võimalus osaleda metallitööde lukkese tasemeõppes ja omandada kutsetase.”

1991. aastal loodud Astera stundis kunagisest ETK Rakvere osakonnast metallidega tegelevast kooperatiivist, mis aegade möödudes aktsiaseltsiks ümber vormistati. Täna pakub Eesti erakapitalil põhinev Astera parimat võimalikku kvaliteeti õhukese lehtmetsa lehtmetsatööstuse, samuti keevitus-, freesimis- ja treimis- ning torupainutus- tööde puhul.

Unikaalne õhuringlus- süsteem kogu maailmas

Mühlböck 1306 PRO kuivatuskambri tüübil

A.M.A Systems on 2006. aastal loodud Eesti kapitalil põhinev firma, mis jätkab puidutööstusvaldkonnas juba kuus aastat tegutsenud ettevõtte järglasena. Meie eesmärk on jätkuvalt pakkuda parimat kuivatuskvaliteeti, mille kaudu panustame Eesti puidutööstusfirmade jätkusuutlikkusse!

Täname kõiki praeguseid ja tulevaseid koostööpartnereid!

A.M.A Systems OÜ
Aare Randpere | +372 507 8306 | aare.randpere@gmail.com

2006

Majanduselu podiseb täistuuridel

Massidesse jõuavad veebiterminid rämpspost ja vaenu õhutatav Delfi kommentaator. Aastat jäi kurvema poole pealt meenutama president Lennart Meri ja mitme tuntud äri-mehe lahkumine.

VÄINU ROZENTAL
kaasaautor**1. jaanuar****Kohtureform**

Senised 16 esimese astme linna- ja maakohut jagati nelja piirkonna alla ja tegutseda hakkasid Harju, Viru, Tartu ja Pärnu maakohus. Senised neli halduskohut muutsid kaheks ehk Tallinna ja Tartu halduskohtuks, kõik kohapealsed kohtud nimetati ümber kohtumajadeks.

1. veebruar**Vineeri enam Tallinnas ei toodeta**

AS TVMK peatas vineeri- ja spoonitootmise Tallinnas ja kolis tootmise Raplamaale Kohilasse. Pjotr Sedini suurosalusega uus vineerivabrik, 425 miljonit krooni maksmaläinud OÜ Baltic Panel Group alustas proovitootmisega 20 novembril, ettevõtte pankrotistus 12.05.2008.

17. veebruar**Avati Kumu**

Pidulikult avatud ligi 24 000 ruutmeetri suurune Eesti Kunstimuseum läks maksmal 656 miljonit krooni.

6. märts**Eesti ajaloo suurim merereostus**

Vaindloo saare lähedal uppus pärast kokkupõrget teise laevaga kaubalaev Runner 4, mille kaubalastist volas keskkonnanispektsiooni arvutuste järgi merre kümneid tonne naftasaadusi ehk laevast sai Eesti ajaloo suurim merereostaja.

Eestis alustas tegevust DnB Nord pank

Pärast ühinemist Nordea Pangaga 1. oktoobril 2017 kannab pank nime Luminor Bank.

7. märts**Kull müüs Thulema**

Kontorimööblifirma ASI Thulema loojad August Kull ja Margus Proos müüsid ettevõtte kõik aksiad Eesti juhtivale büroovaheseinte tootjale Wallenium Grupp OÜ-le ning Soome suurimale kõõgi- ja kontorimööbli tootjale Puustelli Groupile.

8. märts**Põlevkivikaevanduse teetähis**

ASis Eesti Põlevkivi laaditi vagunisse miljardes põlevkivitonni, mis Eestis 90 aasta jooksul ehk alates 1916. aasta märtsist oli kaevandatud.

14. märts**Hüvasti, president Meri**

Pärast pikka haigust suri Lennart-Georg Meri, Eesti Vabariigi president aastatel 1992–2001.

21. märts**Esimene ülesost Lääne-Euroopas**

Metallärimehele Viktor Levadale kuuluv Levadia OÜ ostis Saksamaa ühelt suuremalt metallkontsernilt Klöckner ligi 235 miljoni krooni eest Hamburgis asuva moodsa automatiseeritud metallikompleksi, mis hakkas kandma nime Levadia GmbH. Tegemist oli esimese juhtumiga, kus Eesti kapital ostis üles Lääne-Euroopa ettevõtte, enne seda oli ostetud Läti, Leedu, Soome ja Venemaa firmasid.

22. märts**Baltikal uus domeen**

Rõivakaubanduskontsern AS Baltika sai Eesti ettevõtetest esimesena Euroopa Liidu tunnusega .eu domeeni, võttes meeste-

▲ Enn Pant ja Ain Hanschmidt tegid ajalugu: Tallink ostis Soome konkurendi Silja Line'i, tõustes lähipiirkonna suurimaks laevafirmaks.

▲ **Presidendi viimane teekond: Eesti läbi aegade populaarseim president Lennart Meri lahkus märtsis.**

FOTOD: ÄRIPÄEV

rõivaste brändi Baltman kodulehena kasutusse aadressi www.baltman.eu.

28. märts**JOKK alustas teed massidesse**

Äripäevas ilmus arvamustoimetaja Mati Feldmanni kirjutatud juhtkiri "Juriidiliselt on kõik korrektne – asjaga on j.o.k.k.". mis tõi käibele uue termini – JOKK.

Playtech'i debüüt Londoni börsil

Londoni börsil hakati kauplema Kuproset registreeritud online-kasiinode tarkvara arendamise ja hooldusega tegeleva Playtech Groupi aktsiatega. Suur osa Playtech'i tarkvarast valmib firma Tartu kontoris, ettevõtte üks asutaja ja suurim eestlasest omanik, tartlane Rain Kivisik teenis emissiooni käigus müüdud aktsiate eest 232 miljonit krooni.

31. märts**Uus kõmuajakiri**

OÜ Presshouse hakkas välja andma naiste nädalajakirja Naisteleht.

20. aprill**Alexela ostis tanklaketid Balti riikides**

Konkurentsiamet kiitis heaks tehingu, millega AS Alexela Oil omandas Chevron Inc.-ile ja ASile Norsk Hydro kuulunud Hydro Texaco tanklaketid Eestis, Lätis ning Leedus. Tehinguga omandas Alexela Oil 28 Uno X kaubamärgi all tegutsenud tanklat Eestis, kolmes Balti riigis kokku saadi 58 tanklat. Alexela Oil müüs Läti automaattanklad 04.08.2009 kohalikule firmale ja Leedu tanklad 2010. aasta märtsis Nestele.

Kohvri kaotanud minister jäi süüdi

Tartu ringkonnakohus jättis muutmata Tartu maakohtu 22.11.2005 otsuse, mis mõistis endise kaitseministri Margus Hansoni süüdi riigisaladuse teabekandja kaotamises ja karistas teda 97 500 krooni suuruse trahviga. Tundmatud kurjategijad olid 2004. aastal ööl vastu 31. oktoobrit murdnud Hansoni Tartu asuvasse eramusse ja viinud kaasa kaitseministri töökohvri, milles oli kolm riigisaladust sisaldavat dokumenti.

18. mai**Eesti Ehitus tuli börsile**

Tallinna börsil alustati kauplemist ASI Eesti Ehitus aktsiatega. Alates 31.12.2010 kannab ettevõtte ärinime AS Nordecon.

30. mai**Karistus ülikooli pankrotti ajamise eest**

Harju maakohtus sõlmiti lihtmenetluse kokkulepe, mille kohaselt karistati Concordia Eraülikooli pankrotti ajanud endist rektorit Mart Susi ametiseisundi kuritarvitamise, suurriisumise ja maksukuriteo eest tingimisi viieaastase vanglakaristusega. Tema abikaasale, ülikooli endisele prorektorile Mari-Ann Susile määras kohus ametiseisundi kuritarvitami-

se, äriregistri pidajale valeandmete esitamise ja maksusumma kinnipidamata jätmise eest tingimisi kolmeaastase vanglakaristuse.

1. juuni**Svenska Handelsbanken avas filiaali Tallinnas**

Skandinaavia juhtivaid panku Handelsbanken lõpetas Eestis tegevuse 2019. aastal.

11. juuni**Tallink kerkis rekordtehinguga suurimaks**

ASI Tallink Grupp tütarfirma AS Tallink Scandinavian ostis Briti-USA firmalt Sea Containers 7,04 miljardi krooni ja 5 miljoni Tallink Grupi aktsia eest endast poole suurema konkurendi Silja Line'i. Ülevõtmine tegi Tallink Grupist tollal suurima laevafirma lähipiirkonnas ja suurima firma Eestis, samuti oli see kalleim tehing, mille Eesti firma oli enne seda teinud.

13. juuni**Eesti rokkis Metallica taktis**

Tallinnas kontserdi andnud maailmakuulus rokkbänd Metallica tõi lauluväljaku- le üle 78 000 inimese, mis oli Eestis peetud kontsertide publikurekord.

14. juuni**Netikommentaariid said oma seaduse**

Riigikogu võttis vastu nn Delfi seaduse, mis muu hulgas piiras au teotamist või vaenu õhutatava iseloomuga artiklite ning kommentaaride avaldamist meedias, sealhulgas avalikes internetiportaalides.

15. juuni**Naissaare sai kontserdipaiga**

Dirigent Tõnu Kaljuste avas Naissaarel teatri- ja kontserdimaja Omari küüni.

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslike eesmärgi.

Hevo Tehnika areneb mõõdukas tempos, aga stabiilselt

Kilingi-Nõmmes asuva metsa- ja põllutehnikat tootva ettevõtte Hevo Tehnika loomisest möödub tänavu 30 aastat. Selle aja jooksul on firma vahetanud nime, elanud üle rahareformid, ebakindluse ja masuaja ning isa andnud juhtimise üle pojale.

ANNIKA POLDRE

Kilingi-Nõmmes asuva metsa- ja põllutehnikat tootva ettevõtte Hevo Tehnika loomisest möödub tänavu 30 aastat. Selle aja jooksul on firma vahetanud nime, elanud üle rahareformid, ebakindluse ja masuaja ning isa andnud juhtimise üle pojale.

Ettevõtte tegevjuht ja omanik Siim Ruzits võtab algusaegadest rääkides appi mahuka fotoalbumi, kus firma ajalugu on piltidele talletatud. „Siin nad on kolmekesi, isa, paarimees ja keevitaja,“ näitab ta kolme mehe pilti, kelle tööga sai alguse 1991. aastal ettevõtte AS Tarem. Nimi tuli tegevusest – talutehnika remont.

Ettevõtte asutanud Vladimir Ruzits oli lõpetanud Tihemetsa tehnikumi ja töötanud paarkümmend aastat Nuia EPTs. Majanduskorra hääbumise ajal otsustas ta koos äripartneriga asutada talutehnika remondi ja põllutööde teenuste ettevõtte. 1996. aasta seadusemuudatuse järel sai firma nimeks OÜ Hevo Tehnika, mille järgi seda tuntakse üle Eesti ja kaugemalgi. Oma toodangut müües ületas ettevõtte riigipiiri juba ASI Tarem ajal, kui hakati haakeriistu Soome tarnima, mäletab tegevjuht Siim Ruzits, kes firma asutamise ajal oli 12aastane.

Nimevahetusega samal aastal vahetati asukohta ja koliti Kilingi-Nõmme linna. Raja tänava endine katlamaja on nüüdseks ümber ehitatud, kerkinud on juurdeehitis ja omanikul mõttes laienemisploan.

Isa jälgedes, isa kõrval

Keskooli lõpetanud Siim läks isa jälgedes Tihemetsa õppima, valides autoremondilukksessa eriala. „Kui ma sõjaväest tagasi tulin, siis oli autode remondi aeg minu jaoks läbi saanud,“ meenutab ta. Isa kõrval hakkas poeg tasapisi tegelema metallitööga, mida teeb siiani.

Tuli aeg, kus ainult tehnika remondiga ära ei elatud. „Otsisime väljundeid, et ellu jääda,“ räägib Siim Ruzits ajast, kui firma tegevus hargnes mitmes suunas – tehti ehituskonstruksioone, ehituslikke juhutöid, remondit ja värviti autosid. „Nagu Hunt Kriimsilm, tegelesime saja asjaga,“ ütleb ta 15 aasta tagust aega meenutades.

2008. a majandussurutise ajal oldi küsimuse ees, mida edasi teha. Ehituses olid kõik kõigile võlgu. Autoremondis oli saanud elektroonikaajastu. Siis saigi proovitud uuesti haakeriistu valmistada. Esimene proovitöö läks edukalt müüki, ja juba telliti ka teine. Peagi taastati koppade, muldajate, kultivaatorite jm tootmine. Hevo Tehnika üks osa toodangust on sellest saadik haakeriistad, kuid nüüd juba uuel tasemel ja kõrgema kvaliteediga.

Aeglaselt, kuid kindlalt edasi

„Hakkasime tegelema sellega, millega AS Tarem kunagi alustas, ainult et tehnikat me enam peaaegu ei remondi. Selleks pole aega, põhiorhk on tootmisel,“ ütleb tegevjuht, kes just sel ajal hakkas ise ettevõtet vedama. „Meil pole olnud suurt lendu, oleme läinud aeglaselt, aga kindlalt kogu aeg edasi,“ sõnab omanik, keda ei rõhu suur liisingute ega laenukoorem. Ettevõtte tugevuseks on ka paindlikkus ja operatiivsus.

Firmas, kus inseneri- ja konstruktoritöö ning toote katsetused, samuti raamatupidamine on juhi olul, on hinge kirjas kaheksa inimest, kellest neli töötavad osajaga, kui tööd rohkem. Kasvanud on ka juhi paber- ja müügito. „Aga mul on noored poisid meeskonnas. Nemed soovivad mõnikord

▲ Hevo Tehnika toodang: palgihaarats H 1500...

FOTOD: 2X HEVO TEHNIKA

▼ ...ja muldaja 3 x 2 piid 3.

▲ ASI Hevo Tehnika tegevjuht Siim Ruzits paneb ääremaal asudes, kus tööjõudu leida keeruline, rohkem rõhku toodete kvaliteedile kui kogustele.

FOTO: ANNIKA POLDRE

teha mõnda muudatust. Siis me arutame läbi, nii oleme ka asju uuendanud ja kaasajastanud,“ räägib tegevjuht. „Kuna meeskond on väike, siis kõiki protsesse me ise oma majas ei tee,“ ütleb ta. Keerukamaid tugevusarvutusi ostab ta teenustööna, kuid põhimõtete ja alglahendused on enda nuputatud. Kui toote valmistamine on üksikasjalikult läbi mõeldud ja selge, missuguseid detaile on vaja, siis leitakse koostööpartner, kes neid tootma hakkab. Tellides de-

mist alustades, vaadati Poola ja Hiina hindu ning prooviti neid oma toodangu hinna aluseks võtta. „Me ei konkureeri nendega ammu enam,“ tunnistab Siim Ruzits. Odava importkaubaga võisteldes jääb sinne tootja kahjumisse. Oma kogemusest ütleb ta, et kui teha kvaliteetset asja, siis tuleb hind ikka arvestada selline, millega tootja omadega välja tuleb. Ja tarbijad on aru saanud, kus tehakse kvaliteetset toodet, ega vaata enam nii palju odavaima järele.

Ääremaa omapärad

Arvatakse, et maal on odav toota, kulud väikesed. Siim Ruzits kummutab selle müüdi, öeldes, et vahet pole, maal tahetakse linnainimesega ühesugust palka. Tööandja on suluseisus – kui ei maksa nõutut, ei saa inimest tööle ega enam endises mahus toota. Kuid püüdes kõike ise teha, ei jätku jaksu kauaks.

Väikeettevõtjana arvab Siim Ruzits, et äärealade ettevõtetele võiks olla maksu-erisused võrreldes suurlinnade ja nende ümbruses asuvate tootjatega. „Ma ei arva, et kõik maksud peaksid olema erinevad, aga mõni erisus võiks olla, mis motiveeriks investeerima äärealale,“ ütleb ta. Tootmishoonele juurdeehitist planeerides ja pangast laenu taotledes tuli kogeda, et pank ei taha anda piisavat laenu äärealal asuvale hoonele, mis pole panga jaoks küllaldane tagatis. Ääremaal tegutsedes läheb isetegevisele väga palju energiat. Ka tootmishoone juurdeehitist püstitati poolenisti omal jõul, muud moodi ei saanud.

Viimastel aastatel on toimunud Soome tööle siirdunute tagasiranne. Tulijail tuleb leppida tõsiasjaga, et meie palgad pole Soome tasemel. Tagasitulijad käivad tööd küsimas, aga nende nõudmised on suhteliselt kõrged, teab ääremaal tegutsev tööandja.

Pärnumaa kutsehariduskeskusega on ettevõtet leping võtta praktikante. Tegevjuht kutsus soovija kõigepealt vestlusele ja seejärel otsustab, kas võtab praktikale. Praeguse õpipiisi kohta ütleb Ruzits, et kui esialgu oli poiss rohkem vaatleja ja aitas lihtsamatel töödel, siis nüüd, kolmandal aastal, on temast juba päris tubli töömees saamas.

Pandeemia pole müüki kahandanud

Pandeemia aeg pole Hevo Tehnika tootmist ega toodangu müüki kahandanud, pigem vastupidi. Kevadine laine tekitas olukorra, kus paljud avastasid, et vaja on erinevaid haakeriistu. Nõudlust tekkis rohkem niisuguste toodete järele, mis tavaliselt pikema aja jooksul ostja on leidnud. Pandeemia uus laine pole mõjutanud müüki ei Soomes ega Eestis. Läti ja Inglismaale on kauba saatmisega probleeme olnud seoses aastavahetusega.

Hevo Tehnika juhi tulevikuplaan on ettevõtet laieneda, sest tootmishoone hakkab väikseks jääma. Maad on juurde ostetud, et panna püsti tenthall. See annab võimaluse saada juurde laopinda, kus hoida detaile, mida kasutatakse tootmisel. Seal leiaks varju ka valmis- ja pooltooted. Tekib võimalus osta rohkem pooltooteid lattu ja vabaneb ka ruumi tootmise jaoks. Plaani elluviimiseks tuleb oodata kevadet. „Vaatame, kuidas pandeemia lõpeb, siis teeme sammu edasi,“ ütleb Siim Ruzits.

Meie jutuajamise juures oli 8-aastane Ewert, kes huviga isa firma pildialbumit uuris. Isa sõnul poiss juba joonestab autoCADiga, tal on mõtteid ja nutti, ta on huvitavaid asju ise ehitanud.

1. juuli

Lahkus Robert Lepikson

Rakveres hotellitoas suri infarkti riigikoogu liige ja ärimees Robert Lepikson.

12. juuli

Seni suurim maastikutulekahju taasiseseisvunud Eestis

Ida-Virumaal Illuka vallas Agusalus puhkes metsatulekahju, mis kestis 16 päeva. Kokku sai tules kannatada 1200 hektarit metsa.

Hukkus Konesko üks omanikke

Autoavariis hukkus Järvamaal Koerusu-va elektrimootorite valmistaja Asi Konesko üks omanikest Margus Säde.

20. juuli

Luukas müüs osaluse Kanajevile

Aadu Luukas loobus oma 42,2 protsendi suurusest osalusest transiidifirmade haldamisega tegelevas Transiidikeskuse ASis kaasaktioneer Anatoli Kanajevi kasuks, tehingu hind oli ligi 150 miljonit krooni.

25. juuli

Hukkus Eesti Põlevkivi juht

Jõgevamaal Saare vallas Jõhvi-Tartu maanteel sai liiklusõnnetuses surma Asi Eesti Põlevkivi juhatuse esimees Mati Jostov.

31. juuli

Kiik ostis Weroli

Rein Kilgi osalusega AS Pere Leib erastas rapsiõlitootja Asi Werol Tehased riigile kuuluva 98protsendilise osaluse 32,1 miljoni krooni eest, sest Werol Tehaste enam-pakkumise võitja Urmas Sõõrumaa firma OÜ Dovelin Baltic loobus oma 52,2 miljoni krooni suurusest pakkumisest. Werol Tehased pankrotistus 2012. aasta 5. aprillil.

10. august

Preatoni müüs panga Marfinile

Kreeka valdusfirma Marfin Financial

▲ Eesti sai taas uue presidendi. Valijameeste kogus võitis Toomas Hendrik Ilves senist presidenti Arnold Rüütit.

Group Holdings (MFGH) omandas aktsiakapitali laiendamise teel 101 miljoni krooni eest 50,1 protsenti Itaalia ärimehes Ernesto Preatoni loodud SBM Pangas ehk endises Preatoni Pangas. Vahepeal Marfin Pank Eesti ja viimati Versobanki ärimine kandnud panga tegevusluba tühistati 26.03.2018.

Avati uuenenud Vene Draamateater

Renoveerimistööd ja lavaseadmed läksid kokku maksma 138 miljonit krooni.

MIS TOIMUS?

Valik 2006. aasta sündmusi maailmas

Jaanuar

Venemaa peatas hinnavaidluse tõttu maagaasi tarnimise Ukrainasse. Boliivias astus ametisse esimene pärismaalasest president, vasakpopulist Evo Morales.

Veebruar

Egiptuses Punasel merel uppus reisiparvlaev, hukkus üle 1000 inimese. Stephen Harper sai Kanada peaministriks. Itaalias Torinos algasid taliolümpiamängud. Walt Disney ostis Lucasfilmilt 7,4 miljardi dollariga firma Pixar Animation Studios. Ühinesid kuus Venemaa lennukitootjat, sh Iljušin ja Tupolev.

Märts

ÜRO Peaassamblee hääletas ülekaalukalt ÜRO Inimõiguste Nõukogu loomise poolt. Täielik päikesevarjutus.

Aprill

Iraan kinnitas, et on tootnud paar grammi madala kvaliteediga rikastatud uraani. Suurbritannia salaluureteenistus MI6 otsis esimest korda oma 97aastase ajaloo jooksul ajalehe kaudu tööjõudu.

Mai

USAs esilinastus "Ebamugav tõde", dokumentaalfilm kliima soojenemisest.

Lauljanna Madonna alustab oma kontserttuuri "Confessions". Tuuri tulu oli rohkem kui 260 miljonit USA dollarit, mis oli kõigi aegade suurim tulu ühe lauljanna kontserttuurilt. Soomlaste heavy-rock'i ansambel Lordi võitis Eurovisiooni lauluvõistluse.

Juuni

Montenegro ja Serbia kuulutasid kumbki välja iseseisvuse. Saksamaal toimunud jalgpalli maailmameistrivõistlused võitis Itaalia.

Juuli

Hiina avas Hiina-Tiibeti raudtee. Nanjing Autogrupp teatas, et plaanib olla esimene Hiina autovalmistaja, kes avab tehase USAs. Hiina firma asus Oklahomas tootma 2005. aastal üle võetud pankrotistunud Briti margi MG TF kupeesõidukeid. Kuuba valitsejaks sai Fidel Castro asemel tema vend Raul. Fidel Castro suri 25.11.2016

September

Avalikustati mänguplatvorm Roblox. USA president George W. Bush kinnitas salajaste CIA vanglate süsteemi olemasolu. Helsingis toimus 9. ELi ja Hiina tippkohtumine.

Oktoober

Põhja-Korea õhkis oma esimese tuumarelava.

Venemaal mõrvati ajakirjanik Anna Politkovskaja. Lõuna-Korea poliitik Ban Ki-moon valiti ÜRO uueks peasekretäriks. Google ostis 1,65 miljardi dollari eest YouTube'i. Briti ametiühing GMB teatas, et avab eraldi osakonna võõrtööjõule, peamiselt poolakatele. Pärast ELi laienemist Ida-Euroopa suunal ujutas Poolast pärit võõrtööjõud Suurbritannia üle, jõudes 2005. aastal 1,5 miljonini.

November

USA maalikunstniku Jackson Pollocki teos nimega No. 5, 1948 müüdi rekordilise 140 miljoni dollari eest. Iraagi sõjaväeline erikohus mõistis surma Iraagi endise presidendi Saddam Hussein. Lõuna-Osseetias korraldati iseseisvusreferendum eraldumaks Gruusiast. Hiina võõrustas 48 Aafrika riigi liidreid Hiina-Aafrika tippkohtumisel. Suri USA majandusteadlane Milton Friedman.

Detsember

Algas Mehhiko narkosõda. Suurbritannia tasus oma nn Inglise-Ameerika laenu - teise maailmasõja järgse laenuvõla. Hiina majandus kasvas aastaga 10,9%, mis oli kiireim kasv pärast 1995. aastat

ST ENTEH Engineering AS: põlevkivitöötlemisel on tulevikku

ENTEH Engineering AS on tänapäeval haruldane kombinatsioon 30aastasest insenerikogemusest ning teaduslikust põhjalikkusest ja innovaatsilisest lähenemisest. Ettevõtte põhitegevusalaks on soojusenergeetika ja põlevkivi töötlemise protsessid.

1991. aastal Kohtla-Järvel asunud energiauuringute instituudi filiaali baasil asutatud ENTEH Engineering AS on juba kolm aastakümnet lahendanud kohalike tööstusettevõtete spetsiifilisi probleeme, pakkudes kliendile probleemi terviklikku võtmed kätte lahendust. 30. aastapäeva eel räägib ENTEH Engineering ASi direktor, tehnikateaduste kandidaat Vladimir Sidorkin ettevõtte tegevusest ja põlevkivi töötlemise väljavaadetest.

Mis on ENTEH Engineering AS täna?

Teadusliku aktsendiga inseneribüroo – nii kirjeldaksin meie ettevõtet praegusel kujul. ENTEH-i meeskond koosneb mitmest grupist – disaini-, tehnoloogia-, automaatika- ja elektri-, paigaldus- ning teenindus-seadmete tarnegrupp.

Võin kindlalt öelda, et olime võimelised lahendama väga

erinevaid komplekseid ülesandeid: alates juba töötavate seadmete rekonstrueerimisest ja uuendamisest kuni uute objektide ehitamiseni.

Kui keerulisi projekte kliendid teile usaldavad?

Mitte ainult keerulisi, vaid ka mittestandardseid. Näiteks üks viimastest sellistest projektidest oli ENTEH-i ajaloo suurim ja teaduslikult kõige olulisem 2020. aastal ellu viidud projekt – Eesti elektrijaama aurukatla rekonstrueerimine koos meie enda projekteeritud gaasipõletite paigaldamisega. Need põletid suudavad ühes katlas põletada kolm neljandikku kogu Eesti Energia kolme õlitehase poolt toodetud poolkoksiagaasist.

EESTI ENERGIA nimetas seda aasta projektiks. Antud põlevkivi töötlemistehnoloogia perspektiivikus Eestis seisneb asjaolu, et see avab võimaluse ehitada kui palju tahes uusi Enefi-

ti pürolüüsitahaseid ja põletada kõrvalsaadust (poolkoksiagaasi) piiramatutes kogustes olemasolevates elektrijaama kateldes, ilma et oleks vaja ehitada uusi katlaid. Tuletan veel meelde, et meie ettevõtte projekteeris ja ehitas Eesti esimese gaasiturbiiniga elektrijaama REPO VABRIKUTE jaoks.

Kas soojusenergeetika ja põlevkivitöötlemise valdkonnas Eestis on probleeme kvalifitseeritud personaliga?

Meie inseneridel on suurepärase erihariduse ja ulatuslikud praktilised kogemused. Klientide poolt suhtlevad meiega ka kõrgeima kvalifikatsiooniga spetsialistid, nendega töötamine on väga tõhus. Usun, et Eesti teadlaste ja inseneride kogemustel põlevkivi töötlemisel ja põlevkivi põletamisel pole maailmas analooge.

Oluline on ka see, et Eestis on kogemustega juhte, kes suu-

davad olukorda hinnata, pädeva otsuse langetada ja projekti algatada – eriti kui projekt on ebestandardne. Meil vedas, mitu korda töötasime selliste juhtidega, saime huvitavaid tellimusi ja loodetavasti õigustasime nende usaldust.

Näiteks pakkus 2000ndate alguses Jaanus Purga teostada idee viia VKG kontserni põlevkivikatel üle põlevkivi töötlemisgaaside põletamisele – kahju, et ta enam ei ole põlevkivitööstuse arendajate meeskonnas.

Idee luua Eesti esimene gaasiturbiiniektrijaam, mille ehitas ENTEH, kuulus Tiit Kolgile. Võimsate gaasipõletite paigaldamise Eesti elektrijaama kateldele algatas Raine Pajo eestvedamisel grupp projektijuhete. See on äärmiselt oluline, kui otsustaja näeb ülesande ulatust, on valmis riskima ja vastutama.

Taastuvenergia arutelude taustal tekib paratamatu küsimus: kas põlevkivi töötlemisel on tulevikku?

Põlevkivitööstuse tulevikku Eestis uurivad spetsiaalsed majandusteadlaste ja inseneride meeskonnad. Saan öelda ainult oma isikliku arvamuse. Mulle tundub, et järgmise 40–50 aasta jooksul on Eestis raske leida põlevkivile alternatiive.

▲ ENTEH põletid Eesti elektrijaama katlal 5A.

Muidugi suureneb taastuvenergia osakaal, see avaldab survet fossiilkütuste, eriti nafta ja põlevkivi tarbimisele maailmas, nende varude väärtsuunang. Lähitules sellest ja sellest, et naftahinnad määravad endiselt põlevkiviõli tootmise kahjumita hinna, arvan, et on mõttekas ehitada kiiremas korras uued tehased ja suurendada põlevkiviõli tootmist.

Samal ajal on võimalik suurendada elektritootmise tööhõusust, viies olemasolevad põlevkivikatlad üle valdavalt poolkoksiagaasi põletamisele ja täiendades neid gaasiturbiini pealisehitusega. Sellise kombinatsiooniga elektrijaama

kasutegur võib olla 10–15% kõrgem kui olemasolevate auruplokkide oma.

Samuti tuleks meele pida, et Eesti on ka praegu selles valdkonnas maailma kõige arenemas riik. Siin on nii infrastruktuur kui ka ainulaadsete kogemustega inimesed.

Nii et põlevkivitöötlemise tulevikust rääkides pole minu arvates mõtet põlevkivivarusid säästlikult kasutada ja tulevaste põlvkondade jaoks neid hoida. On risk, et tulevikus ei pruugi vaja olla nii põlevkivivarusid kui ka ainulaadset teadmisi ja seadmeid selle töötlemiseks. Tuleks aktiivselt arendada ja ära kasutada seda, mis meil on.

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärke.

▲ Ikodori esimene tootmisliin, toodud kasutatuna Taanist 1995. aasta lõpus.

FOTOD: 5X AS IKODOR

ST Sillutab teed tänavakividele

Tartu lähedal Kärknas betoonist tänavakive tootev AS Ikodor on veerandsaja tegutsemisaasta jooksul kasvanud oma valdkonnas Eesti suuruselt teiseks ja Lõuna-Eesti suurimaks tegijaks. Kui algusaastal tootis Ikodor 15 000 m² tänavakive, siis nüüd ligi 350 000 m² ehk üle 20 korra rohkem.

Ikodori põhitoodang on algusest peale olnud pressitud sillutuskivid, äärekive hakati tootma paar aastat hiljem. Tasapisi on firma suurendanud raudbetoonist valutoodete osa, nagu näiteks sillused, talad, seinaleemendid ja muud väiksemad raudbetoonitooted.

Ikodori tegevjuhi Jüri Truusi kinnitusel on neil üsna suur tootevalik. „Tootekataloog on aastatega kõvasti paksemaks läinud – kui omal ajal saime ühe A4 paberilehega hakka-ma, siis praegu on kataloogis kümnekond A4 lehte,“ näitlikustas ta. „Meie juurest saab mitte ainult sillutuskive, vaid ka palju muud tarvilist: äärekive, vihmaveepüüdjaid, vihmaveerenne, murukive, rinnatiskive, kaevelemente, vundamendiplokke, kiviringe ümber puude. Ja kõiki neid pakume mitmes värvitoonis.“ Ikodori tooted on müügil kõikides Eesti ehitusmaterjalide poekettides.

Soome-Eesti osaluselga Ikodor asutati 1996. aasta veebruaril lõpus. „Raamatus „Eesti betooniehituse ajalugu“ on Ikodori asutamise kohta umbes selline lause, et asi sai alguse sellest, et Tartu kandi mehed läksid Soome valdade sõpruspäevadele, saunas võeti õlut ja hommikuks oli firma valmis,“ muigas Truus.

Projekteerijad kasutavad innukalt kive

Enamik Ikodori toodangust jääb Eestisse. „Meie kive on kasutatud vist kõikides Eesti linnade teede ja platside sillutamisel,“ rääkis Truus. „Viimased suuremad objektid

KOMMENTAAR

Esimesed kivid siiani maas

Paul Toomas, OÜ Greeny juhataja
Kui Ikodor hakkas Kärknas 1996. aasta kevadel tänavakive tootma, oli meil, Tartu firmal, logistiliselt odavam osta kive neilt. Oleme jätkuvalt Ikodori klient, ta on usaldusväärne partner, meie koostöö toimib väga hästi.

Tõsi, Ikodoriilt ostatev maht on aastatega tasapisi vähenenud ja põhjus pole mitte selles, et nende toodang ei ole piisavalt hea, vaid selles, et kivitootjaid ja tegijaid on turul palju. See, millise kivi me kõnniteele või platsile paneme, sõltub tellijast ja objekti projekteerijast.

Neid, objekte, kuhu oleme Ikodori kive laotanud, on palju. Neist üks esimesi oli Tartus Atlantise parkla. Sealset kivid pärinevad 1996. aastast ja on tänaseni säilinud.

olid Elvas, Tartus, Valgas, lisaks Kuressaare ja Võru keskvaljak.“

Kui 1990ndatel oli kõige levinum tänavakivi siksakiline unikivi, siis nüüd kasutatakse peamiselt neljakandilist 10 x 20 cm kivi. „Eriprojektides tahetakse erisuguseid ja üha suuremaid plaate,“ täpsustas Truus. „Trend on ka selles suunas, et tahetakse eri värvidega kõnniteeplaate. Näiteks Narvas plaanitakse lähiaastatel keskvaljakule maha panna merelaineid kujutav sillutus.“

▲ Ettevõtte 10. sünnipäeval 2006. aastal avati uus tootmisliin, kõnet peab Ikodori tegevjuht Jüri Truus.

IKODOR 25

MIS ON MIS AS Ikodor

- * Registreeritud 29.02.1996.
- * Toodab betoonist tänavakive ja äärekive ning muid betoon- ja raudbetoonitooted.
- * Omanikud: OY Betset (50%), AS Tref (44,74%), kaks Soome kodaniku (5,26%).
- * Käive 4,2 miljonit eurot ja kasum 0,4 miljonit eurot (2019).
- * Aastatoodang ligi 350 000 m² tänavakive.
- * Töötajaid 30.
- * 65 protsenti müügi käibest moodustab sillutuskivide tootmine, 18 protsenti äärekivide, 8 protsenti betoonitoodete tootmine ja 9 protsenti muu.
- * Tootnud veerandsaja aasta jooksul 4 miljonit m² kive ja plaate (see kataks ligi 500 jalgpalliväljakut või kümnendiku Tartu linna pindalast) ning 3400 kilomeetrit äärekive (sellega saaks ääristada peaaegu kogu Eesti rannajoone, saared kaasa arvatud).
- * Rohkem infot: www.ikodor.ee

21. august**PTA omandas Lauma ja Milavitsa**

Eesti rõivatootja PTA Grupp AS (endine AS Klementi) sõlmis lepingu, mille alusel liideti grupiga Läti pesubränd Lauma, Venemaa, Ukraina ja Valgevene pesubränd Milavitsa ning Venemaa naistepesu jaemüügikett Linret. Tehingu suurus oli hinnanguliselt 1,4 miljardit krooni ja laienemine kasvatas PTA käivet pea kümme korda.

28. august**Hariduse uued templid**

Viimsis avas ukseid Eesti seni kalleim ja suurim kool, mis läks maksma 200 miljonit krooni ja kus oli üle 18 000 ruutmeetri pinda. Kolm päeva hiljem, 1. septembril avati Harjumaal Rae vallas Jüri gümnaasiumi, Jüri raamatukogu ja Rae valla spordikeskuse hoonekompleksi, mille ehitus läks maksma 132 miljonit krooni.

1. september**Paldiski Sadam laienes**

Paldiskis anti käiku Paldiski Põhjasadama esimese arendusetapi raames valminud 6. kai. Esimene arendusetapp läks Paldiski Sadamate ASile maksma miljard krooni, eelkõige sega- ja üldkaupade jaoks mõeldud Paldiski Põhjasadama kaijoone kogupikkus oli 1000 meetrit.

4. september**Mõrvati mööbliäriees**

Tallinnas Nõmmel oma kodumaja ees mõrvati püstolilaskuga Andrus Kaarma.

6. september**Tartus avati A. Le Coq Sport**

82,5 miljonit krooni maksnud spordimajas oli pinda 5400 ruutmeetrit, 1950 ruutmeetri suuruses peasaalis oli veidi üle 2000 istekohta.

8. september**2,4miljardiline välisinvesteering****Eesti tööstusesse**

Kundas avati haavapuitmassitehas AS Estonian Cell, millesse osanikud – Austria kontsern Heinzl Group, Norra tselluloositööstus Larvik Cell ja Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank – investeerisid 2,4 miljardit krooni. Tegu oli seni suuruselt teise Eesti tööstusesse tehtud välisinvesteeringuga.

5. oktoober**Maapanga pankrotimenetlus jõudis lõpule**

Harju maakohus kinnitas Maapanga pankrotimenetluse lõpparuande ja määras mõlemale pankrotihaldurile Maire Armile ja Helmut Pikmetsale lõplikuks tasuks veidi alla kahe ja poole protsendi pankrotivara suurusest ehk 23,6 miljonit krooni. Tegemist oli suurima tasuga, mida pankrotihaldurid olid eales saanud.

7. oktoober**Lahkus Aadu Luukas**

Oma kodus Viimsis suri infarkti suurärimees, ühiskonnategelane ja metseen Aadu Luukas.

9. oktoober**Eesti sai uue presidendi**

Lõppesid president Arnold Rüütli volitused (Rüütel oli president alates 08.10.01) ja ametisse asus Eesti uus president Toomas Hendrik Ilves (oli president kuni 10.10.16).

19. oktoober**Kuninglik visiit**

Suurbritannia kuninganna Elizabeth II ja Edinburghi hertsog prints Philip tegid visiidi Eestisse.

23. oktoober**Olympicu edukas börsidebüüt**

ASi Olympic Entertainment Group esimene börsipäev osutus seni Eesti kõigi aegade edukaimaks – aktsia kallines viiendiku võrra ehk tõusis 73kroonisel märkimishinnalt 87,62 krooni tasemele. Rootsist investeerimisfirma East Capital tunnistas Olympic EG 2006. aasta parimaks Ida-Euroopas toimunud börsidebüüdiks.

**Aasta ärimees:
Armin Karu****Karu viis 2006. aastal börsile enda asutatud kasiinofirma Olympic Entertainment Group ning selle suuromanikuna kuulus ta Eesti rikkaimate eraisikutest aktsionäride hulka.**

Ettevõtte esimene börsipäev 23. oktoobril 2006 on seni Eesti kõigi aegade edukaim: aktsia kallines viiendiku võrra: 73kroonisel märkimishinnalt 87,63 kroonile. Sellega tõusis Karu Eesti rikkaimaks aktsionäriks. Ka kogu aktsiaemissioon oli Eesti edukaim: aktsia märgiti 7 korda üle.

Ta müüs kasiinofirma 2018. aastal, mil ettevõtte tähistas oma 25. tegutsemisaastat. Ostjaks oli firma nimega Novalpina. "Esimesed paarkümmend aastat oli see ikkagi tegutsemine lausa oma õõune arvel. Ei ole olnud sellist normaalset režiimi, pere on selle tõttu kannatanud, puhkerežiimi pole olnud. Ja eks väsimus tuli peale. Ja kui veel hakkas painama ka see, et sa ei julgenud enam investeerida, sest mine tea, mis juhtub, sai müügiotsus küpseks," ütles Karu 2018. aasta mais intervjuus. Sellega sai ka firma lugu börsil läbi ja väikeaktsionärid olid pettunud, kui kasiinofirma müügihind teatavaks sai, ja kaalusid kohtusse minekut.

1980ndate rahvusliku ärkamise ajal tegi Armin Karu Eestis menukat mündi- ja lipuäri. 1991. aastal augustis – samal ajal kui Eestisse sõitsid Vene tankid – sattus ta juhuslikult abikaasa Kaiaga Ameerika Ühendriikidesse sugulaste juurde, kus kasiinoparadiis Las Vegas võlus ta esimesest hetkest.

Aastatel 1988–1993 oli ta tootmiskooperatiivi E.G.O. aseesimees. 1993. aastal asutas ta Olympic kasiino. 2008. aastani oli ta Olympic Casino Groupi juhatuse esimees, alates 2008 samas nõukogu esimees. 2003 asutas ta oma investeeringute juhtimiseks OÜ HansaAssets, kus Karu on nii juhataja kui ka ainuomanik ja millele kuulus enam kui pool Olympicu aktsiastest.

Karu on ligi 30 aastat harrastanud meresõitu, aga mitte kunagi pole olnud töö kõrvalt piisavalt aega, et täita ammune unistus – minna Ahto Valteri eeskujul ümbermaailmareisile. Selle loodab ta ka ära teha. Pikemaid plaane ta 2018. aasta intervjuus ei avanud. Lubas vaid, et vabanenud 136 miljonit leiavad kasutust mõnes uues äriühingis. Kevadise koroonalaine ajal elas Karu Hispaanias, kus olid liikumispiirangud ja nõudmised oluliselt rangemad kui Eestis, aga ka siis suutis ta järgida endale kehtestatud reegleid – ärkab hommikul kell 6 ja jookseb iga päev 7 kilomeetrit. "Jagasime abikaasaga ära, kelle kord on poodi minna – ja kui kilomeetrid täis ei saanud, laenasin naabritelt koera. Koer oli väga rahul ja mina muidugi ka," rääkis ta sügisel 2020 Kroonikale.

16. november**Eesti sai õiguse olla****viie aasta pärast****Euroopa kultuuripealinn**

Euroopa Liidu kultuuriministrid kinnitasid 2011. aasta Euroopa kultuuripealinnadeks Eesti esindajana Tallinna ja Soome esindajana Turu.

21. november**PTA Grupi IPO**

Tallinna börsi põhinimekirjas noteeriti ASi PTA Grupp aktsia. Kuni 15.08.2006 oli ettevõtte nimeks AS Klementi, alates 24.08.2007 kannab aga nime AS Silvano Fashion Group.

▲ Seni suuruselt teise Eesti tööstusesse tehtud välisinvesteeringu toel avati 2006. aastal Kundas haavapuitmassitehas.

24. november**Õnnelikult lõppenud lennuõnnetus**

Sakslastele kuuluv väikelennuk Piper 46T, pardal kaks sakslasest ärimest ja üks austerlasest piloot, tegi vahetult pärast õhukütõusmist hädamaandumise Tartumaal Ülenurme lennuvälja lähistel metsas. Kõik kolm meest pääsesid eluga.

25. november**Asutati Erakond Eestimaa Rohelised**

Asutamiskoosolekust võttis osa 361 hääleõiguslikku liiget. Erakonna 13-liikmelisse juhatusse kuulusid mh Marek Strandberg, Toomas Trapido, Aleksei Lotman, Anti Poolamets, Agu Kivimägi ja Peeter Jalakas. Partei sümboliks valiti võilill.

4. detsember**Avati esimene Balti ja Põhjamaade elektrisüsteeme ühendav kaabel**

Eestit ning Soomet ühendav 74kilomeetrisel Estlink läks maksma 1,7 miljardit krooni. Elekter lasti kaablisse 04.01.2007, sama aasta mai lõpus jõudis Estlinki kaudu elekter esmakordselt Skandinaaviast Leetu.

8. detsember**Saaremaal taas Oma Saar**

Saaremaa äriees Vjatšeslav Leedo taas käivitas Saaremaa nädalalehe Oma Saar väljaandmise. Alates 04.05.2010 ilmub ajaleht nime all Saarte Hääl.

15. detsember**Tallinna Kaubamaja sisenes autoärisesse**

79,4 miljoni krooni eest osteti ASi Eesti Talleks tütarfirmalt OÜ-It OptiGroup Invest kolm firmat: OÜ KIA Auto, OÜ Ülemiste Autokeskus ja KIA Auto UAB Leedus. Konkurentsiamet andis tehinguks loa 2007. aasta jaanuari algul.

20. detsember**Tulekahju madratsitehas**

Tallinnas Pärnu maanteel asuvas, ASile Tarmel kuuluvas madratsi ja porolooni tootmishoones puhkes õhtul tulekahju, milles hukkus kaks tehases töötanud naist. Tarmel avas 07.06.2007 Maardus uue madratsitehase.

22. detsember**Horizon Travel läks soomlastele**

Soome suurim reisifirma Aurinkomatkat-Suntours OY ostis neljalt eraisikult ära Eesti tollal suuruselt teise reiskorraldaja OÜ Horizon Travel. Konkurentsiamet andis tehingule loa 29.04.2007.

31. detsember**Lõppes EVPde eest maa ja eluasemete erastamine**

Kasutamata EVPd hüvitas riik kurgiga üks Eesti krooni iga EVP-krooni eest, 250 kroonist väiksemaid EVP-arveid ei hüvitatud. Riigil jäi hüvitada 396 850 300 krooni, mis asusid 83 040 EVP-arvel. Tähtajaks ehk 2007. aasta juuliks jättis 30 968 EVP omanikku esitamata taotluse neile kuuluvate EVPde hüvitamiseks kogusummas 182 miljonit krooni ehk keskmiselt ligi 1500 krooni isiku kohta.

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslike eesmärgid.

ST 20aastane Vanalinna Ehitus: meie jaoks on oluline olla pidevas arengus

Vanalinna Ehitus OÜ sai alguse 2001. aastal, kui kaks Võrust pärit, Tallinna Tehnikaülikooli ehituse eriala lõpetanud ning mõnda aega ühes ettevõttes töötanud noormeest otsustasid hakata omal käel tegutsema. Ettevõtte asutamisel ei olnud ei hiilgavat ideed ega strateegilist plaani, ainult suur tahtmine midagi ise ära teha. Olgugi et esmalt olid nad orienteeritud vanade objektide renoveerimisele ja rekonstrueerimisele, on ajapikku saanud Vanalinna Ehitusest tuntud ehitusettevõtte siin- ja sealpool Läänemerd.

„Strateegiline suundumus peatöövõtuturule astuda tekkis majanduskriisi ajal aastatel 2007–2008, et elada raske aeg paremini üle. See õnnestus hästi ning juba 2009. aastal sisenesime ka Soome ehitusturule, mis andis ettevõtte arengule veelgi hoogu juurde,” meenutavad Vanalinna Ehituse juhatuse liikmed Aet Urvast ja Kaidur Karba.

Ettevõtte asutamisel alates omatakse muinsuskaitse tegevusluba, mis annab tunnistust, et väärtustatakse vana säilitamist ning taastamist. „Meie eesmärk on aidata ehitada silda väärtusliku mineviku ja kvaliteetse tuleviku vahel. Oleme oma teadmisi hoolega hoidnud, sellel alal aastakümneid kogemusi omandanud ning võib öelda, et väärtuslike hoonete rekonstrueerimine ja renoveerimine on olnud algusest peale üheks meie tugevuseks. Praegugi ehitame Ratsuri Majade korterelamut, kus ühildatakse uusehitist restaureeritava hoonega. Samas üks suurimad projekte on meil hetkel Sõle tänavale rajatava tervisekeskuse ehitus, mis on uusehitis. Seega väga palju ehitame täna siiski uusi hooneid, kuid vajadus vanade eest hoolitsemiseks on turul alati olemas,” selgitab Karba. Täna moodustavad Vanalinna Ehituse portfelli umbes 40% renoveeritavad objektid.

Kui Soomes ollakse tuntud ja hinnatud fassaaditöödel ning hoonete puutosade enistamisel, samuti eri tüüpi krohvifassaadide ehitamisel ja taastamisel, siis Eestis ollakse klassikaline peatöövõtja. „Kuigi iga aastaga osaleme aina rohkem riigihangetel, oleme palju ehitanud eratellijatele. Tööde valikul oleme püüdnud hajutada riske, et mitte sõltuda kindlast sektorist, vaid meie jaoks on atraktiivsed erinevad ehitusalased suunad. Seega ehitame nii ühiskondlikke ehitisi, korterelamuid kui ka büroo- ja tootishooneid. Väärtustame kõrgelt pikaajalist koostööd nii klientide kui ka allhankefirmadega, kellele saab vajadusel toetuda. Pidevas kasvus olles vajame muidugi uusi partnereid ning oleme alati olnud alid asjalike ettevõtjate ja töötajatega uusi tööalaseid suhteid looma,” kõneleb Urvast.

Karba lisab, et aastatepikkune koostöö Soome tellijatega on süvendanud mõtteviisi, et pikaajalisel koostööl on suur väärtus. „Kuigi olime 12 aastat tagasi Soome turule sisenedes kordades väiksem ettevõtte, oleme suutnud kasvatada enda vastu usaldust, luua professionaalse meeskonna ning astunud suure sammu edasi ettevõtte laiendamise poole. 2019. aastal asutasime Rootsis tütarettevõtte VE Bygg AB ning täna on meie eesmärk ja soov siseneda aktiivselt ka sinna ehitusturule.”

Kuigi ülemaailmne pandeemia on pidurdanud Vanalinna Ehituse plaane Rootsi osas, oli 2020. aasta tulemuste järgi nende läbi ajaloo parim, mil müügitulu kerkis 2019. aasta 11,4 miljonilt 18 miljoni euroni. „Meie mullune müügitõus oli tõesti soliidne, pean seda aastaid tagasi võetud strateegilise juhtimise tulemuseks. Ehituses kestavad projektid kaua ning mõjud on pikaajalised ja kuna meil on hetkel käsil palju põnevaid projekte, olen ka tuleviku osas mõeldukalt optimistlik,” ütleb Karba. „Meie tööde portfelli on oluliselt turvalisem kui aastakümneid tagasi, oleme selle nimel pal-

▲ Vanalinna Ehitus OÜ teotaheline meeskond, kes viivad ellu üha ambitsioonikamaid projekte.

„Oleme suutnud kasvatada enda vastu usaldust, luua professionaalse meeskonna ning astunud suure sammu edasi ettevõtte laiendamise poole.

ju pingutanud. Me ei pea tegema kiirustatud otsuseid ning kuigi ehitusse pole tänane kriis veel täielikult päralt jõudnud, tunneme end täna tugevamana kui kunagi varem ning saame teha oma otsuseid nii, et üldine majanduskriis meid võimalikult vähe mõjutaks.”

Pikaajalise edu ja pideva arengu taga on tööd südamega võttev meeskond

Vanalinna Ehituses töötab Eestis ja Soomes kokku inimesi 120 ringis, kelle hulka kuuluvad kvalifitseeritud ja diplomeeritud ehitusinsenerid ning aastatepikkuse kogemusega spetsialistid. Juhatuse liikmete sõnul on väga oluline, et inimestele antakse võimalus areneda koos ettevõttega.

„Edutamine on olnud loomulik osa ettevõtte kasvamisest protsessist. Meil on palju inimesi, kes on alustanud tööd ühelt positsioonilt ja jõudnud järgmisele. Ettevõttesisene liikumine võimaldab väärtusi paremini edasi kanda. Tänu sellele on inimesed oma tööandjaga rahul, suhtuvad töösse südamega ning peavad Vanalinna Ehituse projekte nii-öelda enda asjaks. Meie lameda juhtimisstruktuuri juures pingutusvalmidus on suurem ning ka uued inimesed võtavad kohe vastutuse ja teevad tööd hinge- ga. Kõik on väljas ühe asja eest – et tulemus oleks parim. Tohtult tore on seda arengut olnud jälgida,” räägib Urvast. „Ja eriti soojendab südant, kui näiliselt parematele ja himaadele lahkunud töötajad tulevad mõne aja pärast tagasi ning nendivad soojalt, et mujal polnudki rohi nii roheline. Ju me siis tööandjana oskame midagi õigesti te-

▲ Aegviidu vana depoohoone rekonstrueerimistööd, kus ühildati oskuslikult nii vana kui ka uus.

▲ Vanalinna Ehitus OÜ enda arendusprojekt Keilas – Vasarakodu korterelamut.

ha! Küll aga olen veendunud, et Vanalinna Ehituses töötavad maailma kõige tore- damad inimesed ja oleme oma eesmärgid saavutanud ainult tänu neile.”

Kiire areng nõuab nii head meeskonda kui ka tänapäevast modernset tehnoloogiat. Areneva ettevõtte suudab Vanalinna Ehitus pakkuda uuenduslike ja nutikaid lahendusi, mis ületavad klientide ootused ning tagavad usaldusel põhineva koostöö.

„Konkurents on tihe ja turg on hirmul, mis saab edasi. Riigihangetel kohtab ettevõtteid, keda aasta tagasi seal ei näinud, sest erasektorile end positsioneerinud ettevõtte- tel on selge hirm esseisva osas. Eks ehitus- valdkond on keeruline ala, mis nõuab suurt

kogemust ning tohtut vastutust – iga püsitatud hoone peab olema ehitatud täpselt projekti järgi, ohutu ja turvaline,” ütleb Karba. „Seetõttu oleme palju panustanud erinevatele abivahenditele, et tagada parim tulemus ja lihtsustada töötajate jaoks igapäevast rutiinset tööd. Kuigi oleme osalenud mitmetel BIM-ehitusprojekti hangetel, siis loodame, et äkki 2021. aastal avaneb meil ka võimalus see praktikas läbi teha. Kindlasti muudaks see töö kõigi osapoolte jaoks hõlpsamaks ning meie meeskonnas on suur huvi BIM-projektide ja teiste uute tehnoloogiate rakendamiseks olemas.”

www.vanalinnaehitus.ee

Edukamad 2006 asutatud ettevõtted

Nimi ja käive 2019. aastal miljonites eurodes

Luminor Bank AS	244,2
Magnum Medical OÜ	189,4
Swedbank P&C	
Insurance AS	130,6
Prike Group OÜ	100,2

100 MLN

Apteekide Koostöö AS	94,0
Optimera Estonia AS	76,4
Fund Ehitus OÜ	68,3
Alexela Logistics AS	55,9

50 MLN

Allium Upi OÜ	45,4
Santa Maria AS	37,1
Saue Production OÜ	35,5
Baltic Energy Partners OÜ	31,5
Mest Food OÜ	29,6
Derossi OÜ	27,7
Nucap Systems OÜ	26,6
My Fitness AS	26,3
Ramm Ehituse OÜ	26,3
Lunden Food OÜ	25,9
Elke Mustakivi AS	25,5
USS Grupp OÜ	24,4
Mortellar Invest OÜ	21,3

20 MLN

Engeros Otepää OÜ	18,3
EU GIG OÜ	18,1
Muuga Betoonelement AS	16,9
Recar Group OÜ	15,8
Pro Grupp Invest OÜ	15,2
Module Tech OÜ	13,2
Bauest OÜ	13,1
Green IT OÜ	13,0
VMT Tehased AS	12,2
Rickman Trade OÜ	11,9
Unelmauto AS	11,9
Hekamerik OÜ	11,7
Regreta OÜ	11,7
Alpi Eesti OÜ	10,9
Multiplier OÜ	10,9
Apranga OÜ	10,8
Soosing OÜ	10,5

10 MLN

Havi Logistics OÜ	9,7
Lindex Eesti OÜ	9,6
Milectria Est OÜ	9,3
Mident OÜ	9,1
Magnum Logistics OÜ	9,1
Tirestar OÜ	9,0
Import Auto OÜ	8,9
Wallenium OÜ	8,8
Alus Grupp OÜ	8,7
Guardtime OÜ	8,4
Vesta Terminal Tallinn OÜ	8,1
Nurme Teedeühendus OÜ	8,1
Mariter OÜ	7,8
Hesepeople OÜ	7,8
Jazz Pesulad OÜ	7,7
Majorel Estonia OÜ	7,6
Electroair OÜ	7,3
Ecopress Waste Systems OÜ	7,2
Lõuna-Eesti	
Hooldekeskus AS	6,9
Reaton OÜ	6,9
Transmark OÜ	6,8
Aqva Hotels OÜ	6,7
Trinidad Wiseman OÜ	6,5
Capital Mill OÜ	6,4
Toci OÜ	6,4
Busland OÜ	6,4
Tiketa Tour OÜ	6,3
Paldiski Tsingipada AS	6,2
Officeday Estonia OÜ	6,1
Moodul Projekt OÜ	6,1
Krausberg Eesti OÜ	5,9
iPartner Ehitus OÜ	5,9
Metest Metall OÜ	5,7
Pandipakendi	
Automatiseeritud	
Käitlussüsteem OÜ	5,6
Semt OÜ	5,6
Nicorex Baltic OÜ	5,6
Violent Investment OÜ	5,3
Motohobi OÜ	5,3
Booden Grupp OÜ	5,2
Hotell Euroopa OÜ	5,2

37,5

miljardit eurot oli 2006. aastal statistikaameti ettevõtete valimis olnud 47 507 ettevõtte kogukäive.

Belinor Textile OÜ	5,2
Kivipartner OÜ	5,1
Iron Baltic OÜ	5,1
Dorpat OÜ	5,0

5 MLN

Fresh-Est OÜ	4,9
Sweco Projekt AS	4,9
Corle OÜ	4,9
Avemet Eesti OÜ	4,8
Gavkon OÜ	4,8
Nixor EE AS	4,8
Fenster Alumiinium AS	4,7
Sunship OÜ	4,6
Mare Catering OÜ	4,5
Alonewolf OÜ	4,5
Unimars Baltic Supply OÜ	4,4
Tubular Service OÜ	4,4
Steelway OÜ	4,4
Ospentos International OÜ	4,4
Windline OÜ	4,2
Taisto Bussid AS	4,0
Evo Design OÜ	4,0
Shroma OÜ	3,9
Lansyst OÜ	3,9
Raka Kogumiskeskus OÜ	3,9
Höbevara AS	3,8
Kolmtex OÜ	3,6
Bufab Baltic OÜ	3,5
Liisbet Invest OÜ	3,5
Fast Train OÜ	3,4
Buchen Industrial	
Services Baltikum OÜ	3,4
Loopealse Elamu OÜ	3,3
TBD-Biodiscovery OÜ	3,3
Bob King OÜ	3,3
Best4U OÜ	3,2
Rikets Hulgi OÜ	3,2
Tartu Hoiu-Laenuühistu Tüh	3,2
Rae Kivitehas OÜ	3,2
Skepast&Puhkim OÜ	3,2
Coffeecup OÜ	3,2
OMD Estonia OÜ	3,1
Transparent OÜ	3,1
Hunt-Fish Group OÜ	3,1
Alaron Grupp OÜ	3,1
PR Betoon OÜ	3,0
Ringi Haldus OÜ	3,0

3 MLN

Tarfor OÜ	2,9
Vecta Design OÜ	2,9
Luxvol OÜ	2,9
LAB Project OÜ	2,8
Sea Engineering	
Agency OÜ	2,8
Juurviljaait OÜ	2,8
Artpartner Group OÜ	2,8
Tondi Tenniskeskus OÜ	2,8
Benita Kodu AS	2,7
Tamec Trade OÜ	2,7
Nordem Food OÜ	2,7
Fortum CFS Eesti OÜ	2,7
Magistral Kaubanduskeskuse OÜ	2,5
Tyrolit Baltics OÜ	2,5
Bikepoint OÜ	2,5
SAP Estonia OÜ	2,4
Liivalaia Arenduse AS	2,4
Armariim OÜ	2,4
Worldline Payment	
Estonia OÜ	2,3
KSV Ekspert OÜ	2,3
Sõpruse Arimaja OÜ	2,3
Mangano OÜ	2,3
Landcapital OÜ	2,2
Progear OÜ	2,2
Firstel Group OÜ	2,1
Inforkom Logistik OÜ	2,1
Tähemäe OÜ	2,1
Estnor Arendus OÜ	2,1
RS Alleron OÜ	2,1
Innopolis Insenerid OÜ	2,1
Frey Veod OÜ	2,0
Krondelli Grupp OÜ	2,0
Pro-Building OÜ	2,0
Bafco OÜ	2,0
TKL Kaubanduse OÜ	2,0
Saurix Energy OÜ	2,0
DMT Insenerid OÜ	2,0

2 MLN

Transpertus OÜ	1,9
ALK-Technic OÜ	1,9
Defendec OÜ	1,9
Dektum Ehitus OÜ	1,9
Oriens OÜ	1,9
Worldline OÜ	1,9
Mateki Majad OÜ	1,9
SP Service OÜ	1,8
Alexmit OÜ	1,8
Arco Color AS	1,8
Geoforce OÜ	1,8
CBF Medical OÜ	1,8
Raxoest OÜ	1,8
PLM Group Eesti OÜ	1,8
Intratrans OÜ	1,8
LKW Trucks OÜ	1,8
Eemann Group OÜ	1,8
Ankamedical OÜ	1,8
HJH Veod OÜ	1,7
Akorda-Balt OÜ	1,7
Saare Ehituspuit OÜ	1,7
Katuseabi OÜ	1,7
Letona Properties OÜ	1,7
Winester OÜ	1,7
P.P. Ehitusjärelvalve OÜ	1,7
Grandler OÜ	1,7
Duarte Group OÜ	1,6
DMC Eesti OÜ	1,6
M&M Vara OÜ	1,6
E-Piim Transport OÜ	1,6
Pelltech OÜ	1,6
Luxor Holding OÜ	1,6
Camion OÜ	1,6
Giab Machining OÜ	1,6
SV-Centre Grupp OÜ	1,6
Rudotex OÜ	1,6
Meridein OÜ	1,6
Tresden OÜ	1,6
Nelitäht OÜ	1,6
Hanset OÜ	1,6
Sidonas Group OÜ	1,6
A-Nagel OÜ	1,6
Kindle OÜ	1,6
LDS-Metall OÜ	1,6
Steelrent OÜ	1,5
Intra Material-Handling OÜ	1,5
Kaupmees Investeeringud AS	1,5
PL Invest OÜ	1,5
Refocus Silmakeskus OÜ	1,5
RVM Systems OÜ	1,5
Milk Bonus OÜ	1,5
Matsimoka OÜ	1,5
Proline Trans OÜ	1,5
Albergrupp Teenused OÜ	1,5
Impeerium OÜ	1,5
Rajameister OÜ	1,5
RTM & Ko OÜ	1,5
Spetsiaalne OÜ	1,5

1,5 MLN

Tankla Abi OÜ	1,4
Universal Baltic Partners OÜ	1,4
RL-Trans Baltik OÜ	1,4
Balti Autogrupp OÜ	1,4
Forgarden OÜ	1,4
Novo Grupp OÜ	1,4
FS Teenused OÜ	1,4
TKS Est OÜ	1,4
Splitter OÜ	1,4
CMA Cgm Estonia OÜ	1,4
Soogitakso OÜ	1,4
Perton Ehitus OÜ	1,4
Loopealse Arendus OÜ	1,4
Vivatex Holding OÜ	1,3
Al Mare Majad OÜ	1,3
Adduco OÜ	1,3
CHB Kindlustusmaakler OÜ	1,3
Kivisalu Capital OÜ	1,3
Vinni Varahaldus OÜ	1,3
Medicum Dental OÜ	1,3
Särje Arenduse OÜ	1,3
Steba Building OÜ	1,3
Koseveski OÜ	1,3
Tuulemaa OÜ	1,3
Dolanest OÜ	1,3
Lutuar OÜ	1,3
Trans Savikko OÜ	1,3
Almar Puit OÜ	1,3
Ships Conversion OÜ	1,2

Primar Ehitus OÜ	1,2
Aet Piel Disain OÜ	1,2
Raus TR OÜ	1,2
SKF Estonia OÜ	1,2
Energiapuit OÜ	1,2
Tähel Metall OÜ	1,2
Wanda Grupp OÜ	1,2
Starfire OÜ	1,2
Multigramm OÜ	1,2
Paadnurme Puit OÜ	1,2
Andrewsgran OÜ	1,2
Smuuli Kvp OÜ	1,2
Traveter Ehitus OÜ	1,2
Rakvere Ärikeskus OÜ	1,2
Timorvara OÜ	1,2

1,2 MLN

Sverresson OÜ	1,1
Detailehitus OÜ	1,1
Proven OÜ	1,1
CCS Pluss OÜ	1,1
Medeo Ehitus OÜ	1,1
Frerin OÜ	1,1
Taararing OÜ	1,1
Baltisigma OÜ	1,1
JAV Transport Grupp OÜ	1,1
Invent Baltics OÜ	1,1
Inspira Design OÜ	1,1
Samareks OÜ	1,1
Inten OÜ	1,1
Roheline Õun OÜ	1,1
Smartech Building OÜ	1,1
Skinest Wood OÜ	1,1
Medemis OÜ	1,1
Tarkmert OÜ	1,1
Eskolar OÜ	1,1
Tekamer OÜ	1,1
Rakuten Estonia OÜ	1,0
Greenjet AS	1,0
Hansa-Flex Hüdraulika OÜ	1,0
Blauteam OÜ	1,0
Kendra OÜ	1,0
Keskkonnatehnika OÜ	1,0
Kaurmauri Nõustamisäri OÜ	1,0
Vikos Trading OÜ	1,0
JD Proficlean OÜ	1,0
Tuurmaa OÜ	1,0
E.Ahlström Baltics OÜ	1,0
CH Konsultatsioonid OÜ	1,0
Kaardiekspert OÜ	1,0
Colliers International	
Advisors OÜ	1,0
Directspace OÜ	1,0
Kreisi Metall OÜ	1,0
Knittex OÜ	1,0
Tuusik OÜ	1,0
Westviru Tehnik OÜ	1,0
Baltic Marine Flooring OÜ	1,0
Nobili Kinnisvara OÜ	1,0
Deltabalt OÜ	1,0
Otsa Mõis OÜ	1,0
JIB Consult OÜ	1,0
Petkam Realty OÜ	1,0
Gold Cars OÜ	1,0
Fiiberlahendused OÜ	1,0

1 MLN

Murtne Grupp OÜ	0,9
Stires OÜ	0,9
Saare Uluk OÜ	0,9
Denoram OÜ	0,9
Emikon Grupp OÜ	0,9
Helmkoil Grupp AS	0,9
Jäätmete	
Sorteerimiskeskus OÜ	0,9
Ferel Ehitus OÜ	0,9
Triovara Halduse OÜ	0,9
Ekspediitor OÜ	0,9
Getama OÜ	0,9
Tehase Keskus OÜ	0,9
Maxdoor OÜ	0,9
Freezedry OÜ	0,9
Melior Investments OÜ	0,9
Granimar OÜ	0,9
Falmec Distribution OÜ	0,9
Trenek OÜ	0,9
RIA Stanteks OÜ	0,9
Wentelax OÜ	0,9
Amistart OÜ	0,9
Dynomax OÜ	0,9

0,8 MLN

Terviseagentuur OÜ	0,7
Knolle Kõõgid OÜ	0,7
Partner Holding OÜ	0,7
Ridiradiralla OÜ	0,7
Polarcargo OÜ	0,7
Rävala Kaheksa OÜ	0,7
Klip Marine	
Shipmanagement OÜ	0,7
Aura Viis OÜ	0,7
Ulvi Agro OÜ	0,7
Heat3 OÜ	0,7
Door Build OÜ	0,7
Pellando OÜ	0,7
Lurtex OÜ	0,7
Maxmar Grupp OÜ	0,7
Denver Ribs OÜ	0,7
Rae Meistrid OÜ	0,7
Vitali Elekter OÜ	0,7
Radiva Ehitus OÜ	0,7
Stabira OÜ	0,7
Ambroosius OÜ	0,7
Katlaabi OÜ	0,7
Expert Trans OÜ	0,7
Maldivar OÜ	0,7
Einca Grupp OÜ	0,7
Geliodor Grupp OÜ	0,7
Star Ehitus Rent OÜ	0,7

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärgi.

ST Põhja-Euroopa suurim jõuluvalgustuse tootja Adam AS tähistab tänavu 30. tegevusaastat

Baltimaade ja Põhja-Euroopa suurim jõuluvalgustuse tootja AS Adam BD sai alguse aastal 1989, mil tegevust alustati aiamööbli ja minigolfiradade valmistamise ning kodukasutajale mõeldud jõulukaupade hulгимүүгига. Täna on ettevõtte oma tegevusalas teinud korrektiive ja orienteeritud jõuludekoratsioonide ning valguslahenduste ja fassaadivalgustuse tootmisele.

Adam BD juhatuse liige Ivari Roosileht meenutab, et esimene suur muudatus toimus pärast 10-aastast tegutsemist, kui mõisteti, et kõige perspektiivikam on keskenduda professionaalseks kasutamiseks mõeldud jõuluvalgustite ja valguslahenduste tootmisele. „Kaubandus oli 2000. aastate alguses väga muutlik, turule hakkasid sisema suured kaubandusketid ning järjest suleti pisemaid poode. Marginaalid olid väikesed ning nähes Baltikumis piisavalt ruumi, tekkis mõte proovida kätt avalikku ruumi mõeldud dekoratsioonidega. Lõpetasime hulгимүүгига tegelemise, et alustada hoopis põnevama alaga.”

Ja otsus tasus end ära, kuigi Roosilehe sõnul kulud alguses 3–4 aastat õppimisele, kuidas see äri üldse toimib ja kuidas valmistada kvaliteetseid ning huvipakkuvat disainiga tooteid. Kuna eeskujud polnud, tuli kogu protsess ise algusest lõpuni läbi käia. Keerulisemaks tegi olukorra asjaolu, et tulemust sai mõõta sisuliselt vaid kord aastas, seni aga tuli teha investeeringuid ning loota, et kliendid soovivad ja julgevad uue ettevõtte värsket toodangut soetada. Alles siis, kui esimesed oskused olid omandatud, jõuti kokkuleppele selles äris juba mitukümmend aastat toimetanud Šveitsi koostööpartneriga, kes aitas ligi kümne aasta vältel nii tootmise, sisseostu kui ka välissuhtluse alal. See aitas panna aluse, et saada Euroopa parima kvaliteediga tootjate hulka.

Käsikäes tootearendusega kasvab ka ettevõtte

Ettevõtte siht on algusest peale olnud suurem kui vaid Eesti turul toimetamine. Kui alguses müüdi naaberriikidesse tooteid Eesti kontorist, siis peagi avati tütarettevõtted Lätis ja Leedus ning alustati müüki Soome, Rootsi ja Venemaale. Viimastel aastatel on jõuliselt laienetud ka teistesse Euroopa riikidesse, kusjuures edu võtmeks väljapoole Baltikumi ja Põhja-Euroopat jõuda on olnud osalemine maailma suurimal jõulumeessil Frankfurdis.

„Frankfurdi ChristmasWorld messil osalemine on kallis ja palju energiat võtnev ettevõtmine, mis läheb maksma kaugelt üle 100 000 euro. Ent oleme mõistnud, et messil osalemata on võimalik edukas olla naaberriikides, aga mitte mujal,” tõdeb Roosileht. „Messil osalemise tulemusena on meile lisaks avanenud Suurbritannia, Saksamaa, Norra, Taani, Portugali, Uus-Meremaa, Dubai, Itaalia, Ukraina, Jaapani, Šveitsi ja mitmed muud turud ning oleme jõudnud ka USA-sse ja Kanadasse. Konkurentide jagub muidugi samuti, näiteks Prantsusmaa ja Austria tootjad ning mitmed väiksemad maaletootjad.“

Kuna kasv on olnud väga kiire, näiteks müügikäive kerkis nelja viimase aastaga enam kui kaks korda, siis ilma KredExi tagatiseta laenuvõtte poleks see Roosilehe hinnangul võimalikuks osutunud. Koostöö KredExiga on kestnud üle 10 aasta ning tänu abile on saadud laienemiseks ja investeeringuteks vajalikke laene. Samuti on oluliseks abiks olnud Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse erinevad ekspordivatele ettevõtetele suunatud meetmed.

Stabiilne kvaliteet ja suurepärase stiilitunnetus

Adam BD disainerite käekiri ning stiilitunnetus on aidanud võita mitmeid suuri konkursse ja saada tellimusi ülemaailmse või riikliku tuntusega objektidele. Re-

▲ Tallinn, Vabaduse plats

„Professionaalsete valgusdekoratsioonide puhul on kõige olulisemad stabiilne kvaliteet ja tiptasemel disain.“

▲ London, South Molton Street

ferentside nimekirjas on muu hulgas Canary Wharf, City Hall ja mitmed kesklinna tänavad Londonis, MGM hotellikompleks Macaus, kaubakeskus Floridas Tampa kesklinnas, mitmed kaubakeskused Stockholmis, pearaudteejaam ja kaubanduskeskused Helsingis. Märjamaa tehases toodetud ehted kaunistasid aastal 2020 nii Helsingi Vantaa lennujaama kui ka omavalitsusi Soomes, Rootsis, Eestis, Lätis ja Leedus. 4000 ruutmeetri suurune tehas toodab jõuludekoratsioone aasta läbi.

Professionaalsete valgusdekoratsioonide puhul on kõige olulisemad stabiilne kvaliteet ja tiptasemel disain. „Oleme selles suunas palju panustanud, mille tulemusena on Adam BD jõudnud selles osas maailma tippu. Valmistame ainsana professionaalseid dekoratsioone Põhja-Euroopa turule, kus nõuded toodetele on kliima tõttu oluliselt rangemad kui mujal. Näiteks kui Kesk- ja Lõuna-Euroopa tootjad kasutavad lisaks kummikaablile aeg-ajalt ka PVC-kaabliga koostisosi, siis meil on PVC-kaablid välistatud. Liitekohtades kasutame kallimaid ja ilmastikukindlaid pistikühendusi ja läbiviike ning jaotuspunktid kvaliteetseid harukarpe. Eelmisel aastal läksime ühena esimestest ettevõtetest maailmas pea täielikult üle seni jõulumaailmas aastakümneid standardiks olnud IP44 kaitseastmelt IP67 kaitseastmele. See annab meie toodangule maksimaalse ilmastikukindlu-

▲ Vilnius, Gediminase prospekt

se, mis on üks olulisematest kvaliteedinäitajatest jõuludekoratsioonide juures,” selgitab Roosileht.

Ta lisab, et traditsiooniline jõuluvalgus muutub üha enam talvevalguseks ja lahenduste eesmärgiks on kasutada valgustust kogu pika ja pimedana talveperioodi vältel. Seega peavad lahendused olema loodud sellisena, et need võiksid kesta ka läbi aasta!

Neid teadmisi on hea rakendada lisaks hooajavalgusele ka püsivalguslahendustes. Üha olulisemaks valdkonnaks on ettevõtte tegevuses suuremahuliste juhitavate valgusfassaadide ja -lahenduste teostamine. Olulisemate objektidena võib nimetada Sunderlandi ajaloolise kaarsilla, Vilniuse teletorni, Maakri torni, Manta maja, Skyoni kõrghoone ja Rotermanni 6 ärihoone valgustamist Tallinnas.

www.adam.ee

TASUB TEADA AS Adam BD

Põhitegevus: talve- ja jõuludekoratsioonide disainimine, tootmine ja müük.

Omanikud: Ivari Roosileht, Peeter Värnik, Heikki Boode, Rimmer AT OÜ.

Käive: 2019/20 majandusaastal oli ettevõtte konsolideeritud käive 3,9 miljonit eurot.

Töötajaid: Eestis 34, Lätis 3, Leedus 8, Rootsis 1, lisaks üle 20 hooajalise töötaja iga aasta teises pooles.

Ekspordi sihtriigid: Läti, Leedu, Soome, Rootsi, Norra, Taani, Island, Venemaa, Ukraina, Valgevene, Kasahstan, Poola, Saksamaa, Šveits, Austria, Holland, Belgia, Suurbritannia, Slovakkia, Sloveenia, Rumeenia, Bulgaaria, Serbia, Itaalia, Portugal, Prantsusmaa, Liibanon, AÜE, Uus-Meremaa, Austraalia, Macau, Jaapan, USA, Kanada, Tšiili.

Edukamad 2006 asutatud ettevõtted

algus lk 38

Nokia Solutions and Networks OÜ	0,7	Resort Estates Estonia OÜ	0,6	Ecodiesel OÜ	0,5	Kolm Ruutu OÜ	0,5	Esracing OÜ	0,4	Jucar OÜ	0,4
Marki Transport OÜ	0,7	Rocketfeeds OÜ	0,6	Muhu Varahalduse OÜ	0,5	Quality Print OÜ	0,5	Hendorest OÜ	0,4	Basteg Group OÜ	0,4
Restoran Dominic OÜ	0,7	Maatrans OÜ	0,6	Viru Varahaldus OÜ	0,5	Rikson Invest OÜ	0,5	Exclusive Stone OÜ	0,4	Metall-Lux OÜ	0,4
ECG Ehitus OÜ	0,7	T & D Sanfox OÜ	0,6	Conviso OÜ	0,5	Aardepesa OÜ	0,5	Loodusreisid OÜ	0,4	BM Trade OÜ	0,4
Ostentrans OÜ	0,7	BNT Advokaadibüroo OÜ	0,6	Soft Spark Investments OÜ	0,5	Forevi OÜ	0,5	Eesti Ühistuliising OÜ	0,4	Nordvent OÜ	0,4
A.Tammekas OÜ	0,7	Status Holding OÜ	0,6	Printzone OÜ	0,5	Capitalhaus OÜ	0,5	Astri Arendus OÜ	0,4	Guru Projekt OÜ	0,4
KV Service OÜ	0,7	Aulex Lukud OÜ	0,6	Finmax OÜ	0,5	Andre Reklaam OÜ	0,5	Entrain OÜ	0,4	Amello Raamatu- pidamisteenused OÜ	0,4
ELKA Networks OÜ	0,7	Sigmatic OÜ	0,6	ARP One OÜ	0,5	Kose Kauplus OÜ	0,5	Deltabuild OÜ	0,4	Astrotel OÜ	0,4
KSIL Eesti OÜ	0,7	Redstorm OÜ	0,6	Rämsi Agro OÜ	0,5	Baltas Kubas Estonia OÜ	0,5	Pent OÜ	0,4	Omul-Fot OÜ	0,4
Peruskivi OÜ	0,7	Trapets OÜ	0,6	Termofix OÜ	0,5	Kangro OÜ	0,5	Tammeotsa Tehnika OÜ	0,4	Tehnoest Grupp OÜ	0,4
Collester OÜ	0,7	Baltic Tyres OÜ	0,6	JR Töomasin OÜ	0,5	Garrison Trükikoda OÜ	0,5	Aaker Rendi OÜ	0,4	Exim Chemicals OÜ	0,4
Arrow OÜ	0,7	Doomino Arhitektid OÜ	0,6	Bengel Invest OÜ	0,5	Terastechnika AS	0,5	VIP Soojus OÜ	0,4	Franmir OÜ	0,4
Viis Ilusalong OÜ	0,7	Kesklinna Hambakliinik OÜ	0,6	Winland Baltic OÜ	0,5	Forsil Ehitus OÜ	0,5	Kampman OÜ	0,4	Alex Stewart Inspection Estonia OÜ	0,4
Timbeco Group OÜ	0,7	MLR Holding OÜ	0,6	Kosway OÜ	0,5	ITM Electric OÜ	0,5	Arikello OÜ	0,4	Job Service OÜ	0,4
Groupage Cargo Service OÜ	0,7	Verkur OÜ	0,6	Kaselo Hambaravi OÜ	0,5	Kaidor Trans OÜ	0,5	Heronther OÜ	0,4	Digital Group OÜ	0,4
Mercell Estonia OÜ	0,7	Taub Grupp OÜ	0,6	Indico Systems Baltic OÜ	0,5	Sines OÜ	0,5	Finefloors OÜ	0,4	Rivor Trans OÜ	0,4
Werterix OÜ	0,7	Apit Consulting OÜ	0,6	Caresun OÜ	0,5	ARM Services OÜ	0,5	Coleido Projekt OÜ	0,4	Eesti Varaehitus OÜ	0,4
Moonray OÜ	0,7	Attela Advokaadibüroo OÜ	0,6	Trendmax OÜ	0,5	Wipre OÜ	0,5	Rivermark OÜ	0,4	TM Porto OÜ	0,4
Merchant Estonia OÜ	0,7	Irmari OÜ	0,6	Betoonisepad OÜ	0,5	Holistika Instituut OÜ	0,5	Eurocontract OÜ	0,4	Genetrade Wood Baltic OÜ	0,4
Status Ehitus OÜ	0,7	Myhome OÜ	0,6	Balti Furnituur OÜ	0,5	Edmest Edm OÜ	0,5	Ross-Speed OÜ	0,4	Mame Via OÜ	0,4
Baumix OÜ	0,7	Momente Vara OÜ	0,6	Cisco Systems Estonia OÜ	0,5	Buldooser Ehitusmasinad OÜ	0,5	Mustamäe 24 OÜ	0,4	Bachtrans OÜ	0,4
SV Izolbet OÜ	0,6	MA Kinnisvara Arenduse OÜ	0,6	Diggerpower OÜ	0,5	Õsel Consulting OÜ	0,5	Lonso OÜ	0,4	Denslux Hambaravi OÜ	0,4
Chedi OÜ	0,6	Adesse Ehitus OÜ	0,6	Cargotrade OÜ	0,5	Madmar Services OÜ	0,5	Upstream OÜ	0,4	VTM Pluss OÜ	0,4
Hultberg OÜ	0,6	Akukeskus OÜ	0,6	Unilink OÜ	0,5	Siltau Systems OÜ	0,5	Lordvel OÜ	0,4	Durego OÜ	0,4
Ermaco OÜ	0,6	Alltreands OÜ	0,6	4Seina OÜ	0,5	Turu Ärimaja OÜ	0,5	Tee Kinnisvara OÜ	0,4	Silmar Ehitusmeister OÜ	0,4
Tamme Tennisekeskus OÜ	0,6	BS Trans OÜ	0,6	Gardening OÜ	0,5	Astrolux OÜ	0,5	Villu Auto OÜ	0,4	Tar-Toode OÜ	0,4
Hexagram OÜ	0,6	Oknavet OÜ	0,6	Tempore OÜ	0,5	Iruinvest OÜ	0,5	Vexon Arendus OÜ	0,4	Kromo Disain OÜ	0,4
Forest Steel OÜ	0,6	BCA Center OÜ	0,6	Kortus Grupp OÜ	0,5			Amanjeda Group OÜ	0,4	Finewine OÜ	0,4
Parem Puhastus OÜ	0,6			Hammarplast Medical AS	0,5			Alar Mets OÜ	0,4	Relss OÜ	0,4
Poolq OÜ	0,6	0,6 MLN		Fortunatus OÜ	0,5			Venditehnik OÜ	0,4	Domaine OÜ	0,4
V.S.K.V. Grupp OÜ	0,6	AR Ehitus OÜ	0,5	LM Laomeister OÜ	0,5	0,5 MLN		Meresild OÜ	0,4	Strapping Group OÜ	0,4
Ahja Moodulahi OÜ	0,6	FSP Steel Painting OÜ	0,5	Shteinle Kaubandus OÜ	0,5	Ehiter Arendus OÜ	0,4	Egero OÜ	0,4	Etnika OÜ	0,4
Konteinerid.Ee OÜ	0,6	Kodux Contractor OÜ	0,5	Overok Kinnisvara OÜ	0,5	Autoland OÜ	0,4	Sitika OÜ	0,4	Reimar Veod OÜ	0,4
Accon Industrial OÜ	0,6	Richours OÜ	0,5	Germanfort OÜ	0,5	Puma Estonia OÜ	0,4	Idametsanduse OÜ	0,4	Ortoosimeister OÜ	0,4
Aarain Furniture OÜ	0,6	Lipson Invest OÜ	0,5	Vikmar Partner OÜ	0,5	Jõgeva Kinnisvara OÜ	0,4	Rae Investeeringute OÜ	0,4	Sizu Projekt OÜ	0,4
Titania Tõlked OÜ	0,6	T-Model OÜ	0,5	Krisbert OÜ	0,5	Sepatalu OÜ	0,4	Eurohotel OÜ	0,4	Rikets Tootmine OÜ	0,4
Vevone OÜ	0,6	Ideaalköögid OÜ	0,5	Kregori OÜ	0,5	Seikluspark OÜ	0,4	Vemark Farm OÜ	0,4	Via Naturale OÜ	0,4
Grandis Ehitus OÜ	0,6	Parika MT OÜ	0,5	Termopiit OÜ	0,5	Hydropower OÜ	0,4	Geoplast OÜ	0,4	Telliskivi Perearstikeskus OÜ	0,4
Jooster Grupp OÜ	0,6	Sportworld OÜ	0,5	Wakerman Grupp OÜ	0,5	Ferresto Grupp OÜ	0,4	Stuarts Group OÜ	0,4		
Aru Hooldus OÜ	0,6	Kwintex OÜ	0,5	DKM Brothers OÜ	0,5	Tina KVB OÜ	0,4	Robikom OÜ	0,4		
Dream Stay OÜ	0,6	Tulelaev OÜ	0,5	Dermod OÜ	0,5	Vemark OÜ	0,4				
		Vivaline OÜ	0,5	Rakvere Loomakliinik OÜ	0,5	Tarvaprojekt OÜ	0,4				
						Tarkesk OÜ	0,4				
						Ertak Grupp OÜ	0,4				

▶ jätkub lk 42

ST Kleebisetrükikoda LabelPrint: aasta 2020 oli meie jaoks läbi aegade parim

Tänavu 20. tegevusaastat tähistav Eesti üks suuremaid kleebisetrükikodasid LabelPrint OÜ laiendas hiljuti tootmispinda 5000 m²-ni, on astunud mitu suurt sammu veel keskkonnasõbralikumale tegevussuunas ning investeerib jätkusuutlikult uutesse toodetesse. Ettevõtet ei morjenda ka koroonakriisi, vaid möödunud aasta oli trükikoda jaoks kõigi aegade parim.

LabelPrint OÜ juht Sten Sarap sõnab, et ettevõtte eesmärk on alati olnud pakkuda uuenduslikke tooteid ja kõrget tootekvaliteeti ning olla usaldusväärne ja paindlik partner. „Oleme innovatiivsusesse ja efektiivsusesse palju investeeritud alates uuest tootmishoonest ja digitehnoloogiast kuni töötajate koolitamiseni. Võib öelda, et pingutused on läinud asja ette, sest ülemaailmne pandeemia ei ole hetkel meie tegevusse veel sekkunud, vaid 2020. aasta lõpetasime vastupidiselt väga heade tulemustega.”

LabelPrint sai alguse ideest luua ettevõtte, mis hakkaks valmistama parimate tehniliste võimalustega kleebiseid. Noore ettevõtte algusaastad olid kiired ja riski võeti meelsasti. Nii ostis LabelPrint juba pärast kolmeaastast tegutsemist ära oma suurima konkurenti Paraprint ASI, kusjuures ostjas töötas tollal 9 ja ostetavas 36 inimest. Ja just tänu sellele sündis Eesti suurim kleebisetootja.

Kriisist aastatel 2008–2009 õpiti, et tõusu ajal ei tohi puhata ja peab olema sama efektiivne kui rasketel aegadel. „Oleme igal aastal kasvatanud käivet üle 10%, kuni kasumiaruandes selline kasv ei ole kaastunud, sest oleme tegelenud aktiivselt tootmise laiendamise ja kaasajastamise-

ga. Ka eelmisel aastal ei jäänud me looberitele puhkama, vaid investeerisime üle miljoni euro. Seejuures jäi mitme masina ülespanek koroonas esimesse laine, mis tähendab, et tuli nende monteerimise ja seadistamisega ise hakkama saada, abiks vaid tootjatehase elektriiku ja mehaaniku juhtnõõrid üle videolingi,” muigab Sarap. Ent hakkama saadi ja isegi kiiremini kui muudu.

Üldjoontes võib Sarapi sõnul öelda, et eelmine ja tänavune aasta on ettevõtte jaoks viljade korjamise aeg, näiteks mullune käive kerkis üle 11 miljoni euro. Positiivsena toob ta välja ka töötajate minimaalse haigestumise, sest tehas on nii-öelda lukku pandud, võõraid sisse ei lubata ning inimeste tervise kaitseks on kasutusele võetud kõik ettevaatusabinõud.

Kasvanud on ka eksport, mis täna moodustab kogukäibest juba enam kui poole. Põhiliselt ekspordib ettevõtte oma tooteid Soome, Rootsi, Norra ja Taani turule, sest transpordiaeg mujalt Euroopasse on Eestist suhteliselt pikk ning seal on ka konkurents piisavalt suur. „Ekspordi kasvamine on küll tänane keerukas situatsioon omajagu pidurdanud, aga tarnijate ja tellijatega saame ajada asju üle interneti konverentsikõnede abil, nii et päris seisma elu ei jää. Samuti on meil püsiklientidele avatud mugav kodulehe kaudu tellimise võimalus. Töenäoliselt muutubki selline digisuhetlemine igapäevaste tööasjade ajamiselt tulevikus pigem standardiks, kuid uute ekspordiklientidega tuleks siiski alguses leida võimalusi koostumiseks. Samal põhjusel oleme edasi lükanud ka uute toodete lansseerimise, sest kliendid tahavad neid oma silmaga näha ja käega katsuda.”

» **Pingutus on läinud asja ette, sest ülemaailmne pandeemia ei ole hetkel meie tegevusse veel sekkunud, vaid 2020. aasta lõpetasime vastupidiselt väga heade tulemustega.**

Keskkonnahoid on aina olulisem

LabelPrinti tugevuseks on nende paindlikkus ning lai teenuste valik, kust klient saab täispaketi. Ettevõtte eesmärk on olla üks esimestest, kes tuleb välja uute asjadega: nii töid nemed kohalikule turule *duolabel*id ehk mitmekihilised kleebised, raamatuna rohkem tutvustust mahutavad buklett-kleebised ning siidi ja fooliumi kombinatsioonid tootesiltidel.

Ja samamoodi pannakse suurt rõhku keskkonnasõbralikkusele, mis on ka klientide seas juba viimased 6–7 aastat väga suure tähelepanu all. „Kõigepealt oleme rohelise mõtlemisega oma tootmise osas, näiteks on meie tehase katusel ligi 350kilovattise võimsusega päikesepaneelide park. See annab ilusa ilmaga ligi 70% vajaminevast energiast. Meil on kasutusel palju keskkonnasõbralikke materjale ning samuti oleme suurendanud materjalide sorteerijad – masinast tulev hekseldatud materjal läheb vastasse konteinerisse, mis mahutab neli korda rohkem jäätmeid ning vähendab seega oluliselt jäätmevedude kordi. See tähendab omakorda vähem transpordikuluseid. Klientide jaoks on olulised ka meie rahvusvahelised ISO 9001 juhtimis- ja ISO 14 001 keskkonnajuhtimise sertifikaadid.”

Meelsasti teeb LabelPrint uute toodete arendamisel koostööd klientide, kujundusfirmade ja disaineritega. Ettevõtte klientide hulka kuuluvad näiteks toiduaine- ja kosmeetika-, alkoholi- ja keemiatööstused.

Tennise- ja sulgpalliväljakuga trükikoda

Ettevõttes töötab hetkel umbes 70 inimest ja Sarapi sõnul ollakse alati valmis oma ala spetsialiste juurde palkama. „Aga meie valdkonnas on tööjõuga probleeme ning reeglina peame ise kõik töötajad välja õpetama, sest nii spetsiifilise eriala inimesi pole turul liikumas. Kasutame ka renditööjõudu, näiteks Ukrainast pärit töötajaid, kuid paraku ei saa nad tööviisid eriti pikaks ajaks. Samas ei ole meie kaadrivoolavus eriti suur ning tänu efektiivsuse tõusule saame hakkama ka väiksema arvu inimestega.”

LabelPrint oskab oma töötajate eest hoolitseda – kas teate mõnda trükikoda, kus oleks oma inimestele kasutamiseks avatud täismõõtmetes tennise- ja sulgpalliväljak? Tegemist on tegelikult ettevõtte tulevase tootmis- või laoruumiga, mida praegu kasutatakse töötajate hõbe huvides. Saalis saab põrgatada ka korvpalli ning Sarapi sõnul on sellise eriliste asjade pakkumine igale ettevõttele ainult tugevuseks. Seda enam, kui koroonatõttu olid spordisaalid suletud.

LabelPrint tänav on töötajaid, kliente ja koostööpartnereid 20 sisuka aasta eest! Loodame, et saame teile sel aastal pakkuda ka ühe toreda juubelitepe ning olla ka edaspidi kõige parem partner!

www.labelprint.ee

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärgi.

Kodumaiste telliste, tellisplaatide ja sillutuskivide tootja Wienerberger AS tähistab 20. sünnipäeva

Aseris on kohalikust savist telliseid põletatud juba üle saja aasta ning telliste tööstuslik tootmine algas seal 1930ndatel. Alates 2001. aastast töötab tellisetehas Wienerberger ASi nime all. Koos kolme esindusega Eestis, Lätis ja Leedus ning tehasega Aseris kuulub Wienerberger AS ülemaailmse ehitusmaterjalide ja infrastruktuuride lahenduste tootja Wienerbergeri kontserni.

Enam kui 200 aastat tegutsenud Wienerberger on oma 201 tehasega 30 riigis maailma suurim keraamiliste ehitusplokkide ja telliste tootja ning omab turul juhtivat positsiooni ka keraamilise katusekivide, sillutuskivide ja torusüsteemidega. Ettevõtte on oma nime saanud Austrias Viinis asuva Wienerbergi piirkonna järgi, kus asub täna ka ettevõtte peakontor.

Aserist sai tuntud tellisetootja juba esimese Eesti Vabariigi alguses. Seal võimaldas tegevust alustada looduslikult soodne asukoht, mis tagas piisava toorainevaru. Aastakümnete jooksul on Aseri tehase kandnud erinevaid nimesid ning kuulunud erinevatele omanikele, 20 aastat tagasi ostis Eesti tellisetootja rahvusvaheline Wienerberger kontsern. 2006. aastal avati Aseris uus modernne tehase, mille tootmisvõimsus ületab 50 miljonit tellist aastas, võimaldades varustada koduturu ning Läti ja Leedu kõrval Venemaa ja Skandinaavia kliente ning tarnida eestimaiseid tooteid veel mujale Euroopasse.

„Pidevalt toimub tootegruppide ja -valiku laiendamine, mis on seotud turu trendide või nõudlusega, aga ka kooskõlas Wienerbergeri tegevusega teistes riikides,“ kinnitab Wienerberger ASi turundus- ja kommunikatsioonikoordinaator Evelyn Parv. Lisaks viimistlustellistele valmistatakse tehases ka erinevates formaatides täis-telliseid ahjude, kaminade ja koorstnate ehitamiseks ja interjööris kasutamiseks. 2011. aastal alustati Aseris ka klinkersillutuskivide tootmist ning viie aasta eest lisanud tootevalikusse ka keraamilised tellisplaadid, mida kasutatakse kõrghoonete viimistlemiseks.

Wienerberger ASi tegevjuhi ja juhatuse liikme Margus Puusepa sõnul on viimased kolm tegevusaastat toonud kaasa suuri muutusi. „On toimunud kardinaalsed muudatused firma juhtkonnas, sisse on viidud uusi võtmetähtsustega töökohti ning fookus on olnud tööohutusel, tootmise ja toodete kvaliteedikontrollil ja tootearendusel. Oleme ehitanud tugeva aluskruundi selleks, et vastu minna oodatud suurele müügi kasvule nii Baltikumis, Venemaal kui ka Lääne-Euroopas. See algav aasta toob endaga kaasa ka suuri investeringuid, suurusjärgus 650 000–700 000 eurot, mille põhi-eesmärk on tootmise efektiivsus ja tööohutus ning -tervishoid.“

Kuigi 2020. aasta esitas väljakutseid ka Wienerbergeri jaoks, siis tõi see kaasa positiivseid muutusi ja on näidanud organisatsiooni tugevust. „Esimese poolaasta jooksul võtsime vastu mitmeid raskeid otsuseid ning optimeerisime meeskonda turu perspektiividest ja riskidest lähtudes. Vaatamata raskele, pandeemiast sõltuval turulokorrale oleme siiski hoidnud oma kulud kontrolli all ning tõstnud oma toodete müüki nii Baltikumis kui ka suurendanud ekspordi,“ räägib Puusepp. „Meie finantsilised tulemused on selles kontekstis väga positiivsed ning olen ääretult rõõmus ja tänulik, et me üheskoos oma meeskonnaga suutisime näidata aktsionäridele, et Wienerberger AS on tugev ja tulutoov äriüksus.“

Aastalõpu seisuga on ettevõtte Baltiku-

▲ Balti jaama turg valmis koostöös Wienerberger AS'i, KOKO arhitektide ja Mapri Ehitusega.

FOTO: MAPRI EHITUS OÜ, KRISTIAN KRUSER

„Enam kui 200 aastat tegutsenud Wienerberger on oma 201 tehasega 30 riigis maailma suurim keraamiliste ehitusplokkide ja telliste tootja ning omab turul juhtivat positsiooni ka keraamilise katusekivide, sillutuskivide ja torusüsteemidega.“

mi üksustes üle 70 töötaja, kellest Eestis asuvad üle 60. Töötajate heaolu, töökeskkond ja areng on pidevas fookuses. Puusepp nendib, et tegeletakse nii firmasisesse kui ka välise koolitustega, võetakse kuulda kõikide töölise arvamusi ja soovitusi muudatuste ning arenduste aspektist. Meie juhtsõnad on kirg, proaktiivsus ja vastutus, nii töoandja kui ka töövõtja poolt!”

Parv lisab: „Meie inimestes on püüdlikkus arendada ennast ja tootmist ning võimaldada meie kaasagsete ja keskkonnasõbralike ning erakordselt vastupidavate ehitusmaterjalide kaudu luua maailmast ilusam paik!“

Isikupärased ja ajatud lahendused

Savi baasil valmistatud keraamilised tellised ja katusekivid on maailma vanimate ehitusmaterjalidena endiselt populaarsed, kuna nii vahetult kogetav esteetika ja valikuvõimalused kui ka praktilisus ja vastupidavus loovad usaldusväärse ning kestva lahenduse kogu eluks. Tellised on hoonete ehituse kasutusel olnud juba ligi 6000 aastat ning vanasti oli küladel spetsiaalne

FOTO: HEIKKI AVENT

▲ Parima ülevaate Wienerbergeri tootevalikust saate Tallinnas asuvast näidistesaalist, kus esitletakse ja tutvustatakse tootevalikusse kuuluvaid Terca keraamilisi fassaaditelliseid, tellisplaatide, ahjutelliseid ja korstnatelliseid; Penter klinkersillutuskive; Koramic ja Tondach keraamilisi katusekive ja tehnilisi tarvikuid; Porotherm keraamilisi ehitusplokke ja silluseid.

ahi käsitsi vormitud savist telliste põletamiseks. Praeguseks, kui nõudlus on aegade suurim ja standardid kõrgeimad, on ka telliste tootmine muutunud kõrgtehnoloogiliseks protsessiks.

Wienerberger on Eestis telliste tootmisel ennast tõestanud nii kvaliteedis kui kvantiteedis, ühendades enam kui 200aastase tootmiskogemuse ja kohaliku oskusteabe. Looduslikult toorainest valmistatud tellistes saavad kokku keskkonnasäästlikkus, ilu ja maitsekus, kauakestvus ning vastupidavus. Sajandeid ilusana püsinud telliskivihooneid leiab üle maailma. Hinnatud tootjana on Wienerberger kutsutud kaasa rääkima ka suuremahulistes ehitusprojektides, kuid see pole pannud väiksemaid kliente alatahtsustama. Nii on Wienerbergeri kividest valmistatud nii kodusoojendavaid küttekoldeid kui ka suuri ehitisi – kõigi jaoks on olemas oma toode.

Jätkuvalt suure nõudluse tõttu pakub Wienerberger lisaks kohalikule tootangule telliseid, tellisplaatide, sillutuskive, katusekive ja ehitusplokke ka teistest Euroopa Wienerbergeri tehastest. „Kuna meie tootevalikusse kuulub väga palju erinevaid telliseid, tellisplaatide, sillutuskive, katusekive ja ehitusplokke ning kogu see valik ehitusmaterjalide kauplustesse ei mahu, siis avati Tallinnas näidistesaal. Esmapilgul võib uudistajal näidistesaalis presenteeritud toodete valik koos erinevate mudelite ja vormidega, värvide ja pinnaviimistlusega silmade eest isegi kirjuks ajada. Oleme alati valmis otsima ka uusi, siinmail kasutamata lahendusi, kui klient seda soovib. Olgu selleks siis mõni uus toode meie kontserni kuuluva ettevõtte valikust või eritellimustoode meie Aseri tehastest,“ kõneleb Parv.

www.wienerberger.ee

Edukamad 2006 asutatud ettevõtted

▶ algus lk 38

Watertex OÜ	0,4
AG Logistik OÜ	0,4
FW Force OÜ	0,4
Jaama Ärikeskus OÜ	0,4
Snoob Projekt OÜ	0,4
Mirstart OÜ	0,4
Eurokrunt OÜ	0,4
Alir Grupp OÜ	0,4
Reserv Rent OÜ	0,4
Kawe Puit OÜ	0,4
Gamintus OÜ	0,4
Explorest OÜ	0,4
Haljastuskeskus OÜ	0,4
Keitz Trans OÜ	0,4
Pühaoru OÜ	0,4
Laoproject OÜ	0,4
Medicolm OÜ	0,4
Raidmar Ehitus OÜ	0,4
Cärolin MA OÜ	0,4
Karjamõisa Talufarm OÜ	0,4

0,5 MLN

A.Ratas Ehitus OÜ	0,3
Tarko Veod OÜ	0,3
Ivotar OÜ	0,3
Finrak OÜ	0,3
Estia House OÜ	0,3
Graaniidi Import OÜ	0,3
Autoaed Grupp OÜ	0,3
Oru Farm OÜ	0,3
Dehra Invest OÜ	0,3
Palazzo Interiors OÜ	0,3
Selektiiv OÜ	0,3
Euro Rakennus OÜ	0,3
Agripellet OÜ	0,3
Mulgi Kinnisvara OÜ	0,3
Nelissen Eesti OÜ	0,3
Kaupmehe	
Raamatupidajad OÜ	0,3
Euro Freight OÜ	0,3
Baltic Hunter OÜ	0,3
Õhuloss OÜ	0,3
Interno Ehitus OÜ	0,3
Aireco Grupp OÜ	0,3
Larsy OÜ	0,3
Võnnu Apteek OÜ	0,3
Spordiatribuutika OÜ	0,3
Hatluk OÜ	0,3
A4 Haldus OÜ	0,3
Vipbuss OÜ	0,3
Natuurehitus OÜ	0,3
Griswald Ehitus OÜ	0,3
Promo Arsenal OÜ	0,3
Vibratec Akustikatooted OÜ	0,3
Ilstro Ehitus OÜ	0,3
Ottima OÜ	0,3
Royalton OÜ	0,3
Zvara Capital Partners OÜ	0,3
Fox3D OÜ	0,3
Pinnasetööde OÜ	0,3
Tarkleon OÜ	0,3
Amves OÜ	0,3
Noblessner OÜ	0,3
Triiman OÜ	0,3
Tar Veod OÜ	0,3
2AM Ehitus Eesti OÜ	0,3
Bee Tree Holding OÜ	0,3
Butsefal OÜ	0,3
Struxi OÜ	0,3
Aves Service OÜ	0,3
Pro Põrand OÜ	0,3
Virumaa Puhastus OÜ	0,3
Termitor OÜ	0,3
Ordimer Trans OÜ	0,3
Cumulus Consulting OÜ	0,3
Carmasters OÜ	0,3
Kehtna Lihatoostus OÜ	0,3
Intelligentne Grupp OÜ	0,3
Finpartners Project OÜ	0,3
Transkapital OÜ	0,3
Divero Ehitus OÜ	0,3
Kaevutehased OÜ	0,3
Berlin Investment	
Holding OÜ	0,3
Polychemicals OÜ	0,3
Bestroof OÜ	0,3
Helkama Invest OÜ	0,3
Nevelux OÜ	0,3
Hobex Grupp OÜ	0,3
Hanari Kivimeister OÜ	0,3
Epoviimistlus OÜ	0,3
Kida & Ko OÜ	0,3
Bobstar Grupp OÜ	0,3
For Angula OÜ	0,3

9525

äriühingut, välismaa äriühingu filiaali ja füüsilisest isikust ettevõtjat oli äriregistri andmebaasis 1. jaanuari 2007 seisuga rohkem kui 1. jaanuaril 2006. Kui 2006. aasta algul oli neid äriregistris kokku 96 012, siis aasta hiljem juba 105 537, sh 76 852 osatühingut, 5799 aktsiaseltsi ja 20 642 FIET.

Talman Kaubandus OÜ	0,3
Wellington OÜ	0,3
Tavrito OÜ	0,3
Rondio OÜ	0,3
Supremo OÜ	0,3
Krihan Viimistlus OÜ	0,3
Pirogov OÜ	0,3
M.B. Metalliprojekt OÜ	0,3
Vikermont OÜ	0,3
Intarel OÜ	0,3
Puhu Risti Söögimaja OÜ	0,3
Siseveod OÜ	0,3
Overseas Baltic OÜ	0,3
Mprint OÜ	0,3
Printrade OÜ	0,3
Progressfoon OÜ	0,3
Stelveron OÜ	0,3
Hansavalve OÜ	0,3
Evelekt Kinnisvara OÜ	0,3
Kodu Fassaad OÜ	0,3
Soovi Pood OÜ	0,3
Netimarket OÜ	0,3
Saimre Kinnisvara OÜ	0,3
Virugrupp OÜ	0,3
Vegaday OÜ	0,3
Reguler OÜ	0,3
Pikasilla Põllumees OÜ	0,3
Puupank OÜ	0,3
Iron Renduse OÜ	0,3
Coverty OÜ	0,3
Multilink Group OÜ	0,3
Portocus Puhastus OÜ	0,3
Audiosky OÜ	0,3
Felipe Group OÜ	0,3
Bioatlas OÜ	0,3
Jolantex OÜ	0,3
Jõgeva Gaas OÜ	0,3
Wismark Ehitus OÜ	0,3
Nordtree OÜ	0,3
Enfer Trade OÜ	0,3
Altagarcia Kinnisvara OÜ	0,3
CMY OÜ	0,3
Mulgi Kartul OÜ	0,3
Sirkel Fabrics OÜ	0,3
Testlor OÜ	0,3
Cafe Velvet OÜ	0,3
Shillen Trade OÜ	0,3
Ambriesto OÜ	0,3
Skycar OÜ	0,3
Tartu Kinnisvarahalduse OÜ	0,3
Lansarta OÜ	0,3
Autobahn OÜ	0,3
Audiodisain OÜ	0,3
Megatrade OÜ	0,3
Bluelife Grupp OÜ	0,3
Rain Stúdio Catering OÜ	0,3
Justim OÜ	0,3
Tomrent OÜ	0,3
Windair OÜ	0,3
Compakt Maadehaldus OÜ	0,3
Midest Põld OÜ	0,3
Mega Grupp OÜ	0,3
Ferimid OÜ	0,3
Eliit Teenindus OÜ	0,3
Rimal Group OÜ	0,3
Uus Maa Pirita Büroo OÜ	0,3
Valerii OÜ	0,3
Odirius Grupp OÜ	0,3
Metspuu OÜ	0,3
Siivous Puhastus OÜ	0,3
Falmek Auto OÜ	0,3
Nataleks OÜ	0,3
HS Kaie OÜ	0,3
HS Kaili OÜ	0,3
HS Kadri OÜ	0,3
Andrema Invest OÜ	0,3
Vetdok OÜ	0,3
Tomest Trade OÜ	0,3
Apollonia Hambaravi OÜ	0,3
Eurocmk OÜ	0,3
Kihnu Majanduse OÜ	0,3
Dinmark Trading OÜ	0,3
Northern Light Media	
Visions OÜ	0,3
Ambromed Grupp OÜ	0,3
Status Pluss Ehitus OÜ	0,3

0,2 MLN

Ferrotek OÜ	0,2
Ints Transport OÜ	0,2
Merintek Invest OÜ	0,2
Hydroscand Export OÜ	0,2
Olisee OÜ	0,2
Ankstar OÜ	0,2

Going Software OÜ	0,2
Sessionramps OÜ	0,2
Geos Trans Rail OÜ	0,2
Topimpex OÜ	0,2
Margus Aknad OÜ	0,2
Dochoose OÜ	0,2
Copees OÜ	0,2
Vikingtrend OÜ	0,2
Aerobike OÜ	0,2
Agrofos Eesti OÜ	0,2
Aruküla Ambulatoorium OÜ	0,2
RKAMD Ehitus OÜ	0,2
Korner AK OÜ	0,2
Lankar Auto OÜ	0,2
Maximus Ehitus OÜ	0,2
Alfabill OÜ	0,2
Männimetsa Talu OÜ	0,2
Kaalugramm OÜ	0,2
Activitas OÜ	0,2
Laadi&Kõrgesaar OÜ	0,2
Silverblue OÜ	0,2
Styleholics OÜ	0,2
Raihel Transport OÜ	0,2
Advokaadibüroo Clarus OÜ	0,2
Ehituskonsult Grupp OÜ	0,2
Uus Maa Kinnisvarabüroo	
Virumaa OÜ	0,2
Pihlasalu OÜ	0,2
Sauler Marketing OÜ	0,2
Alavara OÜ	0,2
Bigronte OÜ	0,2
Kellerstock OÜ	0,2
Peter Sampson Design OÜ	0,2
Netsys OÜ	0,2
Avant-Courier OÜ	0,2
Groundline OÜ	0,2
Lääne Ehitus Service OÜ	0,2
Agas Partner OÜ	0,2
Revisanel OÜ	0,2
Investlevel OÜ	0,2
Väike Teemant OÜ	0,2
Tavako Elekter OÜ	0,2
Korso Holdings OÜ	0,2
Juhendaja OÜ	0,2
Kratoks OÜ	0,2
Able Grupp OÜ	0,2
Bake Projekt OÜ	0,2
Eurospecter OÜ	0,2
Sandpit OÜ	0,2
Alacarte Identity	
Clothing Service OÜ	0,2
Possaad OÜ	0,2
Uulu Rehv OÜ	0,2
Transmitter OÜ	0,2
Rokartis OÜ	0,2
Airterminal OÜ	0,2
iiTee OÜ	0,2
Minuaed OÜ	0,2
Med&Dent	
Hambatarbed OÜ	0,2
Töökesskonna Haldus OÜ	0,2
Fortis Koolitus OÜ	0,2
Marje Metsur-Benzel OÜ	0,2
Uhtna Puit OÜ	0,2
Metivan OÜ	0,2
Taula Pharma OÜ	0,2
Sunlander OÜ	0,2
Foxtest OÜ	0,2
Leisi Saekaater OÜ	0,2
Estfilm Production OÜ	0,2
S.T. Eskandia OÜ	0,2
Hades Grupp OÜ	0,2
Sonvel OÜ	0,2
Eurobest Kaubandus OÜ	0,2
Arinberd OÜ	0,2
Viking Forell OÜ	0,2
Euro Accounting OÜ	0,2
Sacco OÜ	0,2
Congress Rental Estonia OÜ	0,2
Poolsaare Ärimaja OÜ	0,2
Peeter Viimistlus OÜ	0,2
Revoner OÜ	0,2
Balti Soojus Inspektor OÜ	0,2
Lareina OÜ	0,2
Angulus OÜ	0,2
Giab Eesti OÜ	0,2
Rickman Kinnisvara OÜ	0,2
Fastline Baltic OÜ	0,2
Sarfo OÜ	0,2
Helve Kansi OÜ	0,2
VSV Textiles OÜ	0,2
Meistri Kinnisvara AS	0,2
Hansameistrid OÜ	0,2
Logistic Transport OÜ	0,2

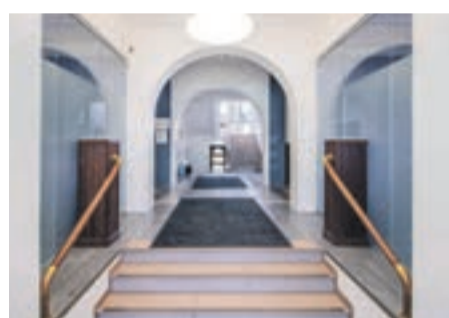
Enmada OÜ	0,2
Worcly OÜ	0,2
Adele OÜ	0,2
Synergium TLS OÜ	0,2
Hollin Invest OÜ	0,2
Fander Veod OÜ	0,2
Bonpoint OÜ	0,2
Kopaonud OÜ	0,2
SK Trade OÜ	0,2
Novan Team OÜ	0,2
Avi Investments OÜ	0,2
Kliimaservis OÜ	0,2
Ram Builder OÜ	0,2
Transtec Baltic OÜ	0,2
Elektrolink OÜ	0,2
Soojustus Puustevillaga OÜ	0,2
Jack Elektriehitus OÜ	0,2
Mokrik OÜ	0,2
Jaapel Invest OÜ	0,2
Focuspoint OÜ	0,2
Bestcar OÜ	0,2
Perearst Valentina	
Zevakina OÜ	0,2
Consolato Del Mare OÜ	0,2
Inspired Generation OÜ	0,2
Hera Salongid OÜ	0,2
Berta Toikka OÜ	0,2
Unforgiven OÜ	0,2
Casaverde OÜ	0,2
Trizlex OÜ	0,2
Collectiv OÜ	0,2
Medical Marketing & Consultation Jok OÜ	0,2
Aberdeen Top Genetics OÜ	0,2
Perearst Maimu Pintson OÜ	0,2
Laanepera OÜ	0,2
Bildcom OÜ	0,2
Rewire OÜ	0,2
Särka Sport OÜ	0,2
ARF Arendus OÜ	0,2
Hansakants OÜ	0,2
Fallemark Ehitus OÜ	0,2
Autovekt OÜ	0,2
Progroup Consulting OÜ	0,2
Aiaedu OÜ	0,2
Tamme Service OÜ	0,2
Exest OÜ	0,2
Sinilepa Põld OÜ	0,2
Kontinentaal OÜ	0,2
Tarmoren OÜ	0,2
Viru Mölder OÜ	0,2
Brainfast OÜ	0,2
Ligis Int OÜ	0,2
AMCO Technology OÜ	0,2
Everos OÜ	0,2
Tähe Trans OÜ	0,2
Rivera Ehitus OÜ	0,2
Kõue Mõis OÜ	0,2
Maintop OÜ	0,2
Freshline OÜ	0,2
Desmon Kinnisvara OÜ	0,2
Stallard OÜ	0,2
International Trade Services OÜ	0,2
Sirje Martinsoni	
Hambalabor OÜ	0,2
Forestcenter E.V. OÜ	0,2
Nordline Project OÜ	0,2
Art-Transline OÜ	0,2
Pindisain Ehitus OÜ	0,2
Baltic Grey OÜ	0,2
Armiko Kaubandus OÜ	0,2
Ehiter Service OÜ	0,2
TKM Auto OÜ	0,2
Rahapuu OÜ	0,2
Odratera OÜ	0,2
Netpak & Mt OÜ	0,2
Sane OÜ	0,2
Green Electric OÜ	0,2
Polemart OÜ	0,2
Digigramm OÜ	0,2
Ferbitron OÜ	0,2
Geostation OÜ	0,2
Enrimar OÜ	0,2
Motoserv OÜ	0,2
SPK Investeeringud OÜ	0,2
Päris Ehitus OÜ	0,2
Inseneribüroo Uku OÜ	0,2
Artefix OÜ	0,2
Nowarteam OÜ	0,2
Amendero OÜ	0,2
S&B Investeering OÜ	0,2
Elektripaigalduse OÜ	0,2

Mündi Arendus OÜ	0,2
Shamrock OÜ	0,2
Matek Tootmise Kv OÜ	0,2
Remior OÜ	0,2
Storol OÜ	0,2
Peipsi Grupp Holding OÜ	0,2
Stamer Ehitus OÜ	0,2
Eurofassaad OÜ	0,2
Svexgrupp OÜ	0,2
Finantsarvestuse OÜ	0,2
Valtro OÜ	0,2
Andend Grupp OÜ	0,2
WD Components OÜ	0,2
Ecofer Technologies OÜ	0,2
Herko Viimistlus OÜ	0,2
Businessline OÜ	0,2
TPMM OÜ	0,2
Sillutis Eesti OÜ	0,2
Procare OÜ	0,2
Steelhouse OÜ	0,2
Tripstones OÜ	0,2
Demetgrupp OÜ	0,2
D.R. Sanitaartechnika OÜ	0,2
Alterum Plus OÜ	0,2
Inspired Generation OÜ	0,2
NN Estonia OÜ	0,2
Pihlama Agro OÜ	0,2
Trimetall OÜ	0,2
Truvalo OÜ	0,2
Omamark OÜ	0,2
Tamo Põld OÜ	0,2
Eeter Plus OÜ	0,2
Techmill OÜ	0,2
Pärna Farmid OÜ	0,2
KPT Rendipartner OÜ	0,2
Full House OÜ	0,2
Sventak Eesti OÜ	0,2
Recado Meedia OÜ	0,2
Lindh Invest OÜ	0,2
Amrex Grupp OÜ	0,2
Aaver OÜ	0,2
Estallera OÜ	0,2
Reval STC OÜ	0,2
Sonreco OÜ	0,2
Rina OÜ	0,2
Heiton Auto OÜ	0,2
DRS Grupp OÜ	0,2
Code Varuosad OÜ	0,2
Esteet OÜ	0,2
Metspipar OÜ	0,2
Larissa Golt OÜ	0,2
Tempt OÜ	0,2
Tms Ehitus OÜ	0,2
Õnnelik Juhus OÜ	0,2
Consulting24 OÜ	0,2
Aadli Puhastus-teenused OÜ	0,2
Rivera Ehitus OÜ	0,2
Sportpoker OÜ	0,2
YTIC OÜ	0,2
Hghg OÜ	0,2
Kenriko OÜ	0,2
Revarton OÜ	0,2
Nordic Ship Services OÜ	0,2
Pikre OÜ	0,2
Lineus Group OÜ	0,2
Digiexpert OÜ	0,2
Saunameister OÜ	0,2
Adtraxion OÜ	0,2
Extracorp OÜ	0,2
Punane Täpp OÜ	0,2
Loovara OÜ	0,2
Kuldmask OÜ	0,2
DM3 OÜ	0,2
Valrom Trans OÜ	0,2
Portoverto OÜ	0,2
Goodson & Red OÜ	0,2
Raupa Grupp OÜ	0,2
Agrobait OÜ	0,2
Erdevar OÜ	0,2
Kaaroni	
Investeeringute OÜ	0,2
Eesti Tribologia	
Instituut OÜ	0,2
Gobus Autokool OÜ	0,2
Upline Grupp OÜ	0,2
KKK Piegus OÜ	0,2
Vitadent OÜ	0,2
E.L.E. Rikaar OÜ	0,2
Jesian OÜ	0,2
Tianne OÜ	0,2
Solemis Invest OÜ	0,2
Alkman Interior OÜ	0,2

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärke.

▲ Kommunismiohvrite memoriaal Maarjamäel 2018. Arhitektid Kalle Vellevoog, Jaan Tiidemann ning Tiiu Truus. Meeskond Martin Prommik, Kersti Nigols, Liis Voksepp, Annika Liivo ja Marianna Zvereva. Haljastus Lidia Zarudnaja, skulptuur Kirke Kangro, graafiline disain Martin Pedanik ning ohvitseride mälestusmärgi tehniline lahendus Margus Triibmann. Foto: Maris Tomba

▲ Viljandi riigimaja ümberehitus 2019. Arhitekt Karl Burman, projekteerija VMT Ehitus. Foto: Kristiina Vasar

Riigi Kinnisvara kinnisvaraarenduse direktor Mihkel Mäger:

Viimased 20 aastat on olnud meie südameasjaks vedada kinnisvarasektori arengut ning olla teerajajaks moodsate töökeskkondade loomisel avalikus sektoris. Meie portfellis on ligi 1,6 mln m² suletud netopinnaga kinnisvara (millest 20% büroopinnad). Täpsemalt tähendab see u 800 kinnistut (sh u 1400 hoonet). Sealhulgas pakume haldusteenust ligi 170 kinnistul (sh u 330 hoonet), mille omanikuks on valitsussektori üksused. Eelmisel aastal kuulutasime välja 5 uut avalikku arhitektuurivõistlust ning investeeringuid (sh teenusprojektid) juhime sellel aastal 110 miljoni euro väärtuses.

Linnaruum, mida koos partneritega kujundame, kujundab omakorda peegeldades meid. Väärtushinnangud, mille alusel on kujundatud meie avaliku sektori hooned, mõjutavad meid paratamatult ja nähtamatult, isegi kui me ei suuda seda tunnetust sõnastada. Iga hoone loomisel, olgu see siis koolimaja või päästehoone, tuleb pöörata erilist tähelepanu nende teadlikule kavandamisele, kaasates selleks absoluutselt parimat olemasolevat teadmist.

Uute hoonete kavandamist alustame põhjaliku eeltööga, millele järgneb avalik arhitektuurivõistlus. Võistlusel võetakse ideekavandid pulkadeks lahti ning kaalutakse neist kõige sobivam lahendus. Projekteerimisel kaasame arhitektidele toeks kogu Riigi Kinnisvara kompetentsi õiguslikust valdkonnast kuni tehnosüsteemide,

sisustuse ja mudelprojekteerimise kvaliteedikontrollini. Järgnevad nüanssideni läbimõeldud ehitus, mida teostavad meie partnerid, ning korraldame hanked nagu kunstikonkurss, sisustushange. Igast ketilülist sõltub keti tugevus.

Arhitektuur on ühendav valdkond, mis sildab laiemaid väärtushinnanguid käegakatsutava ehitusega. Kaasaegseid hooned projekteeritakse mitme valdkonna teadmist kasutades, kus projekti seob töötavaks tervikuks tellija. Tellija on projekti juures selle idee sünnist kuni hoone valmimise, halduse ning igapäevase kasutuse ning mõnikord ka amortiseerunud hoone lammutamiseni. Lihtne viis eristada õnnestunud projekti on vaadata, kuidas hoone kasutajad, näiteks päästjad, politseinikud, õpetajad ja kohtunikud valmis hoonetesse suhtuvad.

► Tallinna kohtumaja Lubja tänaval 2018. Arhitektid Andres Siim ja Kristel Ausing. Sisearhitekt Pille Lausmäe. Foto: Maris Tomba

▲ Eesti Taimekasvatuse Instituudi teraviljade aretuskeskus Viljandimaal 2019. Arhitekt BOA. Foto: Katrin Uusoja

▲ Nõmme päästekomando rekonstrueerimine 2020. Arhitekt Martin Lepplaan. Foto Maris Tomba

Eesti Arhitektide Liidu president Andro Mänd:

Riigi Kinnisvara viimase aja tegevuse kaudu on kaasaegne ja kvaliteetne arhitektuur muutunud Eestis aina olulisemaks ning see on märk, et meil on hakatud liikuma läänemaailma kultuuriruumi iseloomustavate arusaamade poole, mille kohaselt linnade arendamise lahutamatuks osaks on kvaliteetse linnaruumi loomine.

Riigi Kinnisvara juurutatav mõtteviis, mille kohaselt uued hooned valmivad avalike arhitektuurivõistluste kaudu saadud projektide järgi, on olnud kindlasti üks olulisi katalüsaatoreid kaasaegse elukeskkonna tekkimisele Eestis.

Vaieldamatuks edulooks saab pidada viimastel aastatel suure hoo sisse saanud uute riigigümnaasiumite asutamise programmi, mille raames on kaasaegset õpikeskkonda ning kvaliteetarhitektuuri esindavaid koolihooneid loodud üle kogu Eesti.

Praeguse pandeemia valguses on Riigi Kinnisvara oma uue tegevuspõhise kontorihoonega kindlasti teedrajavaks näiteks kogu avaliku sektori arusaamale kaasaegsest töökeskkonnast. Eesti Arhitektide Liidu juhina loodan, et Riigi Kinnisvaras ei jääda loorberitele puhkama ja seni saavutatu on vaid esimene samm arengutes uute lahenduste otsimisel ning katsetamisel.

▲ Terviseameti büroo- ja laborihoone Tallinnas 2017. Arhitekt Pelle-Sten Viiburg. Fotod: Maris Tomba

▲ Rahvusarhiivi peahoone Tartus 2017. Arhitektid Sander Aas ja Illimar Truverk, Asum Arhitektid, Architect11. Sisearhitekt Vaikla Stuudio. Fotod: Kaido Haagen

▲ Viljandi riigigümnaasium 2014. Arhitektid Maarja Kask, Karli Luik, Ralf Lööke, Andro Mänd, Margus Tamm ja Eva Laarmann. Sisearhitektid Pille Lausmäe ja Kerli Lepp. Fotod: Katrin Uusoja

2011 Euro andis majandusele uue hoo

Uut aastat alustati uute rahatähtedega ja majandus kasvas aastaga üle seitsme protsendi – number, mis on järgnevatel aastatel jäänud ületamatuks. Aasta jäi aga ka meelde pantvangidraama, mitmete valimiste ja Silmeti suurtehinguga.

VÄINU ROZENTAL
kaasautor

1. jaanuar

Kehtima hakkas euro

Kuni 14. jaanuarini sai maksta veel ka kroonides. Kommertspangad lõpetasid Eesti kroonide vahetamise eurode vastu 31. detsembril, tähtajatult saab Eesti kroone eurodeks vahetada Eesti Pangas.

Jõustus kunstiteoste tellimise seadus

Et avalikku ruumi kunstiga rikastada, hakati riigieelarvest avalike ehitiste investeringuteks ette nähtud summadest suunama 1% kunstiteoste tellimisele.

Tallinnast sai kultuuripealinn

Euroopa kultuuripealinna programmi "Mereäärsed lood" raames toimus üle 250 ürituse, maksumusega ca 7 mln eurot.

3. jaanuar

Tallinna TV tuli eetrisse

Keskerakondliku linnavalitsuse loodud telekanal alustas igapäevaste saadete, tegevusluba üleriigiliseks vabaleviks saadi 13. juunil. Tallinna TV lõpetas tegevuse 1. oktoobril 2019.

24. jaanuar

Estonian Air sai uued lennukid

AS Estonian Air võttis Kanadas lennukitootjalt Bombardier Aerospace vastu esimese uue põlvkonna CRJ900 NextGeni reisilennuki. Lennuk sai nimeks Lotte ja tegi 27. jaanuaril avalennu liinil Tallinn–Stockholm. Eesti tellis kolm CRJ900 lennukit: teine jõudis Eestisse 29. jaanuaril ja kolmas detsembri keskel.

28. jaanuar

Pärnus avati koostootmisjaam

Soome kontserni Fortum tütarfirma Fortum Termest avas üle 80 miljoni euro maksmatule Pärnu koostootmisjaama, mis kasutab soojuse ja elektri tootmiseks freesturvast ning hakkpuitu. Pärnu SEJ oli Tartu Luunja ja Tallinna Vao järel kolmas koostootmisjaam Eestis.

20. veebruar

Traagiline põleng Haapsalus

Haapsalu Hoolekandekeskuses – raske või sügava puudega noorte lastekodus – puhkes tulekahju, mille käigus suri vingumürgitusse kaheksa last ja kaks noormeest.

18. märts

Soomlased ostsid Kristiine keskuse

Soome firma Citycon ostis ASilt Pro Kapital 105 miljoni euro eest Kristiine keskuse. Kuna Cityconile kuulus juba Rocca al Mare kaubanduskeskus, analüüsis turuolukorda konkurentsiamet, mis andis tehinguks loa 25. aprillil.

23. märts

114 päeva pantvangis

Liibanoni Bekaa orus rööviti seitse Eesti jalgratturit: Regio infosüsteemide osakonna projektijuht Jaan Jagomägi, Patendibüroo Käosaar & Ko juhatuse liige, patendivolinik Kalev Käosaar, hambakliiniku Maxilla hambaarst, geenivaramu eestvedaja Andres Metspalu poeg Martin Metspalu, ärikinnisvarasse investeeriva Industriaalvara juht Madis Paluoja, Contact Machine'i omanik ja juht Andre Pukk, tollal Hollandis elanud Priit Raistik ja agrokeemiatoodete müüja Oilseeds Trade ostujuht August Tillo. Ametkondadevahelise

▲ **Tehtud! Toonane rahandusminister Jürgen Ligi ja peaminister Andrus Ansip võtsid aasta esimestel minutitel pangautomaadist esimesed eurod.**

▲ **Kunagise Kalevi kommivabriku ja Tere piimatööstuse suuromaniku Oliver Kruuda valdusfirma esimesel võlausaldajate koosolekul jagus osalejaid. Kohtuveskid jahvatavad Kruuda pankrotte ja võlgu tänaseni.**

6,9

protsenti kasvas esimesel euro-aastal keskmise brutokuupalk – kui 2011. aasta esimeses kvartalis oli see 792 eurot, siis järgmise aasta samal ajal juba 847 eurot.

5%

kasvas euro tulek aastaga tarbijahindu. See on olnud ka viimase tosina aasta kõrgeim inflatsioon.

kriisikomisjonite tegevuse tulemusel vabastati mehed 14. juulil. Eestisse jõudsid nad järgmisel päeval. Liibanoni sõjaline kassatsioonikohus mõistis 15.01.2020 Eesti ratturite röövimises süüdi 27 inimest, jõugu liikmetele määrati eluaegne, ülejäänutele erineva pikkusega vangistus.

24. märts

Saksa Auto läks Moller grupile

Norra suurimale automüügifirmale MollerGruppen kuuluv ettevõtte Moller Auto Baltic AS ostis kõik Volkswageni jaemüüja ASI Saksa Auto aktsiad, müüjaks oli Andres Sarri suurosalusega AS Eesti Talleks. Alates 15.05.2012 hakkas Saksa Auto kandma ärinime OÜ Moller Auto Tallinn.

1. aprill

Vähi müüs Silmeti

USA börsifirma Molycorp omandas Tiit Vähi kontrolli all olevalt ASilt Silmeti Grupp 90% Silmeti aktsiast 89 miljoni dollari eest, millest 9 miljonit tasuti rahas ja ülejäänud eest saadi Molycorpi aktsiast. 15. mail muutus ASI Silmeti ärinimi ASiks Molycorp Silmet, ülejäänud 10 protsenti firmast müüs Silmeti Grupp 24.10.2011.

6. aprill

Ansipi kolmas valitsus

Alates aprillist 2007 tegutsenud Andrus Ansipi teine valitsus vahetus tema kolmanda valitsuse vastu. Ansipi viimane, kolmas valitsus lõpetas 26.03.2014.

19. aprill

Pankrotistus Kruuda valdusfirma

Harju maakohus kuulutas maksejõuetuks Oliver Kruuda valdusfirma ASI Luterma, mis kuni 02.03.2009 oli kandnud ärinime AS Kalev.

7. mai

Ahhaa keskus sai uue maja

Tartus avati Ahhaa teaduskeskus, kus pinda üle 10 000 ruutmeetri. Maailma katuseistretid ühendav organisatsioon IFD valis Ahhaa katuselahenduse 2011. aasta maailma parimaks teraskatuseks.

12. mai

Punane kukk turbatööstuses

Lääne-Eestis Niibis asuvas ASI Tootsi Turvas kasvatusturvest pakketehases puhkes tulekahju, kahjustusi sai turvasoelumise tootmisala, inimesed viga ei saanud.

16. mai

Webmedia ostis Soome tarkvarafirma

AS Webmedia Group ostis ligi 98% Soome tarkvarafirmast CCC Corporation, tehingu tulemusel tekkis Baltimaade suurim tarkvaraarendusettevõtte.

Kaks eestlast käisid maailma katusel

Holmen Metsa juht Tanel Tuuleveski ja Estforese juhatuse liige Andras Kaasik valutasid maailma kõrgeima, 8848meetrise Everesti tippu 23.05.2003 Alar Sikk.

20. mai

SEB müüs vineeritehase

Läti vineeritootja Latvijas Finieris ostis Kohila asuva vineeritehase ja jätkas tootmist OÜ Kohila Vineer nime all. Müüja SEB oli 2009. aasta augustis omandanud OÜ Baltic Panel Group pankrotivara.

25. mai

Eesti kaotas suhkrutrahvaidluse

Euroopa Kohus leidis, et kodumajapidamiste kokku ostetud suhkrutrahvaidluse maha arvata ei tohi. Sellega kadus lootus saada tagasi ligi 13 miljonit eurot.

8. juuni

Telemaastikule tuli uus kanal

Eetrisse tuli telekanal Kanal 12, mis hakkas pakkuma nõ mehisemat programmi.

20. juuni

Soome pank tuli Eesti turule

OP-Pohjola finantskontserni kuuluv Pohjola pank avas Tallinnas kontori – Pohjola Bank PLC Eesti filiaali. Alates 26.04.2016 kannab pank ärinime OP Corporate Bank PLC Eesti filiaal.

8. juuli

Lahkus Andres Sarri

Suri valdusfirma Eesti Talleks asutaja ja juht Andres Sarri – esimene ettevõtja, kelle Äripäev 1993. aastal nimetas aasta äri-meheks.

22. juuli

Zeroturnaround liitus ameeriklastega

AS Webmedia Group müüs USA riskikapitalifirmale Bain Capital Ventures oma 38,15protsendilise osaluse Tartu tarkvarafirmas Zeroturnaround, mis müüb Java programmeerimisplatvormi JRebel.

26. juuli

Advokaat Kaasiku täht tuhmus

Advokaat Victor Kaasiku avalduse arvata ta advokaatuurist välja, samal päeval lõpetas tegevuse OÜ Advokaadibüroo V.Kaasik & KO. Harju maakohus kinnitas 22. augustil Kaasiku ja Tallinna linnaametniku Toomas Oispuu pistiseasjas kokkuleppemenetluse. Kaasik mõisteti süüdi pistise andmises ja teda karistati 27 107 euro suuruse rahalise karistusega, Oispuu mõisteti süüdi pistise võtmises ja teda karistati üheaastase tingimisi vangistusega.

11. august

Kaitseministeeriumi ründaja lasti maha

Tallinnas Sakala tänavas asuvasse kaitseministeeriumi hoonesse sisenes pärastlõunal püstoli ja lõhkepakettidega relvastatud mees, kes kaks tundi hiljem sai tulvavahetuses eriuksuslastega surma. Kaitseministeeriumi ründajaks osutus endine jurist ja munitsipaalpoliitik, isiklike probleemide võrgus sipelnud Karen Drambjan.

15. august

Uus teelõik Tallinna–Narva maanteel

Tallinna–Narva maanteel avati liikluseks Liiapeksi–Loobu 20,3 kilomeetri pikkune maanteelõik, mille rekonstrueerimine läks maksma 7,8 miljonit eurot.

17. august

Tallinna linnaosad ühendati

Uuest küttehoajaast hakkas Tallinnas tööle ühtne kaugküttevõrk – Väos asuvas OÜs Tallinna Elektri jaam toodetud soojusenergia jõudis ASI Tallinna Küte klientide ni Mustamäel, Öismäel, Haaberstis, Põhja-Tallinnas ja Kristiines.

24. august

EstWin sai alguse Antslast

Eesti Lairiba Arenduse SA käivitas Antslas esimese osa kogu Eestit katma hakkavast kiire interneti võrgust EstWin.

27. august

Keskerakonna jätkas Savisaare juhtimisel

Keskerakond valis 925 häälega esimeheks taas Edgar Savisaare, vastaskandidaat Jüri Ratas sai 643 häält. Savisaar oli Keskerakonna eesotsas 12.10.1991–10.10.1995 ja teist korda 30.03.1996–05.11.2016.

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärke.

Sisuturundus

BE Group läheb turgu võitma parema kliendikogemusega

25 aastat Eestis tegutsenud BE Group on tegemas suuri investeeringuid. Teras- ja alumiiniumtoodete tarnija tuleb turule uue ärimudeliga, mis on keskendunud kõrgema väärtusega kliendikogemusele.

“Restruktureerime ettevõtet, alustame uue ärimudeliga ning püüame järgneva aasta jooksul võita tagasi turuosa, mida oleme viimase kolme aasta jooksul kaotanud, kui usk ärisse Eestis löi võnkuma” sõnas BE Groupi restruktureerija ja Baltikumi juhi kohusetäitja Joe Scott. Inglismaalt pärit Scott on töötanud metalli- ja terasetööstuses aastast 1993. Ta elab praegu Hollandis, kuid nõustus ajutiselt juhtima üleminekuaja projekti Eestis.

“Meie kliendiportfellis on 800 ettevõtet, kuid Balti riikides on väga palju ettevõtteid, kes pole meist veel kuulnud ning kellega me pole varem äri teinud,” vaatab Scott optimistlikult tulevikku. Eelkõige plaanib ettevõtte teha rohkem koostööd suurklientidega, kes on stabiilsed ning kes teavad vähemalt oma kvartali tootmisvajadust.

BE Group on rahvusvaheline firma ning hetkel on grupis neli olulist ettevõtet, mis asuvad Rootsis, Soomes, Poolas ja Balti riikides. Soome ja Rootsi ettevõtted moodustavad 80% grupist. Nad mõlemad on väga suured üksused ning nende käive on 300–400 miljoni euro kandis. Ettevõtte omaniku pere on pärit Balti riikidest ning tema jaoks on väga oluline hoida ettevõtet elus ja kasvamas just Balti riikides.

Investeering personali

Ettevõtte restruktureerija Joe Scott alustas BE Groupi Eesti üksuses tööd mullu märtsis ning tema esmaseks ülesandeks oli ettevõtte senise ärimudeli parendamine. “Ma tulin välja plaaniga, mille jaoks oli vaja suurt investeeringut. Tutvustasin uut ärimudelit aprillis ning ettevõtte aktsepteeris seda,” lausub ta.

Tema hinnangul teevad paljud head firmad selle vea, et nad ei investeeriks ettevõttesse, kuid siis algab stagnatsioon, mida ise sageli ei märgata. Scott peab ettevõtte kõige tähtsamaks ressursiks personali ning seetõttu on töötajate arengusse investeerimine kõige olulisem.

BE Groupi Rootsi ja Soome ettevõtted on pühendunud täielikult kliendikogemusele ning Scott juurutab seda strateegiat nüüd ka Eestis. Viimase kahe aasta jooksul töötas ta Euroopas, kus klientide käest uuriti, mis on nende jaoks kõige olulisem ning selgus, et see on kliendikogemus.

“Klientidega tuleb kohtuda, näost näkku suhelda ning sedasi kliendisuhet üles ehitada. Klientidega tuleb rohkem aega veeta ning nende vajadustest aru saada,” selgitas ta ja lisas, et nad tahavad olla professionaalsemad ning just sellega ongi viimased üheksa kuud BE Groupis tegeletud.

Naised terasemaailmas

Grupi restruktureerija arendab hetkel müügitiimi, millest kuni 50% võivad tulevikus moodustada naised. Nad teevad oma tööd väga hästi ning on lojaalsed ja empaatiavõimelised. Talle meeldib, et naiste suhtumine on muutunud. “Kui varem ei vaadanud naised terase poolegi, siis nüüd on nad nõudnud selle valdkonna omaks ning õpivad inseneriks. Terasemaailm on muutumas – see oli varasemalt meestemaailm, kuid meie firmapoliitika näeb ette parimate palkamist ning kui see tähendab, et tööle tuleb võtta naised, siis nii see on,” rääkis Scott.

Investeeringud personali ja meeskonna koolitamine on BE Groupis vilja kandnud – viimase kvartali jooksul on BE Group näinud positiivseid tulemusi ning kasvu esimest korda viimase 15 kuu jooksul. Eesmärk on aastaks 2023 ettevõtet kahekordistada.

▲ Power of BE Group – Monika Eespakk, Kaire Kalve, Ilmar Viigimäe, Christin Laks. Foto: Raul Mee

Scott plaanib firmat kahekordistada kvaliteetse kliendibaasi arvel.

BE Groupil on suur kliendibaas ning osa neist on keskmise suurusega ettevõtted, mille käive jääb 5–15 miljoni euro kanti. “Selliseid kliente soovime me kõige enam, kuna see on ettevõtte kõige energilisem osa. Need on ISO sertifikaadiga ettevõtted ning neil on protseduurid ning kvaliteet paigas,” selgitas Scott.

Üheks ettevõtte konkurentsieeliseks peab Scott täppisterase ja tööriistaterase tootmist ning need tooted peavad olema väga täpsed. Paljudel konkurentidel neid tooteid varus ei ole, kuna need on kallid. BE Groupi restruktureerija usub kvaliteeti ning ta tunnistab, et see on küll kallim, kuid mitte nii palju kallim, kui arvatakse.

Kvaliteet eelkõige

Talle meeldib, et eestlased on sõbralikud, kuid nad kalduvad äri ajama inimestega, keda tuntakse, ning äri tehakse üldjuhul hinna põhjal. “Pole oluline, kust toode tuleb, seni kuni ta on odav. Ma ei hakka selle vastu võitlema, kuid ma ei arva, et see on õige. Meie müüme oma kvaliteeti ning seda, kes me oleme,” on Scott konkreetne.

Kui pandeemiast tingitud piiranguid pole, siis kavatseb ettevõtte pidada märtsis kliendipäeva, et tutvustada oma klientidele uut ärimudelit, uut peakontorit ja laohoone laiendust. “Meil on uus kontor ning oleks kena klientid kulla kutsuda, tuur teha ning pakkuda üks drink ja suppeid,” märkis ta.

TASUB TEADA BE Group

BE Group on juhtiv terase, eriterase, roostevaba terase ning alumiiniumi tarnimisele ja tootmisteoste osutamisele spetsialiseerunud ettevõtte. BE Groupi juured on pärit Rootsist ja Soomest. BE Groupi eelkäija Brøderna Edstrand ja Starckjohann & Co asutati juba 19. sajandi lõpus. 1990. aastatel rajati ettevõtte üksus ka Eestis. Praegu tegutseb grupp Rootsis, Soomes, Balti riikides ja Poolas. Ettevõtte peakontor asub Rootsis Malmös.

Scott usub, et Eestis peaks asuma BE Groupi kõige olulisem laahoone, mis oleks terve grupi jaotuskeskus. See on tema ettevõtte visioon. “Eesti on ideaalne asukoht, kuna Soome ja Rootsi on lähedal ning samuti pole teised Balti riigid ega ülejäänud Euroopa kaugel. Meil peaks siin asuma suurim terasetootmine ja tarnimise äri ning suurim laahoone. Kui me suudaks selle visiooni ellu viia, siis muudaks see ettevõtet täielikult,” vaatab Scott tulevikku.

Esimene suurtehing: 10 rekatäit kaupa

24 aastat tagasi, kui BE Groupi müügijuht Kalle Nelk ettevõttesse tööle asus, tehti esimene suurtehing ning Euroopast toodi Eestisse üle kaheksa tonni kaupa.

“Esimisel loomise aastal töime 10 rekatäit ehk ligikaudu 22–24 tonni kaupa igas rekas, mis koosnes metalltaladest. See oli meie esimene suurtehing ja suurim algusaegade näitaja,” rääkis Kalle Nelk.

Tänaseks on muutunud kümne rekatäie kauba tarnimine Euroopast üsna tavaliseks. Nelgi sõnul on neil ka kliendilepinguid, mis on seotud 600 tonni peale tarnetähtajaga 9 kuud. “Ning see on vettpidav meie poolt,” kinnitas ta.

Müügijuhi sõnul on metallide maailm sama suur kui toidumaailm ning samu asju on võimalik erinevatest kohtadest osta. Alati on kliendi jaoks parim, kui ta saab kõik asjad ühest kohast, kuid alati see ei õnnestu. Kuid need materjalid, mille kohta on BE Groupil klientidega kokkulepped, hoitakse alati laos.

Enda suurimaks saavutuseks 24 aasta jooksul BE Groupis peab Kalle Nelk head kontakti klientidega. “Usalduskrediit on olemas ja see on väga tähtis argument. Selle on loonud heatahtlik suhtumine klientidesse ning nende soovidesse,” märkis müügijuht.

BE Groupi suurimaks konkurentsieeliseks peabki ta klientide usaldust ning seda tõestavad ettevõtte kliendid, kellega alustati koostööd juba 24 aastat tagasi. “Isiklikult on see töö mulle väga meeldinud ning seepärast olen ma ka nii kaua BE Groupis töötanud,” lausub Nelk.

Aasta ärimees: Rain Lõhmus

Šveitsis elavale, ainsa kohalikul kapitalil põhineva Eesti panga juhile ja omanikule Rain Lõhmusele tuli tiitel miljonite eurode investeerimise eest LHV Panka, et viia see kolme aastaga kasumisse ning näidata hambaid krigistavatele välismaistele konkurentidele Eestis tagatulesid.

Kindlaks sihiks oli ka keskpikas perspektiivis börsile minek. Lõhmus teadis Hansapanga loomise kogemusest hästi, et börsita suursugust pank ei sünni. "Alguses oli Rain tuulepea, marslane, ebamaine, kosmosemees. Aga nüüd on ta täitsa normaalne inimene," iseloomustas Jüri Mõis Lõhmust 2011. aasta viimases Äripäevas. Mõis asutas 1990ndate algul koos Lõhmuse ja teiste kompanjonidega Hansapanga. Äripäeva peatoimetaja Meelis Mandel kirjutas sama lehe toimetajaveerus, et 2011. aastal paistis Eestis kõige enam heas mõttes silma uuel ringil olevad möödunud aegade tegijad ärimehed. "Need, kel on tagataskus kogemus ja sellest tulenev ettenägelikkus. Toimetus valis aasta ärimehiks Rain Lõhmuse, kunagise hansapankuri, kes püüab LHV kaudu pakkuda suurpankadele konkurentsi, ta eristub eelkõige kohaliku mõõtme poolest. Tunnistan, et tegemist on teatud mõttes avansiga, sest pank on 2011. aasta lõpu seisuga planeeritud kahjumis ning esimeseks eesmärgiks seatud järelejõudmine Eestis tegutsevatele Skandinaavia pankadele veel saavutamata."

Viis aastat hiljem oli LHV Pank börsil ja Äripäev tunnistas Lõhmuse ka 2016. aastal aasta ärimehiks. 2016. aasta persooniloos aasta viimases Äripäevas iseloomustasid sõbrad Lõhmust nii: ta on nagu kameleon, kes vahetab värvi vastavalt olukorrale ja meeolule. Kord on kohtumisel pangas, siis remondib keha ja vaimu Indias, siis pidutseb sõpradega mõnes Tallinna öölokaalis ja lõpetab peo näiteks Tais. Siis istub kontserdisaalis ja naudib muusikat. Järgmisel hetkel vaatab lennuki kabiinist piloodi kõrval mööduvaid lennukeid ja all olevat maailma ning juba järgmisel hetkel nuputab ta Eesti kõmurežissööri Ken Saaniga koos mõnd uut teleideed, millega Eesti rahvast raputada. Sõber Saan ei osanudki toona Lõhmuse kohta ühte lugu välja tuua, sest seiku selle mehega meenub nii palju, et võiks terve raamatu kirjutada. Ja osa lugusid on nii pikantsed, et ei kannataks trükimusta. Kolleegi Raivo Heina sõnul on Lõhmus tark ja erudeeritud inimene, kuid teinekord väga jäärapäne. Samas ta tunnistab, kui pole teinud õiget otsust.

2014. aasta mais ütles Lõhmus Äripäevale, et pensionisammaste müümine kaubakeskuses on toonud LHV Pangale nelja aastaga 100 000 klienti. Äripäeva rikaste TOPis oli Lõhmus 2011. aastal 25,6 miljoni euroga 69. ja 2016. aastal 46,4 mln euroga 56. kohal. Läänud sügisel oli LHV edu kasvatatud vara juba 108,7 miljoni ja kergitanud ta 31.–32. kohale.

29. august

Ilves sai mandaadi teiseks ametiajaks
Riigikogu valis Toomas Hendrik Ilvese teiseks ametiajaks presidendiks – Ilvese poolt oli 73 rahvasaadikut, vastaskandidaat Indrek Tarand sai 25 häält. Ilves oli president alates 09.10.2006 kuni 10.10.2016.

1. september

Keskonnainspeksioonile anti uurimisametuse volitus
Keskonnainspeksiooni senisele õigusele menetleda keskkonnavalitsusele väärtegusid lisandus õigus tegeleda ka keskkonnanurkidega.

2. september

Sillamäe sai suure piirielise parkla
Sillamäe sadamas avati piirielne veokite parklakompleks TruckStop, mille ooteala rajamine läks maksma 2,47 miljonit eurot, parkla mahutas 450 veokit.

3. september

Valmis Koidula piirijaam
Avati Lõuna-Eesti "sajandi ehitusobjektiks" tituleeritud Koidula raudteepiirijaam, 100 hektaril paiknev suurobjekt läks maksma ligi 70 miljonit eurot.

6. september

PTA Grupp pankrotistus
Harju maakohus kuulutas välja röivadisaini, tootmise ja turundusega tegeleva ettevõtte pankroti.

29. september

Eesti liitus stabiilsusfondiga
Riigikogu võttis vastu otsuse liituda Euroopa Finantsstabiilsuse Fondiga (EFSF), mis tähendas garanteerida 2 miljardi euro eest fondi võlakirju selleks, et koos teiste euroala riikidega päästa võlakriisist räsitud Portugali, Iirimaa ja Kreekat.
National Geographic eesti keeles
Ilmus maailma tuntuima populaarteadusliku ajakirja National Geographic esimene eestikeelne number. Eesti keel oli 33. keel, milles see ajakiri välja anti.

16. oktoober

KredEx hakkas toetama tehnoloogianvesteeringuid
Heiti Hääle suuromanduses haagisetootja AS Bestnet – tuntud eelkõige TIKI kaubamärgi all – oli esimene, mis allkirjastas KredExi tehnoloogianvesteeringute allutatud laenulepingu.

3. november

Suri Peeter Kreitzberg
Töövõimsidil Hiinas suri riigikogu liige, omaaegne kultuuri- ja haridusminister Peeter Kreitzberg.

MIS TOIMUS?

Valik 2011. aasta sündmusi maailmas

Jaanuar

Käivitus "Araabia kevad" – rahvarahutused, mis kukutasid mitmeid selle regiooni korrumppeerunud juhte, nt Tuneesias, Egiptuses, Liibüas. Pommirünnak Moskvas Domodedovo rahvusvahelisele lennujaamale, surma sai 37 inimest.

Veebruar

6,3magnituudine maavärin Uus-Meremaal suuruselt kolmandas linnas Christchurchis.

Märts

Maavärin ja selle tagajärjel tekkinud hiidlaine põhjustas avarii Jaapanis Fukushima tuumaelektrijaamas.

Aprill

Hinnanguliselt 2 miljardit inimest vaatasid Cambridge'i hertsogi prints Williami ja Catherine Middletoni pulmi.

Mai

USA vägede operatsiooni käigus tapeti tagaotsituum terrorist Osama bin Laden. EL nõustus andma Portugalile 78 miljardi eurose päästelaenu. Islandil purskama hakanud vulkaan põhjustas lennukaose kogu Euroopas.

Juuni

Tšiili vulkaanipurse peatas lennuliikluse Lõuna-Ameerikas, Uus-Meremaal ja Austraalias.

Juuli

Kosmosesüstiku Atlantis maandumisega lõppes NASA kosmosesüstiku programm.

Norras korraldas Anders Behring Breivik veresauna, tappes kokku 77 inimest. Üleujutused Tais mõjutasid üle 12,8 miljoni inimese elu. Maailmapank hindas kahjudeks üle 45 miljardi USA dollari.

August

Börsid üle maailma kandsid suuri kaotusi, põhjuseks Euroopa riikide leviv võlakriis ja USA alandatud krediidireiting.

September

USAs sai alguse majandusliku ebavõrdsuse vastased protestid "Okupeerige Wall Street", mis levis oktoobriks 82 riiki.

Oktoober

Tapeti Liibüa eksjuht Muammar Gaddafi. EL kuulutas välja kokkuleppe Euroopa riigivõlakriisi vastu võitlemiseks. See hõlmas ka Kreeka riigi umbes 60% võlakirjade mahakirjutamist, Euroopa pankade rekapiitalseerimist ja Euroopa finantsstabiilsuse rahastu päästefondi suurendamist kokku 1 triljoni euron. Maailma rahvaarv jõudis seitsme miljardini.

November

Ettevõtte Mojang tõi turule populaarse arvutimängu Minecraft.

Detsember

USA kuulutas Iraagi sõja ametlikult lõppenuks. Lõplikku rahu ikkagi ei saabu. Suri Põhja-Korea juht Kim Jong-il.

14. november

Jooksekonto rekordiline ülejääk
Eesti Panga avaldatud andmetel oli septembris maksebilansi jooksekonto ülejääk 148,9 miljonit eurot, tegemist oli rekordilise ülejäägiga kuu lõikes.

18. november

Lahkus Ülo Nugis
Suri poliitik Ülo Nugis, kes aastatel 1992–1995 oli riigikogu juhatuse esimees.

▲ Sajandi ehitusobjekti vääriline lindilõikamine: Eesti Raudtee juht Kaido Simmermann, president Toomas Hendrik Ilves, Euroopa Komisjoni transpordivolinik Siim Kallas, Riigi Kinnisvara juht Jaak Saarniit, peaminister Andrus Ansip ja majandusminister Juhan Parts avasid 100 hektaril paikneva ja ligi 70 miljonit eurot maksma läinud Koidula raudteepiirijaama.

◀ Tallinna tulevane küttekuningas Kristjan Rahu pärast esimest suurostu ajakirjanike ees. Dalkialt pealinna kütte ja elektriga varustavad ettevõtted ostnud Rahu müüs oma osaluse loodud Utilitas Grupis seitse aastat hiljem, jagades tulu ka ettevõtte töötajatega – igaüks neist sai müügisummast 30 000 eurot.

26. november

Riigiportaali pakkus uusi võimalusi
Riigi Infosüsteemi Amet avas põhjalikult uuendatud riigiportaali eesti.ee, uue võimalusena sai portaalis luua dokumendi, selle allkirjastada ning saata otse vajaliku asutuse dokumendiregistrisse.

5. detsember

Kaitseväge sai uue juhi
Kaitseväge juhataja kohal alates detsembrist 2006 olnud Ants Laaneotsa asemele asus Riho Terras. Terras oli kaitseväge juhataja kuni 05.12.2018.

13. detsember

"Mõnuga" ei tohi enam võtta
Riigikohus ei võtnud Eesti suurusel teise alkoholitootja Asi Altiia Eesti kassatsioonkaebust menetluse, mis tähendas, et tar-

bijakaitseameti 21.12.2009 ettekirjutus Saaremaa viina reklaamikampaania kohta sai lõpliku lahendi: Saaremaa viina reklaamlause "Võtame mõnuga" on keelatud üleskutse tarbida alkoholi.

20. detsember

Rahu ostis Vao soojuselektrijaama
Prantsuse suurkontsern Dalkia müüs 85% Tallinna Elektri jaam OÜst Kristjan Rahu firmale OÜ-le Horn Invest, tehingu maksumus oli 90 miljonit eurot. Aasta hiljem ostis ta Äripäeva andmetel ligi 80 miljoni euroga Dalkialt Tallinna Kütte ja Erakütte ning tõusis Tallinna küttekuningaks. 2018. aasta lõpul müüs ta oma osaluse Utilitas Grupist Austraalia investeerimisfondile First State Core S.à.r.l., saades selle eest 351,9 miljonit eurot ja Äripäeva aasta ärimehet tiitli.

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärgi.

ST 25 aastat Schöttli Keskkonnatehnikat: väärtustagem vett!

Veerandsada aastat vanaks saava ettevõtte AS Schöttli Keskkonnatehnika töö tulemuks on, et puhast vett väärtustatakse meil aina enam – keskkonna ja puhta vee hindamine on kasvanud koos ettevõttega.

AS Schöttli Keskkonnatehnika on Šveitsi suurte ettevõtte, mis tegeleb joogi-, tarbe- ja reovee puhastusseadmete projekteerimisega, müügi, paigalduse ja hooldusega. 1996. aastal Eestis tegevust alustanud ettevõtte asutasid Šveitsi firma Schöttli AG omanik Theodor Schöttli ja Christina Jörg, kes tuli Eestisse tagasi 1996. aastal. "Saksamaa, kust ma tulid, aitas ehitada maju Eestist välja viidavatele vägedele, kuhu oli vaja reoveepuhasteid – see oli päris algus," meenutab Christina Jörg.

Esindatakse tuntud Šveitsi, Saksamaa, Prantsusmaa, Belgia, USA ja teiste juhtivate tööstusriikide kaubamärke, kel aastatepikune kogemus keskkonnatehnoloogia tootmisel. "Meie eeliseks on meie suur partnerite võrgustik Lääne-Euroopas, tänu millele me leiame lahenduse igale probleemile, kasutades sealhulgas selliseid tehnoloogiaid, mille kohta Eestis ehk veel kogemusi pole," ütleb Jörg, et siin on keskkonnateemadega tegeletud intensiivsemalt ju alles üheksakümendate algusest.

"Pole mõistlik iga kord jalgratast uuesti leiutama hakata, vaid on mõistlikum tugineda teiste kogemusele," kinnitab Tarmo Juhanson, ettevõtte juht ja üks praegustest omanikest.

Bürokratiat on tekkinud liialt palju

25 aastat tagasi oli Eesti ettevõtluskeskkond hoopis teine. Seda mitmes mõttes. Theodor Schöttli toetas Eesti Rohelise Risti organisatsiooni, et veekäitlusega seotud teadmisi siin laiemalt levitada. Peaminister oli siis Mart Laar ja ettevõtlus alles kogus jõudu. "Paljud tulid välismaalt Eestisse tagasi ja valitses eufooria – taheti riiki muuta ja oma panus anda," räägib Jörg. "Tollane keskkonnaministeeriumi kantsler Rein Ratas sõitis meiega mööda Eestit ringi ja mõtles kaasa, kuidas asju paremini teha," meenutab ta, et siis oli keskkonnaministeerium abiks ja ka ühiskonnas laiemalt valitses soov asjad liikuma saada.

Viimase kümne aastaga on juurde tulnud palju ebavajalikku bürokratiat, lisab Juhanson. "Ma saan aru, et bürokratiat on teatud mõttes vaja, aga kiirenevas tempos on kasvanud just vajur paberimajandus – paber paberi pärast."

Jörg nõustub, et bürokratiat on tõesti liialt palju. "Me tegeleme keskkonnatehnika, kus tegutses mitu sarnase nimega institutsiooni: Keskkonnaministeerium, Keskkonnaamet, Keskkonnaagentuur, Keskkonnainspeksioon, Keskkonnainvesteeringute Keskus, mille labüridis on keeruline orienteeruda." Lisaks pole praegu Eestis suudetud luua piisavalt atraktiivset ettevõtluskeskkonda, kuhu tahetaks investeerida, arvab Jörg.

Puhta vee nimel tehtud palju tööd

Schöttli hüüdlause ütleb, et väärtusta vett ja väärtusta elu. "See ongi minu arvates meie 25 aasta töö tulemus, et me väärtustame rohkem vett," kinnitab Jörg, et pole sugugi iseenesestmõistetav, et kraanist tuleb puhas vesi, vaid selle nimel on tehtud palju tööd. "Oleme oma tööga muutnud maailma paremaks ja puhtamaks. Protsess teadvustada keskkonna olulisust ja puhta vee väärtust on kasvanud koos meiega. Ma ei taha öelda, et meie ainuisikuliselt oleksime sel-

le taga, aga kindlasti oleme aidanud sellele kaasa, see on minu õigustus, kui mõtlen oma elu mõtte üle," peab Jörg tehtud tööd väga oluliseks.

Ka suhtumine reoveesse on Juhanson hinnangul 25 aastaga teinud kannapöörded. "25 aastat tagasi oli Eestis veel tavaline, nagu täna kohati Venemaal, kus samuti tegutsesime, et laseme auku ja august pumpame jökke ja ongi kogu töötus." Juhanson ütleb, et viimase 25 aasta jooksul on toimunud muutus selles osas 180 kraadi. "Tollal, kui kuskil toruotsas kasvasid hundinuiad või vohas palju vetikaid, ei huvitanud see kedagi."

Valminud rohkem kui 300 reoveepuhastit

Schöttli abiga on valminud üle 300 reoveepuhasti ja kaetud enam-vähem kõik Eesti alevikud ja väikelinnad. Sama palju või rohkemgi veel on valminud joogiveepuhastussüsteeme. "Ühisveevarustus ja kanalisatsioon on Eestis enam-vähem igal pool tänaseks välja ehitatud. Meie projekte on olnud Hiiumaalt Valgani ja Narvani välja, Tallinna ümbrusest rääkimata," ütleb Juhanson, kelle sõnul täna enam keegi ilmselt ei mäleta, aga see polnudki nii väga ammu, kui ehitati Laagri keskasula pumplat aastal 2010. Täna on tema sõnul jõutud alla 2000 inimesega asulateni, kus käib samuti usin torustiku ja puhastite väljaehitamine.

See omakorda tähendab ettevõtte jaoks vajadust mõelda, mis saab edasi. "See on meie jaoks tõsine mõtlemise koht, et kuhu edasi, kui kõik on nii väikeses kohas nagu Eesti juba tehtud," ütleb Jörg, et mõeldakse nii uutele turgudele kui ka toodetele. "Vana rasva pealt enam lasta ei saa. Üheks uueks suunaks on meie jaoks prügilatehnika. Oleme püüdnud uusi turge ja Venemaa, kus on meil tütar-ettevõtte, on üks õrn õieke, mis tundub, et võib areneda," jätkab ta, et Venemaal pole veel piisavalt vajalikku tehnikat, et prügi töödelda ja nii voolab prügilate nõrgvesi tagasi põhjavette, reostades sealsete inimeste keskkonda.

Tehnoloogia pakutava tugisambaks

"Venemaa on viimase kahe aasta areng," lisab Juhanson, et seal ollakse justkui tagasi üheksakümendate algusaastate Eestis. "Aga kas tulemuks on suur aplaus või läbikukkumine, see ei sõltu meist, kuigi tahaksime seal kindlasti midagi teha – Venemaal tegutsedes sõltume väga palju poliitilistest tõmbetuultest."

Schöttli jaoks on läbi aegade olnud tehnoloogia kõige aluseks. "Soovime pakkuda võimalikult efektiivset tehnoloogiat, samas kui meil on riigihangete kriteeriumiks madalaim hind ja pakkuda head asja madala hinnaga on väga keeruline." Juhanson sõnul on see olnud kompromisside küsimus, kuidas mitte minna tarnijate kvaliteedis alla, vaid hoida Saksa ja Šveitsi juuri – siamaani tuleb palju Schöttli pakutavat tehnoloogiat Saksamaalt, Hollandist ja Belgiast.

Samas keskkonnateema on kõikjal maailmas endiselt väga aktuaalne, kuigi probleemide tasand on ehk muutunud. "Kui siamaani oleme tegelenud peamiselt tavapärase reoveekäitlusega või lihtsalt joogivee puhastamisega, et kraanist tuleb vesi ei oleks väga rauane ja mangaanine, siis praegu on aktuaalseks muutunud mikroplastiteema,"

▲ Jääkarude ekspositsiooni veetöötuse projekteerimis-ehitustööd 1.

▲ Jääkarude ekspositsiooni veetöötuse projekteerimis-ehitustööd 2.

▲ Jääkarude ekspositsiooni veetöötuse projekteerimis-ehitustööd 3.

» Eestis pole sellist jõudu, kes esindaks jõuliselt keskkonnateemasid ja kellel oleks sõnaõigus ja keda võetakse ka kuulda.

toob Juhanson näiteks, et Eestis pole sellist jõudu, kes esindaks jõuliselt keskkonnateemasid ja kellel oleks sõnaõigus ja keda võetakse ka kuulda. "See, mis toimub, on toimunud sellepärast, et Euroopa Liit on olnud, et peab seda tegema, et peab olema rohepöörde. Aga ei ole kohalikku poliitilist tahet, vaid kogus asjadest, mis kunagi "valmis" ei saa.

Eestis puudub hetkel jõud ja selge kava, kuidas sisuliste asjadega edasi minna, et muuta keskkonda paremaks. Keelatakse ja kästakse ning seda üleüldiselt, mitte põhjendatult. "Uued trendid on kindlasti turul olemas, nüüd on lihtsalt küsimus selles, et meie jaoks sõltub kõik rahastusest ja sellest, millal leiab riik, et see on nii oluline probleem, et sinna tuleks raha panustada, sest loota sellele, et iseenesest midagi juhtuks, pole mõtet," põhjendab Juhanson.

Sõnad ja teod ei lähe alati kokku

"Üks asi on loosungid, kui oluline on keskkond, ja teine asi on reaalne elu," nõustub Jörg, et sõnad ja teod käivad tihti eri radu. Tema sõnul on väga kahju ka sellest, et Eestis rohelisel liikumisel sedavõrd vähe kõlapinda on. "On natukene naljakas, mida Eesti Rohelised teevad – kui mõni puu võetakse maha, jooksevad puukallistajad kokku, aga tegelikult on meil näiteks tõsiseks probleemiks ravimijäätid reovees, kust need võivad sattuda joogiveele ja toiduainetes ning sellega mõjutada inimeste tervist ja ka keskkonda. Oleks vaja seda probleemi täpsemalt kaardistada ja kasutada tehnolo-

giat, millega ravimijäätid eemaldada, aga selle jaoks hetkel raha ei ole," toob Jörg välja, et selle aasta Keskkonnainvesteeringute Keskuse veemajanduse programmi eelarveks on 5,2 miljonit eurot, samas kui näiteks Antsla-suuruse koha reoveepuhasti väljaehitamiseks kulus ligikaudu kaks miljonit eurot. "Viis miljonit on väga väike summa, mis näitab, et teema pole prioriteetne ja vee-ettevõtte peavad leidma ise tegevuseks rahastust, mis pole keskkonnaprogrammidega seotud."

"Eesti roheline liikumine ei ole oma töötavat strateegiat veel leidnud," arvab Juhanson, kelle sõnul pole Eestis sellist jõudu, kes esindaks jõuliselt keskkonnateemasid ja kellel oleks sõnaõigus ja keda võetakse ka kuulda.

"See, mis toimub, on toimunud sellepärast, et Euroopa Liit on olnud, et peab seda tegema, et peab olema rohepöörde. Aga ei ole kohalikku poliitilist tahet, vaid kogu aur läheb hoopis millelegi muule," ütleb Jörg, et Eesti Rohelised on paraku marginaalne liikumine, mis on häämmastav, sest arenenud riikides nagu näiteks Saksamaal on nad olnud paljudes valitsustes ja nende valijaskond on suur, sest keskkond puudutab meid igapäevaselt ju kõiki.

Schöttli on aga jätkuvalt tugev ja innovatiivne ettevõtte ka järgmised 25 aastat!

Edukamad 2011 asutatud ettevõtted

Nimi ja käive 2019. aastal miljonites eurodes

Multiforce OÜ	310,5
Merko Ehitus Eesti AS	168,2
Utiitas OÜ	131,5

100 MLN

ITS Estonia OÜ	85,2
Ingmar Group OÜ	79,1
Leonhard Weiss OÜ	72,7
Spectr Trading OÜ	71,5
Springway OÜ	67,5
KT Holding OÜ	62,8

50 MLN

E-Piim Tootmine AS	49,1
Agro Import OÜ	30,4
Setis Capital OÜ	28,7
Lantmännen Unibake	
Estonia AS	27,5
Elpa OÜ	27,2
Kohila Vineer OÜ	26,8
Auto Forte Tallinn OÜ	26,7
Tatoli Grupp OÜ	26,0

25 MLN

Webinfluence Group AS	24,9
Adcash OÜ	24,8
Vegeolog OÜ	21,4
Hepsor OÜ	19,5
Fortum Eesti AS	19,0
Lotus Timber OÜ	18,3
Maru Betoontööd OÜ	17,3
Lehepunkt OÜ	16,2
Mast Europe OÜ	15,0
Iirik OÜ	13,8
Arrow Ecs Baltic OÜ	13,8
Ebavere Graanul OÜ	12,3
Kristiine Keskus OÜ	11,5
Farbaha OÜ	11,4
Esti Commerce OÜ	11,2
Atria Farmid OÜ	10,8
Coop Finants AS	10,1

10 MLN

Imavere Energia OÜ	9,7
Voller Sisustus OÜ	9,3
Neotech Development OÜ	8,7
Astlanda Invest OÜ	8,5
Järve Kaubanduskeskus OÜ	8,5
Balaine OÜ	7,7
Hoptrans Leasing OÜ	7,3
Compass Group	
FS Estonia OÜ	7,1
Montreco OÜ	6,6
SRV Real Estate OÜ	6,5
Azelta Projekt OÜ	6,5
Belstrij Baltic OÜ	6,4
Allepal OÜ	6,1
Espak Paide OÜ	6,0
Baltic Beach Holding OÜ	6,0
LV Metall OÜ	5,9
Oko Restoranid OÜ	5,8
RV OÜ	5,8
Melker Baltik OÜ	5,7
Teval Elektroonika OÜ	5,6
Infraroad OÜ	5,6
Vahtramäe Kodud OÜ	5,5
Farm In TÜH	5,2
LVR Technology and Logistic OÜ	5,1

5 MLN

Rail Trans Invest OÜ	4,9
Startax AS	4,8
UCS Holding OÜ	4,8
Apos Group OÜ	4,8
Probex Baltic OÜ	4,7
Põhjala Brewing AS	4,7
Prefabcon OÜ	4,6
Eurasia Trade OÜ	4,6
Ecliptica Baltic OÜ	4,6
RP Pakend OÜ	4,5
Novametro OÜ	4,5
Laduks OÜ	4,5
Kof Trade OÜ	4,4
Venipak Eesti OÜ	4,4
Vaimo OÜ	4,4
Nordast Marinen OÜ	4,3
Lappset Estonia OÜ	4,2
Grand Ehitus OÜ	4,1
Pech OÜ	4,0
Monobrand OÜ	3,9

9472

ettevõtet ja FIEt lisandus äriregistrisse 2011. aasta jooksul - kui 1. jaanuar 2011 seisuga oli registris 151 333 ettevõtet, siis järgmise aasta jaanuari alguseks oli neid 160 805. Sealjuures lisandus aasta jooksul 10 149 osahinngut, aktsiaseltside ja füüsilisest isikust ettevõtjate arv aga vähenes - esimesel 370 ja teisel 775 võrra.

Terastoorik AS	3,8
Baltrestro Production OÜ	3,8
AU Energiateenus OÜ	3,8
Korberi OÜ	3,7
AA-Yleislaina OÜ	3,7
Platano Eesti OÜ	3,6
Sikupilli Keskus OÜ	3,6
Farron Tehnika OÜ	3,6
Autowelt Baltic OÜ	3,6
Satronel OÜ	3,6

Nordic Shelter Production OÜ	3,6
Betoteam OÜ	3,6
Minecon Invest OÜ	3,5
ANK Technology OÜ	3,5
Timbeco Ehitus OÜ	3,5
Premier Investments OÜ	3,3
Terasbetoon OÜ	3,2
Finetrek OÜ	3,2
Deltario Solutions OÜ	3,2
Eltech Solutions OÜ	3,2
Keraplast OÜ	3,1
Termokar OÜ	3,1
Edrinks OÜ	3,1
Rennes OÜ	3,0
Nalvog OÜ	3,0

3 MLN

Scanhus OÜ	2,9
Sonmak Group OÜ	2,9
Altmer OÜ	2,9
Võidu Invest OÜ	2,9
Tallinna Perearstikeskus OÜ	2,9
K-Kate Katused OÜ	2,9
Mobile24 OÜ	2,8
Astri Kinnisvara OÜ	2,8
Cella Transport OÜ	2,8
Sarles OÜ	2,7
Nord Company OÜ	2,7
Tyre Mould Eesti OÜ	2,7
BK Electric OÜ	2,7
E.N.Co Retail OÜ	2,6
Est Facade OÜ	2,6
Marico Ehitus OÜ	2,6
Dali Trade OÜ	2,6
ITT Baltic OÜ	2,6
Bigname OÜ	2,6
Aknakoda OÜ	2,5
Tanassilma Logistics OÜ	2,5
K-Projekt AS	2,5
Linn Systems OÜ	2,5
Anvist OÜ	2,4
Grupp Trükiagentuur OÜ	2,4
Monster Music OÜ	2,4
AMV Metall OÜ	2,4
Akatrans Eesti OÜ	2,4
Jet Express OÜ	2,3
Marketlux OÜ	2,3
Muhu Tehnika OÜ	2,3
K&L Arendus OÜ	2,2
Inpaco OÜ	2,2
MTR Engineering OÜ	2,2
Aru Metsagrupp OÜ	2,2
Rugosa Capital OÜ	2,1
Tallinn Vision OÜ	2,1
Lightmaker OÜ	2,1
Parus Logistics OÜ	2,1
S.F.P. Group OÜ	2,0
Aqweris OÜ	2,0
Weldmet Solution OÜ	2,0
Bintime OÜ	2,0

1,5 MLN

Haanja Forests OÜ	1,4
Viru Mets OÜ	1,4
K.R Rootisitalu OÜ	1,4
Antifire	
Tuleohutuslahendused OÜ	1,4
Leib Restoran OÜ	1,4
Aluwin OÜ	1,4
Hurmi Agro OÜ	1,4
Agri Partner OÜ	1,4
LVM Kinnisvara Tallinn OÜ	1,4
3D Infra OÜ	1,4
Tako Trade OÜ	1,4
Metria Properties OÜ	1,4
Baltic Garden Group AS	1,3
Wedo OÜ	1,3
D.O.T. OÜ	1,3
Loginpost OÜ	1,3
Altrix OÜ	1,3
Fasor Ehitus OÜ	1,3
Ringit OÜ	1,3
Jobcross OÜ	1,3
Brightspark OÜ	1,3
Montrade Netstores OÜ	1,3
Colonna Varahaldus OÜ	1,3
Forest Farm OÜ	1,3
Puiduhake.Com OÜ	1,3
Rager OÜ	1,3
Elit OÜ	1,2
Specagra OÜ	1,2
Antimltd OÜ	1,2
Sop-Metal Eesti OÜ	1,2
Ferrainvest OÜ	1,2
Radiustech OÜ	1,2
Estant Pro OÜ	1,2
Mefab OÜ	1,2
Toruabi OÜ	1,2
Odelli OÜ	1,2
Advokaadibüroo Fort OÜ	1,2
A&M House OÜ	1,2
Snow & Wakeboard Solutions OÜ	1,2
EPCM Consulting OÜ	1,2
Tim Logistics OÜ	1,2
Ametikoolitus OÜ	1,2
MWS Grupp OÜ	1,1
Primecon OÜ	1,1
Rahmqvist Estonia OÜ	1,1
Hansacolor OÜ	1,1

2 MLN

Östväst Frakt OÜ	1,9
Cuba Films OÜ	1,9
Taleon Grupp OÜ	1,9
Bravalla OÜ	1,9
Nordfix OÜ	1,9
Arsenal Center OÜ	1,9
Impextrans OÜ	1,9
Clarified Security OÜ	1,9
Rolan Investment OÜ	1,8
Modirum OÜ	1,8
Markitekt OÜ	1,8
Vena Pro OÜ	1,8
Tonybet OÜ	1,8
Dekolust OÜ	1,8
Scand Oil Trade OÜ	1,8
Alandia Engineering Services OÜ	1,8
Hype-Lab OÜ	1,8

Talu Toidab OÜ	1,8
Geogals OÜ	1,7
Teknokolor OÜ	1,7
Jobsite OÜ	1,7
Kastoram Wood OÜ	1,7
Composite Plus OÜ	1,6
KKS OÜ	1,6
Eitolex OÜ	1,6
Evged Group OÜ	1,6
Hjalmar Marketing OÜ	1,6
Ralfi Veosed OÜ	1,6
Metro Ärimaja OÜ	1,6
PK Arendus OÜ	1,6
Narvatank OÜ	1,6
Optika OÜ	1,6
Aldarinvest OÜ	1,6
Nordtrio OÜ	1,6
Main Passenger Club OÜ	1,6
Royal Plus OÜ	1,6
Eural Properties OÜ	1,6
HNDC Kinnisvara OÜ	1,6
Elektrof OÜ	1,6
Wisefab OÜ	1,5
Hallist Group OÜ	1,5
Arjadi Agro OÜ	1,5
MS Logic OÜ	1,5
Lasnamäe Tervisemaja OÜ	1,5
ITbit Medical OÜ	1,5
TKH Foods OÜ	1,5
Energogen OÜ	1,5
Movemaster OÜ	1,5
Bon Tour OÜ	1,5
Mediabroker Eesti OÜ	1,5
BH Lincona OÜ	1,5
Nordmetallik OÜ	1,5
Tripledev OÜ	1,5
Bac Systems OÜ	1,5
Baltic Electrical Installations OÜ	1,5
Bm Auto OÜ	1,5
Adelir OÜ	1,5

Videal Productions OÜ	1,1
Mehhatroonikum OÜ	1,1
Sudex OÜ	1,1
Skyproff OÜ	1,1
V-Shapes Nordic OÜ	1,1
Bickton OÜ	1,1
Garments Trade OÜ	1,1
Bussiremont OÜ	1,1
DSA OÜ	1,1
Väimela Majand OÜ	1,1
Mogyi Eesti OÜ	1,1
Belterra OÜ	1,1
Alantes Veod OÜ	1,1
Ram Trade OÜ	1,1
V-Osa OÜ	1,1
Dr Möttus Hambaravi OÜ	1,1
Proimplant OÜ	1,1
Gelos Grupp OÜ	1,1
Novewater OÜ	1,1
Kuninga Valduse OÜ	1,0
Arhitekt11 OÜ	1,0
DFDS Logistics OÜ	1,0
APK Ehitus OÜ	1,0
PIN Arhitektid OÜ	1,0
Põhjapuit OÜ	1,0
Pro Kosmeetika OÜ	1,0
GlamLac OÜ	1,0
Hospitality eBusiness	
Strategies (Hebs Digital) OÜ	1,0
Estrak Invest OÜ	1,0
Sellit OÜ	1,0
Cezar Eesti OÜ	1,0
Kartulitehnika OÜ	1,0
Urbans Garage OÜ	1,0
TDR Estonia OÜ	1,0
BKB Trans OÜ	1,0
Elektrowerk OÜ	1,0
Pihla Grupp OÜ	1,0
Tselis OÜ	1,0
HML Project Management OÜ	1,0
Albamare OÜ	1,0
Zinzino OÜ	1,0
Aspent OÜ	1,0
Zenith Family Office OÜ	1,0
Vektom OÜ	1,0
Heatconsult OÜ	1,0
TG Lift OÜ	1,0
Marketline OÜ	1,0
Algera Infra OÜ	1,0
Allwork OÜ	1,0
Artifex Group OÜ	1,0
Svestron Group OÜ	1,0
RS Shipping OÜ	1,0

Premiere Cru OÜ	0,9
VPOS OÜ	0,9
Bars And Restaurants OÜ	0,9
Begin OÜ	0,9
Pärnu Graniit OÜ	0,9
Rao Metall OÜ	0,9
Tartu Autokeskus OÜ	0,9
Niine 11 OÜ	0,9
Mako Abi OÜ	0,9
Anto OÜ	0,9
iPartner	
Kommertskinnisvara OÜ	0,9
Luboil OÜ	0,9
Farm Est OÜ	0,9
Inestra OÜ	0,9
Groen Holding OÜ	0,9
Valverone OÜ	0,9
Taxus Grupp OÜ	0,9
Asbeko Air OÜ	0,9
Vabad Kohvimeistrid OÜ	0,9
3 Seltisimeest OÜ	0,9
Cardiotech OÜ	0,9
Auto Group OÜ	0,9
Silikaadi Tehnopark OÜ	0,9
Peenjoogivabrik Nudist OÜ	0,9
Hedgehog OÜ	0,9
Aran OÜ	0,9
Structura OÜ	0,9
Geodeesia24 OÜ	0,9
Finforce Group OÜ	0,9
Feldhaus Klinker OÜ	0,8
Sarapiku Ehitus OÜ	0,8
Foodwin OÜ	0,8
Angel Films Estonia OÜ	0,8

Scandinavian Window OÜ	0,8
Archibus Solution	
Center Hosting Services OÜ	0,8
Aknasepad OÜ	0,8
Meat Market OÜ	0,8
K.B. Passage OÜ	0,8
Bickton OÜ	0,8
Traveller Tours OÜ	0,8
Derhamn OÜ	0,8
Demades OÜ	0,8
Belreal Invest OÜ	0,8
R&R Real Estate OÜ	0,8
Tööriistamaailm OÜ	0,8
Gamexyz OÜ	0,8
Tektum OÜ	0,8
Autobalt OÜ	0,8
Optimum Veod OÜ	0,8
Masara OÜ	0,8
Umami OÜ	0,8
Powder-Trans Balticum OÜ	0,8
Grandber Sisustus OÜ	0,8
DMG Auto OÜ	0,8
Smart Mööbel OÜ	0,8
Smartcap AS	0,8
Utopia Online OÜ	0,8
Fastare OÜ	0,8
United Machinery OÜ	0,8
Hea Lugu OÜ	0,8
Elte OÜ	0,8
UEC OÜ	0,8
Keramia OÜ	0,8
Koor OÜ	0,8
LAB OÜ	0,8
Nordis OÜ	0,8
Merkswood OÜ	0,8

Fennec Lis's OÜ	0,7
BOA OÜ	0,7
Elektrapluss OÜ	0,7
J&T Projekt OÜ	0,7
Ecofurn Production OÜ	0,7
Tic+ OÜ	0,7
Virrex OÜ	0,7
Magus Rosie OÜ	0,7
Epus Properties OÜ	0,7
Gold Group Invest OÜ	0,7
Silver Fish OÜ	0,7
Romets Teenused OÜ	0,7
Ron IG OÜ	0,7
Fookus Pookus Grip OÜ	0,7
Fenira Group OÜ	0,7
Monorex OÜ	0,7
Killumeister OÜ	0,7
WM Enterprise OÜ	0,7
Riilo Veod OÜ	0,7
Auto Cardan OÜ	0,7
Splunk Services Estonia OÜ	0,7
Hecada OÜ	0,7
Rock-1 OÜ	0,7
Clean Investment OÜ	0,7
Ristiku Teravili OÜ	0,7
Nordtop Transport OÜ	0,7
Rocca Al Mare	
Tennisekeskus OÜ	0,7
Light Elekter OÜ	0,7
Aliron OÜ	0,7
MMT Production OÜ	0,7
Kraavimees OÜ	0,7
Tungsten OÜ	0,7
Fat Emperor OÜ	0,7
Jap Camions OÜ	0,7
Eesti Kinnisvaraholduse OÜ	0,7
Epifin OÜ	0,7
Zezeran Consulting OÜ	0,7
Ilmatsalu Kontorid OÜ	0,7
Merti Tootmine OÜ	0,7
ABS Pumps & Services OÜ	0,7
Megaplaan OÜ	0,7
Rumber Invest OÜ	0,7
Mziuri OÜ	0,7
Melost OÜ	0,7
Thorgate Management OÜ	0,7
Enitek Engineering OÜ	0,7
Gotoandplay OÜ	0,7
Orava Agro OÜ	0,7
Terasteel OÜ	0,7
Skysselect OÜ	0,7
Elamuspank OÜ	0,7
Sarapiku OÜ	0,7
Estornino OÜ	0,7
Eva Maritime OÜ	0,6

0,8 MLN

Scandinavian Window OÜ	0,8
Archibus Solution	
Center Hosting Services OÜ	0,8
Aknasepad OÜ	0,8
Meat Market OÜ	0,8
K.B. Passage OÜ	0,8
Bickton OÜ	0,8
Traveller Tours OÜ	0,8
Derhamn OÜ	0,8
Demades OÜ	0,8
Belreal Invest OÜ	0,8
R&R Real Estate OÜ	0,8
Tööriistamaailm OÜ	0,8
Gamexyz OÜ	0,8
Tektum OÜ	0,8
Autobalt OÜ	0,8
Optimum Veod OÜ	0,8
Masara OÜ	0,8
Umami OÜ	0,8
Powder-Trans Balticum OÜ	0,8
Grandber Sisustus OÜ	0,8
DMG Auto OÜ	0,8
Smart Mööbel OÜ	0,8
Smartcap AS	0,8
Utopia Online OÜ	0,8
Fastare OÜ	0,8
United Machinery OÜ	0,8
Hea Lugu OÜ	0,8
Elte OÜ	0,8
UEC OÜ	0,8
Keramia OÜ	0,8
Koor OÜ	0,8
LAB OÜ	0,8
Nordis OÜ	0,8
Merkswood OÜ	0,8

Fennec Lis's OÜ	0,7
BOA OÜ	0,7
Elektrapluss OÜ	0,7

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslike eesmärgi.

Hoiab kõrgel äriõiguse lippu

Aare Tark võiks oma kolmekümne aasta tagust otsust kommenteerida kahe sõnaga: tark otsus. Jutt käib omanimelise advokaadibüroo asutamisest, mis 2010ndate keskpaigaks kasvas Baltikumi üheks suuremaks advokaadibürooks.

Advokaadibüroo Aare Tark oli omal ajal Eestis esimene juriidiline isik, mille äri nimi sisaldas asutaja ees- ja perekonnanime. Kolme kümnendi jooksul on äri nimi seoses ühinemiste ja pereheitmistega muutunud, ent usaldusväärset kaubamärki tähistav perekonnanimi on alati olnud ka büroo nimes.

Ja vahepeal on muutunud ka see, et ühe Targa asemel töötab advokaadibüroos kolm Tarka – Aare pojad Tanel ja Tauno on valinud isa elukutse ja töökohaks isa asutatud büroo. Muide, büroos töötab veel üks vendade paar – Hannes ja Tanel Kүүn. Lisaks partnerlusele seovad vendade paare ülikooliõpingud ja sõprusuhe.

Aare Targa asutatud advokaadibüroo on Eestis vanuselt kolmas, Advokaadibüroo Heta ja Advokaadibüroo Lepik & Luhaäär (praegu Advokaadibüroo COBALT) järel. Kui enamik Eesti advokaate on peamiselt kohtuvaidlejaid, siis Targa advokaadibüroo eristus kohe algusest peale sellega, et keskendus äri- ja konkurentsioigusele ning firma-de nõustamisele ja nendega seotud ühinemistele ning omandamistele. Büroo advokaadid on läbirääkimistel samal pool lauda istunud paljude maailma tuntud firmade ja organisatsioonide esindajatega.

„Olen alati kolleegidele öelnud, et kõige parem reklaam on sinu töö kvaliteet – sellest paremat turundust ei saa olla,“ vastab Aare Tark küsimusele, kuidas büroo endale sellised kliendid on saanud. „Ja muidugi toetab meid meie pikaajaline kaubamärk. Rahvusvaheliselt hinnatakse kõrgelt, kui su kaubamärk on olnud sisuliselt 30 aastat muutu-matu ja kaubamärk on seotud ühe nimega.“

Järgnevalt perioodiseerivad büroo tegevust ASi Advokaadibüroo TARK vanempartner Aare Tark, juhtivpartner Tanel Tark ja partner Hannes Kүүn.

Kirev õiguslane maastik (1991–2000)

Märksõnad: erastamise nõustamine, Eesti Panga esindamine rahvusvahelises arbitraazis, advokatuurseaduse väljatöötamine.

„Marat, Flora, Tallinna Piimakombinaat, Leibur, Kalev, Norma – kõigil neil oli erinev õiguslik taust, mille alusel nad erastati,“ kommenteerib Aare Tark, kes 1990ndate keskpaigas nõustas riigiettevõtete ostjaid. „Nii mitme eettevõtte erastamine, näiteks Kalevi oma, toimus läbi kohtuvaidluse. Pidime läbima kohtuvaidluse, et saaksime kinnitust sellele, et erastamine oli õigesti läbi viidud.“

1990ndatel esindas Aare Tark Eesti Panka ja Eesti riiki vaidluses endise Innovatsioonipanga omanikega. Tegemist oli esimese korraga, kui Eesti riik oli kaevatud Maailmapanga juures tegutsevasse Rahvusvahelise Arbitraazi (ICSID). Lõplik otsus: Innovatsioonipanga litsentsi äravõtmine Eesti Panga poolt oli õigustatud.

Aare Tark valiti kolmel korral Eesti Advokatuuri esimeheks, perioodil 1994–2001. Nüüdisaegse advokatuurseaduse väljatöötamisega alustati 1997. aastal ja seadus võeti riigikogus vastu 2001. aasta märtsis. Vabariigi president autasustas Aare Tarka 2001. aastal Valgetähe 3. klassi medaliga.

Büroo hoogne kasv (2000–2010)

Märksõnad: advokaatide uus põlvkond, Swedbanki nõustamine.

2000ndate keskel kasvas Targa advokaadibüroo Eesti üheks suuremaks, andes tööd ligi 35 advokaadile, ja 2010ndate keskel lausa Balti maade üheks suuremaks – tippajal töötas büroos Eestis, Lätis ja Leedus kokku üle 140 advokaadi.

„Meie töökarjäär õigusturul on kulgenud hästi konkurentsitihedas keskkonnas,“

▲ Advokaadibüroo TARK asutaja ja vanempartner Aare Tark.

▲ Tauno Tark.

▶ Hannes Kүүn ja Tanel Tark.

iseloomustab Tanel Tark põlvkonda, kes lõpetas juuraõpingud 2000ndate lõpus. „Sellist asja nagu vanemad kolleegid on naljaga pooleks rääkinud, et töö tuli 1990ndadel faksist – hommikul läksid faksiautomaadi juurde ja vaatasi, mis sealt õõ jooksul tulnud on – meie seda kunagi kogenud ei ole. Praegu peab advokaat oskama toimetada nagu hea müügimees. Iga tööasi tuleb sisuliselt ise otsida ja välja võidelda.“

Et advokaaditöö nõuab teinekord ülikonfidentsiaalsust, tõendab see, kuidas Targa advokaadibüroo nõustas 2005. aasta alguses Swedbanki, mis plaanis Hansapanga asutajatelt nende 40protsendilise osaluse välja osta. „Meie advokaadid, kes käsid nädalas kahel või kolmel korral Stockholmis nõu andmas, kasutasid erinevaid lennukeid, et mitte keegi ei kahtlustaks, et teoksil on suurtehing,“ meenutab Aare Tark.

Kliendikeskus esiplaanil (2010–2020)

Märksõnad: Baltikumi-ülene koostöö, rahvusvaheline koostöö, partnerite roll igapäevatoös.

Välisfirmad ja -investorid võtavad Baltikumi ühtse turuna. „Kui klient siseneb ühte riiki, aga ta eesmärk on osta või müüa kol-

mes riigis, siis tema jaoks on väga oluline, et kogu projekti juhitakse ühest riigist,“ selgitab Hannes Kүүn. „Samuti soovib firma, kes juba tegutseb kõigis kolmes Balti riigis, et advokaadibüroo igapäevane nõustamine kataks kogu piirkonna.“ Lätis on Targa advokaadibüroo partneriks advokaadibüroo Skrastinš & Dzenis ja Leedus advokaadibüroo Motieka & Audzevicius.

„Me teeme ka palju rahvusvahelist koostööd suurte Inglise ja USA advokaadibüroodega, mille kaudu liigub tihti sellist tööd, millele Eesti büroo otse peale ei saakski,“ laiendab Tanel Tark teemat. „Kui sul on head suhted rahvusvaheliste advokaadibüroodega, saab huvitavatele kaasustele ja tehingutele tihti just sealtkaudu ligi.“

Büroo esindajad rõhutavad lõpetuseks kui ühest suust, et nende büroo kõik partnerid teevad igapäevaselt intensiivset klienditööd. „Partner ongi reaalne töötaja, mitte et partner võtab töö sisse ja lükkab selle noorematele kolleegidele tegemiseks,“ võtab Hannes Kүүn advokaadibüroo tööfilosoofia kokku. „Me ise oleme aktiivsed, suhtleme kliendiga ja ajame asju. See on meie tugevus, millega me eristume turul.“

MIS ON MIS Advokaadibüroo TARK

* Asutatud 26.04.1991, registreeritud 16.05.1991.

* Kandnud ärinimesid: AS Advokaadibüroo Aare Tark (1991–1994), AS Advokaadibüroo Tark & Co (1994–2000), AS Advokaadibüroo Tark Grunte Sutkiene (2010–2016), OÜ Advokaadibüroo TARK (alates 14.04.2016).

* Juhatus: Aare Tark (vanempartner), Tanel Tark (juhtivpartner), Allar Aru (partner).

* Omanikud (partnerid): Hannes Kүүn, Tanel Tark, Tauno Tark, Aare Tark, Tanel Kүүn, Allar Aru, Marit Savi.

KOMMENTAAR Justkui kodubüroo

Erkki Torn,
ASi My Fitness juhatuse esimees.

Oleme Advokaadibürooga TARK koostööd teinud alates 2008. aastast. Meie jaoks on oluline olnud see, et nad osutavad n-õ täis-teenust ehk katavad ära kõik meie juriidilised vajadused – nad on meid abistanud läbirääkimistel, nõustanud ülevõtmistehingutes, teinud meie heaks *due diligence*’i ehk üksikasjalikku õigusauditi, nõustanud üürilepingute sõlmimisel, hästi koordineerinud õigusprobleemide lahendamist Lätis ja Leedu turul nende sealsete partnerbüroode kaudu.

Väga oluline on ka see, et advokaadid ja juristid, kes meid on nõustanud, saavad aru, millega me tegeleme ning mis on meie eesmärk. Nad on konstruktiivsed, oskavad fookuses hoida kõige suuremat ja tähtsamat. Ja muidugi see, et nad on olnud alati kättesaadavad. Kuna MyFitness on üritanud kiiresti ja efektiivselt kasvada, siis see eeldab, et meie partnerid töötavad samuti kiiresti, teevad vajadusel pikki tööpäevi ja on lõppresultaadi nimel rakkes teinekord ka nädalavahetustel.

Edukamad 2011 asutatud ettevõtted

algus lk 48

EUM Events OÜ	0,6	Ideia OÜ	0,6	Smart Seven OÜ	0,5	Elspekt OÜ	0,5	Soojest OÜ	0,4	Storum OÜ	0,4
Gaverim OÜ	0,6	MPJ Grupp OÜ	0,6	Technopolis Group Eesti OÜ	0,5	Irroniset Ehitus OÜ	0,5	Wine Consult OÜ	0,4	Harman OÜ	0,4
DGN Marketing OÜ	0,6	Toomemäe Kinnisvara OÜ	0,6	Omaraha OÜ	0,5	IQ Camp OÜ	0,5	Sooseja OÜ	0,4	Keps OÜ	0,4
Safe Trans OÜ	0,6	Koreli Trans OÜ	0,6	A-Trans OÜ	0,5	Seicom Grupp OÜ	0,5	Cade Group OÜ	0,4	Luxveg OÜ	0,4
Uuetoa Talu OÜ	0,6	Nordic-Filters Eu OÜ	0,6	Ateus OÜ	0,5	Marson Grupp OÜ	0,5	Rentveka OÜ	0,4	Krown Eesti OÜ	0,4
Scantravel OÜ	0,6	E Vision OÜ	0,6	Summer Servis OÜ	0,5	Realcorp OÜ	0,5	M.L. Farm&Trans OÜ	0,4	Pallasti Kinnisvara OÜ	0,4
ART ML OÜ	0,6	Amigtex OÜ	0,6	Bresc OÜ	0,5	Kesk Estates OÜ	0,5	Advokaadibüroo		Uuenurga OÜ	0,4
Baltic Fish Union OÜ	0,6	Bellstar Properties OÜ	0,6	Amacon Corporation OÜ	0,5	Averi Ehituse OÜ	0,5	Heringson GLO OÜ	0,4	Enercon Services	
Loo Properties OÜ	0,6	Sparotec OÜ	0,6	Pargi Kultuurikeskus OÜ	0,5	Pilzen Grupp OÜ	0,5	Eco Group OÜ	0,4	Estonia OÜ	0,4
Pipes Building OÜ	0,6	Viimsi Kaubandus-keskus OÜ	0,6	Heikkinen OÜ	0,5	Amecopro OÜ	0,5	Vesset Transport OÜ	0,4	Estvia OÜ	0,4
Dynamo OÜ	0,6	Balti Metsahooldus Grupp OÜ	0,6	Senpai OÜ	0,5	Crosstrans OÜ	0,5	Arhitektrum OÜ	0,4	KMH Ehitus OÜ	0,4
BBQ Entertainment OÜ	0,6	Norklim OÜ	0,6	E2 Grupp OÜ	0,5	Mitmex OÜ	0,5	MMC Forest OÜ	0,4	Densprax OÜ	0,4
Freeway Transport Grupp OÜ	0,6	Cru Grupp OÜ	0,6	Fixus Lasnamäe OÜ	0,5	Sinka OÜ	0,5	Odako OÜ	0,4	Kuu OÜ	0,4
Palasi PM OÜ	0,6	Aironfix OÜ	0,6	Bandit Trans OÜ	0,5	Hartweg OÜ	0,5	Macat Investment OÜ	0,4	EBND Ehitus OÜ	0,4
Tailor Service OÜ	0,6	Kinest OÜ	0,6	Stekkor Transport OÜ	0,5	Advokaadibüroo LMP OÜ	0,5	Marguse OÜ	0,4	Simus OÜ	0,4
OK Ehitusteenus OÜ	0,6	Ruby Grupp OÜ	0,6	Paju Poed OÜ	0,5	A.H. Steel Building OÜ	0,5	El-Kungass OÜ	0,4	Opennode OÜ	0,4
Vesikaar OÜ	0,6	Eften SPV5 OÜ	0,6	M.T.M.Fortun OÜ	0,5	AT-Baltic Ehitus OÜ	0,5	AKA System OÜ	0,4	Priius Mööbel OÜ	0,4
The Base OÜ	0,6			Stricto Project OÜ	0,5	Tige Tihane OÜ	0,5	DP Recycling OÜ	0,4	Eesti Käsitöö Esindus OÜ	0,4
Decoland OÜ	0,6			Ekomet OÜ	0,5			Fargo OÜ	0,4	Paide Auto OÜ	0,4
AT Partners OÜ	0,6	0,6 MLN		Loquiz OÜ	0,5			Marju Karin OÜ	0,4	Peoteenus OÜ	0,4
R.A.Steel OÜ	0,6	Intervactechology OÜ	0,5	Gapfield & Bangmire OÜ	0,5			KTS Lahendused OÜ	0,4	Kingivabrik OÜ	0,4
Profia Arvestuse OÜ	0,6	Foodtrade Services OÜ	0,5	Bluestream OÜ	0,5	Hansa Brewers Residence OÜ	0,4	Teelahendused OÜ	0,4	2B3 OÜ	0,4
Designo OÜ	0,6	Okonto OÜ	0,5	Kodutehnika Grupp OÜ	0,5	Lironta OÜ	0,4	Prorent OÜ	0,4	Amedeo OÜ	0,4
Westroad OÜ	0,6	Granite Marble Industry OÜ	0,5	Teemantpoiss OÜ	0,5	Liftitehnik OÜ	0,4	Reds OÜ	0,4	Constructo OÜ	0,4
Remecom OÜ	0,6	Clivia Tootmise OÜ	0,5	Larsson OÜ	0,5	Carport OÜ	0,4	Anneburks OÜ	0,4	Technovector OÜ	0,4
Palmar OÜ	0,6	Landvel Trade OÜ	0,5	DK Logistics OÜ	0,5	Siiman Service OÜ	0,4	TEI Frend OÜ	0,4	Affa Trade OÜ	0,4
Airmile OÜ	0,6	Avaron Partners OÜ	0,5	Elektrijuht OÜ	0,5	TT Trans OÜ	0,4	Ropka Värvikoda OÜ	0,4	Vudinest OÜ	0,4
Cleanpro OÜ	0,6	Parnu mnt 12 RE OÜ	0,5	Etna Style OÜ	0,5	Trex OÜ	0,4	Baltscan Capital OÜ	0,4	Helusta OÜ	0,4
Kasemetsa Arendus OÜ	0,6	Printimiskeskus OÜ	0,5	Aganad OÜ	0,5	Luku Spetsialist OÜ	0,4	Rautio Eesti OÜ	0,4	Nevita OÜ	0,4
Aro Logistik OÜ	0,6	Veco Baltic OÜ	0,5	Pirburks OÜ	0,5	Kohtlaburks OÜ	0,4	Immo Luxury OÜ	0,4	Biofan OÜ	0,4
IPFE Group OÜ	0,6	Tervisekeskus OÜ	0,5	Idatrading OÜ	0,5	Oja ja Pedaja OÜ	0,4	HS Kati OÜ	0,4	Goldberg OÜ	0,4
Nordic Gifts Eesti OÜ	0,6	TP Katus OÜ	0,5	LIK Ehitusgrupp OÜ	0,5	Nordic Alliance OÜ	0,4	Selfis Partners OÜ	0,4	Prijar OÜ	0,4
Edicy OÜ	0,6	Avella Kinnisvara OÜ	0,5	Roadlog OÜ	0,5	Puidux OÜ	0,4	Exit Golf OÜ	0,4	Discsport OÜ	0,4
L.K.Projekt OÜ	0,6	Kamin ja Pliit OÜ	0,5	Siltech Stronghold OÜ	0,5	Fava OÜ	0,4	Sepassaare OÜ	0,4	Teras Enterprise OÜ	0,4
Salesproff OÜ	0,6	Remauto OÜ	0,5	Smalltraveller OÜ	0,5	Lepikus OÜ	0,4	Discover Estonia OÜ	0,4	Katuse Profid OÜ	0,4
A.M Classic Design OÜ	0,6	Conx PM OÜ	0,5	Eurohaus Invest		AR Veod OÜ	0,4	Agrocom Trading OÜ	0,4	Stroman Eu OÜ	0,4
Peltco OÜ	0,6	Naglis & Err OÜ	0,5	Kinnisvara OÜ	0,5	Kasela Talu OÜ	0,4	Projektimööbel OÜ	0,4	Ertec Ehitus OÜ	0,4
T & A Company OÜ	0,6	Megadon Metall OÜ	0,5	Wood Export OÜ	0,5	Raeburks OÜ	0,4	Indigo Travel OÜ	0,4	Bakhos Capital Invest OÜ	0,4
Empatio OÜ	0,6	Hurmi Piim OÜ	0,5	Infobuild Estonia OÜ	0,5	Univet OÜ	0,4	Teampoint OÜ	0,4	Ajar Stuidiod OÜ	0,4
Vigolin-20 OÜ	0,6	Hääd Road OÜ	0,5	Coldservice OÜ	0,5	RPS Estonia OÜ	0,4	Baltcoast OÜ	0,4	Galigo OÜ	0,4
Vegard Furniture OÜ	0,6	Prantsuse Auto OÜ	0,5	Rada OÜ	0,5	Aedniku Pubi OÜ	0,4	Fullstackers OÜ	0,4	Elektrilabor OÜ	0,4
		Ardent AG OÜ	0,5			CM Sisustus OÜ	0,4	ITK Marine OÜ	0,4	Homonobus OÜ	0,4

ARNE TALVING MARCUS HERNHAG

klubihind
30,50
tavahind 38,50

AKTSIATEGA rikkaaks JA VABAKS

Raamatu väljaandmist toetasid: **LHV** **Nasdaq**

Äripäeva raamatuklubi pood.aripaev.ee/raamatud

Jo Boaler

klubihind
30,50
tavahind 38,50

PIIRIDETA MÕISTUS

ÕPPIDA, JUHTIDA JA
ELADA TÕKETETA

Äripäev

Äripäeva raamatuklubi pood.aripaev.ee/raamatud

Osta e-poest:
www.aurearegina.ee
Telli telefoni teel 6018088
või tule poodi!

"Palju õnne pulmapäevaks!" Kanada 2021.a hõbemünt roosa kullatisega
Hõbe: 99,99% / Kaal: 1 unts
Hind: 125 €

Sodiaagimärgid – Veevalaja. Niue 2021.a värvitrukis hõbemünt
Hõbe: 99,9%
Kaal: 1 unts
Hind: 129 €

Kitty-Cat – Kassi silmad Niue Saarte 2017.a antiikviimistlusega hõbemünt
Kaal: 1 unts / Hõbe: 99,9%
Hind: 139 €

KLIENDILEMMIK taas saadaval!

Belgia 2019.a 2 1/2 € juubelimünt – Pissiv Poiss purskkaev 400 aastat
Hind: 19 €

Pühvli aasta 2021 – Austraalia 2021.a kuplikujuline hõbemünt
Hõbe: 99,9% / Kaal: 1 unts
Hind: 129 €

Pühvli aasta 2021 – Fiji ehtsa mageveepärliga ja kullatisega hõbemünt
Hõbe: 99,9%
Kaal: 1 unts
Hind: 139 €

Kullatud süda – Palau 2021.a kullatud hõbemünt
Hõbe: 99,9% / Kaal: 1 unts
Hind: 179 €

Õnne võti – Kameruuni 2017.a hõbemünt kullatisega. Hõbe: 99,9% / Kaal: 12,5 g
Hind: 95 €

Pühvli aasta 2021 – Niue Saarte värvitrukis hõbemünt
Hõbe: 99,9% / Kaal: 1 unts
Hind: 119 €

Pühvli aasta 2021 – Kameruuni 2021.a hõbemünt/ripats
Hõbe: 99,9%
Kaal: 10 g
Hind: 99 €

Kuldsed 3D lilled – Orhidee. Samoa 2021.a 1-untsine hõbemünt
Hõbe: 99,9% / Kaal: 1 unts
Hind: 175 €

"Peegelpilt" – Pühvli aasta 2020 Tokelau hõbemünt
Hõbe: 99,9% / Kaal: 31,1 g
Hind: 119 €

Tere tulemast, väikese! - Niue saarte 2021.a hõbemünt Preciosa masinloigatud kristallikividega
Hõbe: 99,9%
Kaal: 1 unts
Hind: 149 €

Faberge muna võre ja roosidega – Niue Saarte 2020.a värvitrukis hõbemünt
Hõbe: 99,9%
Kaal: 16,81 g
Hind: 129 €

Pühvli aasta 2021 – Ghana 2021.a hõbemünt punase kristalliga.
Hõbe: 99,9% / Kaal: 1/2 untsi
Hind: 99 €

Elu sümbol – Elulill Barbados 2020.a kuld münt hõbedast raamis (ripats)
Kuld: 99,99% - 1 g
Hõbe: 92,5% 7,5 g
Hind: 229 €

Pühvli aasta 2021 – Kameruuni 2021.a ruteeniumkatte, kullatise ja punase kristalliga hõbemünt
Hõbe: 99,9% / Kaal: 10 g
Hind: 119 €

Tere tulemast maailma! Kanada 2021.a hõbemünt
Hõbe: 99,99% / Kaal: 15,87 g
Hind: 89 €

Õunapu õite Faberge muna – Mongoolia 2020.a hõbemünt
Hõbe: 99,99%
Kaal: 2 untsi
Hind: 225 €

Kallile Sõbrale - Happy Valentine 2021. Cooki saarte S5 2021.a. hõbemünt Swarovski® kristallidega
Hõbe: 99,9% / Kaal: 20 g
Hind: 115 €

Kaunid kingitused erinevateks tähtpäevadeks!

Prantsusmaa täiuslikk – Berluti Prantsusmaa 2020.a hõbemünt
Hõbe: 90%
Kaal: 22,2 g
Hind: 99 €

Erinevad mündipuhastusvahendid
Hinnad alates 7.95

2021.a euro-müntide kataloog
Hind: 14.90

Mündi margi ja paberraha album uutes trendikates värvitoonides: kuldne / hõbedane / pronks
Hind alates 27 € tk

Jaapani käibemündid 2020.a ajalooliste mälestusmärkide kaitsmise 100. aastapäev – komplekt.
Hind: 39 €

Vatikani 2€ 2020 juubelimünt – Raffaeli 500. surma-aastapäev
Hind: 65 €

Luksemburgi 2020 a 2€ juubelimünt – Birth of Prince Charles
Hind: 9 €

Suur valik erinevaid luupe ja mündarvikud

Taskualbum euromüntide ja 2€ juubelimüntide kogumiseks
Hind: 12 €

VISTA album 2€ juubelimüntide kogumiseks
Hind: 39.90

Leedu 2020.a 2€ juubelimünt – Ristimägi
Hind: 7 €

Prantsusmaa 2020. a 2€ juubelimünt – meditsiiniuuringud
Hind: 17 €

Euromüntide kogumise album.
Hind: 29 €

Vatikaani 2€ 2020 juubelimünt – Paavst Johannes Paulus II 100. sünniaastapäev.
Hind: 59 €

AUREA REGINA MÜNDIPOOD KAASAEGSE MÜNDIMAAILMA EKSPERT!

Kauplus avatud: E-R 10-17 • L 11-16
Vana-Viru 5, Tallinn 10111

E-post: pood@arearegina.ee
E-poest tellides kaup kätte 3 tööpäeva jooksul.

Tel: 6018088

www.aurearegina.ee

AUREA REGINA MÜNDIPOOD

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärke.

▲ Haven Kakumäe jahisadama ellingu- ja sadamahoone. Foto: Riho Kirss

▲ Favor AS tootmishoone

▲ Chemi-Pharm AS tootmishoone. Foto: Maris Tomba

ST Maru Ehitus – ehituspartner, kes ületab klientide ootusi

Ehituse peatöövõtuettevõttel Maru Ehitus AS täitus 2020. aasta 12. detsembril 20. tegevusaasta. Juhatuse esimehe Taimo Mureri sõnul on jõutud nii kaugemale tänu pikaajalisele klientide usaldusele, töötajate lojaalsusele ning eesmärgile ületada oma professionaalsuse ja innovaatsilisusega klientide ootusi.

„Nende aastatega oleme üles ehitanud ehituskontserni ning suudame katta oma teenustega kõik tööloigud ehitusprotsessis alates eskiisist kuni kasutusloaga ehitiseni. Ehitusturul paistame silma oma teenuste mitmekesisusega pakkuda terviklahendusi,” räägib Murer. Maru Ehituse tegevusvaldkondadeks on ehitiste projekteerimine, ehituse peatöövõtt ja ehituse juhtimistöövõtt, konstruktsioonide ja tehnoloogia montaažitööd ning ärikinnisvara arendus. Lisaks tehakse tihedat koostööd sidusettevõtetega betoonitööde, teraskonstruktsioonide tootmise, PVC-hallide tootmise ja paigalduse ning konteinerlahenduste tootmise ja paigalduse valdkondades.

Kuigi ettevõtte on spetsialiseerunud töös- ja tootmishoonetele, kasvatakse ka omaarenduse ja kortermajade ehitamise segmentides. Mureri sõnul on eesmärgiks pakkuda jätkuvalt kvaliteetset teenust, panustada töötajate arengusse, hoida oma inimesi, et neil oleks piisavalt väljakutseid ja hea töökeskkond koos inspireeriva meeskonnaga. Ettevõtte organisatsioonilised tugevused on terviklikult toimivad meeskonnad, usaldust loov juhtimiskultuur, info liikumine, paindlik töökorraldus, töötaja rolli selgus ning karjäärivõimalused.

Missioon on aidata klientide äril kasvada ning panustada riigi majandusse

Maru Ehituse missioon on aidata kasvada klientide äri edu, kes seeläbi annavad üha suurema panuse riigi majandusse ning inimeste elu- ja töökeskkonda tervikuna. Sügisel küsis ettevõtte oma klientidelt tagasisidet, kuidas on uue hoone ehitus muutnud nende äri ning millist lisandväärtust on see toonud. Kuigi igas ehitusprotsessis võib ette tulla probleemseid olukordi, kiidavad kliendid head koostööd, kiirust ja lahenduste leidmise võimekust.

Chemi-Pharmile ehitas Maru Ehitus uue büroo- ja tootmishoone, mis valmis vahepealt enne eriolukorda, aidates neil päeva-pealt kasvunud tellimuste mahte täita. Baltic Agro uus esindus tõstis klienditeeninduse mugavust, kuna kõik teenused asuvad ühes kohas. Ecobirchi värske tootmishoone võimaldab suuremaid mahte paremini toota ja ladustada ning korraldada igapäevatööd mugavamalt ja tööohutuse osas turvalisemalt. Favoril valmis tootmishoone koos büroopinnaga, mis samuti koondas ettevõtte tegevuse ühte kohta, mis tõstis võimekust klientidele kvaliteetsemat ja suurema tarne- ja teenustepakkuda. Lisaks kasutati ehitisel tänapäevaseid lahendusi nagu päikesenergia ning tänu turvalistele lahendustele suurenes tööohutus.

PK Terminalile Muuga sadamasse püstitatud 16 000m² PVC-hall on ainulaadne ja esmakordne sellise tehnilise lahendusega ehitus. Tänu nii mahukale laopinnale tõstis ettevõtte konkurentsieelis. Utilitasel valmis Mustamäel koostootmisjaam, millest saab soojust 20 000 kodumajapidamist ja 40 000 elektritarbijat. Kuna jaam põhineb taastuvkütuse kasutusel, mis tuleb puidutööstusest üle jäänud hakkpuidust, on see oluline keskkonnasäästlikkusele, vähendades õhku paiskuvat CO₂. Sarnaseid näiteid, kus Maru Ehituse tegevuse tulemusena on paranenud inimeste elu- ja töökeskkond Eestis, Soomes, Rootsis ning Lätis, on sadu.

Eesmärk on olla parim ehituspartner

Maru Ehituses töötab täna 140 töötajat, lisaks veel 220 töötajat teistes grupi ettevõtetes, keda iseloomustab initsiatiivikus, töö- ja pühendumine, et pakkuda klientidele nende äri iseärasustest sõltumata neile parimaid ja personaalsemaid lahendusi. „Meie sooviks on olla parim ehituspartner,” nendib Murer. „Olla parim tähendab

ühendada oma tugevused meeskonnana teenuseks, mis ületab klientide ootusi. Meie töö on huvitav ja vaheldusrikas, täis erialaseid arenguvõimalusi ja väljakutseid. Kuna meeskonnana saavutame enam, siis täiendame ennast pidevalt ning toetame üksteist jagades õpikogemusi.”

Ehitusfirma teeb regulaarselt koostööd õppeasutustega, et luua järelkasvu. Suur osa töötajatestki on alustanud praktikandina, arenenud ja edasi liikunud ettevõttesiseselt järgmistele ametipositsioonidele. Ühe edu- loona võib välja tuua projektijuhina alustanud töötajat, kes tänaseks on kasvanud Maru Ehituse arendusjuhiks ning ühtlasi ka juhatuse liikmeks.

„Tunnustamine ja tagasiside on osa meie väärtustest. Kõige tähtsam on märkamine, see ei võta aega ega raha, selleks ei ole reegleid ega kehti ka ametipositsioonid – head sõna väärivad nii koostööpartnerid, kolleegid, alltöövõtjad, juhid kui ka kliendid,” ütles Murer, kelle hinnangul ergutavad õigel ajal öeldud tunnustavad sõnad tegema sama head tööd ka edaspidi. „Ei tasu karta, et pideva tunnustamisega harjutakse ära ning see võib muuta inimesed mugavaks või lausa laisaks. Vastupidi – see innustab veel parem olema! Mida rohkem tunneb inimene end vajalikuna ning väärtustatuna, seda kvaliteetsemat ja paremat tööd ta teha tahab.”

Suurim väärtus on motiveeritud inimesed

Ettevõtte sees on parim tunnustus töötajate seas läbi viidud rahulolu-uuring, mille tulemusena selgus, et 95% vastajatest soovivat Maru Ehitust töökohaks ka oma tutvustavatele. See näitab juhatuse esimehe sõnul pühendumist ja meeskonda kuulumise soovi. Klientide tunnustus on aga Maru Ehituse tööka kollektiivi jaoks uued tellimused ja kontaktisoovitused koostööpartneritele. Ja erialaliitude tunnustuseks on Haven Kakumäe ellingu- jahtklubi, mis esitati Aasta Ehitusprojekt 2019 nominendiks. Samuti hinnatakse kõrgelt töötajatele väljastatud kutse- ja pädevustunnistusi.

Töötajad on kaasatud ettevõtte eesmärkide püstitamisse ning juhtimisprotsessidesse töötubadel osalemise, tagasiside/etpanekute, küsitluste, koostöövestluste ning tööprotsesside arendustes osalemise kaudu. Nendega koos disainitakse mitmeid igapäevatööd mugavamaks tegevaid IT-lahendusi, et vähendada tehnilist rutiinset tööd, mis võib pärssida töötajate motivatsiooni. Kasutusele on võetud pro-

jektijuhtimise digilahendused, tööajarvestuse ja andmetöötluse rakendused, osu- ja müügiarvete kinnitamise ja haldamise rakendused, arendatud nii personali- kui ka raamatupidamisprogramme. On oluline, et erinevad programmid oleks liidestatud ja info liiguks nii, et on tagatud kasutusmugavus ja ajaline võit.

„Lisaks kaasaegsetele ehituslahendustele oleme soovinud ka panustada ühiskonda tervikuna. Loobusime koostööpartneritele iga-aastastest asjade kinkimisest jõuludeks ning suunasime eelarves planeeritud ressursid heategevusfondide tänuväärse töö toetamiseks. Fondide valikul said sõna sekka öelda kõik kontserni töötajad,” kõneleb Murer. „Eelmisel aastal otsustasime asja veel suuremalt ette võtta ning oma toetusega iga-aastasele Järvejookude sarjale näeme seda kui võimalust edendada kogu Eesti rahva tervisesporti.”

Vaadates veel tagasi möödunud aastale, on tema sõnul koroonaaeg kõigile uus. „Püüdsime kohaneda ja võtta seda pigem kui väljakutset, millest õppida. Täna võib öelda, et kriisiaeg on suurendanud meie ühteoidmise tunnet veelgi ning tugevdanud meeskonda. Põhimõtteliselt päeva-pealt kaugtööle üleminek kogu ettevõttes näitas meile, et kõik ootamatud olukorrad on lahendatavad, kui olla avatud, usaldada oma inimesi ja leida võimalusi, läheneda teistmoodi, kui olime harjunud. Kindlasti aitas see aasta ümber mõtestada nii isikliku kui ka tööelu väärtused ning määrgata olukordi, mida varasemalt ehk iseenestmõistetavaks pidasime. Kriisiolukorras hindasime ümber eesmärke ja tegime ümberkorraldusi tööprotsessides. Tänu sellele ei pidanud meie vähendama personali ega kärpima töötasusid.”

Murer nendib, et tänane Maru Ehitus on kindlasti tugevam ning paremini positioneeritud kui aasta või paar aastat tagasi. „Vaatamata majanduskeskkonnast tulenenud tagasilöökidest oli kahekümnes tegevusaasta meie jaoks läbi ajaloo edukaim ning seda tänu meie inimeste heale meeskonnatööle. Ka tänane tööde portfelli maht ja kvaliteet vastavad ootustele ning püstitatud eesmärkidele. Meie inimeste ühisele eesmärgile pühendumine ning ambitsioonikus on teinud meist edukat ehitusettevõtet ja atraktiivset tööandjat.”

2016 Keski esimene kriminaalsüüdistus

Aastat jäävad meenutama ootamatud valimistulemused ja ametisseastumised: maailmas hääletasid britid euroliidust lahkumise poolt ja ameeriklased valisid presidendiks Donald Trumpi, Eesti sai esimese naispresidendi, Keskerakond uue juhi ja peaministrikohta, aga ka kriminaalsüüdistuse.

26. veebruar

Lahkus dirigent Eri Klas

Klas oli üks tuntumaid Eesti muusikuid maailmas, kes oli juhatanud enam kui 100 sümfooniaorkestrit neljakümnel maal.

23. mai

LHV alustas võidukäiku börsil

Noteeriti LHV Grupi aktsia. Emissioonist võttis osa 5485 investorit, kes märkisid 46,2 miljoni euro eest kokku 6,6 miljonit aktsiat. Seega märgiti aktsiaemissioon 3,3kordselt üle. Täna on aktsia märkimishinnast 6,95 eurot üle kolme ja poole korra kallim, kaubeldes 24 euro kandis.

6. juuli

Kinnisvarafond noteeriti börsil

Baltic Horizon Fund ühines Baltic Opportunity Fundiga ja noteeris osaku Tallinna börsil. Fondile kuulusid mh Coca-Cola Plaza ja Lincon ärikeskus Tallinnas, Euro ärikeskus ja Domus Pro ärikeskus Vilniuses ning Sky Supermarket kaubanduskeskus Riias.

8. august

Tallinna börsil uus juht

Nasdaq Tallinna uueks juhatuse liikmeks ja esimeheks sai pikaajase finantsvaldkonna töökogemusega Kaarel Ots.

2. september

Uus pank tuli võlakirjadega börsile

Endiste hansapankurite loodud eestimaine Inbank teatas septembri alguses, et plaanib Tallinna börsil emiteerida võlakirju. Märkimisperioodiks oli 2.–23. september. Ülemärkimise tõttu suurendas pank emissiooni mahtu algselt 5 miljoni eurolt 6,5 miljoni. Novembris teatas firma, et võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on nende laenuportfelli maht kasvanud 136,7% ning hoiumaht 227,3% võrra.

3. oktoober

Presidendivalimised võitis jокkerina välja käidud Kersti Kaljulaid

Eesti presidendivalimised kujunesid 2016. aastal meediašouks, mille käigus Reformierakond eesotsas Taavi Rõivasega pendeldas Marina Kaljuranna ja Siim Kallase toetamise vahel, jõuliselt trügisid pildile veel Mailis Reps ning Allar Jõks, võidu noppis aga Kaljulaid, kes tõusis jокkerina Eesti presidendivalimistel 27. septembril orbiidile ja kes ka presidendiks valiti. Aega astra seada ja ennast eestlastele tutvustada oli tal enne valimist kuus päeva. Ametisse astus Kaljulaid 10. oktoobril

12. oktoober

Ilveselt raha tagasi, aga ainult natuke

EAS esitas president Toomas Hendrik Ilvese Ärma talukompleksi haldavale firmale Ermamaa saadud toetusest nappi 10 protsendilise tagasinõude. Selgus, et 2006. aastal EASi vahendusel ELI struktuurifondidest antud 190 392 eurost tuleb tagasi maksta vaid 19 039 eurot. Ilves ise väitis, et ta polnud otseusega kursis. Tõsi, sel ajal kuulus Ermamaa Ilvese ekskaasale Evelin Ilvesele. EASi toonane juht Hanno Tomberg jäi Ermamaa skandaali patuoinaks ja kaotas töökoha vaatamata sellele, et tema seda otsust ei teinud. Ilves pälvis 2016. aasta eest pressivaenlase tiitli vähese avatuse eest ajakirjandusele ja seeläbi terve-

▲ Endine peaminister, Reformierakonna esimees Taavi Rõivas õnnitleb äsja riigikogus ametisse vannutatud uue valitsuse peaministrit Jüri Ratas.

▲ 24. mail sai Äripäeva poolt aasta juhiks valitud Erkki Raasuke kätte oma autasu, päev varem oli tema juhtid LHV Grupi aktsia noteeritud Tallinna börsil.

▲ Edgar Savisaar läks enda Tallinna linnapea ametist kõrvaldamise kohtuotsuse vastu kuni Euroopa Inimõiguste Kohtuni, mis aga kaebust menetlusse ei võtnud.

◀ Esimene selfi presidendiga: Kersti Kaljulaid valiti riigikogus üllatuslikult Eesti Vabariigi presidendiks, kui valimiskogu algsete kandidaatide vahel valikut tehtud ei saanud.

le Eesti ühiskonnale küsimustes, mis tekkisid seoses tema Ärma talu rahaasjade ja EASi toetusega.

20. oktoober

Praamisagaast seilas võitjana välja Leedo Ettevõtja Vjatšeslav Leedo saartevahelisest parvlaevaliiklusest välja puksinud riigifirma TS Laevad oli sunnitud ikkagi Leedolt parvlaevu rentima, sest tellitud uued laevad ei jõudnud kohale.

5. november

Lõppes Savisaare-aeg Keskerakonnas Keskerakonna kongressil valiti ülekaalukalt esimeheks Jüri Ratas, kes sõnas seal prohvetlikud sõnad: "Viimased valitsused on ehitanud müüre ning viinud Eesti riigi majanduslikku ja ideoloogilisse seisakusse. Keskerakond peab vajalikke muutusi eest vedama." Tagatubades oli juba soolas võimuliit Keskerakonna, sotside ja IRLi vahel.

23. november

Ametisse astus Jüri Ratase esimene ja vasakpoolne valitsus. Üle 17 aasta valitsusse kuulunud Reformierakond pidi alla neelama mõ-

ru pilli, kui IRL ja sotsid löid liidu seni põlu all olnud Keskerakonnaga. Reformierakondlasest peaminister Taavi Rõivas keeldus ameti vabatahtlikust mahapanemisest ning nõustus umbusaldamisega riigikogus. Peatselt tõi Keskerakond välja uue maksupaketi, mis muutis maksusüsteemi astmeliseks – 500eurone tulumaksuvabastus teatud palgamäärani.

29. november

Savisaar sai kuriteosüüdistuse

Prokuratuur süüdistas Tallinna linna-pea Edgar Savisaart, Keskerakonda, Kalev Kallot ja viit ettevõtjat – Hillar Tederit, Aivar Tuulbergi, Aleksander Kofkinit, Vello Kunmani ja Paavo Pettaid – korruptsioonikuritegude toimepanemises. Savisaare vastu lõpetati süüasi 2018. aastal tema kehva tervise tõttu.

21. detsember

Lahkus Ülo Pärnits

Pärnits oli kauaaegne Mainori eestvedaja ja Ülemiste City looja. Koos Rootsi meediakontserniga Bonnier asutas ta 1989. aastal ajalehe Äripäev, 1997 müüs ta oma osaluse Bonnierile.

MIS TOIMUS?

Valik 2016. aasta sündmusi maailmas

Jaanuar

Lahkus muusik David Bowie.

Märts

Barack Obama külastas Kuubat esimese ametisoleva USA presidendina pärast aastat 1928. Terrorirünnak Brüsselis.

Aprill

Rahvusvaheline uuriv ajakirjandus avalikustas Panamal registreeritud Mossack Fonseca 11,5 miljoni dokumenti, mis paljastasid paljude kuulsuste, riigijuhtide ja äriimeeste offshore-äri.

Juuni

Britid otsustasid rahvahääletusel Euroopa Liidust lahkuda. Naela tabas 30 aasta suurim nõrkus ja börsid va-risesid.

Juuli

Turule tuli Pokemon Go virtuaalreaalsuse mäng, mis muutis kiirelt ülipopulaarseks. Terrorirünnak Prantusmaal Nizzas: rahva sekka sõitnud veoauto tappis 86 ja haavas enam kui 400 inimest.

November

Paljude jahmatuseks valisid ameeriklased oma 45. presidendiks räige valimiskampaania maha pidanud kinnisvaramoguli Donald Trumpi. Tema presidendiaega jäävad meenutama mh miljonid tviidid, Ameerika lõhestumine ja ettearvamatus otsused. Trump oli esimene president, kelle suhtes on kaks korda alustatud ametist tagandamise protsessi. OPEC jõudis esmakordselt pärast finantskriisi kokkuleppele naftatootmise mahtude vähendamises. Nädal hiljem liitus kokkuleppega ka hulk OPECi-väliseid riike eesotsas Venemaaga. Kokkuleppele järgnenud päeval kerkis nafta hind kõrgeimale tasemele 2015. aasta suvest, 57 dollarile barrel. Suri Kuubal 1959. aastal riigipöörde korraldanud ja riiki seestpeale valitsenud Fidel Castro.

Detsember

Katari riiklik investimisfond ja Glencore Plc ostsid 20% osaluse Venemaa riiklikus naftagigandis Rosneft. Naftasektori aasta suurim tehing tõi Venemaa riigieelarvesse pea 11 miljardit dollarit.

Aasta äriees: Rain Lõhmus

Eduka börsidebüüdi eest.

LHV Grupi üks asutajaid sai tiitli viie aasta järele teistkordselt. Kahel korral on tiitli võitnud veel vaid Jüri Kõo – aastal 2009 ja aastal 2001 koos Guido Sammelseljaga.

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärke.

Arvutipargi rentimine – keskkonnasäästlik ja kuluefektiivne lahendus

Üha kiiremini arenevas maailmas ning koroonakriisist põhjustatud muutuste tõttu on arvutipargi haldamine paras proovikivi. Samas oodatakse, et lahendused oleksid keskkonnasõbralikud. Et ajaga kaasas käia ja nõudmistega toime tulla on võimalik arvutiparki hoopis rentida ja lasta spetsialistidel selle eest hoolitseda.

Skandinaavias on arvutipargirent väga populaarne lahendus ning umbes pooled sealset ettevõtteid eelistavad seadmeid rentida. Lisaks sellele, et teenuse sisseostmine on reeglina kuluefektiivsem, pikendab selline lähenemine seadmete eluiga vähendades seeläbi negatiivset mõju keskkonnale. Uut äriklassi seadet kasutatakse keskmiselt 3–4 aastat. Renditeenuse puhul läheb enamik seadmeid seejärel korduskasutusse. Ka Eestis sellise lahenduse populaarsus järjest kasvab – 20–30% suurettevõtetest on otsustanud täisteenuse kasuks.

Keskonnasäästlik majandamine ja keskkonnasõbralike teenuste pakkumine on Telia jaoks üks olulistest suundadest. Arvutipargi rendi täisteenuse pakkumisega alustati juba kümme aastat tagasi ning seda teenust pakub Telia tütarettevõtte Green IT.

„Ettevõttel endal ei pea tingimata olema enda arvuti- või autoparki. Teenuse sisseostmine on sageli kuluefektiivsem ja võimaldab ettevõttel keskenduda oma põhi-tegevusele. Kui ise seadet ostes maksab see näiteks 1000 eurot, siis makstes kolme aasta jooksul rendiks 1000 eurot, hoiab ettevõtte kokku seadmetega tegelemise kulu. Neid ei pea laos hoiustama, garantiiga tegelema, kindlustuse eest hoolitsema jne. Võtame enda peale kõik – alates profileerimisest, seadmete tarnest, logistikast, kindlustusest, garantiist kuni vana seadme pöörituseni. Sageli on ettevõtetel keeruline jälgida, millal peaks arvutiparki uuendada ja kuidas vanu seadmeid utiliseerida,“ ütles

„Green IT kliendid on peamiselt suured ettevõtted, kuid koostöös Teliaga pakutakse lahendust ka väikestele. Seadmed tarnib Green IT ja haldustuge pakub Telia.“

Green IT tegevjuht Erik Ellam ning lisas, et spetsialistide palgal hoidmine, kes seadmete eest hoolitsevad, võib olla ettevõtte jaoks päris kulukas.

Green IT kliendid on peamiselt suured ettevõtted, kuid koostöös Teliaga pakutakse lahendust ka väikestele. Seadmed tarnib Green IT ja haldustuge pakub Telia. „Kui pole ettevõttes IT-inimest, siis saab kasutada Telia tugiteenust,“ lisab Ellam.

Töökohad üha mobiilsemad

Ellam: „Näeme, et näiteks ka riigisektoris muutub töö üha mobiilsemaks. Julgelt üle poole riigisektori arvutipargist olid veel kaks aastat tagasi lauaarvutid ehk paiksed töökohad. Nüüd on 70% lauaarvutitest asendumas sülearvutitega. Ka monitore tellitakse rohkem. Aga muidugi on siin ka pandeemia mõju.“

Telia otsustas juba kolm aastat tagasi, et lauaarvutid enam ei tellita ja kõik töötajad saavad soovi korral kontorisse juurde sülearvutite monitori või ka kaks, sõltuvalt konkreetsest vajadusest. Samas on kindlasti töökohti, mis vajavad stantsionaarseid arvuteid nagu näiteks tellerite töökohad pangas, kassasüsteemid jne.

Kahjuks ei soosi praegune maksusüsteem näiteks tööandjal kodukontorisse lisamonitori soetamist, sest eeldab erisoodustumaksu tasumist. „Ehk see kunagi muutub ja nii oleks tööandjad rohkem motiveeritud ka kodukontoritesse panustama,“ lisab ta.

Koroonakriis on toonud uusi väljakutseid ka logistikas. Ellami sõnul on neil fookus võimalikult loodussäästlikult tegutsemisel, sealhulgas ka pakendi vähendamisel. Samas distantstöö populaarsuse kasvul tuleb tarnida raale rohkematesse kohtadesse. „Tõesti, kui varem viisime ühe suure paki ettevõttesse mitme arvutiga, siis nüüd peame arvuteid rohkematesse asukohtadesse viima,“ kirjeldas ta muutust. Pakendi optimaalsemaks kasutamiseks pakub Green IT võimalust saata vana arvuti uue arvuti pakendis tagasi ja kui eelnevalt kokku leppida ja aega planeerida, siis viib vana arvuti ära isegi sama kuller, kes uue seadme toid.

Mis saab vanadest seadmetest?

Ellami sõnul enamik seadmeid läheb korduskasutusse. Uus äriklassi seade on töös esimese kasutaja käes keskmiselt 3–4 aastat, peale mida vaadatakse see üle, vajadusel vahetatakse komponente, uuendatakse tarkvara jne, ja siis taaskasutatuna leaib see rakendust veel 3–4 aastat.

„Meil on palju partnereid, kellele müüme kasutatud seadmeid,“ kinnitab Ellam. Umbes 45% seadmetest jääb Eestisse, ülejäänud liigub peamiselt Euroopasse. Nii vähendatakse arvutiriistvara tekitatud jalajälge keskkonnale ning kasutatud, kuid täiesti kasutuskõlblikud seadmed saavad uue elu. „Paljud koolid, lasteaiad ja sihtasutused on huvitatud töökindlast kasutatud seadmetest,“ selgitab Ellam.

Ellam toob esile, et seadmete taaskasutu-

se juures on turvalisus kindlasti üks oluline aspekt. „Meie kasutame NATO standarditele vastavat info kustutamise tehnoloogiat. See tähendab, et enne seadme järgmisele kasutajale andmist on info kustutatud nii kõrgel tasemel, et seda ei ole võimalik taastada,“ lisab ta.

Fakt on see, et kogu maailm liigub täna keskkonnasäästlike lahenduste suunas, mille vastu on suur huvi ka tarbijatel. Telia klientide seas tehtud uuringutest on selgunud, et ettevõtte panus keskkonda on üha olulisem, sealhulgas iga kolmas vastanu on toonud esimese asjana välja just seadmete taaskasutuse.

KUIDAS? Green IT:

- Kaardistab ettevõtte töötajate profiilid, vaatab mitu kasutajat vajab nn tavapäraselt arvuti ressursi, mitu vajab kõrgemat ressursi (nagu kodeerijad insenerid), millised kasutajad on paiksed, millised kasutajad vajavad liikuvaid seadmeid.
- Vaatab üle ettevõtte vana arvutipargi.
- Teeb ettevõttele pakkumise, mis sisaldab soovi korral nii vanade seadmete tagasiostu, uute seadmete pakkumist.
- Hoiab silma peal arvutipargil, uuendab tarkvara ja riistvara ning pakub vajadusel lisaseadmeid jne.

Loe lähemalt: www.greenit.ee

Edukamad 2016 asutatud ettevõtted

Nimi ja käive 2019. aastal miljonites eurodes

Grainexpo OÜ	391,5
Premcoal Baltic OÜ	240,7
Cross Office OÜ	237,6

100 MLN

Nortal Group Holding AS	85,4
Mapri OÜ	78,4
Agro White Company OÜ	75,3
Agrooiltrade OÜ	74,5
Eleks Holding OÜ	37,7
Agro-Region Trading OÜ	29,0
Fairfield Holding OÜ	26,3
Henkel Balti OÜ	25,6
Metsä Wood Eesti AS	25,2
BVT Capital OÜ	24,8
Plasthim OÜ	23,8
Delux Production OÜ	22,7

20 MLN

Riser Ehitus OÜ	19,6
Circle K Treasury	
Operations Europe AS	18,4
Combistock OÜ	18,1
European Agricultural Agency OÜ	16,7
Capfield OÜ	14,9
Innovior OÜ	13,8
Aston Synthetics OÜ	12,6
Baltic Construction Solutions OÜ	12,1
Mammot Element OÜ	11,3
Osagau Chemicals OÜ	10,5
Scandiva OÜ	10,3
Stera Technologies AS	10,3

10 MLN

Virgo Trade OÜ	9,6
Prydwen OÜ	8,7
Barcomb Digital OÜ	8,6
Liven Kodu 7 OÜ	8,6
West European Transport OÜ	8,3
Eurasia Energy Trading OÜ	8,3
Peaceful Tech OÜ	8,1
Kat Metal Estonia OÜ	7,7
Räni KV OÜ	7,5
Vicor Baltic OÜ	7,5
Giga Ehitus OÜ	7,2
Aster Metal OÜ	7,2
Unicargo Group OÜ	7,1
Acino Estonia OÜ	7,0
Transportir Group OÜ	6,9
Marsalis Element OÜ	6,5
Rännlinna Ehituse OÜ	6,5
Elke Narva OÜ	6,2
Harmet Modular Building OÜ	6,1
Eesti Pakendiringlus OÜ	6,1
Avalanche Laboratory OÜ	5,8
Reitel Ehitus OÜ	5,7
Apex Logistic OÜ	5,7
Hüdrotehnika OÜ	5,5
Restmart Ehitus OÜ	5,2
Rocketjump Media OÜ	5,2
Teamdev Management OÜ	5,1
Ideal Auto OÜ	5,1

5 MLN

Invicont OÜ	4,8
Taevapark OÜ	4,8
Startnafta OÜ	4,8
Laev Trade OÜ	4,8
Bashkaus OÜ	4,8
A-Plus Travel OÜ	4,8
Tumlare Corporation Estonia OÜ	4,7
Relight Trade OÜ	4,7
NBX Trade OÜ	4,6
HRKdistribution OÜ	4,6
Smakk OÜ	4,6
Forega Logistics OÜ	4,5
Global Transport Solution OÜ	4,4
Optimus Ehitus OÜ	4,4
Atoma Trans OÜ	4,3
Jetcrypto OÜ	4,3
Altairtrade OÜ	4,3
Prismacrew OÜ	4,1
Stockman Baltic OÜ	4,0
Optes Baltic OÜ	4,0
Estwoods Baltic OÜ	3,9

5%

ehk 10 188 võrra suurenes äriregistri kirjete arv 2016. aasta jooksul - kui 2016. aasta 1. jaanuari seisuga oli registris 201 348 ettevõtet, siis järgmise aasta jaanuari alguseks juba 211 536. Enamik aasta jooksul loodud ettevõtteid olid osaühingud - neid lisandus aastaga 10 857. Aktsiaseltside ja füüsilisest isikust ettevõtjate arv jätkas vähenemist, esimesi oli 2016. aasta lõpuks registris 3284 ja FIEsid 31 555.

1715

ettevõtet lisandus 2016. aasta jooksul äriregistrisse, kes märkisid oma tegevusalaks kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus. Kokku oli selliseid ettevõtteid aasta lõpus registris 28 563. Populaarsem oli vaid kaubandusvaldkond, kus oli ettevõtteid kokku 37 660.

Statfenn Estonia OÜ	3,9
Billiontons Holding OÜ	3,9
Interchem Distribution Europe OÜ	3,8
European Packaging Technologies OÜ	3,8
Orkos Estonia OÜ	3,6
Podium North OÜ	3,6
Millhouse International OÜ	3,6
Billiontons Group OÜ	3,6
Profactor-Baltic OÜ	3,6
Mežares A OÜ	3,5
Hermes Distribution OÜ	3,5
G Cargo OÜ	3,4
Ecopro AS	3,4
Hilandero Houses OÜ	3,4
TPA Narva Apteegid OÜ	3,3
RBK Technologies OÜ	3,3
Nostra OÜ	3,3
Biolekt OÜ	3,3
Wolt Eesti OÜ	3,3
P4S OÜ	3,2
Ec Group Estonia OÜ	3,1
Norges Hus Nova OÜ	3,1
Ccc Baltija OÜ	3,0
Semity OÜ	3,0

3 MLN

Alfacom Solutions OÜ	2,9
Water Treatment Engineering OÜ	2,9
Ruskon Trade OÜ	2,9
Advokaadibüroo Wallace OÜ	2,9
PP2 OÜ	2,9
Intertransportlogistics OÜ	2,9
Kvatropharma OÜ	2,8
Referte Group OÜ	2,8
Starco Baltic OÜ	2,7
Swedimport OÜ	2,7
Latesto Trade OÜ	2,7
Ippon Group OÜ	2,7
Biohouse Eesti OÜ	2,7
Kadri Legend OÜ	2,7
Lydia Hotel OÜ	2,6
Novimor OÜ	2,6
Triomarket OÜ	2,6
Voore Farm Teenused OÜ	2,5
Kaswood OÜ	2,5
Betonrak OÜ	2,5
Livimaa Lihasaaduste Wabrik OÜ	2,5

2,5 MLN

Centennial Hospitality OÜ	2,4
Compound Sight OÜ	2,4
HQSystems OÜ	2,4
Raccoon Media OÜ	2,4
R&D Pneus OÜ	2,4
Rae Kodu OÜ	2,4
SV Trading OÜ	2,4
Swedhouse OÜ	2,4
Goforward OÜ	2,4
Icefire Finance OÜ	2,4
North Wind Group OÜ	2,4
Anne Apteegid OÜ	2,3
Timbeco Woodmill OÜ	2,3
Ladiva OÜ	2,3
Allspark OÜ	2,2
Cybexer Technologies OÜ	2,2
Eurobrush OÜ	2,2
Crishe Trading OÜ	2,2
MPM Timber OÜ	2,2
Baltkomerc OÜ	2,2
Tschudi Logistics OÜ	2,2
Wernham Hogg OÜ	2,2
Neular OÜ	2,1
Oem Agriparts OÜ	2,1
Digital Classifieds OÜ	2,1
Baltic Brewing Supplies OÜ	2,1
Eucoop OÜ	2,1
Kamo Ehitus OÜ	2,1
Fitup Services OÜ	2,1
Kaubatee OÜ	2,1
Astro Vara OÜ	2,0
HDwear OÜ	2,0
EU House OÜ	2,0
Konvallaria OÜ	2,0
Shipson OÜ	2,0
Footonvolt OÜ	2,0
Serpantinas OÜ	2,0

2 MLN

Raihan Group OÜ	1,9
B.I.K.S. Trading OÜ	1,9
Oversee OÜ	1,9
APL Restoranid OÜ	1,9
Hansas Plaadimaailm OÜ	1,9
Shefel Group OÜ	1,9
Mixpack OÜ	1,9
Innore OÜ	1,9
Juhkentali Hotel OÜ	1,9
Buona Fortuna OÜ	1,9
Euro Marine Services OÜ	1,8
Alexela Motors AS	1,8
Stroibat OÜ	1,8
Kawe Ärikeskus OÜ	1,8
Ecofurn International Ltd OÜ	1,8
Digital Merchant OÜ	1,8
Fixfas OÜ	1,8
Viewhorizon OÜ	1,8
CPTec OÜ	1,7
AB Trade and Commerce OÜ	1,7
24-7Fitnessklubi OÜ	1,7
BSAB OÜ	1,7
Ehomer OÜ	1,7
HSF Baltic OÜ	1,7
Clevum OÜ	1,7
Lansar Grupp OÜ	1,7
Wisercat Estonia OÜ	1,7
Agroservice Trade OÜ	1,6
Kaffit Overseas OÜ	1,6
Estfor OÜ	1,6
Hepsor Tooma OÜ	1,6
Elamusstudiod OÜ	1,6
Translogic OÜ	1,6
MG Piima Invest OÜ	1,6
Baltic Support OÜ	1,6
Axarol OÜ	1,6
Umbra MG OÜ	1,6
Baltic Sky OÜ	1,6
Proventus Trading OÜ	1,6
Dual Link OÜ	1,5
Renmet OÜ	1,5
Advokaadibüroo Nove OÜ	1,5
Vertera OÜ	1,5
Med Grupe OÜ	1,5
Vaino Invest OÜ	1,5
Quattrofix OÜ	1,5
Taime Trade OÜ	1,5
Techno Life OÜ	1,5
Frank Kutter Farmid OÜ	1,5
United Real Estate Fund Masf AS	1,5
PTT Recycling OÜ	1,5
Leigan OÜ	1,5
Vervo Eesti OÜ	1,5
Frendit Infra OÜ	1,5
BPN Estonia OÜ	1,5
Charstudio OÜ	1,5
Piarson Group OÜ	1,5
DGPH Outsourcing OÜ	1,5
Koeru Infrateenused OÜ	1,5

1,5 MLN

Azerstar OÜ	1,4
Nordcode OÜ	1,4
Pintaväri Eesti OÜ	1,4
Five Wind Energy OÜ	1,4
Cointraffic OÜ	1,4
Fortunati Group EU OÜ	1,4
Saare Yachts OÜ	1,4
Dagöstrand OÜ	1,4
Freshness OÜ	1,4
Oxy Travel OÜ	1,4
Baunet Marine OÜ	1,4
Venso OÜ	1,4
Rimiton OÜ	1,4
Arvila OÜ	1,4
Forgeo Estonia OÜ	1,3
Comotra Primary Solutions OÜ	1,3
BSA World Service OÜ	1,3
Cloudator OÜ	1,3
Evogame Estonia OÜ	1,3
ML Project OÜ	1,3
GT4U Eesti OÜ	1,3
Bestbrands Retail Estonia OÜ	1,3
Stark Ehitus OÜ	1,3
Giracon OÜ	1,3
Zemantics OÜ	1,3

Samtec OÜ	1,3
Leanest OÜ	1,3
Apex Industrial Solutions OÜ	1,3
VM Maja OÜ	1,3
Akadeemia 32B OÜ	1,3
Prima Grupp OÜ	1,3
Syntronic OÜ	1,3
Navforward OÜ	1,3
Wiru Puiduhakke OÜ	1,3
Lasten Ehitus OÜ	1,3
Est Cater OÜ	1,3
Qubit Labs OÜ	1,3
Altivi Project OÜ	1,3
Gnomen Grupp OÜ	1,3
Scan-Med Timber Bulk OÜ	1,3
Topmar Consulting OÜ	1,3
Õsel Projekt OÜ	1,3
Šeiker Teed OÜ	1,2
Safedrain OÜ	1,2
Lasnamäe Spordikeskus OÜ	1,2
Ööd OÜ	1,2

Eufortal OÜ	1,2
Humalakoda OÜ	1,2
Solde Trading OÜ	1,2
Serokell OÜ	1,2
Nõmme Tee 3 OÜ	1,2
Metrx OÜ	1,2
Baltic Ecorost OÜ	1,2
Fintech OÜ	1,2
BH P80 OÜ	1,2
Damarine OÜ	1,2
Decofix OÜ	1,2
EDM Trading OÜ	1,2
Indeq Corp OÜ	1,2
3Commas Technologies OÜ	1,2
Kaubaalus OÜ	1,2
CSD Software OÜ	1,2
SVG Projekt OÜ	1,2
Startech Service OÜ	1,2
Blåkläder OÜ	1,1
Rooleks Transport OÜ	1,1
Zomna Dental Supply OÜ	1,1
JL Hobused OÜ	1,1
Pendi Ehitus OÜ	1,1
Ocean Gate OÜ	1,1
Iskra Medical OÜ	1,1
PH Constructions OÜ	1,1
Konditertrans OÜ	1,1
Unitechsoft OÜ	1,1
Revalbest OÜ	1,1
KCS Metal Solutions OÜ	1,1
Estin Trading Company OÜ	1,1
Finismark OÜ	1,1
KR Nord OÜ	1,1
Genero OÜ	1,1
Nordic Metal Group OÜ	1,1
Insta Globe Engineering OÜ	1,1
Prologix Group OÜ	1,1
Myfactoryhub OÜ	1,1
ANG Capital Group OÜ	1,1
MPA Ehitus OÜ	1,1
Auresco Baltic OÜ	1,1
Trans Commerce OÜ	1,1
Defendec Services OÜ	1,1
Ritradrom OÜ	1,1
West Trading Group OÜ	1,1
Greip IT OÜ	1,1

1,1 MLN

Apranga Hest OÜ	1,0
Innovor OÜ	1,0
Avatec Marine OÜ	1,0
Scaletor OÜ	1,0
Yasyik Belwood OÜ	1,0
Moon Division OÜ	1,0
Wise Guys Holding OÜ	1,0
Mihkelsen Holding OÜ	1,0
R.Evolution City OÜ	1,0
IC Hulgi OÜ	1,0
Energex Energy Experts OÜ	1,0
KMS Konsult OÜ	1,0
Hektor Design Hostels OÜ	1,0
Vaeküla Põllumajandus-ühistu Tüh	1,0
Prima House OÜ	1,0
Nordic Bygg OÜ	1,0
Dewin Company OÜ	1,0
Printlink Production OÜ	1,0
Eften Tjänassilma OÜ	1,0
Meisterberg Group OÜ	1,0

Dynabrac OÜ	1,0
Ficontec Eesti OÜ	1,0
Korrashoid OÜ	1,0
Vilmsi Kodu OÜ	1,0
Ronin OÜ	1,0
Spector Group OÜ	1,0
Marsalis Shipyard OÜ	1,0
Vestman Forest Fund AS	1,0
Mikote OÜ	1,0
Lensify OÜ	1,0
Virtual Logistic Manager OÜ	1,0
Corporate Solutions OÜ	1,0
Bankana OÜ	1,0
Macrosoft OÜ	1,0
Lauer & Laubert OÜ	1,0
Polspeed OÜ	1,0
Kalda KV OÜ	1,0
Prismatech OÜ	1,0
Pirita Center OÜ	1,0
Meerhofdc OÜ	1,0

1 MLN

A.P. Digital OÜ	0,9
Rudholm Balti OÜ	0,9
Wetrade OÜ	0,9
Poichem Trading OÜ	0,9
Modify OÜ	0,9
Vareger Group OÜ	0,9
Sumet OÜ	0,9
Callers OÜ	0,9
Empire Production OÜ	0,9
Giga Tehnika OÜ	0,9
Ilyashev & Partners Oigusbüroo OÜ	0,9
Marketing Investment Group Estonia OÜ	0,9
Marest Forest OÜ	0,9
Skaut24 OÜ	0,9
Travelhit OÜ	0,9
TTN Eesti OÜ	0,9
Extex Baltic OÜ	0,9
Dorinmet OÜ	0,9
Img Production OÜ	0,9
INV Konsult OÜ	0,9
Solarsoft Group OÜ	0,9
Finesale OÜ	0,9
Globalpaper OÜ	0,9
IB Transport Group OÜ	0,9
Estonian Rope Access Solutions OÜ	0,9
Napal Automaatika OÜ	0,9
Redgate Advisory Services OÜ	0,9
O3 Technology OÜ	0,9
Rumirex OÜ	0,9
Inoxi OÜ	0,9
IP Trans OÜ	0,9
Rongtrans OÜ	0,9
Inkomstar OÜ	0,9
Mogotel Estonia OÜ	0,8
Benex Baltic OÜ	0,8
RI24 OÜ	0,8
Triple Net Capital OÜ	0,8
Noblessner Arendus OÜ	0,8
Ospmu OÜ	0,8
Blåkläder Workwear Center OÜ	0,8
Estrade Pm OÜ	0,8
Ferax Haiba OÜ	0,8
Foreship OÜ	0,8
Kauba Arendus OÜ	0,8
Advapay OÜ	0,8
Litke Transporte OÜ	0,8
RDS Grupp OÜ	0,8
Naftida OÜ	0,8
O Kaks Service OÜ	0,8
Vamos Automaatika OÜ	0,8
Õismäe Tee 175 OÜ	0,8
Qualitynetwork OÜ	0,8
Next Distribution OÜ	0,8
Excitel OÜ	0,8
Commercial Property OÜ	0,8
Mindtitan OÜ	0,8
Dott Telecom OÜ	0,8
Kapten Konga Maja OÜ	0,8
Vendecom OÜ	0,8
Lifeup OÜ	0,8
UPP Taevavärava Logistics OÜ	0,8
Intcenta OÜ	0,8
Regio OÜ	0,8

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärgi.

ST IKT-ettevõtte Datel arendab kosmosetehnoloogiat

Infotehnoloogia-kommunikatsiooniettevõtte Datel AS on 31 tegevusaasta jooksul andnud asendamatu panuse meie e-riigi ehitamisse ja Eesti tuntuse kasvatamisse nii era- kui ka äri sektoris. Kuna kohalikul turul on kasvule ammu sein ette tulnud, tegutsetakse aktiivselt välisriikides ning arendatakse koostöös Eesti ülikoolide ja Euroopa Kosmoseagentuuriga põnevaid ning vajalikke kosmosetehnoloogiaid.

Asutamisest peale ehk alates 11. detsembrist 1990. aastast on Datel tegutsenud infotehnoloogia ja kommunikatsiooni (IKT) vallas, jagunedes ettevõttesiselt omakorda kolmeks divisjoniks: IT infrastruktuuri lahendused, tarkvara tootmine ja arendamine ning esitlustehnika- ja multimeedia lahendused. Ettevõttes töötab täna veidi üle 100 inimese. „Eesti mõistes on unikaalne, et kõik IKT valdkonna kompetentsid on koondunud ühe katuse alla, kuid selline lähenemine on osutunud edukaks ning andnud meile palju konkurentsieelist,” tõdeb Dateli juhatuse esimees Urmas Kõlli, kelle sõnul tegi ettevõtte 2020. aastal 11 miljoni euro eest arendustöid. Tööt-õeldi oli võimust ka enamaks, kuid siagi jättis koroonaviirus oma jälje.

Kõlli sõnul mahub veidi enam kui 30 tegetsemisaasta sisse mitu majanduskriisi, millel on ettevõtlusele suur mõju. „Tänu pikaajalise kogemusele oskasime tänases keerulises situatsioonis juba ette näha klientide käitumist. Erasektor tõmbab kriisist kiiresti mittekriitilised kulud kokku ning paneb arendustegevused riulile. Avalik sektor samas nii valuliselt ei reageeri,” selgitab ta. „Samuti oli oodata probleeme töötajadega – kuigi turule tuleb palju uut jõudu, ei ole need inimesed kahjuks meie sektori jaoks. Põhiline tõde on, et kriisile tuleb kiiresti reageerida ja ootama ei tasu jääda. Kuigi IT-sektor ei ole kõige haavatavam, reageerisime kohe jõuliselt ning suutsime mõne kuuga taastada märtsis mullusega võrreldes 40% võrra kukkunud müüginumbrid. Loomulikult aitas sellele kaasa klientide usaldus meie vastu.”

1990. aastatel oli kogu Eesti ettevõtlus nagu idufirmade loomine

Rääkides üldisest olukorrast noores Eesti riigis 90ndatel, nendib Kõlli, et tollal oli kogu äritegevus nii-õelda idu ehk asju ehitati tühja koha peale, mida veel ei eksisteerinud. „Tollal oli IT-turg üldse tühi igasugusest pikemalt planeeritud tegevusest. Dateli juured algasid sellest, et tahtsime midagi ära teha, ideid oli palju ning kohati mõeldi kõigepealt pööraste ideede elluviimisele ja alles seejärel äri. Ettevõtte loomise aluseks oli asutajate IT- ja inseneritaust – meie tuumikusse kuulusid Villem Alango, Toivo Karing ja Üllar Pauklin ning ma ise olin selleks ajaks IT-valdkonnas töötanud 1976. aastast. Mõnevõrra hiljem liitus Andres Teder. Teadsime, et digitehnoloogiad on tulnud, et jääda. Oli selge, et vaba Eesti vajab uusi võimalusi ning IT on valdkond, mis võimaldab riigi efektiivset käivitamist, toetades uutele ideedele, samuti aitab meil kiiremini maailmas oma kohta leida. Meie eesmärk on alati olnud aidata tehnoloogia abil maailma paremaks muuta ning oleme selleks igal aastal investeerinud oma käibest 4–6 protsenti teadus- ja arendustegevusse. Kui on vaja kiiremini kasutada, vaatame perspektiivikate toodete puhul sarnaselt idufirmadega lisavahendite kaasamise võimalusi.”

Just nii *start-up*’likult kasvavadki tootearendused täna Dateli sees. Uue arenduse turuletoomiseks ei pea olema alustav *start-up*, nagu tavatsetakse arvata. Kõike seda saab edukalt teha ka väljakujunenud ettevõttes, ja nii me teemegi. Omamoodi pätkel on olnud ettevõtte jaoks olla sellise julguse ning kiire arengu juures pidevalt usaldusväärne ja stabiilne. Kõlli sõnul pole olemas

kuulikindlat retsepti, kuid majasiseselt nähakse pidevalt vaeva, et sissetõtatud mehhanismid ei tapaks ära uusi algatusi. Võimalik on see juhi hinnangul vaid tänu sellele, et Datel on hea ettevõtte heade töötajatega, kelle innovatiivsus ja uuendusmeelusus pole ajaga kuhugi kadunud ning siin töötavad inimesed ei armasta rutiini. Nii kaua, kuni ettevõttes on oponente, kes otsivad protseduurides ja plaanides nõrku kohti ning käivad välja pidevalt uusi ideid, püsib kogu kollektiivi vaim värske.

Kosmosetehnoloogia, mis aitab vältida katastrofe

1994. aastal toimus Eestis üks esimesi IT-valdkonna riigihankeid, mille eesmärk oli luua värskest taasiseseisvunud Eestile riigi esimene maainfosüsteem. Datelil õnnestus see koos Siemensiga võita ning see on baasiks, et ettevõttes on väga hea ruumi- või kaardiantmetega töötamise kompetents. „Mõned aastad tagasi tuli meil majas jutuks tohtu geoinformatsiooni hulk, mis on maailmas olemas ja mida sisuliselt ei kasutata. Üks suur kogum on Euroopa Kosmoseagentuuril – neil on kümneid ümber maailma lendavaid satelliite, mis salvestavad info suurtesse andmebaasidesse. Ja nende andmetega saaks lahendada hulgaliselt erinevaid probleeme,” räägib Kõlli Dateli viimast suuremast projektist – kosmosetehnoloogia kasutamist inimeste hüvanguks.

Nii avastasid Dateli insenerid, et tänu juba maailmas olemasolevale informatsioonile saab hoiatada inimesi näiteks saabuvate loodusõnnetuste või infrastruktuuride purunemise eest. Kosmosest saab maapinnal olevate objektide liikumistrende ja hülbeid väga täpselt seirata – ühemillimeetrise täpsusega väga pika aja jooksul. See aitab avastada kogunenud pingeid ja energiaid nii looduslikes kui ka inimtekkelistes objektides nagu sillad, tunnelid, kaevanduspiirkonnad, gaasiväljad, tammid jne, mille ootamatu purunemine või vajumine võib olla tohtu katastroof. Samuti aitab uude tehnoloogia avastada maailmkeid, sest inimsilm ei suuda märgata 1–2 mm maa liikumist, mis võib olla lihe tekke alguseks. 2018. aastal rahvusvahelisele turule toodud satelliidi andmetel baseeruva varajase hoiatussüsteemi SILLE eest on Datel muide juba pälvinud Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidu auhinna „Erasektori aasta tegu”.

Tehniliselt on see kõik väga keerukas – tuua suhteliselt lihtsatest andmetest välja väärtuslik ja väga täpne informatsioon. Dateli insenerid ei kasuta seejuures pilte, vaid kosmoses paiknevate radarite andmeid. Täna on neil juba ette näidata ligi 900 pilootseiret üle maailma alates Põhjamaadest, lõpetades Ühendriikide ja Jaapaniga.

Multimeedia ärisuund muutus väga aktuaalseks

Multimeedia ärisuund on Kõlli sõnul hiljuti eriti õitsema löönud äri, kus tootjad ei suuda nii palju toota, kui kliendid vajavad. „Profiseadmestikku tellides on esimene tähtaeg alles märtsis ehk kolme-nelja kuu pärast! Seoses koroonaga on paljude komponentide või pooltoodete tootjate töö seisnud seoses tarneagadega. Ent virtuaaltöö ja netikoosolekute jaoks mõeldud seadmestik ning tarkvara on täna tõeline hitt. Virtuaalkoosolekute hüppeline kasv tuli kõigile ootamatult ning eks lähiajal on kasvanud ootus kommunikatsioonisüsteemide läbilaskevõime kasvamiseks, sest virtuaaltöö on muutumas töötegemise normaalseks osaks.”

Multimeedia teiseks oluliseks pruukijaks on haridusasutused, sest igast koolist ja igast klassist peab samuti olema võimalik teha otseülekandeid ja videokoosolekuid. Eeskõndijad on selles osas olnud ülikoolid: Tallinna Tehnikaülikool, Tallinna Ülikool ja

▲ ITL SILLE auhind. Foto: Agu Leinfeld

„Meie eesmärk on alati olnud aidata tehnoloogia abil maailma paremaks muuta ning oleme selleks igal aastal investeerinud oma käibest 4–6 protsenti teadus- ja arendustegevusse.”

Tartu Ülikool on saanud oma koosolekusaalid sisustatud moodsate virtuaalseadmetega, hea aparatuuri ja juhtimisautomaatikaga. Abiks Datel. „Meie multimeediakliendid on nii koolid kui ettevõtted ning lisaks on meil olnud õnn võita Eesti hariduse jaoks korraldatud hanked, mis varustavad koole kiire ja kaasaegse andmeside, koht- ja wifi-võrkudega. Programmis on 400 kooli ning neist pooltele on täna kaasaegne tehnoloogia paigaldatud,” ütleb Kõlli.

Mida toob tulevik meie e-riigile?

Täna, kogu maailmas tuntud Eesti e-riigi (e-tiigri) tekkimise eelduseks oli Kõlli sõnul, et tollal oli vähe reegleid, palju innukaid ja insenerimõtete ettevõtteid ning oldi valmis tegema oma riigile keerukaid lahendusi soodsas hinnas. „Seda näeb igal pool. Üks näide – tuntud lahendus X-tee, mida tehti väga suure osas õhinapõhiselt. Kusjuures tegemist ei ole mingi väikese inseneride tehtud vidina, vaid suure ja keeruka, kogu e-riigi informatsiooni koos hoidva, lahendusega. Ja mis veel – omaaegsed riigi juhid olid innovatsiooniusk. Üldiselt on IT kaasaegse riigi üks kriitiline taustsüsteemi osa ja selleks, et see meid teeniks, tuleb teda töös hoida, hooldada ja arendada. Sagedi arutletakse meil, kas tigger magab või hakkab vanaks jääma. Kuid elu käib lainetena. Täna lood uusi teenuseid, homme pead need ülejäänuga tasakaalu viima jne. Siiski ei taju me alati rongis istudes, kui kiiresti rong muu maailma suhtes liigub. Sellest, kuivõrd palju tänane e-riik meile pakub ja võimaldab, saame aru alles siis, kui satume mõnda teise riiki. Eranditult igal pool kuuleme, et sõbrad, teie elate tulevikus. Aga selleks, et meie arengutempo ei langeks, oleks vaja reegleid üle vaadata – on tekkinud liiga palju piiravaid reegleid ja instantse, mis takistavad meie riigi edasist kiiret arengut.”

TalTechi ja Dateli tudengisatelliidi-programm

MIS ON MIS E-Eesti üks rajajaid

Datel on oluline tegija Eesti e-riigi ajaloos, olles kaasa löönud enamiku esimeste riiklike süsteemide loomises nagu maa-ameti maa-register ja aadressandmete süsteem, Tallinna planeeringute register, rahvuslik geoinfostandard x-GIS, politsei- ja piirivalveameti kiiruskaamerate infosüsteem, X-tee ning e-riigihangete keskkond ning paljud teised. Datelil on olnud suur roll Eesti koolide kaasajastamisel ja kinode sisustamisel tehnikaga. Samuti on Datel panustanud IT-arendusprojektidesse „Vaata maailma” ja „Tiigrihüpe” ning lisaks aitab ettevõtte Tallinna Tehnikaülikooli tudengisatelliidi programmi kuldsponorina üliõpilastel satelliite taevasse saata, et teha kosmoses neid katsetusi, mida maal ei saa teha.

Lisaks ei saa Kõlli hinnangul riik lootat, et kogu arendus tehakse ainult IT abil. IT on siiski toetav funktsioon, ja see tähendab, et riigi toimimis- ja äri loogika peaks muutuma võttes arvesse IT võimalusi. See on raske ja keeruline. Nii sisuliselt kui sageli ka poliitiliselt. Aga riigi tippjuhtkonnal tuleb leida riigimeheliikust ja otsusekindlust riigireformiks ning perspektiiviga läbi vaadata arengukavad, ametkondade rollid, rediseainida riigiparaat ja määratleda selle ülesanded vastavuses tuleviku ootustega ning seda koostöös IT-valdkonna asjatundjate ja ettevõtetele.

„Meil on kõik need aastakümned olnud väga hea meeskond ja sisekliima. Hea on töötada kolleegidega, kelle peale sa saad alati kindel olla, kes on usaldusväärsed ja õpimulised. Meie inimesed tahavad teha asju teistmoodi, osaleda maailma arendamises mängus. Ja meil ei ole ühte lipuga eesjooksjat, vaid ergutatakse ja aidatakse üksteist ning nii tuleb ka pidevalt uusi mõtteid, plaane ja ideid. Jääb üle vaid häid mõtteid toetada ja neid ellu viia, teha lihtsalt õigeid valikuid.”

„Datelil on kolm põhiväärtust – austame ja väärtustame inimesi, teeme asju, mis muudavad maailma paremaks ja täidame oma lubadusi,” sõnab Dateli juht. „Meil on väga vähe vett vedama läinud projekte – omal initsiatiivil me polegi neid eriti katkestanud, ent päris võimatuid asju me ka ette ei võta. Piltlikult öeldes: puust elektrimootorit me projekteerime ei hakka. Üldiselt aga tuleme klientidele vastu, tehes projekti protsessi käigus vajalikud muudatused ega jäta neid hätta. Tihe koostöö ülikoolidega ja Euroopa Kosmoseagentuuriga hoiab meele värskena ja aitab leida suurepäraseid ideid klientidele. Meie edu alus on valdkonna sügav tundmine ja kompetents.”

Edukamad 2016 asutatud ettevõtted

▶ algus lk 56

Egert OÜ	0,8	DVK Trading House OÜ	0,7	Spectrum Engineering OÜ	0,6	Asulavent OÜ	0,6	Papalamp OÜ	0,5	Stitch House OÜ	0,5
Reflekt Group OÜ	0,8	Tiodent Hambakliinik OÜ	0,7	Kolmik OÜ	0,6	Ludolink OÜ	0,6	Dencon Foods Baltics OÜ	0,5	Dream Apartment OÜ	0,5
Marienthali Kliinik OÜ	0,8	Naval Project		Valsar Vara Haldus OÜ	0,6	Chocostick OÜ	0,6	Crowdstate Tst16 OÜ	0,5	Naka Service OÜ	0,5
St. Patrick's NM OÜ	0,8	Management OÜ	0,7	BDC Group OÜ	0,6	AMV House OÜ	0,6	Minibar OÜ	0,5	Eesti Motorsport OÜ	0,5
STDA Group OÜ	0,8	Streleee OÜ	0,7	Tuule Liinid OÜ	0,6	Eleport OÜ	0,6	Eesti Firma OÜ	0,5	DMS OÜ	0,5
Sharkrf OÜ	0,8	MHTechnic OÜ	0,7	Woraworo Abotoase OÜ	0,6	Greengreid OÜ	0,6	Eesti Veski OÜ	0,5	Restoran Ülikooli Kohvik OÜ	0,5
AVP Grupp OÜ	0,8	Betonest Group OÜ	0,7	Prass Valgus OÜ	0,6	Guzang Balikumbat OÜ	0,6	A-Z Marine B OÜ	0,5	Keila Haldus OÜ	0,5
		Metkon Projekt OÜ	0,7	Ojamäe OÜ	0,6	Antelika Group OÜ	0,6	Almexoft OÜ	0,5	Scheeli Restoran OÜ	0,5
0,8 MLN		Mets ja Kopp OÜ	0,7	Ehitusprospekt OÜ	0,6	Estalg Group OÜ	0,6	Tõitoja Puit OÜ	0,5	Betoonitööd OÜ	0,5
Mobility Gild OÜ	0,7	Finest Line OÜ	0,7	Erikk OÜ	0,6	NTG Air & Ocean OÜ	0,6	Tallinn House OÜ	0,5	Steinmann OÜ	0,5
Aermest OÜ	0,7	MPL Metall OÜ	0,7	Meverel Group Limited OÜ	0,6	Rasper OÜ	0,6	Moosipall OÜ	0,5	Marduk Technologies OÜ	0,5
TKH Group OÜ	0,7	Degritter OÜ	0,7	Anexprom OÜ	0,6	MPT Betoon OÜ	0,6	Holini OÜ	0,5	Kakumäe Toitlustus OÜ	0,5
Thomson Furniture OÜ	0,7	SI Investition OÜ	0,7	Euroinfra OÜ	0,6	Puitelamu OÜ	0,6	LGKM Dom OÜ	0,5	Rannaveere OÜ	0,5
Skiptex OÜ	0,7	Külmsoo OÜ	0,7	St. Patrick's PI OÜ	0,6	Pärnu Krematoorium OÜ	0,6	Reesivälja Invest OÜ	0,5	Base Solution OÜ	0,5
Eloop OÜ	0,7	Introdukt Estonia OÜ	0,7	Aderico OÜ	0,6	Püha Vitus OÜ	0,6	Rae Golf OÜ	0,5	AB Artes Terrae OÜ	0,5
NP Autod OÜ	0,7	Baan Thai OÜ	0,7	HS Kristel OÜ	0,6	Sveta Baar OÜ	0,6	Päikeseratas OÜ	0,5	Erply OÜ	0,5
Pro Nord Trade OÜ	0,7	Termobuilding OÜ	0,7	Paneelivabrik OÜ	0,6	Murru Teravili OÜ	0,6	Edu Consulting Provider OÜ	0,5	RSInvestment Group OÜ	0,5
Meriani Group OÜ	0,7	L3O One Design OÜ	0,7	WFS OÜ	0,6	Actomar OÜ	0,6	Fortimet OÜ	0,5	Frigotec OÜ	0,5
Evocoon OÜ	0,7	Esvfintorg OÜ	0,7	Vendihai OÜ	0,6			Andre Juustufarm OÜ	0,5	Sunbeam Productions OÜ	0,5
SLD Consult OÜ	0,7	Florinest Trading OÜ	0,7	HS Kristiina OÜ	0,6	0,6 MLN		EK Trans OÜ	0,5	Raduga Ship	
Baltic Kraftsmen OÜ	0,7	Plekikeskus OÜ	0,7	Avekole OÜ	0,6	Sisustusstudio Now OÜ	0,5	Likman Grupp OÜ	0,5	Management OÜ	0,5
Essenta Logistics		Vintageagency OÜ	0,7	Plexteq OÜ	0,6	E-Agronom OÜ	0,5	Remont24 OÜ	0,5	Techvitas OÜ	0,5
Tolliladu OÜ	0,7	LS Logistika Grupp OÜ	0,7	Bisectrix OÜ	0,6	Tervisemaja		Premlet OÜ	0,5	Ranest OÜ	0,5
Unirent OÜ	0,7	Bloomest OÜ	0,7	Kilp ja Kirves OÜ	0,6	Hambalabor OÜ	0,5	Kokkoma Capital OÜ	0,5	Archouse OÜ	0,5
Dream Education OÜ	0,7	Sandrex OÜ	0,7	Grafo Trans OÜ	0,6	Saue Rauakaubad OÜ	0,5	Protei Europa OÜ	0,5		
Metalli 3 OÜ	0,7	Kaguapteek OÜ	0,7	Milton Public Affairs OÜ	0,6	The Look Medical Care OÜ	0,5	Ritterhaus OÜ	0,5	0,5 MLN	
Malmö Maja OÜ	0,7	Paradiso Homeline OÜ	0,7	Kaaviar OÜ	0,6	Mep Design OÜ	0,5	Ruudus Ehitus OÜ	0,5	Geo24 OÜ	0,4
HS Krislin OÜ	0,7	Go Clean OÜ	0,7	Skobasteel Baltic OÜ	0,6	Intelligenti Pauca OÜ	0,5	Weld & Build OÜ	0,5	Kohvik Moka OÜ	0,4
Lemiro Eesti OÜ	0,7	Goldland OÜ	0,7	Estobed OÜ	0,6	Mindly OÜ	0,5	Vagmar OÜ	0,5	EPCI Consulting OÜ	0,4
Tankimiskoht OÜ	0,7	Mark Trading OÜ	0,7	Mantel ja Korsten OÜ	0,6	Old Town Hostel Alur OÜ	0,5	Magna North OÜ	0,5	Astnetworks OÜ	0,4
BTL Global OÜ	0,7	HS Kamelia OÜ	0,7	Trind Ventures OÜ	0,6	Peat Mill OÜ	0,5	Ardimade OÜ	0,5	Andrestööd OÜ	0,4
BSG Estonia OÜ	0,7	Lemon Gym OÜ	0,7	Lemeks Timber Trading OÜ	0,6	Kastra OÜ	0,5	YMCMB OÜ	0,5	Kepler Eesti OÜ	0,4
Dekoor Studio OÜ	0,7	Martest Research OÜ	0,7	Kopikas Entertainment OÜ	0,6	Mikari International OÜ	0,5	P.A.G.M. OÜ	0,5	Bakunin OÜ	0,4
Nunne Kvartal OÜ	0,7	Merreks OÜ	0,7	Project Group Gd OÜ	0,6	A.L.M. Automotive OÜ	0,5	123Tracking OÜ	0,5	Green Metall OÜ	0,4
Digital Mind OÜ	0,7	0,7 MLN		Marnilo Grupp OÜ	0,6	Silmaren OÜ	0,5	Lexgres OÜ	0,5	Scandinavian Flooring OÜ	0,4
Beha OÜ	0,7	Cargoservice OÜ	0,6	Paavli Estate OÜ	0,6	Dalin Est OÜ	0,5	KM Trading OÜ	0,5	HS Kristella OÜ	0,4
Hil-Sam OÜ	0,7	Acubens TS OÜ	0,6	Kereekspert OÜ	0,6	BCJ OÜ	0,5	Eften Laagri OÜ	0,5	Fehu OÜ	0,4
Faster Than Light OÜ	0,7	Elektter & Hooldus OÜ	0,6	Priore OÜ	0,6	Busstrans OÜ	0,5	Nova3D OÜ	0,5	Macarena Solutions OÜ	0,4
Synerall AS	0,7	Baltic Transparent		Live Agentuur OÜ	0,6	Pre Production OÜ	0,5	Rusven Kaubandus OÜ	0,5	Smartweb OÜ	0,4
CH Trans OÜ	0,7	Freight OÜ	0,6	IC Tartu OÜ	0,6	Aisifer OÜ	0,5	Nextre OÜ	0,5	Foodcost OÜ	0,4
Fortimeks OÜ	0,7	Vestman Mets AS	0,6	Noblessner Park OÜ	0,6	Karli Varad OÜ	0,5	1Dream OÜ	0,5	Deinrix OÜ	0,4
Estinwood OÜ	0,7			Nord Kaubakeskus OÜ	0,6	Ester Digital OÜ	0,5	Patika Puit OÜ	0,5	Plus Catering OÜ	0,4

Mõõdame!

Pärnu Tarneahelakonverents

18.–19. märts 2021

Eesti suurim tarneahelakonverents

Juba pea **170** osalejat!

“Mida ei mõõda, seda ei juhi” ja “mida mõõdad, seda saad”!

Räägime mõõdikute valimisest ja eesmärgistamisest ning mõõdikute seosest motivatsiooniga.

Mõõdame nii tarneahelat tervikuna kui ka selle osasid:

- hanke- ja ostujuhtimist
- tootmiskorraldust
- logistikat
- e-kaubandust.

Registreeru kohe – soodushind veel vaid mõned päevad!

pood.aripaev.ee/parnu-tarneahelakonverents-2021

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärke.

▲ Klientidel on kerge leida Rivori ladu, sest asukoht on olnud muutmata juba aastakümneid

ST Autokeemiatoodete hulgimüüja Rivor: hea sisekliima on ettevõtte edule äärmiselt tähtis

Autokeemiatoodete, abrasiivmaterjalide ja tööriistade hulgimüüja Rivor AS esindab Eestis väga paljusid tuntud kaubamärke nagu Mirka, Dinitrol, STC, Orlen Oil, Fuchs, Equalizer ja Makita. Tänavu 30. tegevusaastat tähistava ettevõtte klientide ring ulatub autokauplustest, töökodadest, tööstustest ja tootmisfirmadest transpordiettevõtete, laevakompaniide ning kodukaupade ja ehitusettevõtetele.

„Eks aastatega on meie elus palju muutunud ning nii pole ka Rivor enam see ettevõtte, mis 30 aastat tagasi. Muutunud on ühiskond, majanduslik keskkond, ettevõtte töötajad ja omanikud ning ka tegevusvaldkond, sest 1991. aastal alustas Rivor toiduainete ja toitlustusega, kuid alates 1995. aastast on põhitegevusala autokeemiatoodete ja abrasiivmaterjalide hulgimüük. Samaks on jäänud siiski see, et tegemist on 100% Eesti kapitalil põhineva firmaga,” räägib ettevõtte juhatuse liige ja logistikajuht Kadre Kamarinen.

Kamarinen töötab Rivoris üle viie aasta, neist kolm juhatuse liikmena. Ettevõtte juhtimine on tema sõnul ühtaegu põnev ja vastutusrohke. „Kõige suuremad tänu sõnad pean muidugi ütleva oma seitsmele tublile töötajale, kes on väga head oma ala spetsialistid. See on meeskond, kelle lähikesin iga kell luurele, sest saan neid üdini usaldada. Me oleme nagu perekond, mis on ühe ettevõtte eduka toimimise alus,” tõdeb ta. „Kõik asjad tehakse iseenesestmõistetavalt ära, käsklusi ootamata ning pikemaid selgitusi küsimata.”

Uusi inimesi otsides on Rivori inimeste jaoks ääretult oluline, et lisaks erialas-

tele teadmistele sobiks ta meeskonnaga. Üheks läbivaks jooneks omavahelise suhtlemise juures on hea huumor – ilma naljata oleksid tööpäevad rasked ja igavad. Väike huumor kuulub Rivoris igapäevaelu ning ka kliendid peavad sellest lugu!

Kamarinen nendib, et nii töötajate kui ka ettevõtte üldise arengu jaoks on väga tähtis ajaga kaasas käimine ning võimalikult laia tootevaliku pakkumine. „Tegeleme pidevalt turumonitoringuga: millega konkurendid on välja tulnud, mis on trendid turul ning mida meie kliendid küsivad ja vajavad. Kui müügile tuleb midagi soodsamat, peame suutma ka enda tootevalikusse alternatiive leida, et pakkuda klientidele tooteid igas hinnaskaalas. Väga heaks väljundiks on saanud meie e-pood, selle kaudu laekub tellimusi ka naaberriikidest.”

Teine oluline suund on klientidele tänapäevaste ostulahenduste pakkumine ning erinevate protsesside automatiseerimine. Rivor pakub klientidele tellimuste tegemisel automaatlahendusi ning tegeleb oma lao digitaliseerimisega, et kaupade tellimine, tellimuste täitmine ning logistika oleks ettevõtte poolt võimalikult

” Tooteid müüakse nii lõppkliendile kui ka edasimüüjatele ning nii leiab Rivori kaupsid ka suuremate ehituspoodidest.

kiire ja läbipaistev. Igapäevaselt töötatakse selle nimel, et pakkuda klientidele kiiremaid tarneid ning mugavamaid lahendusi. Üheks mugavaks võimaluseks kõige kiiremaid tarneid saada on digitaalne tööriistaboks ehk ladu kliendi juures, mida Rivor vastavalt vajadusele täitmas käib. Nii saavad töötajad kõik vajalikud määrded ja tööriistad kasutusele võtta kohe, kui reaalne vajadus ilmneb, vältides tööseisakuid. Rivoris kutsutakse automaatladu hellitavalt „Sinu väsimatu töömehilane kolmes vahetuses”.

Kamarineni sõnul pole aga alati kõik nii libedalt läinud ning ettevõtte on olnud ka keerukamaid aegu. „Näiteks neli aastat tagasi püüdsid endised müügimehed meie firmat kaaperdada ning kui see ei õnnestunud, asutasid konkureeriva firma. Teadagi, mis sellega kaasnes – Rivori mustamine klientide ja tarnijate ees... See oli meil raske aeg, aga õppisime palju. Õnneks läks tarnijatest kuulujuttudega kaasa vaid üks, oleme teistele väga tänulikud usalduse eest. Valedlega hakkamasaamiseks ja nende ümberlukkamiseks kulub palju aega ja energiat, aga tulime sellest võitjana välja,” kõneleb ta.

Veel tahaks ta panna Eesti uuele valitsusele südamele, et tööandjate eest tuleks rohkem seista. „Ajaloos on korduvalt tõestatud, et süsteem, kus võetakse neilt, kellel on, ja jagatakse teistele, ei ole jätkusuutlik. Pole vaja kehtestada uusi makse, vaid tegeleda süstemaatiliste võlglastega ning kindlustada, et lõppeksid ära pidevad pankrotistumised ning uute firmade loomised samade isikute poolt. Nad peavad nii riiki, koostööpartnereid, töötajaid kui ka tarnijaid. Ja Euroopa Liidu rahasisid tuleks ikkagi jagada sihtotstarbelselt neisse kohtadesse, kus on näha, et selles on pikas perspektiivis kasu: tootmine, digilahendused ja teadus.”

Klientidele tuleb pakkuda piisavalt laia valikut tooteid koos turvalise tarnega

Rivori pakutavate toodete hulk on aastatega oluliselt kasvanud, põhitoodekena pakutakse abrasiive, lihvimismaterjale,

▲ In Memoriam Andre Kamarinen (28.07.1966-08.08.2017), Rivori asutaja ja juht kuni aastani 2017

tööriistu, korrosioonivastandite ja määrdeainete, puhastuskeemiate. Igasse tootegruppi kuulub vähemalt üks tuntud kvaliteetkaubamärk ja lisaks ka taskukohasem valik. „Kliendid soovivad valida ning neile meeldib proovida uusi tooteid,” ütleb Kamarinen.

Tooteid müüakse nii lõppkliendile kui ka edasimüüjatele ning nii leiab Rivori kaupsid ka suuremate ehituspoodidest. Kamarinen sõnab, et kuigi klientide ring on väga lai, püütakse iga klientidega suhelda iganädalaselt, et pakkuda neile kõiki sortimendis vajalikke tooteid. Pakutavad kaubad toimetatakse klientidele oma transpordiga, mis sõidab kindlalt kindlatel päevadel ja on lepingulistele klientidele tasuta. See võimaldab klientidel täpselt teada, mis päeval ja millal talle kaup tarnitakse.

Rivori peamised kaubamärgid on Dinitrol, Mirka, STC®, Nextzett, Equalizer, Plasti Dip, Orlen Oil ja Supertape. Ettevõtte 2020. aasta põhisuunaks oli suurendada müügikäivet ja klientide võrku, mille tarbeks suurendas ettevõtte alates mullu märtsist oma toodete valikut Makita tööriistadega.

Vaata ka videot ASI Rivor kohta!
<http://www.rivor.ee/p/ettevotest>

www.rivor.ee

Edukamad 2016 asutatud ettevõtted

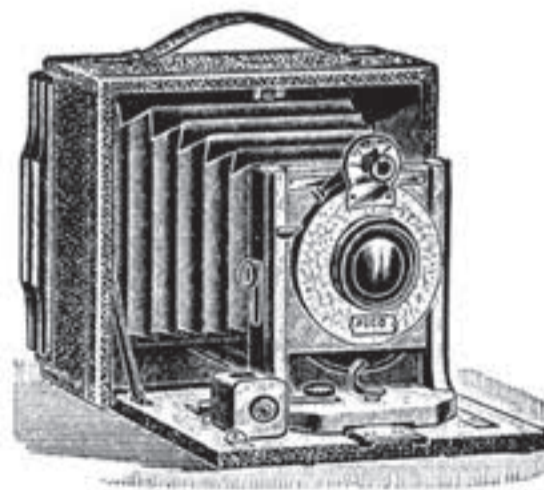
algus lk 56

Rakvere Autobaas Nr.2 OÜ	0,4	Giskard OÜ	0,4	Azov Cable Trading	0,3	Beskid OÜ	0,3	Airbuild OÜ	0,3	Punch Drinks OÜ	0,3
Valgesoo Agro OÜ	0,4	Leverans Baltic OÜ	0,4	Company OÜ	0,4	Bestvent OÜ	0,3	Travel24 OÜ	0,3	Eht114B OÜ	0,3
Autodeost24 OÜ	0,4	Tammepõllu OÜ	0,4	Webrov Group OÜ	0,4	ASPR Grupp OÜ	0,3	Ostakatel.EE OÜ	0,3	Väike-Maarja	
Svetera OÜ	0,4	Direct Invest		Treiali 2/4 OÜ	0,4	ITKO Furniture Installment OÜ	0,3	Vedelgaas Infra OÜ	0,3	Tervisekeskus OÜ	0,3
Qvant Ehitus OÜ	0,4	Management OÜ	0,4	Baltic Transport and		Elemeks OÜ	0,3	Koolipõllu OÜ	0,3	Netuall OÜ	0,3
Honesbro OÜ	0,4	Firebird Industries OÜ	0,4	Logistics Center OÜ	0,4	Avomet Trade OÜ	0,3	Aleksfort OÜ	0,3	Veg Machine OÜ	0,3
Modulton OÜ	0,4	RB Haldus OÜ	0,4	Alves OÜ	0,4	Vintrans Group OÜ	0,3	Novalex Partners OÜ	0,3	Geoks Ehitus OÜ	0,3
Meat OÜ	0,4	Periodent Group OÜ	0,4	Quality Blinds OÜ	0,4	Amadeus Cs OÜ	0,3	Gibson OÜ	0,3	Juwara OÜ	0,3
ELT Group OÜ	0,4	Gorbehaza Oradera OÜ	0,4	Tera Ventures OÜ	0,4	Masinawerk OÜ	0,3	Omar Engineering OÜ	0,3	Zikon OÜ	0,3
Felicidad OÜ	0,4	Vierkolor Fashions OÜ	0,4	S-Trans OÜ	0,4	7Ürti OÜ	0,3	Nõmme Hooldekodu OÜ	0,3	IPA Kinnisvara OÜ	0,3
Neodrom OÜ	0,4	Snoob Resto OÜ	0,4	Andrew Itex OÜ	0,4	Kivikeskus OÜ	0,3	Mi Marii OÜ	0,3	Semiway OÜ	0,3
Baltic Welders OÜ	0,4	Ühinenud Ingrid OÜ	0,4	Viruvärvid OÜ	0,4	Austintimber OÜ	0,3	Purtse Farm OÜ	0,3	FS Logistics OÜ	0,3
Kriimer Invest OÜ	0,4	Polesti OÜ	0,4	Petromaks Holding OÜ	0,4	EP Mcgee OÜ	0,3	Nord Vector OÜ	0,3	SVK Invest OÜ	0,3
Plaza Viimsi OÜ	0,4	Intra Research OÜ	0,4	Gravity OÜ	0,4	W.A.G. Payment		Argen Partners OÜ	0,3	Kliimatooted OÜ	0,3
Finest Capital OÜ	0,4	Karli Kõõgid OÜ	0,4	Eciren OÜ	0,4	Solutions ee OÜ	0,3	Emamesilane OÜ	0,3	Pipeman OÜ	0,3
Global Stocks OÜ	0,4	Tandix Group OÜ	0,4	Tallinn International		Vaksali Apteek OÜ	0,3	Arena Invest OÜ	0,3	Systemseparation OÜ	0,3
Fixbox OÜ	0,4	R5 OÜ	0,4	School OÜ	0,4	Ratelbet OÜ	0,3	Parketivana OÜ	0,3	AN Service OÜ	0,3
Infraline OÜ	0,4	HLÜ Geldex Eesti	0,4	Labema Eesti OÜ	0,4	Priority Prospect OÜ	0,3	Zen Consulting OÜ	0,3	KBK Printsu 7 Tallinn OÜ	0,3
Westminster OÜ	0,4	Decovar OÜ	0,4	Simeri Estonia OÜ	0,4	Giveno Logistics OÜ	0,3	Alfacar OÜ	0,3	Täisteenusliisingu AS	0,3
A.M.F. Tehased OÜ	0,4	Vokos OÜ	0,4	Fellest Group OÜ	0,4	Owest Ehitus OÜ	0,3	Construfox OÜ	0,3	Digital Services OÜ	0,3
Lami Projekt OÜ	0,4	Aply Elekter OÜ	0,4	PKG Grupp OÜ	0,4	Tromikson OÜ	0,3	Bauhüb OÜ	0,3	X90 OÜ	0,3
Sunco OÜ	0,4	Mydoc OÜ	0,4	Intensio OÜ	0,4	Puhtad Lahendused OÜ	0,3	Aircop OÜ	0,3	Arro Building OÜ	0,3
Grex IT OÜ	0,4	LLL OÜ	0,4	Koduklaas OÜ	0,4	Atmel OÜ	0,3	Insait Holding OÜ	0,3	Skandinavian Roads OÜ	0,3
Proweld OÜ	0,4	Viispluss Hooldus OÜ	0,4	Stepcut OÜ	0,4	Tänavagurmees OÜ	0,3	Lemeks Metsamaad OÜ	0,3	Nitshgold OÜ	0,3
Azareas OÜ	0,4	Essa OÜ	0,4	Männimäe Agro OÜ	0,4	Taqueria OÜ	0,3	Setnera OÜ	0,3	Veloteek OÜ	0,3
Eco-Mos Minus OÜ	0,4	Raasiku Õlietehase		Peapeal OÜ	0,4	5Plus Auto OÜ	0,3	Ristal Keba Partnerid		Vahetusmees OÜ	0,3
Colotrin OÜ	0,4	Kaubandus OÜ	0,4	Tuleva Fondid AS	0,4	Tehnoaudit OÜ	0,3	Advokaadibüroo OÜ	0,3	Legends Foods OÜ	0,3
Metallist Trade OÜ	0,4	Metall Construction		United Metallomontazh OÜ	0,4	W1 OÜ	0,3	Stekkor Veod OÜ	0,3	Lkw Logistics OÜ	0,3
CCSoftDev OÜ	0,4	Group OÜ	0,4	Bazooti OÜ	0,4	Faw Interior OÜ	0,3	Lai 49 OÜ	0,3	Lai 49 OÜ	0,3
Hansabiomed Life		Teska OÜ	0,4	Baltic Music OÜ	0,4	Tuulmet Lighting OÜ	0,3	Diraton OÜ	0,3	Smartchem OÜ	0,3
Sciences OÜ	0,4	Mercury		Videviku 15 OÜ	0,4	Pruulikoer OÜ	0,3	Heamaitse OÜ	0,3	M.V Product OÜ	0,3
EV-Ilmastointi OÜ	0,4	Transportations OÜ	0,4	Vilson Trade OÜ	0,4	Blueworks (Nordics) OÜ	0,3	Nephtekhimik OÜ	0,3	VTS Kuetsen OÜ	0,3
A.D 24Service OÜ	0,4	Indoor Environment OÜ	0,4	K&K Mets OÜ	0,4	Rensu&Daughters		Gelato Ladies OÜ	0,3	Wealth Invest OÜ	0,3
Nurmsi Agro OÜ	0,4	Stimulsoft OÜ	0,4	Toidutehas OÜ	0,4	Holding OÜ	0,3	Njom Foods OÜ	0,3	Synbase OÜ	0,3
Rontek Machine		Õllegalerii OÜ	0,4	FS Production OÜ	0,4	Carfast OÜ	0,3	luvo Group OÜ	0,3	LPG Solutions OÜ	0,3
Tools OÜ	0,4	Silkal OÜ	0,4	Konekto Grupp OÜ	0,4	Jaromir OÜ	0,3	Dexen OÜ	0,3	Globalwebcommerce	
Lenovon OÜ	0,4	lamlab OÜ	0,4	Vertex Medical OÜ	0,4	Maius Grill OÜ	0,3	Medalmeister OÜ	0,3	Grupp OÜ	0,3
Viru Seeme OÜ	0,4	TAB Construction OÜ	0,4	Smile Craft OÜ	0,4	Väike Päike Tartu OÜ	0,3	Suay OÜ	0,3	K-Haldus OÜ	0,3
Tehnik24 OÜ	0,4	Arujõe Ehitus OÜ	0,4	Valgemuts OÜ	0,4	Mäe-Heeska Mets OÜ	0,3	Sols OÜ	0,3	Kõrgemäe Teenused OÜ	0,3
Peter Mustonen OÜ	0,4	Saku Autokeskus OÜ	0,4	Plangi Tech OÜ	0,4	Workland Estonia OÜ	0,3	Avakalda OÜ	0,3	Mäerehe OÜ	0,3
Ecobaltic Group OÜ	0,4	Rasch Transport OÜ	0,4	Survepesu24/7 OÜ	0,3	De Facto OÜ	0,3	Viasanus OÜ	0,3	Jobmanager OÜ	0,3
Navis Transport OÜ	0,4	LL Legend OÜ	0,4	Well Targeted OÜ	0,3	Linnamaaler OÜ	0,3	Syrr OÜ	0,3	Maop OÜ	0,3

Ürituste täislahendused

Ideest lahenduseni

Peekohast videoni...

www.smarty.ee

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärgi.

ST 30 aastat äris: Andrese Grupi ASi edu ja pikaealisuse saladused

Oma 30. aastapäeva tähistab neil päevil Tallinna firma ANDRES – tuntud klaasi ja klaastoodete valmistaja. Vähesed Eesti ettevõtjad saavad kiidelda nii pika ajaloo ja mitme aastakümne vältel edukalt arenenud äriaga.

Brändi ANDRES kuulsad täisklaasist saunauksed on pidevalt nõutud kogu maailmas. Ent klaasuste tootmine on vaid üks firma paljude tegevussuundade hulgas.

Kas teate näiteks seda, et viimase 30 aasta jooksul on firma olnud üks Baltimaade suurimaid soola hulgimüüjaid? Ja need ei ole kaugelki kõik huvitavad faktid Eesti tuntud brändi kohta.

Andrese Grupi ASi ajaloost, praegusest arengust ja perspektiividest rääkis kontserni nõukogu esimees Nikolai Gurei.

Mida endast kujutab teie kontsern praegu?

Andres Group on valdusühing. Selle koosseisu kuuluvad esmajoonelised ettevõtted, mis tegelevad ehitusklaasiga seotud äriaga.

Meie klaasiäri võib jaotada neljaks tasandiks. Neist esimene on klaasi edasimüük. Selle suunaga tegeleb meie firma Glassimpex, mille kontor asub Tallinnas. Ettevõtte esindab üle maailma tuntud klaasitootmisfirmat Pilkington. Meie esinduspiirkonnad on Eesti, Läti ja Leedu.

Teine Andrese klaasiäri tasand on klaasitöötlemine (poolfabrikaatide tootmine). Sellega tegeleb Peterburis meie tütarfirma Baltiiskoje Steklo. See firma paigaldas Peterburis esimeste hulgas klaasikarastusahju.

Praegu on Baltiiskoje Steklo käsutuses kogu komplekt tänapäevaseid tehnoloogilisi seadmeid turvaklaasi töötlemiseks ja tootmiseks. Põhiliselt müüakse firma toodangut kohalikul turul, kuid osa saadetakse komplekteerivate osadena grupi ettevõtetesse Eestisse, et teha valmistooteid ANDRESE brändi all.

Meie klaasiäri kolmas tasand on klaasist lõpptoodete valmistamine ANDRESE brändi all. Meie lipulaev on firma ANDRES GLASS SOLUTIONS, kus toodetakse klaasiküsi tavalistele ja Türgi saunadele, LED-valgustusega seinapeegleid, klaasvahekuksi, niiskete ruumide kuksi, samuti klaasist dušiseinu. ANDRES GLASS SOLUTIONI toodangut on brändi ANDRES all müüdud juba palju aastaid peaaegu kõigis Euroopa riikides, samuti teistes maailmajagudes, Põhja-Ameerika kaasa arvatud.

Ja lõpuks on ka meie klaasiäri neljas tasand. See on firma Andrese Klaasistuudio, mis teenindab erakliente ning täidab eritellimusi, kasutades klaasi ja peegleid koos paigaldusega kliendi juures „võrmed käte“ põhimõttel.

Aga kuidas on soola hulgimüügiga?

See on endiselt meie teine põhiline töövaldkond, millega tegeleb edukalt kontserni kuuluv firma Andrese Soolaladu. Me registreerisime selle juba 1990. aastal.

Mäletan, kuidas alustasime: ostisime soolapartiid Ukrainast, vedasime vagunitega Eestisse ja müüsimise kohalikele ettevõtetele. Muide, üks meie esimesi ostjaid oli neil aastatel Rakvere Lihakombinaat ning sellest ajast peale on see olnud juba 30 aastat järjest meie püsiklient.

Kas kõik saigi üheksakümnendatel alguse just soolatarnetest?

Mitte päris. Kõik algas oma kohast Venemaa esimesel kauba- ja toorainebörsil. Üheksakümnendate algul panime me raha kokku, sõitsime Moskvasse ja ostisime maaklerikohta, nagu mäletan, number 699.

Nende aastate kauba- ja toorainebörs meenus rohkem vanakraamiturgu. Pärast perestroikat, kui praktiliselt kõik sidemed tarnijate ja ostjate vahel olid endise Nõuko-

▲ Nikolai Gurei (paremal) ja Vjatšeslav Zolotarjov - äripartnerid juba 30 aastat.

» Tähtis on ka see, et me ei ole kunagi püüdnud kulgeda läbikäidud teel.

gude Liidu territooriumil purustatud, vajad kõik ettevõtted ja firmad sel ajal midagi.

Börs oli aga just see koht, kus oli olemas informatsioon tarnijate, ostjate ja kaupade kohta. Meie tarnisime masuuti Balti Laevaremonditehasele, vedasime suhkrut, saapaid, kitleid kaubandustöötajatele, kontoritehnika, kraanasid ning ükskord otsisime mingi ostja jaoks isegi „punast elavhõbedat“, aiamata isegi, et niisugust elavhõbedat ei ole olemaski.

Kas te siis klaasiga ei kaubelnudki?

Esimese klaasitellimuse saime ühelt Eesti firmalt, kus esimeste hulgas Eestis hakati tootma akende klaaspakette.

Meie tarnisime sellele firmale kokkupandava metallangaari (ikka selle Moskva kauba- ja toorainebörsi kaudu). Nemat aga palusid meil leida Venemaalt partii kvaliteetset float-klaasi (termopoleeritud klaasi).

Kuidas üldse tekkis bränd ANDRES? Ja mispärast just ANDRES?

Kõik juhtus spontaanselt: see oli meie valmis riulifirma nimi. Meil oli vaja registreerida kiiresti mingi firma, et osta seesama maaklerikoht Moskva börsil.

Kavatsesime aja jooksul nime muuta, sest ühtki Andrest meie hulgas ei olnud ega ole nüüdki, kuid see jäi aja jooksul nagu isenesest külge. Ja hea, et see nimi algas A-tähega, sest kõigis teatmikes ja harukondlikes kataloogides oleme nüüd alati ühel esimestest ridadest.

Mille üle ma olen alati väga uhke olnud, on see, et meil on paljurahvuseline firma ja internatsionaalne kollektiiv, samuti see, et meil on väheste Eesti firmade hulgas õnnestunud saada ühendavaks lülis lääneriiki ja SRÜ maade vahel.

Kuivõrd tuntud on ANDRESE logoga toodang maailmas praegu?

Me müüme oma valmistoodangut – mitte ainult klaasuksi, vaid veel ka ligi 200 nime-tust „saunasortimendi“ tooteid – rohkem

kui 20 riiki, peamiselt Baltikum, Soome, Skandinaaviasse, Ukrainasse, Venemaale ja Lääne-Euroopa riikidesse. Andrese Tallinnas toodetud klaasist saunauksi võib näha maailma kõige ootamatumates nurkades: Araabia Ühendemiraatide luksushotellidest kuni Maldivide kuurortideni välja.

Oleme kümme aastat teinud koostööd Türgi klientidega. Nad ostavad meie üksi hammamitele (Türgi saunadele). Hakkame vähehaaval hõivama Ameerika turgu: tänavu tarnisime esimesed saunauksed Kanadasse ja USAsse. Väikesed partiid saatsime hiljuti Iisraeli ja Marokosse. Ma ei karda öelda, et Andres on praegu üle maailma tuntud ja austatud bränd.

Kas konkurente kõrvale tõrjuda on olnud raske?

Me hakkasime saunauksi tootma esimeste hulgas Eestis ning haarama järk-järgult turuosa meie naabritelt soomlastelt, kes domineerisid siin ja kogu maailmas. Lisaks sellele, mis on samuti oluline, olid meie tootmismahud suuremad kui saunaste valmistajatel teistes riikides – näiteks Saksamaal või Prantsusmaal.

Me olime esimesed paljuski. Näiteks hakkasime esimesena tootma klaasi müügiks, esimestena kasutasime keemilist matistamist, esimeste hulgas paigaldasime klaasikarastusahju, esimestena hakkasime tarnima soola tervete vagunit ja laevade kaupa.

Konkurendid on meiega võidelnud ja võitlevad ka nüüd kõige erinevamate meetoditega. Ent vaatamata nende jõupingutustele oleme juba paljude aastate vältel pakkunud ostjatele märksa paremat hinda ning seda toodangu sama või isegi kõrgema kvaliteedi puhul. Minu arvates on hinna ja kvaliteedi suhe meil selles maailmas kitsas turusegmen-dis parim.

Tähtis on ka see, et me ei ole kunagi püüdnud kulgeda läbikäidud teel. Me ei karda uusi ideid ega heida pilke konkurentidele. Meid teadmatus ei heiduta. Mina tegelesin omal ajal palju muusikaga ning

need kogemused, kui imelik see ka ei ole, aitavad väga hinnata intuiitiivselt toimuvat, tunnetada, mida nimelt on vaja pakkuda turule konkreetsel momendil.

30 aastat äris ei ole just lühike aeg. Milles seisneb Andrese pikaealisuse saladus?

Minu jaoks ei seisne kõige tähtsam selles, et me oleksime tingimata saavutanud minigeid varem kavandatud eesmärgi. See ei ole peamine. Jäik sihikindel planeerimine, eriti meie ebastabiilsel ajal, kaotab igasuguse efektiivsuse. Mulle tundub, et igasuguses äritegevuses peab tingimata jääma koht improvisatsioonile ja loovusele.

Võtame näiteks käesoleva aasta. Olukord on kõigi jaoks täiesti uus ning paljud ettevõtted on silmanähtavalt segadusse sattunud. Muidugi võib jääda oma endiste prognooside ja plaanide juurde, kuid võib ka vastupidiselt reageerida õigel ajal muutustele, ilmutades ettevõtlikkust ja paindlikkust.

Omal ajal, kui me kontserni asutasime, määrati mind nõukogu esimehe ametikohale. Kaasatutajad tegid siis ettepaneku vabastada mind igapäevastest tootmis- ja majandusasjadest. Kõik selleks, et kellelgi meie hulgast oleks võimalik rahulikult mõtiskleda firma perspektiivide üle ning võtta vastu läbimõeldud ja -kaalutud otsuseid.

Arvan, et see oli tark samm, mis on end täielikult õigustanud. Ainult nii, olles tõusnud kõrgemale kiirustamisest ja igapäevastest askeldamisest, on võimalik näha teatud mastaapset pilti, hinnata olukorda teravikuna ning määrata kindlaks firma õige arenguvektor.

Me kahtlemata seame endiselt enda ette täiesti konkreetseid eesmärgi ja plaanime hõivata uusi turgusid. Sellela ei saa kuidagi läbi. Aga äri on ju nagu elu ise: sa liigud edasi, ja midagi tingimata juhtub, saatus heidab sinu ette pidevalt mitte ainult igapäevaseid probleeme, vaid ka huvitavaid võimalusi. Küsimus on vaid selles, kas sa oskad neid võimalusi oskuslikult ja õigel ajal kasutada.

Edukamad 2016 asutatud ettevõtted

algus lk 56

Gardway Solutions OÜ	0,3	Eleris Ehitus OÜ	0,3	Inceptum Metall OÜ	0,2	Werrowool		Hyvä OÜ	0,2	Võtmekeskus OÜ	0,2
Natura Group OÜ	0,3	Estforest OÜ	0,3	Medshop OÜ	0,2	Technologies OÜ	0,2	KLB OÜ	0,2	Wolf Truck OÜ	0,2
Belief Water OÜ	0,3	Frokun OÜ	0,3	Uulits OÜ	0,2	Plekisöber OÜ	0,2	Macan Invest OÜ	0,2	Swecar OÜ	0,2
Keemia Holding OÜ	0,3	Tallinn Eye OÜ	0,3	Remm Puit OÜ	0,2	Displayseek OÜ	0,2	M.V.Barlen OÜ	0,2	A-Nagel Agro OÜ	0,2
Protranslog OÜ	0,3	St. Patrick's Group OÜ	0,3	Template OÜ	0,2	IFTEH OÜ	0,2	Margarita Lasmanis OÜ	0,2	Ferrcad OÜ	0,2
Hilton Commercial OÜ	0,3	Novorehitus OÜ	0,3	Horizo OÜ	0,2	Moordorf OÜ	0,2	Keskest Ehitus OÜ	0,2	Toompark OÜ	0,2
24H Production OÜ	0,3	Sarles Mets OÜ	0,3	Yotclub OÜ	0,2	Teadusteater OÜ	0,2	Ral Kate OÜ	0,2	Liivalaia Kohvik OÜ	0,2
Slin Estonia OÜ	0,3	Asian Aroma OÜ	0,3	Leiame Lahenduse OÜ	0,2	Ecomod Ehitus OÜ	0,2	TK Kungla OÜ	0,2	Lakehouse Consulting OÜ	0,2
LCS Production OÜ	0,3	Thai Lotus Spa OÜ	0,3	Erillil OÜ	0,2	Ansiv Grupp OÜ	0,2	S Siilarõõm OÜ	0,2	Araiv OÜ	0,2
Trim Building OÜ	0,3	Pullapost OÜ	0,3	Vineerid OÜ	0,2	Advokaadibüroo		Clever Automatics OÜ	0,2	PKÜ Agro OÜ	0,2
RIA Trans OÜ	0,3	Old Tallinn OÜ	0,3	Andigo Eesti OÜ	0,2	Simson Straus OÜ	0,2	Tuteco Solutions OÜ	0,2	Europellet Estonia OÜ	0,2
Onibus24X7 OÜ	0,3	Roster Rakennus OÜ	0,3	Linest Kate OÜ	0,2	Birch Decor Poles OÜ	0,2	Malmsan OÜ	0,2	Eugalmus Solutions OÜ	0,2
Brek OÜ	0,3	Q Takso Veod OÜ	0,3	Westernsea OÜ	0,2	Liivalaid Investments OÜ	0,2	Nocans OÜ	0,2	Savimäe Grupp OÜ	0,2
Est Project OÜ	0,3	Adrian Trading OÜ	0,3	Alipson OÜ	0,2	Interflower OÜ	0,2	Lartman OÜ	0,2	Lubeline OÜ	0,2
Stenver Ehitus OÜ	0,3	Hyperintelligent Aliens OÜ	0,3	Kök Projekt OÜ	0,2	Pigimänd OÜ	0,2	Consolistic Grupp OÜ	0,2	Marimööbel OÜ	0,2
Business Workcenter OÜ	0,3			Murimäe Vein OÜ	0,2	Hytt OÜ	0,2	Vino Nobile OÜ	0,2	Utiligy OÜ	0,2
Elmo Rent OÜ	0,3	0,3 MLN		Itti.ee OÜ	0,2	Starbuild Group OÜ	0,2	Affuo OÜ	0,2	Jet OÜ	0,2
Servtech OÜ	0,3	Protoskoop OÜ	0,2	Eurus Cargo OÜ	0,2	Hakk Software OÜ	0,2	Siniille Pearingstikeskus OÜ	0,2	Aareng Solutions OÜ	0,2
Kirkmayer Industries OÜ	0,3	Woodforest OÜ	0,2	Solvira OÜ	0,2	Edutrans OÜ	0,2	Cocreators OÜ	0,2	Meriflex OÜ	0,2
Mekanojõust Estand OÜ	0,3	Janeselke OÜ	0,2	SK Kinnisvara OÜ	0,2	Kuther Kaubandus OÜ	0,2	Bussibaas OÜ	0,2	Malm&Malm OÜ	0,2
Hotel Regent Tallinn OÜ	0,3	Must Disain OÜ	0,2	ME Group Trading OÜ	0,2	Digifi Eesti OÜ	0,2	Pronos Ripplaed OÜ	0,2	Baltholz OÜ	0,2
CMK Primum OÜ	0,3	Unidive OÜ	0,2	Puusillad OÜ	0,2	Kose Auto OÜ	0,2	Toidusõda OÜ	0,2	Tammepõllu Kinnisvara OÜ	0,2
Proud Engineers OÜ	0,3	Kaspo Service OÜ	0,2	Adel Group OÜ	0,2	Avalonestates OÜ	0,2	Kärberi Resto OÜ	0,2	Jerkon Trans OÜ	0,2
Maram OÜ	0,3	Viroonia Real Estate OÜ	0,2	ATSG Company OÜ	0,2	Internos Partners OÜ	0,2	LV Mehhatroonika OÜ	0,2	Strong Parts OÜ	0,2
Mikuni Foods OÜ	0,3	Baltexpro Group OÜ	0,2	Runapot OÜ	0,2	Maahaldaja OÜ	0,2	Ruutplaat OÜ	0,2	Reilut OÜ	0,2
Kiviton Grupp OÜ	0,3	AP Market Group OÜ	0,2	AXB Energi OÜ	0,2	Sundt Efs OÜ	0,2	AT Saga Capital OÜ	0,2	Vimekson OÜ	0,2
UP Partnerid OÜ	0,3	Lilledam OÜ	0,2	Parimvel.ee OÜ	0,2	Digivikings OÜ	0,2	Scandinavian Brands OÜ	0,2	Celias OÜ	0,2
Rufeks OÜ	0,3	Tim Trans OÜ	0,2	Tambiku Grupp OÜ	0,2	Transfer Team OÜ	0,2	Arfa OÜ	0,2	Allante Auto OÜ	0,2
Salde OÜ	0,3	Olevi Talu OÜ	0,2	Hose Guard OÜ	0,2	C-Related Services OÜ	0,2	Izodom Estonia OÜ	0,2	Vidargrand Company OÜ	0,2
UCSmilla OÜ	0,3	Diafox Consulting OÜ	0,2	Telvel Group OÜ	0,2	Softcomply OÜ	0,2	Art IT Consulting OÜ	0,2	Heating Ways OÜ	0,2
Roolikokk OÜ	0,3	Multikor OÜ	0,2	Cardscope Dx OÜ	0,2	Meldanwood OÜ	0,2	Tellingu Hunt OÜ	0,2	Kliimaabi OÜ	0,2
SV Telecom Worldwide OÜ	0,3	Ēgida Invest OÜ	0,2	Osfell Management OÜ	0,2	Rector OÜ	0,2	Atalent Recruiting OÜ	0,2	Mittelberg OÜ	0,2
Britspare OÜ	0,3	Redliner OÜ	0,2	Proteronia OÜ	0,2	Nordikwood Est OÜ	0,2	Harleon OÜ	0,2	LL Logistik OÜ	0,2
Peekoni Põld OÜ	0,3	Proadvisors OÜ	0,2	Der Group OÜ	0,2	Alarair OÜ	0,2	Wellworks OÜ	0,2	Kund Mets OÜ	0,2
Björn OÜ	0,3	Bellamer Grupp OÜ	0,2	Profitone OÜ	0,2	Antifire Hooldus OÜ	0,2	Eddysoftglobal OÜ	0,2	MJ Aiavagustid OÜ	0,2
Härm OÜ	0,3	Küütri Holding OÜ	0,2	Minigolf OÜ	0,2	Kernu Mõis OÜ	0,2	Larsen Ehitus OÜ	0,2	TTN Business Travel	
Valexehitus OÜ	0,3	Personalirent OÜ	0,2	Kaav Grupp OÜ	0,2	Ovision OÜ	0,2	Valentino Furniture OÜ	0,2	Management	
Prügiekspress OÜ	0,3	Emiden OÜ	0,2	MYT Grupp OÜ	0,2	K-Team OÜ	0,2	Insignum OÜ	0,2	International OÜ	0,2
Porkbelly OÜ	0,3	Ferrum Car OÜ	0,2	Gsnadvice OÜ	0,2	Fox Invest OÜ	0,2	ADV Online Company OÜ	0,2	Midori Virtuality OÜ	0,2
NTL Trade OÜ	0,3	Extendlaw OÜ	0,2	Greenevent OÜ	0,2	RKM Group OÜ	0,2	Texta OÜ	0,2	Sunny Goods OÜ	0,2
Aquamarinepirita OÜ	0,3	Bitrek Logistics OÜ	0,2	Habemiku Agri OÜ	0,2	Alphalagic OÜ	0,2	Oriental Trade &		Globalmatrix OÜ	0,2
Jarveotsa 50C Re OÜ	0,3	Survival OÜ	0,2	Dose OÜ	0,2	Moejoon OÜ	0,2	Logistic OÜ	0,2	Fastare OÜ	0,2
Katusetohter OÜ	0,3	Busbuster OÜ	0,2	Blue Idea OÜ	0,2	Tren-Trailers OÜ	0,2	Wildwoman OÜ	0,2	MRB Construction OÜ	0,2
Salumetsa Kv OÜ	0,3	lbel IT OÜ	0,2	VMBH OÜ	0,2	The Better Bunch OÜ	0,2	Expert-Y OÜ	0,2	VMT Partners OÜ	0,2
Aqva Sport OÜ	0,3	Andimar OÜ	0,2	Procode OÜ	0,2	AMTH Grupp OÜ	0,2	Floco-Ehitus OÜ	0,2	Davidos Partners OÜ	0,2
Nord Security OÜ	0,3	Sweet Bites OÜ	0,2	Riera OÜ	0,2	Eventlux OÜ	0,2	Solid Ground OÜ	0,2	Gwynbleidd OÜ	0,2
Des Akt OÜ	0,3	Uulits Gurmee OÜ	0,2	St. Patrick's RM OÜ	0,2	F.E.P Grupp OÜ	0,2	Eesti Print OÜ	0,2	Neottec Sport	
Bureau Technical		Neki OÜ	0,2	Golden Belt Baltic OÜ	0,2	Helens OÜ	0,2	THT Factor OÜ	0,2	Europe OÜ	0,2
Inspection OÜ	0,3	Liinemõisa OÜ	0,2	J.A.M Electrical OÜ	0,2	Exponence OÜ	0,2	AM Prof OÜ	0,2	Kõhuvalu Kliinik OÜ	0,2
Balticbiz OÜ	0,3	Bänner Print OÜ	0,2	Munajala OÜ	0,2	Norrskan Group OÜ	0,2	Waiwai OÜ	0,2	Carneoli OÜ	0,2
Telecomer OÜ	0,3	Advocacy Maven OÜ	0,2	Sparta Capital OÜ	0,2	Chez Marius OÜ	0,2	Tiare OÜ	0,2	Nordamber OÜ	0,2
Giantapes OÜ	0,3	Montiero Grupp OÜ	0,2	Artom OÜ	0,2	Trepimeistrid OÜ	0,2	Paldiski Pesula OÜ	0,2	Kirsi Talu	
Safe Lane Carry OÜ	0,3	Saare Hotell OÜ	0,2	Grandwood OÜ	0,2	Mkmttec OÜ	0,2	Õselstuff OÜ	0,2	Kodumajutuse OÜ	0,2
Teraapiatugi OÜ	0,3	Planario OÜ	0,2	Gossamer Invest OÜ	0,2	Kavilo OÜ	0,2	Elu Ratastul OÜ	0,2	Truffly Made OÜ	0,2
Evopipes Radius OÜ	0,3	Merff OÜ	0,2	Elektrimetall OÜ	0,2	Rendilahendused OÜ	0,2	Fixtrend OÜ	0,2	Aurene Engineering OÜ	0,2
Roofit Solar Energy OÜ	0,3	E&H Investments OÜ	0,2	Cloudsa OÜ	0,2	TKP Peatmax OÜ	0,2	Weblab Technology OÜ	0,2	Website Solutions OÜ	0,2
Spring Hub OÜ	0,3	Sarp Online OÜ	0,2	Nordic Beach Holding OÜ	0,2	Karahi OÜ	0,2	Rectus Wood OÜ	0,2	T.I Forest OÜ	0,2
Ewelink OÜ	0,3	Otodors OÜ	0,2	Järve Tootjate OÜ	0,2	Estilo OÜ	0,2	Curry OÜ	0,2	Bee Capital OÜ	0,2
Hiiu Gruuv OÜ	0,3	Vinum OÜ	0,2	Aknatark OÜ	0,2	Asekon OÜ	0,2	SR Transportation OÜ	0,2	Tisleripuit OÜ	0,2
Lumin OÜ	0,3	Tuulevee OÜ	0,2	Vahete Agro OÜ	0,2	Doctor Music From		BC Mobile OÜ	0,2	Process Welding OÜ	0,2
Anisent Sisustus OÜ	0,3	Trans Vagon Group		Naomimood OÜ	0,2	Estonia OÜ	0,2	Citystock OÜ	0,2	DDK Service OÜ	0,2
RS Kate OÜ	0,3	Eesti OÜ	0,2	LL Grupp OÜ	0,2	Kalju Kapital OÜ	0,2	Laisholm Catering OÜ	0,2	Est One Smart OÜ	0,2
Medident Hambalabor OÜ	0,3	Zinzo OÜ	0,2	Ron OÜ	0,2	Navicon OÜ	0,2	VZR System OÜ	0,2	The Best Trade Partner OÜ	0,2
Vedru Re OÜ	0,3	Struktur OÜ	0,2	Poiss Productions OÜ	0,2	Alsales OÜ	0,2	Raamatupidamine &		Vikart OÜ	0,2
Amedpac OÜ	0,3	Bestmotors OÜ	0,2	Altimo OÜ	0,2	RM Veod OÜ	0,2	Maksunõustamine OÜ	0,2	Zagrava Games OÜ	0,2
Einnovator - Software		RAL Nord OÜ	0,2	Arukindlus OÜ	0,2	Heidi Plumberg		Ariinen OÜ	0,2	Gigpanel Estonia OÜ	0,2
Systems OÜ	0,3	UAsystem OÜ	0,2	Justino Trade OÜ	0,2	International OÜ	0,2	Mams Management OÜ	0,2	Kojak OÜ	0,2
Aatos Haldus OÜ	0,3	TMA Ceiling OÜ	0,2	Värvikoda OÜ	0,2	ABCanime OÜ	0,2	DMM Innovations OÜ	0,2	Pan Ida OÜ	0,2
RDS Trucking OÜ	0,3	Consage OÜ	0,2	NM Group OÜ	0,2	Ropka Toit OÜ	0,2	Plaadilux OÜ	0,2	Supelsellid OÜ	0,2
Periodent OÜ	0,3	Incash OÜ	0,2	Forber Group OÜ	0,2	Jarus Group OÜ	0,2	Kruunu Ea OÜ	0,2	Saekoda OÜ	0,2
D.D.T. Group OÜ	0,3	Met Pluss OÜ	0,2	Ekovaal Teenused OÜ	0,2	True Item Europe OÜ	0,2	Nortec OÜ	0,2	Blackhill	
Titan Consulting OÜ	0,3	Soultlyze OÜ	0,2	Vormann Baltic OÜ	0,2	Dahall OÜ	0,2	Ailerim OÜ	0,2	Management OÜ	0,2
Masterauto OÜ	0,3	Shamrock Management OÜ	0,2	Kerimar Veod OÜ	0,2	Viru Ekd Group OÜ	0,2	Lagom Media OÜ	0,2	Bauel Grupp OÜ	0,2
Oolmar Autos OÜ	0,3	Biometric OÜ	0,2	Sonomaro OÜ	0,2	Sandfox OÜ	0,2	Magistri Invest OÜ	0,2	Aerocon OÜ	0,2
E&M Partners OÜ	0,3	Mentor Finance OÜ	0,2	Almadene OÜ	0,2	Rahvaauto OÜ	0,2	VD Service OÜ	0,2	Karm Invest OÜ	0,2
Raida OÜ	0,3	Biobag Baltic OÜ	0,2	Vana Projekt OÜ	0,2	Skatepargid OÜ	0,2	Olcelli Management		Trispad OÜ	0,2
Klar Welt OÜ	0,3	Medibit OÜ	0,2	Zackom OÜ	0,2	Fukuoka Style OÜ	0,2	Services OÜ	0,2	M&O Haldus OÜ	0,2
Textonia Displays OÜ	0,3	Wisefinance OÜ	0,2	Flamm OÜ	0,2	Bini Bambini OÜ	0,2	Sternfelt Module OÜ	0,2	Flatfy OÜ	0,2
Mediaframe OÜ	0,3	Digitime OÜ	0,2	Nams 3 OÜ	0,2	Complex Consult OÜ	0,2	Kliimatek OÜ	0,2	FMsoft OÜ	0,2
Elcity OÜ	0,3	Centennial OÜ	0,2	Chef Grupp OÜ	0,2	Kodu Kinnisvaraarendus OÜ	0,2	Deleit OÜ	0,2	KRU Haldus OÜ	0,2
LC13 OÜ	0,3	Owlparliament OÜ	0,2	Avelland OÜ	0,2	K&R Ariteenused OÜ	0,2	Simmel Ehitus OÜ	0,2	Parukapood OÜ	0,2
Dominate Sales OÜ	0,3	Keio Soo Invest OÜ	0,2	Panila OÜ	0,2	Pinpinpin OÜ	0,2	Matwur Ehitus OÜ	0,2	A&K Ventures OÜ	0,2
Jamso Teenused OÜ	0,3	Nail Passion OÜ	0,2	Craver Ehitus OÜ	0,2	Adexpert OÜ	0,2	Kodutop OÜ	0,2	Vare Ehitus OÜ	0,2
VN5 OÜ	0,3	Tactical Solution OÜ	0,2	Estofingroup OÜ	0,2	Sustinere OÜ	0,2	Moduleston OÜ	0,2	Sealine Baltic OÜ	0,2

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärgi.

ST Parmet on kasvanud lagede tootjast fassaadide terviklahenduse pakkujaks

Ripplagesid ja fassaadikatteid tootev AS Parmet peab enda konkurentsieeliseks keeruliste erilahenduste teostamise oskust ja võimet. Kuna fassaade tellitakse tihti terviklahendusena, seda eriti Skandinaavia turul, on tootmisettevõtte kuvandit omanud ettevõtte liikumas fassaadide ehituse suunas.

30aastaseks saav Otepää firma AS Parmet on pereettevõtte, millega igapäevaselt seotud neli Parikute pere liiget: firma asutanud Elmo ja Virve Parik ning nende poeg Erki ja tütar Sille. Lisaks Otepääl on firmal kontor ka Tallinnas, kus paikneb suur osa koostööpartneritest.

Virve Pariku hinnangul on pereettevõtte tegutsedes mitmeid plusse. Boonuseks on näiteks see, et noored näevad paremini uusi võimalusi. "See on meie tegevust lihtsustanud, sest oleme ise nii pikalt ettevõttes sees olnud, et võib-olla ei oskagi enam näha, mis tulevikus võiks veel suuremat ees olla, aga noored toovad uusi visioone." Ta lisab, et eks vahel võib ette tulla ka lahknevaid mõttevahetusi ja eriarvamusi, aga need kõik on lahendatavad.

"Põlvkondade erinevus tähendab, et tuleb koostöös leida kompromisse," kinnitab Erki Parik, et vanemate konservatiivsem suhtumine hoiab noori liialt ambitsioonikalt või riskantselt tegutsemast, mis on hea.

Ettevõtlikkus perel veres

Parmeti eelkäijaks oli 1989. aastal asutatud kooperatiiv Arko. "1989. aastal moodustati riigiettevõtete juurde kooperatiive ja Otepää autoremonditehase direktor leidis, et keegi võiks ka selle kõrval tööd alustada," meenutab Virve Parik. See ettepanek tehti Elmo Parikule ja ettevõtliku suhtumisega Parikud haarasid võimalusest kinni.

Algul tegeleti erinevate tegevustega – lilakasvatuse, kaevurõngaste tootmise, autodele päikesesirmide, suusaklambrite, heinaaarutite ja isegi inhalaatorite valmistamisega. 1991. aastal asutati Arko baasil AS Parmet.

Samal ajal tegeles pere oma maja ehitamisega. "Tol ajal oli kombeks ise ehitada ja kuna viimistlusmaterjalid eriti saada polnud, tundus ühel ehitusfirmalt saadud Saksa tootja alumiiniumist ripplagi väga hea lahendusena – seda oli lihtne paigaldada, tulemus oli ilus ja viimistletud, boonuseks selle pikaealisus," meenutab Virve Parik, et sellest saadi idee ka ise ripplagesid tootma hakata. Laed valmisid õhukesest lehtmaterjalist, mille tootmiseks hangitud masinad võimaldasid mõned aastad hiljem – 1994. aastal – alustada fassaadimaterjalide tootmisega.

Pakutakse peamiselt erilahendusi

Aja jooksul on tootevalikut arendatud vastavalt turu muutustele. "Meie toodang sõltub sellest, mida arhitektid näha tahavad – milline on nende nägemus ja mis materjal fassaadidele soovitakse," ütleb Virve Parik. Ettevõtte oli üks esimesi alumiiniumkomposiitplaadide Eestisse toojaid, millest tänaseks on väga palju fassaade tehtud.

Viimase aja trendiks on siiski alumiiniumkomposiitplaadist fassaadidelt üleminek taas täismetallfassaadidele. See tähendab, et järjest rohkem kasutatakse fassaadidel jälle alumiiniumi, terast, vaske, titaantsinki jms. Seda eriti Skandinaavia maades ja Euroopa riikides. "Fassaadid on läinud ajas keerukamaks – fassaadide vorm ja kuju on muutunud väga eriliseks," lisab Erki Parik. See tähendab ühtlasi, et projekteerimise maht on kasvanud. Kui ripplagede ja profiilide puhul on enamasti tegu standardtoodetega, siis fassaadid on suures osas erilahendused, nendib Erki Parik, et standardlahendused on jäänud rohkem minevikku ja arhitekte huvitavad viimastel aastatel rohkem just erilahendused. "Meie klientideks on peatöövõtjad, kel töös suure ja esindus-

▲ WOHO elu- ja ärihoone. Arhitektid: PIN Arhitektid. Foto: Riho Kirss

»Aastate jooksul on ettevõtte käe all valminud mitmeid omapäraseid fassaade, mis linnapilti ilmestavad.

likud arendused nagu kaubanduskeskused või büroohooneid. Tootmishoonele meie fassaade väga tihti ei lähe," lisab Erki Parik.

Arhitektid loovad väljakutseid pakkuvaid lahendusi

Keerulisemad fassaadid nõuavad tootjalt paremaid tehnoloogilisi võimalusi uute seadmete näol, lisab Elmo Parik, et nad on sellesse pidevalt investeerinud. Lisaks esitab uus tehnoloogia omakorda suuremaid nõudmisi programmeerijatele ja projekteerijatele, mis tähendab, et vajatakse kõrge tasemega spetsialiste.

Aastate jooksul on ettevõtte käe all valminud mitmeid omapäraseid fassaade, mis linnapilti ilmestavad. Sellistena võib ära märkida näiteks Ülemiste keskuse, Tallinna IBIS hotelli, Woho büroo- ja eluhoone, Tartu Ülikooli Delta õppehoone, D-terminalivõli Nautica kaubanduskeskuse fassaadi. "Eelistame tegeleda just keerukamate objektidega ja õnneks loovad Eesti arhitektid tihti väljakutseid pakkuvaid fassaadilahendusi," ütleb Erki Parik.

Kui aastatel 2016–2019 oli Eestis ehitusturg väga aktiivne, täitis see ettevõtte vajadused. "Eesti turul rahaldas meie kasuambitsioone – kasvamine vahepeal käibe pooltest ligi kaks korda," ütleb Elmo Parik.

Kuna Eestis on ehitusmahud languses, tuleb nüüd jälle vaadata rohkem välisurgude, eelkõige Soome, Rootsi ja Norra, aga ka Läti ja Leedu suunas.

Eesmärk on pakkuva parimat võimalikku teenust

Skandinaavias peab olema ettevõtte ette näidata taust, enne kui teda tõsiselt võetakse. "Alltöövõtjate suhtes on ootused ja kriitikumid kõrged ning tuleb ennast tõestada, et sinult üldse midagi küsima hakataks," ütleb Erki Parik, et konkurentsieeliseks nii Eestis kui ka välisurgudel peab ettevõtte keerulisemate tööde tegemise oskust ja võimet. "Seda tänu tublidele töötajatele, kellest paljud on Parmetiga olnud juba enam kui 10 aastat ning kellest mitme staaž ulatub üle 20 aasta."

Fassaade tellitakse neilt piiri taha tihti teenustööna – nad projekteerivad, teevad tootejoonised, toodavad ja vajadusel paigaldavad. "Eks me peame liikuma selles suunas, mida turg nõuab ja selleks on eelkõige tervikteenuse pakkumine. Ehk siis algst arhitekti visioonist tuleb meil luua töötav lahendus, kuni toodete paigalduseni välja. Kui 1990ndatel alustasime puhtalt tootmisettevõtteks ja oleme sellisena pikalt toimunud, siis täna liigume me fassaadide ehitamise suunas, arendades projekteerimist, paigaldust, platsimeeskonda, projektijuhtimist jne," kirjeldab Erki Parik. Põhjuseks on eelkõige see, et kliendid nõuavad kompleksset lahendust. "Ei taheta võtta toodet ühelt tarnijalt ja paigaldust teiselt, ega jagada

▲ IBIS Tallinn Center hotell. Arhitektid: Karisma Arhitektid. Foto: Parmet AS

fassaade ka mitmeks osaks, vastavalt tootegruppidele, vaid soovitakse saada võimalikult suure mahus kõik ühe pakkuja käest."

AS Parmet tahab ka edaspidi anda oma panuse omapärase fassaadide näol, ilmes tamaks linnapilti nii Eestis kui ka välismaal. "Oleme jätkuvalt valmis tegema koostööd arhitektidega, leidmaks uusi ja eksklusiivseid lahendusi nende visioonide elluviimiseks," kinnitab Elmo Parik.

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärke.

Hansa-Flex – garaažis alustanud firmast maailma juhtivaks hüdraulikadetailide tootjaks

Hüdraulikasüsteeme vajatakse igas valdkonnas alates metsandusest, põllumajandusest, töötlevast tööstusest ning mere- ja maanteetranspordist kuni teatrilavade ja 5D-kinodeni. Maailma juhtiv hüdraulikasüsteemide valmistaja on Saksamaa perefirma Hansa-Flex, mida Eestis esindab juba 15. aastat Hansa-Flex Hüdraulika OÜ.

Hansa-Flex on asutatud Saksamaal Bremenis aastal 1962, kui õlide müügiesindaja Joachim Armerding märkas, et klientidel on lisaks õlidele vajadus hüdraulikavoolikute ja varuosade järele. Ta hakkas oma garaažis valmistama hüdrovoolikuid, klientuur kasvav ning täna tegutseb Hansa-Flex oma ala liidrina kuuel mandril 41 riigis ning omab üle maailma enam kui 460 esindust. Sarnaselt Apple'i ja Amazoniga garaažist alguse saanud Hansa-Flexi eripära on ka see, et ettevõtte on endiselt 100% ühe pere omandis. Täna juhivad seda Joachimi poeg Thomas Armerding.

Hansa-Flex Hüdraulika OÜ tegevjuhi Priit Gradovi sõnul on Hansa-Flexi „peres“ ligi 4300 töötajat, neist üle 2100 Saksamaal. „75% inimestest on tehnilises ametis ehk teevad igapäevaselt tehnilist tööd kas filiaalides või Saksamaa tootmisüksustes, kus tegeletakse eriliitmike, torupainutusega jne. Kui rääkida ettevõtte juhtimisest, siis meil sisuliselt puudub tsentraalne juhtimine ehk kontorid ning iga riik tegutseb vastavalt oma asukohale ning turuolukorrale. Saksa peakontori alla kuuluvad küll kõik Saksamaa filiaalid ning Hansa-Flex Internationali alla kõik teised, aga juhtide asemel on meil tugisikud, kes aitavad leida näiteks kontakte koostööks teiste riikidega. Samas võivad meie töötajad ükskõik millises maailma otsas pöörduda ka otse juht Thomase Armerdingi poole. Selline läbipaistvus annab ettevõttele ja töötajatele paindlikkust ning tekitab suuremat usaldust. Lisaks on pereettevõttele omane jätkusuutlik tegutsemine, mitte kiire kasv ja kasum.“

Paindlikkust (ehk inglise keeles *flexibility*, millest tuleneb ettevõtte nimi) näitab ka see, et grupi missioon ja väärtused on loodud töötajate endi, mitte aga juhtkonna ega turundusosakonna poolt. Nendeks on ühtsus ehk soov käituda kui üks pere, vastutus ehk tahe vastutada tehtu eest, areng, usaldusväärsus, paindlikkus ning keskonnateadlikkus, kuna on tegemist siiski õli ja kummimaterjalidega, mis ei tohi jääda loodusse. Ühisel kokkuleppel toetab Hansa-Flex kollektiivselt noorte sporti ning annab jõulukinkide raha heategevuseks.

Mittetöötav masin on omanikule suur kulu

„Kui paljud konkurendid on jäänud tegutsema kitsamalt ühte hüdraulikaga seotud valdkonda, siis meie katame sisuliselt kogu hüdraulikasüsteemi elukaare ning pakume kõige suuremat toodete valikut, umbes 100 000 erinevat artiklit. Lisaks varuosadele pakume erinevaid teenuseid, näiteks õlianalüüsi nii laboris kui ka kliendi juures ning tööstustele hüdraulikaseadmete hooldust,“ ütleb Gradov. Hansa-Flexi ärivaldkonnad on kiire hüdraulika varuosateenus ja seadmetootjatele toodete valmistamine – näiteks asub üks Hansa-Flexi tootmisüksus Caterpilleri ekskavaatoritehases, sest kuluefektiivsem ja kiirem on toota masinatele voolikuid kohapeal. Kolmas suund on hooldus ja erinevad sellega seonduvad teenused, nagu mobiilsed töökojad ehk Flexxpressi teenindusbussid.

Alguse sai Flexxpressi teenus Uus-Meremaalt ja Austraaliast, kus suure linnas võttis klientidel esindusse jõudmine omajagu aega ning nii tekkis ettevõtte mõte jõuda ise kiiremini nendeni. Uus-Meremaas suurimas linnas Aucklandis on 1,4 miljoni elaniku kohta 220 mobiilset töökohta, Sydneys on nelja miljoni inimese kohta 850 ning Londonis 8,5 miljoni kohta 1200 varuosa-

▲ Hansa-Flex voolikute liitmikud ja adapterid.

„**Meie ettevõtet ei saaks sulgeda ka kõige suuremate piirangute ajal, kuna hüdraulikat vajavad prügiautod, päästeautod, tee- hooldusmasinad.**“

bussi. See on suurlinnade kohta optimaalne arv. Eesti teedel vuravad hetkel kaks ning sel aastal on lisandumas veel kaks mobiilset teenindusbussi.

„Meie kliendid ei ole veel teenindusbussi teenust nii omaks võtnud, aga see hoiab oluliselt kokku klientide tööaega ning raha. Mõelge ise, kui harvesteril läheks metsas voolik katki ning töö katkeks keset kõige kiiremat aega. Tööjõud on täna piisavalt kallid, et mitte omada töötajat selleks, et ta otsiks mõnda Eestit varuosi,“ räägib Gradov. „Kuigi meil on esindused Tallinnas, Tartus ja Võrus, on kliendile kindlasti tõhusam moodus kutsuda kohale meie mobiilne hüdraulikatöökoda, mis on varustatud kõigi vajalike seadmetega voolikute kohapealseks valmistamiseks.“

Lisaks pakub ettevõtte mobiilset merekonteineris asuvat hüdraulikatöökoda teenust klientidele, kelle töö käib eemal tsivilisatsioonist nagu kaevandused või keerulistes oludes nagu mägedes asuvad suusaliitid. Kuna selliste seadmete hüdraulika vajab pidevat voolikutevahetamist, on neil rahaliselt kõige mõttekam üürida pideva laoseisuga rendikonteiner.

Hüdraulikavoolikuid peab vahetama iga kuue aasta tagant

Õige vooliku tellimine on tehtud lihtsalt nii kliendile kui ka tehnikule, sest Hansa-Flexil on kasutusel patenteeritud voolikute kodeerimissüsteem X-Code. See tähendab numbrite jada, mille taga on kogu info konkreetse vooliku kohta – millele see on valmistatud, kus, millal ning selle parameetrid. „Piisab kliendil öelda vaid kood

ning me teame, mis voolikuga tegemist on. Samuti saavad kliendid tänu sellele meile veebilehelt teada, kui vanad on nende masinate voolikud ning millal neid vahetada.“

Euroopa Liidu seaduste järgi ei tohi hüdraulikavooliku vanus olla vanem kui kuus aastat. Põhjus lihtne – kuna voolikud töötavad erinevates töötingimustes ja ilmastikuoludes ning ohutuse pärast tuleb neid regulaarselt vahetada. Amortiseerunud voolikute lõhkemise tõttu on juhtunud väga raskeid õnnetusi nii inimestega kui ka keskonnas. Kui suurel seadmel lõhkeb suure rõhu all olev õlivoolik, võib ka kõige kiirema reageerimise korral maha volata 200 liitrit õli. Kahjuks Eestis kasutuses olevate hüdraulikasüsteemide üle täna kontrolli ei teostata.

Samuti on nigel seis hüdraulika eriala õppimisega, sest hüdraulika eriala ei õpetata Eestis ega mujal maailmas. Seetõttu on Hansa-Flex asutanud rahvusvahelise saksa- ja ingliskeelse õppega hüdraulikaakadeemia, ametliku nimega International Hydraulic Academy. Seal õpetatakse nii Saksamaa kui ka teiste riikide kutsekooliõpilasi, samuti oma töötajaid ning kliente ja antakse välja erialast kirjandust. Akadeemias asub ka Euroopa moodsaaim testlabor, kus saab simuleerida hüdraulikatöötõid surve-, tulekahju- ja korrosioonitestides, aga kasutada laborit ka teadustöös ja tootearenduses.

Koroona ettevõtte tegevust ei mõjutanud

Kuna hüdraulikat on vaja igas valdkonnas peaaegu iga masina tööks, siis koroona Gradovi sõnul Hansa-Flexi tegevust negatiivselt ei ole mõjutanud. „Meie numbrid kasvavad

ja grupi mullune käive oli 542 miljonit eurot. Raskel ajal, mil uusi investeeringuid ei juleta võtta, vaid pigem remonditakse olemasolevat tehnikat, on meid veelgi rohkem vaja. Meie ettevõtet ei saaks sulgeda ka kõige suuremate piirangute ajal, kuna hüdraulikat vajavad prügiautod, päästeautod, tee- hooldusmasinad. Kui neil peaks õlivoolik purunema, jäävad masinad seisma.“

Väga oluline on sellistes kriisisituatsioonides Gradovi hinnangul toodete kvaliteet ja tarnekiirus. „Meile kuulub üks Euroopa kallemaid kvaliteeditestimise laboreid ning ettevõtte kvaliteeditestimise süsteem testib Saksamaale omase täpsusega üle iga tehase valminud partii. Tarnekindluse tagame aga robotiseeritud ladudega. On loogiline, et üle 100 000 erineva toote ei ole võimalik kiiresti inimjõuga tarnida, seega ehitab Hansa-Flex välja esimese Saksamaa automaatlao, kus on 12 000 pealekorjajat ja mis teeb 8000 kiirtarvet päevas. See on muljetavalda, kui kiiresti robotid laost õigeid tooteid korjavad.“

Eestis 2006. aastal asutatud Hansa-Flex Hüdraulika on maailma mõistes väike ettevõtte, kuid plaanis on kasvada. „Kolm aastat tagasi lõime uue strateegia ning sellest ajast oleme omajagu tegevust laiendanud. Täna on meie töötajate arv kasvanud kahekümneni, meil on ühest filiaalist saanud kolm, meil on kohe-kohe neli remondibussi ning me soovime olla partnerid, kes mitte ainult ei müü klientidele tooteid, vaid pakuvad ka tuge. Tahaksime teha suuremat koostööd koolidega. Tulevik on põnev!“ ütleb Gradov.

www.hansa-flex.ee

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärgi.

ST Eesti suurim lamineeritud mööblidetailide valmistaja Plaat Detail saab 25aastaseks

Mööblitööstuse jaoks lamineeritud pooltooteid valmistav Plaat Detail OÜ tähistab tänavu 25. tegevusaastat, mille jooksul on saadud tuntud ja tugevaks tegijaks nii kohalikul turul kui ka Lätis, Leedus, Soomes ja Norras. Ettevõtte juht Karmo Lomp nendib, et kuigi koroonakriis on hetkeks tootmises hoogu maha võtnud, pole peatumiseks aega ning tuleb optimistlikult tulevikku vaadata.

▲ Plaat Detail OÜ nõupidamiste ruum. Kontori sisekujunduses on kasutatud võimalikult palju lamineeritud pindu.

Plaat Detail on asutatud augustis 1996. aastal kõrgsurvelaminaatide ja lamineeritud köögitoetasapindade maaletoojana. Aastal 2000 soetati väike osa kinnistust, kus ettevõtte asub tänase päevani, ja alustati ise tootmist. Just tootmistegevuse alustamine oli esimeseks väga tähtsaks otsuseks Plaat Detaili ajaloo. Teiseks võib pidada 2010. aastal masstootmise tehase ostmist ja masstootmisega alustamist.

„Ettevõtte käekäiku mõjutavaid otsuseid on olnud muidugi veel, näiteks mõned aastad tagasi PUR- ehk poliüretaanliimil põhineva täisautomaatselt lamineerimisliini arendamine, millega avasime mitmeid uusi võimalusi laevandussektorile mõeldud lahendustele,“ räägib Lomp. „Kui esimesed 20 aastat tegelesime peamiselt ainult ühe tugeva kaubamärgi esindamisega Baltikumis, siis viimastel aastatel oleme lisanud enda portfelli päris palju uusi üksuste toetavaid brände, mille tulemusena saame klientidele pakkuda oluliselt terviklikumat paketti ja lahendusi.“

Plaat Detaili põhitegevus on tuua maale mööblitööstuses kasutatavaid toormaterjale ning toota neist pooltooteid. „Me ei valmista ise mööblit, sest sel juhul oleksime automaatselt konkurendid enda klientidele,“ selgitab Lomp. Ta lisab, et konkurentidest erineb ettevõtte selle poolest, et lisaks kiirele tarneajale ja suurele tootmisvõimekusele suudetakse olla väga paindlikud. „Meie eesmärk on hoida tarneajad masstootmisest olenemata tellitud toodete mahust tehases maksimaalselt 7 päeva piires ning eritootmises 14 päeva piires.“

Plaat Detaili tegevuse võib jagada neljaks. Esiteks köögimööbli ja projektimööbli sektor peamiselt Soomes, Norras ja Baltikumis. Teiseks laevandussektor üle maailma, kuhu pidevalt arendatakse koostöös partneritega innovatiivseid ja kergeid mööblikomponentide ning dekoratiivsete seinalelementide lahendusi. Kolmandaks ehituskauplused nii Eestis kui ka Soomes ning neljandaks kõrgsurvela-

minaadi ja muu toormaterjali esindamine ning hulgi müük Baltikumis ja Soomes.

Tugevuseks on kollektiivi ühine tahe jõuda parima tulemusteni

„Meie peamiseks tugevuseks on kogu kollektiivi ühine tahe seda teha, mida teeme. Eeltoodud peegeldab kindlasti ka ettevõtte väga väike kaadrivoolavus läbi aastate,“ räägib Lomp, kelle sõnul peab juhtkond kõige olulisemaks kollektiivi juures ühtsust ja meeskonnatunnet. „Meil on väga kokkuhoidev ja üksteist toetav 50-liikmeline meeskond, kes kõik on väljas ühise eesmärgi nimel. Hoolime oma töötajatest, pakkudes turvalist, kaasagset ja mõnusat keskkonda. Peame üksteist meele tähtpäevadel ja korraldame ühiselt ning koos peredega nii suvepäevi, jõulupidusid kui ka spontaanselt muid üritusi. Meeskonna vaimu üritame hoida värskena iga-aastaste sportlike väljakutsetega.“

Samamoodi nagu oma töötajatega, on ka suhtluses koostööpartnerite ja klientidega Plaat Detailis peamiseks märksõnadeks ausus, usaldusväarsus ja lojaalsus. See kehtib Lombi sõnul nii pikaajaliste suhete kui ka kõikide uute partnerite ja klientide kohta.

IT on aidanud tugevalt efektiivsust tõsta

Alates aastast 2014 on Plaat Detail investeerinud pidevalt IT-lahendustesse ja tootmise automatiseerimisse, millega ollakse saavutanud märkimisväärne tootmisvõimekus ja efektiivsuse tõus. 2010. aastal soetatud masstootmisüksuse tootmisliinid olid toona juba automatiseerituse tasemelt väga head, aga nüüd on ettevõtte tootmisliine pidevalt edasi arendanud ja automatiseerinud ning eesmärk on viia masstootmisüksus lähitulevikus „Industry 4.0“ tasemini.

Samuti on loodud nullist enda tarbeks eritootmisele mobiilirakendus, mis tähendab, et kogu tootmine ja selle tarbeks vajaminev info on integreeritud nutiseadmetega. Alates 2015. aasta jaanuarist, mil

„**Sama-
moodi
nagu oma
töötajate-
ga, on ka
suhtluses
koostöö-
partnerite
ja klienti-
dega Plaat
Detailis
peamiseks
märksõna-
deks ausus,
usaldus-
väarsus ja
lojaalsus.**

uus lahendus kasutusele võeti, on ettevõtte tootlikkus kasvanud rohkem kui 25%. Lisaks võeti 2018. aastal kasutusele nutiseadme laorakendus, millega loodeti saavutada 50%-line efektiivsuse kasvu, ent kasv oli isegi suurem – kuni 150%! Kindlasti on kavas järgnevatel aastatel jätkata tootmise arendamist ja digitaliseerimist.

„Pingutame palju teadus- ja arendustegevuse osas, et leida uusi materjale ja tulla vastu oma klientide soovidele. Turg näitab täna selgelt, et meie mööblitööstuse klientid vajavad üha enam pooltooteid, sest nad tahavad keskenduda oma kaubamärgile ja tootele, mitte aga kulutada aega detailide valmistamisele,“ räägib Lomp.

Koroonakriis ei jätnud puudutamata ka mööblitööstust

Lomp nendib, et COVID-19 ei jätnud puutumata ka nende sektorit. „Aasta algus, esimene kvartal, oli Plaat Detaili ajaloo kõige parem – meil oli sees mitmeid suuremaid projekte, eriti just laevandussektoris. Kui pandeemia kogus kiiresti tuure Euroopas ja USAs, peatati aga kõik kruisilaevadega seotud projektid, mitmed pla-

neeritud laevaehtus- ja laevaremondiprojektid külmutati või tühistati. 2020. aastasse planeeritud viiest laevaprojektist jõudsime teha ainult ühe. Võib öelda, et kõige suurem langus tuligi mullu seoses laevaprojektidega, mille puhul olime eeldanud umbes 20%-list käibekasvu.“

Ta lisab, et samas andis tekkinud olukord tõuke tegeleda rohkem toote ja tootmisarendusega, mis kulmineerus nii tootmise FSC-sertifitseerimise kui ka laevandussektoris olulise tootegrupi IMO MED sertifitseerimisega.

Plaat Detail OÜ esindab FORMICA, HOMAPALI, ARPA, FENIXI, UNILINI laminaate, VIVIXI fassaadilaminaate, CORIANI komposiitkivi, DÖLLKENI servakannte ning kogu PFLEIDERERI tootevalikut. Ettevõtte tehas asub Tallinnas Lasnamäel. 12 000 m² suuruses hoones on peakontor ja tooraineladu ning toimub masstootmine ja erikomponentide valmistamine. Ettevõtte tootmisvõimsus on üle 80 000 m² lamineeritud toote kuus ning ruumi on ka tegevuse laienemiseks.

www.plaatdetail.ee

▲ Plaat Detail OÜ masstootmise üksus.

KAPO taasloomisest saab 30 aastat

Tänavu veebruari alguses möödub 30 aastat Eesti Kaitsepolitsei taasmoodustamisest. Ameti esimeseks direktoriks sai Jüri Pihl, kes suri 2019. aastal.

Pärast Jüri Pihli sai direktoriks Aldis Alus, kes praegu enam politseisüsteemiga seotud ei ole ja teenib leiba erasektoris sõiduõpetajana – noored saavad õppida tema käe all autot või mootorratast juhtima Zebra autokoolis.

“Käivitan tänasel raskel ajal oma auto- ja motokoolitusfirmat Alal Koolitus,” ütles Alus ning lisas, et tal ei ole mingeid kapo ajaloolisi seiksid rääkida.

2012. aasta lõpus kirjutasid meediaväljaanded, et Ida prefektuuri juht Aldis Alus võtab vastutuse taatlemata mõõteseadmete kasutamise juhtumi lahendamisel tehtud vigade eest ja lahkub prefekti ametist. “Votan vastutuse nii enda kui oma alluvate tehtud vigade eest ning vabandan kõigi ees, kelle usku Eesti politseisse see juhtum kõigutas. Astun tagasi ka selleks, et poliitseiorganisatsioon saaks tööd jätkata praeguste pingeteta,” seisis toonases teates.

Kapo praegune juht Arnold Sinisalu tänas Äripäeva intervjuusooivi eest, kuid mainis, et liitus kapoga alles mõni aasta pärast selle taasloomist ega oska algusaja kohta muljeid jagada.

Sõjaeelne Eesti Vabariigi kaitsepolitsei asutati 1920. aastal ja varsti pärast ameti asutamist hakkas ilmuma ka ameti tegevusi kajastav Politseileht.

▲ Aasta 1992: kaitsepolitsei konfiskeeris Lasnamäel ühest garaazist suure koguse relvi ja laskemoona. FOTO: RAHVUSARHIIV

SOOVITUS

Väärt raamat ajaloo huvilisele

Kristie Macrakis

“Vangid, armastajad ja spioonid. Nähtamatud tindi ajalugu Herodotosest al-Qaedani”

Tunnustatud ajaloolase koostatud esimene täielik salakirja ajalugu toob lugejani hulgaliselt lugusid kelmidest ja kangelastest ning nende leidlikest meetoditest salajaste sõnumite edastamisel.

Ülipõnev intriigide ja spionaazi, armastuse ja sõja, teaduse ja maagia ajalugu pajatab salapärasest nähtusest, geniaalsest avastusest ja kangelaslikest tegudest ning ulatub muistsest maailmast tänase päevani välja. Salajane kiri aitas päästa elusid ning hoida saladusi.

pood.aripaev.ee

Tellimine ja levi:

e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099

Tellimine internetis:

www.aripaev.ee/tellimine

Äripäev veebis: aripaev.ee

Äripäeva tooted ja teenused:

pood.aripaev.ee

Äripäeva raadio: aripaev.ee/raadio

Trükk AS Kroonpress

Toimetust võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetust kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalised, majanduslikul, poliitilisel või religioosel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASI Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee või tel (372) 646 3363.

▲ 114 päeva õudust on läbi: Liibanonis Bekaa orus röövitud ASI Regio infosüsteemide osakonna projektijuht Jaan Jagomägi, patendivolinik Kalev Käosaar, hambaarst Martin Metspalu, OÜ Industriaalvara juht Madis Paluoja, OÜ Contact Machine omanik ja juht Andre Pukk, tollal Hollandis elanud Priit Raistik ja ASI Oilseeds Trade ostujuht August Tillo vabastati 14. juulil 2011. FOTO: AFP/SCANPIX

Kui lahe aeg oli, sai reisida!

Tänavu 23. märtsil möödub kümme aastat päevast, mil rööviti seitse eesti meest, kes matkasid jalgratastel Liibanonis. Neile algas siis 114 päeva kestnud pantvangielu. Kui ma praegu sellele röövile mõtlen, siis esimene reaktsioon, nii piinlik, kui see ka võib tunduda, on – wow, kui lahe aeg oli, sai reisida!

Täna on kogu maailma turismitööstus tagasi 1990. aastate alguse tasemel, ülemaailmsed langused on 80–90%, enamik riike, kuhu tahaks minna, on sisuliselt lukus. Nii et kõik kunagised raskused, mis reisel tuli taluda – pikad ümberistumised, põhjalikud turvakontrollid, keerulised piiriületused vms – tunduvad tühistena.

Pantvangiks olemine ei unune kunagi

Aga kui räägime muidugi pantvangide võtmisest, siis see pole kunagi tühine, kiirelt mööduv ja unustatav episood. See, mis juhtus eestlastega, oli ühelt poolt mitmete juhuste kokkulangemine, aga teisalt kaas-aegse maailma paratamatu loogika tagajärg.

See, et eesti poisid pärast ränki vintsutusi, ent siiski elusalt tagasi tulid, oli väga paljude inimeste koostöös sündinud pingutus, see oli rahvusvahelises koostöös sündinud pingutus.

Eesti õppetund sellest ongi tõsiasi, et me peame panustama rahvusvahelisse jul-

TIIT PRUULI

Turismifirmade liidu juht, Go Traveli nõukogu esimees

LOE RAAMATUST

“Liibanon 2011”

Autor Madis Jürgen
Go Group, 2012. 271 lehekülge.

“Antilliibanon 2011”

Autor Tiit Pruuli
Go Group, 2012. 400 lehekülge.

geolekualasesse ja diplomaatilisse koostöösse. Need eurod ei teeni mitte lihtsalt abstraktset “maailmarahu”, vaid ka väga konkreetselt meie inimeste elusid.

Reisimise turvalisus on omandanud viimase aasta jooksul hoopis uue tähenduse. Aga võib kindel olla, et maailm avaneb peagi taas ja siis on tagasi ka vanad, n-ö klassikalised turvapõrked.

Vajadus reise planeerida ei kao iial

Peame arvestama, et on mõned piirkonnad – Lähis-Ida, Saheel – ja mõned konkreetsed riigid maailma erinevates nurkades, kus meesugustel on liikumine usulisel või rassilistel põhjustel endiselt keeruline ja võib muutuda päris ohtlikuks.

Seega ei kao kuhugi vajadus oma reise täpselt planeerida, et riske maandada. Mis tähendab ühtlasi, et professionaalse reisirühmade ja reisikorraldajate-nõustajate roll mitte ei vähene, nagu see digiajastul võiks eeldatavasti olla, vaid pigem suureneb.

REPLIIK

Vahetasin juhi ameti reisimise ja Eesti looduse vastu

Olen kõik maailmajaod läbi käinud. Väga huvitav on lihtsalt eri rahvaste juures olla ja vaadata nende kombeid. Ühele Äripäeva ajakirjanikule andsin ka kunagi intervjuu Fidži saarelt.

Eredamalt on meele ka umbes viie aasta tagune Keenia reis koos Mati Kaaluga. Sel ajal oli seal just loomade rände aeg – elevantide ja pühvlite karjad liikusid meie silme all põua eest ära. Liikusime Aaf-

TÕNU TEE
80aastane vabahärra, EMT juht aastatel 1992–1999
fotol aastal 1999

rikas kolm nädalat mitmes riigis ringi. Aastavahetuse 2020 võtsin veel vastu Dominikaani Vabariigis. See oli viimane pikem reis.

Reisimist olen ma varem väga armastanud, aga tänaseks arvan, et olen selle hobiga ka

lõpetanud. Sain hiljuti 80 täis ja enam ei tahaks lennujaamades oodata, mis on vastumeelne ja füüsiliselt koormav. Kui oled juba 20 riigi linnu ja vaatamisväärsusi näinud, siis miski enam väga ei üllata. Nüüd naudin oma Noarootsi maakodus Eesti looduse ilu. Hobiks on rõõmu tundmine lihtsast olemisest. Siin on ilus loodus ümberingi, rahu ja vaikus. Mul on siin olemas internet ja massimeedia – selle ka-

sutamist saan vastavalt soovile reguleerida, et poliitikat liiga palju sisse ei tuleks.

Viimasel ajal meeldib lugeda raamatuid universumi arengust ja populaarteaduslike lugusid. Psühholoogia huvitab mind, kuidas inimene ise saab mediteerimisega suunata oma vaimset ja füüsilist heaolu. Film “Fred Jüssi. Olemise ilu” avaldas mulle tugevat muljet – igaüks jõuab sinna tagasi, kuhu ta on määratud.

Juubel

Toimetaja: Annika Kald,
tel 667 0111,
e-post: annika.kald@aripaev.ee
Reklaami projektijuht:
Rain Jüriso tel 518 2875
e-post: rain.juriso@aripaev.ee
ftp.aripaev.ee/incoming/Rekl
Kujundaja: Margit Toovere,
Kujundusvabrik OÜ
Fotod: Äripäeva arhiiv

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Vana-Lõuna 39/1, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195, (372) 667 0222
Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105

Puhtama keskkonna poole...

*Täname tellijaid
ja koostööpartnereid!*

- Sise- ja välistorustike ehitus
- Sise- ja välistorustike renoveerimine kaevamata meetodil
- Keskkonnarajatiste ehitus (puhastid, pumplad)
- Parkide ehitus
- Gaasitrasside ehitus

AS TERRAT
Meistri tee 4, Tutermaa küla, Harku vald,
76617, Harjumaa.

Telefon: **679 0977**
E-post: **info@terrat.ee**
www.terrat.ee

Kelvion

Kelvion, see on terviklik lahendus kõikidele vedelike ja gaasidega seotud soojus- ja jahutusülesannetele.

YEARS OF
EXPERTISE **100**

KES ME OLEME?

Kelvion on üks maailma juhtivaid soojavahetusseadmete tootjaid. Meie tippkvaliteediga soojavahetid töötavad ka kõige ekstreemsemates kliima- ja keskkonnatingimustes. Meie püsikliendid juba teavad: me orienteerume klientide tehnilistes vajadustes. Me tarnime tooteid, mis täidavad oma ülesanded perfektselt. Me parandame klientide tootmise efektiivsust ja jagame üheskoos väärtusi luues ühist rahulolu. Olles pühendunud olemasolevate ja tulevaste klientide huvide teenimisele, on Kelvion valmis vastu võtma kõik väljakutsed soojusvahetuse alal.

5000

töötajat

67

asukohta ja partnerit

100

-aastane kogemus soojusvahetuses

● **1920**

GEA asutamine Bochumis, Otto Happel sen.

● **2014**

GEA müüb soojusvahetite segmendi Tritonile.

● **2015**

Soojavahetusüksus saab endale uue nime Kelvion.

RAKENDUSED:

- energeetika
- nafta ja gaasi käitlemine

- toiduainetööstus
- keemiatööstus
- laevaehitus ja laevandus

- jahutussüsteemid
- kaugküte
- ja palju muud...

www.kelvion.com